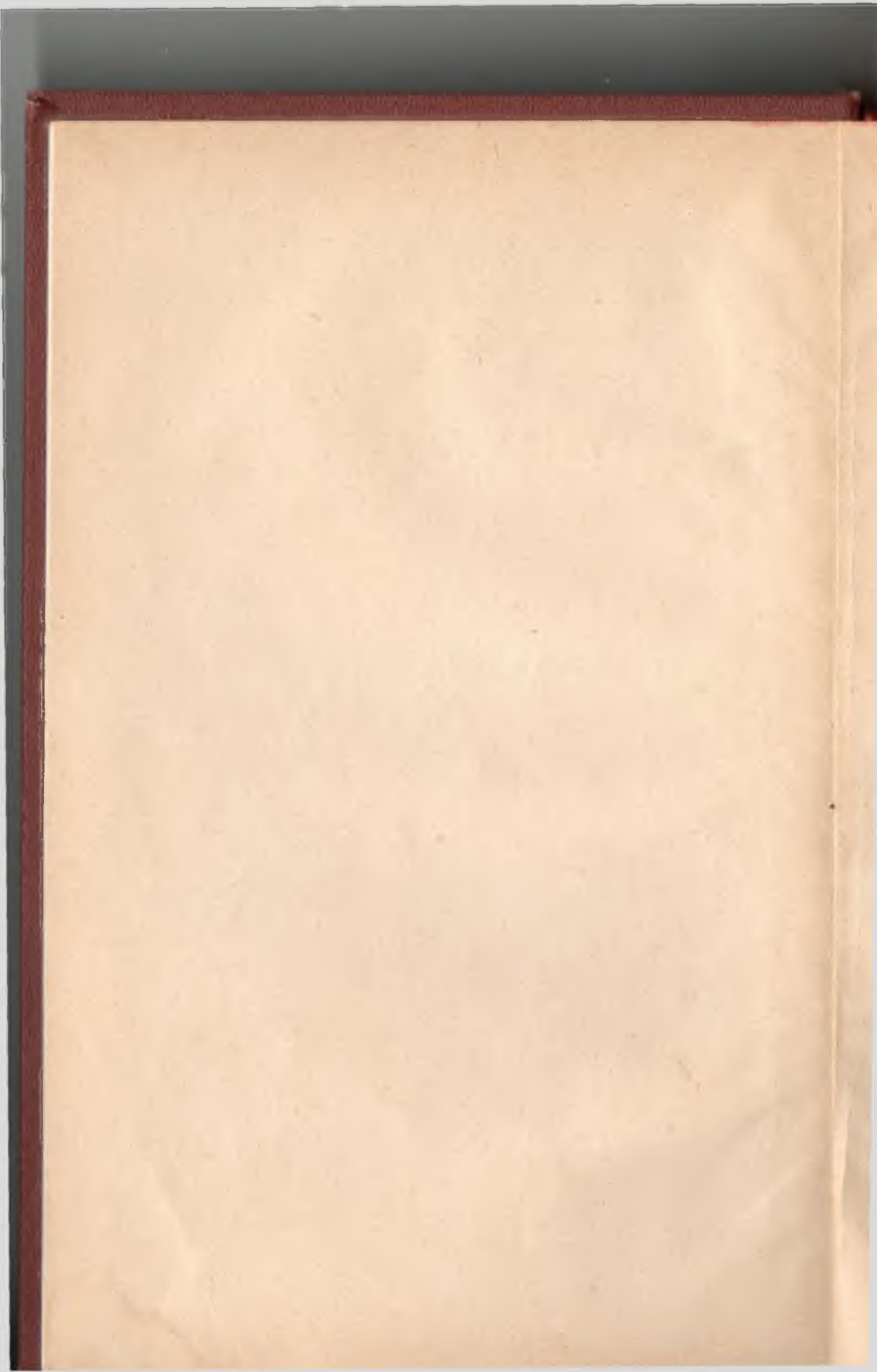




K. WEINFURTER

ODHALENÁ
MAGIE



KAREL WEINFURTER:

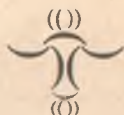
ODHALENÁ
MAGIE

SE ZVLÁŠTNÍM ZŘETELEM

K MAGII CEREMONIELNI

A JEJÍMU PROTOTYPU,

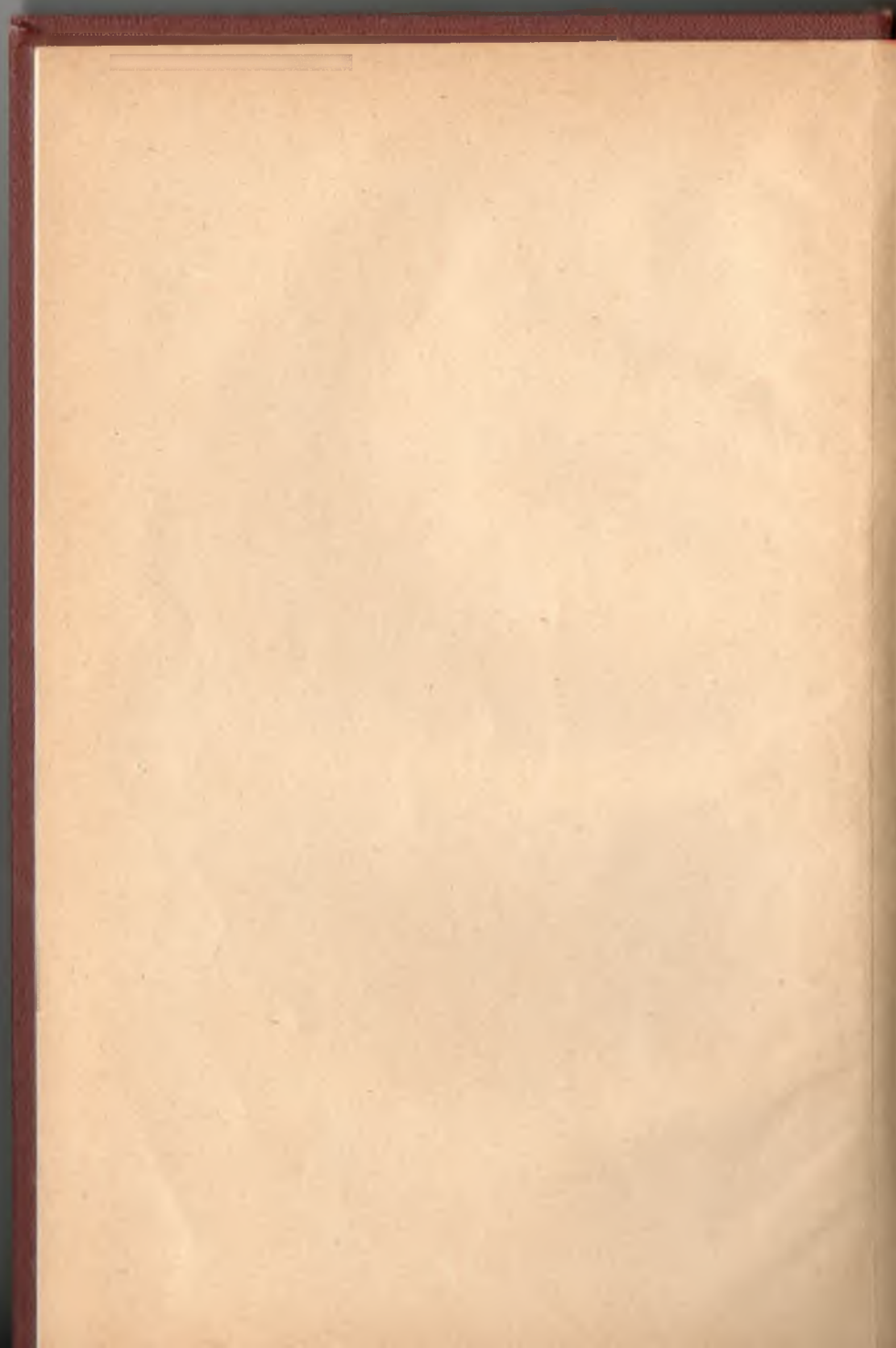
FAUSTOVI.



PRAHA

NAKLADATEL ALOIS HYNEK, KNIHKUPEC

1 9 2 2



PŘEDMLUVA.

V době poválečné se počíná šířiti veliký zájem o věci okultní konečně i u nás. Ale bude třeba mnoho práce a mnoho knih bude nutno vydati, aby bychom alespoň z části dohonili ostatní kulturní země, které již dávno věnovaly temným stránkám přírody svoji úsilovnou pozornost a z nichž vzešli na tomto poli pracovníci nejzvučnějších, světových, vědeckých jmen.

U nás byl dosud pěstován jen spiritualismus a sice velmi krotce. Naši spiritualisté, nebo jak si sami zkráceně říkají „spirité“, spokojují se s prostými projevy svých duchů pomocí medií, z nichž ani jedině se nemůže měřiti s některým slavným prostředníkem cizím, poněvadž úroveň našich medií, řekli bychom ve smyslu „technickém“, je mnohem nižší. Je to zaviňováno nesprávným vývinem medií a pak ještě jinými příčinami. Naši lidé, přesvědčení o pravdě spiritualismu, opovrhují veškerým dalším pokrokem na cestě ke skryté pravdě. Postačuje jim většinou to, čeho dosáhli, nebo čeho domněle dosáhli a zavrhuji vše ostatní — někdy až fanaticky. Nevědí, že se tím chovají k ostatním disciplinám tajných nauk právě tak, jako skeptikové ke spiritualismu. Naši spiritualisté nedovedou ani pěstovati spiritualism vědecky a pokroko-

vě. Sleduji jejich práci již od let osmdesátých a vidím, že jsou stále na stejném stupni. Zmiňují se o této věci proto, poněvadž sám jsem začal se spiritualismem, ale po několika letech jsem byl nucen, ne snad spiritualism zavrhnutí, nýbrž jíti dále — právě tak jako žák, který prošel třídou první a vstupuje do druhé. Spiritualismus není naukou celou, nýbrž jen její částí — a sice částí nepatrnou. Konečným pak cílem celého vývoje jest buď vysoká magie nebo mystika, kterážto poslední je ovšem cestou nejlepší a především nejlepší.

Znám ovšem z větší části příčiny, proč náš lid utkvěl jen a jen na spiritualismu. Nemá totiž vůdce, nemá školy, nemá snadno pochopitelných a přístupných knih o všech ostatních disciplínách. To, co bylo až dosud našemu lidu podáno, není a nemůže býti systematickým vedením, neboť by to musilo býti dílem několika vyškolených a souhlasně pracujících spisovatelů a také dílem jediného, dobře situovaného a nadšeného nakladatele. To, co dosud máme — jsou tu ovšem knihy obsahu výběrného — je pestrá směs ze všech oborů, ale bez systematiky. Většinou jsou to spisy dobré, ale je v nich mnoho cizí terminologie, které náš lid nechápe, nebo je v nich mnoho filosofie, jež člověku prostému, právě tak jako průměrnému vzdělanci je nezáživná. To platí hlavně o theologických spisech a některých spisech magických. Je v nich plno teorie, která není nijak dokázána a třeba že byla důmyslná, neuspokojuje mysl prostou.

Mým přesvědčením naopak jest, podávati pokud možno málo teorií a věnovati se spíše praxi, poněvadž jenom praxí nabude člověk zkušeností a z nich si může pak sám zbudovati svoje názory, po případě srovnati je se stávajícími teoriemi jiných a tyto buď přijmouti,

nebo je zavrhnouti. Největší překážkou rozšíření zejména nauk theosofických jest okolnost, že z příčin etických, které však nejsou nijak dokázány, zamítají dnešní theosofové veškeré pokusy. Z toho vzniká jejich stagnace a také čím dále tím více se jeví neuspokojení v jejich řadách. Toto neuspokojení není ještě tak zjevné u nás, jako v zemích jiných, zejména v Anglii, ale je jisto, že přijde i k nám, a že pak budou musít theosofové učinit značné ústupky, pokud se týká zákazu pokusů.

Z těchto důvodů, aby totiž český čtenář dostal do rukou spis, odhalující magii, pokud možno prostý teorií a nezáživných cizích výrazů, napsal jsem tuto knihu, která však nemá býti historií magie, nýbrž jen skromným náčrtem, co nutno slovem magie rozuměti a zároveň praktickým návodem k magickým pokusům. Při tom však kladu každému na srdce, aby nepočínal nic lehkovázně a bez důkladné přípravy, jakož i aby se vystríhal všech styků s bytostmi zlými, ač na místech dotyčných jsem uvedl v textu dosti výstrah. V ýň a t k y z „p e k e l n ý c h ž a l t á ř ů“ jsem uvedl ne proto, aby ony předpisy byly prováděny, nýbrž pro zajímavost. Ostatně v jistém smyslu jsme všichni volky nevolky magiky a záleží jen na nás, abychom si to uvědomili. Naše myšlení jest magickým výkonem, rovněž naše obrazotvornost. Kdo ji neumí udržeti na uzdě, propadne silám, které sám takto bezděčně vyvolal. O tom podávám vysvětlení na svém místě. A také celá příroda je vlastně magickou dílnou, ze které školní věda zná sotva některý kelímeček.

Vynechal jsem ono odvětví magie, které se týká výroby talismanů a amuletů a jejich užívání, ač je to odvětví velmi zajímavé, zejména pokud se týká folkloru,

neboť je úzce spojeno se symbolikou všech národů. Ale právě proto bych musil příliš daleko odbočovat do otázek náboženských, jak u národů primitivních, tak i vzdělaných a na to by nestačil určený objem knihy. Možná, že napíšeš jiný spis, výlučně věnovaný těmto předmětům. Též byla vynechána stať o magii přírodní nebo sympathické, která je sice rovněž důležitá, ale je tak rozsáhlá a neprobádaná, že by byly nutné zvláštní dlouholeté studie, aby bylo možno načrtnouti i její nejzákladnější zákony. Je ostatně založena na zákonech souvztažnosti, o nichž se zmiňuji na mnohých místech, na př. v kapitole o „Magii lásky“.

Přál bych si jen, aby odborník, ale zkušený okultista a nikoliv jen folklorista, historik a filosof napsal vážný spis o magii slovanické. To by bylo činem velice záslužným.

Bude-li moje kniha přijata jen poněkud tak, jako byl přijat můj spis „Divy a kouzla indických fakirů“, bude mi to důkazem, že moje práce nebyla marná.

V Praze, v dubnu 1922.

Spisovatel

I.

Úvod.

Poněvadž v této knize bude se čtenář pohybovati na půdě málo známé, ne-li naprosto neznámé, je třeba, vysvětliti naše stanovisko, jakož i účel tohoto spisu.

V době moderní, ač plné zmatku, „na zemi i na nebi“, šíří se všude touha po poznání skrytých sil a zákonů, jimiž se tyto řídí, a na něž oficiální věda již od několika let naráží. Byly to zejména objevy Röntgenových paprsků, N-paprsků a radia, jež učinily průlom do zdánlivě pevných základů vědy, a to zvláště ohledně našeho nazírání na hmotu, její složení, na světový éther, prostor, chemismus, elektřinu, a mnoho jiného.

Všechno jest dnes zvráceno, — starý svět se boří a přes hlavy těch, již ve svém vědeckém bigotismu se drží popraskaných sloupů starého chrámu našeho z e-ního poznání, řítí se, jak se zdá, vlny nového světla, jež nadobro přetvoří nejen naše názory, nýbrž i celý náš život. Vnikáme zkrátka do nitra člověka i věcí, abychom poznali sice, ale dojísta, poznali pravou podstatu věcí. Ale zároveň vracíme se k názorům starých kulturních národů, neboť právě-li nejmodernější učenec Bergson ohledně složení hmoty, že v jednom kubickém

metru platiny jest obsaženo skutečného neprostupného kovu ne více než asi kubický milimetr a že ostatní jest prázdným prostorem mezi jednotlivými částicemi kovu — elektrony — tu zajisté nás musí napadnouti, že učení Vedanty, staré desetitisíceletí, počíná se ujímati na novo, třeba že ve formě pozměněné.*)

Nesmíme si déle také zamlčovati, že zájem o vědy skryté (okultism), stále stoupající, jest znamením doby! Duch lidský, znavený ztřeštěným shonem po výdělku, otrávený denními sensacemi ve všech oborech vědy i událostmi světovými, jež stíhají se v zápětí, hledá odpočinku v utišující myšlence, že budoucnost — snad nedaleká — přinese klid tělu i mysli, klid, jehož podstatou bude rozřešení záhad náboženských, záhad života a smrti a že budou zodpověděny otázky: Odkud přicházíme? a Kam jdeme? Z téhož důvodu rozšířily se na příklad spiritism a jeho učení, nauka theosofická a z téhož důvodu obnovily se mnohé okultní a mystické tajné společnosti a řády anebo byly založeny nové. Bylo tomu vždy tak, odpoví se mi — ano, bylo — a nikdy dosud se věda nepřiblížila tolik k luštění těchto otázek.

Přítomná kniha chce poukázati na jednu z cest kterými lze dospěti k odlišným sice názorům, než jak jsou až do dneška propagovány vědou, ale za to k takovým názorům, jež otvírají netušené horizonty moderní lidské duši, otrávené positivismem, jenž není pozitivní (leďa před několika dny, poněvadž tak zvaná pozitivní věda se stále mění) znechucené materialismem který jest v rozkladu, a odstrašené náboženstvím, jež

*) Podle staroindického učení, jež je obsaženo ve Vedách, je celý hmotný vesmír klamem a nevypadá ve skutečnosti tak, jak se jeví naším smyslům.

nikoho neuspokojuje. Kniha nechce než upozorniti, že ve starých pověrách, které tak často se osvědčily pravdivými (poukazujeme jen na hypnotism a nejnověji na vědecky sice nevysvětlenou, ale dokázanou působnost virgule, čili kouzelného proutku, který ukazuje prameny vody a ložiska kovů), jest mnohá skrytá pravda, zanedbaná a zapomenutá, přes to však pravda nejvyšší důležitosti.

Víme sice, že mnoho bude těch, kteří při slově okultism, nebo magie, ohrnou pohrdavě rty a řeknou, „že kdyby na tom bylo něco pravdy, bylo by to jistě věcí dávno známou“, těm můžeme však odpověděti, že taková námitka jest nicotná, ježto jest známo, jak lidský duch jest konservativní. Připomínáme jen, že na příklad pád povětroňů roku 1790 v Juillaku zjištěn byl třemi sty svědků a přece akademie pařížská pokládala pád meteorů za úkaz fysicky nemožný.*) Takových „slavných“ omylů vědy mohli bychom uvésti na sta, nemůžeme se však jimi zdržovati.

Náš spis chce ukázati, jak se vyvinuly ve starověku a středověku až k modernímu okultismu vědy magické, čili nauky o skrytých silách, chce upozorniti na jejich vztahy k vědě moderní, doložiti a vysvětliti je, osvětliti působení těchto skrytých sil v člověku i přírodě, poučiti, jak je lze studovati a ovládati dle pramenů starých i moderních. Jestliže náš spis „Divy a kouzla indických fakirů“ pojednával o mystice a magii v Indii, bude se kniha přítomná zabývatí předměty nám bližšími. Vylíčíme různé způsoby magie, okouzlení a čar. Poznáme poněkud kabbalu starých Židů i magii starých Chaldejců a Egypťanů, středověkou a novověkou nekromancii

*) Prof. Dr. Fr. Nábělek: O hvězdách str. 157.

(volání zemřelých), theurgii (volání andělů a démonů), astrologii, čili nauku o vlivu planet a hvězd pokud se týká magie, dále různé způsoby, jak se hotovila magická zrcadla a nástroje, kouzelné masti a nápoje ke vzbuzení lásky a nenávisti, prostředky sympatické, promluvíme obšírně o zařikávání a magických formulích, čarovných vykuřovadlech a jejich účincích.

Mnohá venkovská kráska dovede si ještě dnes zjednatí milence magickou operací, za kterou by podle slavné středověké knihy „Malleus Maleficarum“ (Kladivo na čarodějnice) byla v dobách minulých upálena. A mnohá naše venkovská lidová tradice neliší se nikterak od nauk, hlásaných ve starých, draze placených a pečlivě ukrývaných pekelných žaltářích. Čtenář vytuší, že jako se čarovalo v pradávných dobách, čaruje se i dnes, a to nejen u národů nekulturních, ale i v nejbližším našem okolí a v kruzích nejosvícenějších. A mnohý věhlasný adept vědy, jenž v taláru akademickém hlásá nauky pozitivní, sedá v uzavřeném salonku buď sám, nebo s několika svými zasvěcenými přáteli, a oddává se magickým pokusům se stejnou vytrvalostí, s jakou dovede seděti u svého mikroskopu.

Jestliže ve své knize o fakirech jsme citovali autority, můžeme teď činiti podobně, jenže můžeme uváděti autory nám bližší. Přes to, že víme, že spisy podobné knize naší se ignorují, nebo že se proti nim neprávě bystře polemizuje z tábora materialistů*), nabádáme čtenáře, aby jen sám uvažoval o vývodech níže uvede-

*) V poslední době vyznamenala se materialistická kritika ohledně knihy „Materialisations-Phänomene“ od Dra. ze Schrenck-Notzingů, poněvadž skoro ze všech úsudků jest patrné, že kritik knihy vůbec nečetl a že svoje vývody psal, když si sotva prohlédl obrázky!

ných a jestliže ho neuspokojuje vlastní, starý názor o světě a duši, aby sám hádal dále ve spisech obsáhlejších a hlavně aby si všiml prostých pokusů, týkajících se sympatického a telepathického léčení, o nichž promluvíme v příslušné kapitole. Resultáty, kterých docílí, uvedou ho dojisty k novým názorům a přesvědčí ho, „že mnoho jest věcí mezi nebem a zemí, o nichž se lidskému duchu nezdálo“.

II.

Neznámá věda přírodní.

Moderní věda staví v čelo veškerých svých výzkumů jediného vševládce a tím jest zákon příčinnosti, čili kausality. Tento jediný vládce jest úzce sepiat s veškerou vědou a jest zahrnut i v jejím nejvlastnějším pojmu. Neboť zabývati se vědou znamená objevovati příčiny a pozorovati účinky, což se nazývá zákonem kausality. Kdyby tedy věda přiznala v této kausálnosti někde nejmenší mezery, přestala by býti vědou, neboť nemůže ani připustiti, aby některé mezery našeho vědění byly vycpány nadpřirozenými principy, jež by vedle a mezi zákonnými kausálnostmi mohly působiti. I něco takového musí věda jako vědeckou polovičnost zavrhnutí s naprostou určitostí. Vzhledem ke vědě neexistuje nic nadpřirozeného.

Ve všech těchto bodech můžeme s vědou plně souhlasiti. Avšak jsou ještě jiné body, ve kterých věda musí souhlasiti s námi. Není-li nic nadpřirozeného, může přece existovati něco nad s n y s l é h o. Tímto výrazem rozumíme, že existují věci a síly, kterých nemůžeme svými omezenými smysly chápati. Kdyby měl někdo

oko tak organisované, aby jím mohl postřehnouti na př. jenom paprsky ultrafialové a infračervené, totiž ony paprsky, které ve vidmu světelném se nalézají za čarou fialovou a před čarou červenou, a jež jsou nám neviditelné, spatřoval by všechny věci a celý svět zcela jinak než lidé ostatní a jest možno, že tato jedina schopnost by z něho učinila „nadčlověka“, čili v jiném smyslu, bytost nadanou magickými silami.

Abychom alespoň poněkud osvětlili, jak naše smysly jsou omezeny a jak jsme jimi klamáni, tak že z celého kruhu stvoření chápeme jenom nepatrný výsek, uvedeme malý příklad. Vezměme pěknou květinu a pozorujme ji. To, co jmenujeme květinou, jest jen složkou jistých vlastností: barvy, vůně, měžnosti, hmatatelnosti, svěžesti, váhy atd. Souhrnu všech těchto působností říkáme „květina“. Avšak analýsa všech těchto dojmů nám ukáže, že jsou pouhými výsledky jistých pohybů, jistého víření atomů a chvění. Co jmenujeme barvou, jest pouze působení vibrační na naši sítnici. Toto chvění přenáší se k mozku a vybavuje zde představu barvy. Vidíte červenou barvu a já vidím také červenou barvu. Moje představa této červené barvy není však vaší červenou barvou. Každý vidí s v o j i červenou barvu. A jen dohodnutím zoveme všichni tuto barvu stejným jménem. Pravíte, že toto jest bílé, tvrdím to také, leč to nedokazuje, že dojem, který takto úmluvou nazýváme, jest tentýž. Vidíme tedy, že svět nemusí se ani dvěma lidem jeviti a b s o l u t n ě stejný.

Přejdeme-li k čichu, nalezneme, že jest také účinkem vibrační na náš čichový nerv. Zrovna tak je to i s chutí. Odpor při dotyku jest pouze působení jistého vibračního stavu, jenž vyplývá ze dvou snah sobě odporujících, které však jsou přítomny ve všech částech

stvoření. Jsou to snaha přiblížit se a snaha vzdálit se, přitahování a odpuzování, síla centrifugální a síla centripetální. Obě tyto síly, jež na sebe působí v rozmanitých vztazích, utvářejí různé stavy hmoty. Jestliže převládá přitažlivost, jeví se nám tělesa tvrdšími, kde převládá zase roztahování, máme substance méně pevné. Hmoty pevné přecházejí v kapaliny, tekutina mění se v plyn a jdeme-li ještě dále, obdržíme étherické stavy hmoty. A tak jsou tvrdost a měkkost jen výsledkem dvou sil: přitažlivosti a odpudivosti.

Jestliže pocítujete v á h u květiny, jest tato válna také jen působením vašeho vlastního odporu, kterým se stavíte mezi zemi a květinu, jež se jí chce přiblížit. Ostatně dle nejnovějšího vědeckého zkoumání jest i přitažlivost jistým vlněním, snad kosmického étheru, tak že i tato síla, jako všechny ostatní (ač tak dlouho odporovala všeobecnému zákonu, jenž dí, že veškeré síly jsou různými vibracemi), může se teď zařadit k nim. Jenom že její vlny stojí dle dosavadního zkoumání kolmo k vlnám sil ostatních.

Avšak namítne se mně, jsou přece atomy a molekuly, které v určitém uspořádání tvoří tuto květinu. — Obávám se, že tento závěr jest illusorní. Viděl někdo snad atom? Mluvím o atomu fysika, neboť atom chemický jest složený. Kdyby bylo možno atom viděti, dělo by se to zase dojmý barvy, pocitu a jiných jeho vlastností. Avšak viděli jsme, že tyto vlastnosti jsou jen zdánlivými účinky chvění. Kde tedy jest onen atom? Ve snu fysika! Vše mizí ve všeobecném pohybu!

Kdo nikdy nevěnoval pozornosti těmto otázkám, tomu se budou zdáti nepochopitelnými, avšak necht' jen sleduje s pozorností tyto pokyny a přemýšlí o nich.

Pak pozná, že hluboká pravda jest obsažena ve tvrzení, že všehmír, pokud jest předmětem našeho vědění, jest jen pohybem a nic než pohybem.

Tato pravda byla také obsažena v naukách všech velikých duchovních vůdců minulosti, kteří hlásali: Věci tohoto světa existují jen relativně, totiž relativně k našemu vědomí.

Po tomto odbočení, jež jsme si dovolili proto, aby-
chom čtenáři uvedli na paměť obmezení našich smyslů, vrátíme se zase ke svým dedukcím.

Nadmyslno může tedy existovati a v poměru k našim smyslovým vjemům může a má mít široký rozsah. Nadmyslno prostě také neodporuje nijak zákonu příčinnosti. Jestliže pak dále věda si neosobuje vševědoucnost — což by znamenalo zamezení každého dalšího pokroku — musí také připustiti, že člověk, jenž jest bytostí, která se jedva povznesla nad zvíře, nepoznal dosud veškerých sil a zákonů přírody. Tyto neznámé síly jsou sice vyloučeny z našeho subjektivního pozorování, nikoli však objektivně z přírody. Naopak ve skutečnosti jsou to síly účinkující. Dokud tedy nenastane vševědoucnost vědy, budou nutně existovati vždy a všude zjevy které odporují zákonům nám známým, které nemůžeme uvésti v souhlas se svým vědáním o příčinnosti, t. e. však ve skutečnosti odpovídají zákonům nám známým a jsou tedy v mezích přírodních zákonů, netvoříce nějaké mezery v příčinnosti, nýbrž jsouce jen mezerou v našem vědění. Takové zjevy by mohly chyběti jenom pak, když bychom dosáhli vrcholu vědění. To se však dosud nestalo a proto jest nutno, abychom se poohlédli po takových zjevech, které vycházejí z účinků činných sil, jež vždy

zde byly a nutně i dnes existují. Ve všech těchto bodech musí nám věda dáti za pravdu.

A jaké jsou tyto zjevy? Jsou zamítány většinou a uznávány menšinou. Dále musí se u nich nutně jeviti zdánlivý odpor proti přírodním zákonům, který se však při bližším vyšetřování ukáže býti pouze odporem známého zákona se zákonem neznámým. Nemusíme takových zjevů hledati daleko, neboť jest jich množství v okultismu. A tu jest zase zjevno, že právě takové fenomény, které zdají se odporovati přírodním zákonům, náležejí k nejdůležitějším, poněvadž z nich lze čerpati největší poznání neznáma a tím přivoditi rychlejší tempo pokroku. Právě proto, že by dle našich teorií neměly existovati, měly by vlastně býti předmětem úporného vědeckého zkoumání, neboť skutečný odpor nemůže se v přírodě nikdy objeviti, nýbrž je to vždy jen fakt odporující teorii, jež vládne. Vědecký pokrok děje se však tím způsobem, že se objeví nějaký nový fakt, že se pozná jeho odpor s teorií stávající a že se pak teorie novým přírodním zákonem rozšíří, čímž se onen fakt vysvětlí. Fakta jsou věčná a teorie se mění a proto jest vrcholem pošetilosti zavrhovati ony, aby byly tyto zachráněny, což jest vlastně prorážení stěny hlavou. Hlavní příčina pomalého duchovního pokroku jest v okolnosti, že teoretikové tvrdošijně zavrhuji nová fakta.

Přistoupíme teď k definici magie na základě předpokladu, že v přírodě se děje vše zákonitě. Tato definice může zníti jen takto: „Magie jest neznámou přírodní vědou.“ Neznámé síly existují z části v zevnější přírodě, z části v člověku samotném, v tomto zmenšeném světě — mikrokosmu. Poněvadž pak není sil nečinných, ať nám jsou již známé či nikoliv, musí se za vhodných okolností i tyto neznámé síly projevovati.

A tyto projevy jsou magií. V každé době byly osoby, u nichž se takové fenomény jevily. Nazývali se divo-
tvorci, světci, čaroději, kouzelníky a podobně. Úhrnem
je můžeme jmenovati magiky, neboť různí se u nich
pouze úmysl, se kterým těchto neznámých sil použí-
vali. Síly samotné jsou identické. Magie jest zázrak
osob nesvatých a div světce jest magií. Avšak každá
magie, ať vychází od kohokoliv, ať jest magií bílou
(dobrou) či magií černou (zlou), jest neznámou vědou
přírodní. V prvním stadiu jest magie nevědomé použi-
vání neznámých sil, při čemž sám magik se může ještě
domnívati, že jest výlučnou bytostí, jež dovede činiti
divy a nakonec stává se magie vědomým použitím
známých sil.

Ale v posledním stadiu jest její zařazení v přírod-
ní zákon hotovou věcí a magie se stane částí vědy,
fysiky a psychologie. Jest tedy úkolem vědy, aby zne-
náhla magií vystřebala, jen že věda dostává od magie
stále nový materiál. Ve středověku byly světci, černo-
kněží a čarodějky prováděny jisté procedury s
použitím neznámých sil, a tím se znenáhla nahromadily
zkušenosti, jimž ovšem tehdy chyběla naprosto věde-
cká theorie. Církev pak tuto mezeru vyplnila naukou o
zázracích a divokou démonologickou pověrou. Teď,
kdy pátrání v tomto směru znovu ožilo, vidíme již,
že tyto středověké procedury souhlasí částečně s
tím, co dnes zaveme hypnotismem, jenž však do jisté
míry přestává být magií, pokud jest znám jeho the-
orie. Faust ve scéně ve sklepe Amerbachově jest magi-
kem, magnetiser Hansen, jenž v Meiningu je předsedl
uděle scény, jest magem vědy.

Do magiky bývá vřeten ještě popřáno poznání
hypnotismu, suggestiv a nejděle účinek kouzelného

proutku (virgule). Věda byla však donucena (po vzpírání se půlstaletím, čímž ovšem byl pokrok zdržen o tuto dobu) uznati jejich platnost. Nejzajímavější jest případ s virgulí, pomocí jíž, jak známo, byly nalezeny i prameny v lázních Poděbradech, neboť její působení jest vědou uznáno, ač není dosud nijak vysvětleno. Toto vysvětlení nezdaří se dříve, pokud nebude prostudován nanovo Reichenbachův od — o němž se zmíníme později — a jeho vztahy k tellurickému magnetismu a k emanacím hmoty, zejména kovů. Při této příležitosti nemůžeme nezmíniti se o jiném problému magic-
kém, který je také vědou neuznáván, ač nejprostším způsobem lze provésti experimentální důkaz o jeho podstatnosti. Je to tak zvané siderické kyvadlo, které lze velmi snadno zhotoviti a přesvědčiti se o jeho působení.

Pokus s kyvadlem siderickým zná snad každý, neboť zvětšený prsten na vlase nebo niti ve sklenici a držení klidně jednou nebo oběma rukama, rozkývá se samovolně tak, že prsten naráží na sklo a cinká, čehož se používá lidově k různému věštění. Avšak tento pokus nespokojuje, poněvadž nelze zameziti jemné chvění rukou a skeptik vždy může namítnouti, že osoba, držící prsten sama, třeba i bezděky, uvede jej v pohyb. Podle návrhu knihty Dr. A. Volla*) modifikovali jsme tento pokus a prováděli jsme jej s mnohými osobami umělecky. Pokus daří se nejlépe tak, že se užije obyčejného železného stojanu s posunutelnou příčkou, kdežto se používá v chemických laboratořích k držení nádob a jiných nádob. Na příčku přiváže se hedvábná nit naplněná touž, dvacet až třicet centimetrů dlouhá a na její konec připevníme mosazné závaží, nebo jiný

*) Die Wünschelrute und der siderische Pendel.

mosazný předmět bez ostrých hran, nejlépe ve váze asi pěti gramů. Můžeme ovšem jako kyvadla použít i kovů, nebo předmětů jiných, avšak mosaz reaguje nejlépe. Potom uvedeme kyvadlo do naprostého klidu a pak usedneme obličejem k jihu, díváme se pevně na kyvadlo a položíme prsty jedné ruky lehce na podstavec kovového stojanu tak, aby palec byl odchýlen. *) Asi po půl minutě, někdy i za delší dobu, pozorujeme lehynké kyvy, které se neustále zvětšují, až dosáhnou jistého maxima, které činí třeba deset centimetrů. Přestaneme-li se na kyvadlo dívat, pozorujeme za malou chvíli, že se kyvy zmenšují a že po delší době přestaly. Položíme-li pod kyvadlo různé kovové předměty, jako kapesní hodinky, zlaté nebo stříbrné, kovové misky, peníze atd., zpozorujeme, že kyvy přejdou rychle v pohyby eliptické, pak v kroužení a na konec eliptickými pohyby nadejde kývání jiným směrem, než jaké bylo bez kovové podložky. Kovová podložka nesmí však býti kolmo pod kyvadlem, poněvadž pak kyvadlo krouží nad ní v kružicích a odchylka není patrná. V těchto pohybech a odchylkách jest určitá zákonitost a někteří badatelé sestavili i tabulky různých odchylek kyvadla vzhledem k podloženým předmětům, z nichž některé kyvadlo přitahují a jiné odpuzují. Konáme-li pokusy déle a s různými osobami, můžeme kyvadlo zavěsiti pod skleněný zvon, takže jsou vyloučeny veškeré vnější vlivy, alespoň sil známých. **) Při těchto pokusech je třeba, aby žádná druhá osoba nebyla příliš blízko u kyvadla,

*) Zprvu jest výhodno položit lehce prsty na železnou příčku stojanu, blízko místa, kde jest nit upevněna. Při dalších pokusech není toho třeba.

**) Takový pokus jsem sám provedl v pražském ústavu fyziologickém české university před p. prof. Drem. Babákem a jeho assistenty. Pozn. spisovatele.

poněvadž to má rušivý vliv. Každý člověk nemá na kyvadlo stejnou působnost. U někooho trvá začátek reakce déle než u jiného a také kyvy nejsou u každého stejné. Těmito pokusy jest dokázáno, že naše těla vyzářují jisté paprsky, které bez obtíží procházejí sklem a jsou tak mocné, že dovedou uvést kyvadlo v pohyb. Reichenbach, který dlouho se siderickým kyvadlem experimentoval, používal jako závaží síry, pečetního vosku, nebo olova. Došel pak k následujícímu závěru: Tělesa emanují nebo vyzářují něco, čím se nezmenšuje jejich váha a co také na dálku mocně působí, takže vznikají vlivy motorické, to jest pohyby kyvadla.

Takto mluvil Reichenbach roku 1867, dvacetdevět let před objevením radia!

Velmi důležitou jest upřené zírání na kyvadlo. To dokazuje, že z očí vychází nějaká síla, která působí na lunetu a vyvolává i pohyby kyvadla. Síla zde působící jest tak zvaný od, o němž promluvíme podrobněji v další kapitole. Uvedli jsme tento pokus jen proto, abyhom čtenáři dokázali, že věci i tak samozřejmé a prostým pokusem dokazatelné, jsou oficielní vědou popírány.

III.

Složení člověka a magické zákony.

Moderní okultismus, opíraje se o nauky starých Egypťanů, jež byly rozšířeny Novoplatoniky, učí, že člověk jest bytostí složenou z několika principů. V první řadě uvedme si na paměť člověka spícího. Tělo lidské ve spánku žije dále, avšak ona část bytosti lidské, jež tvoří duchovního člověka, jeho celou individualitu, jest ve

spánku nečinna, jako by jí tu nebylo. A tu jest nejlépe viděti rozdíl mezi tělem a inteligencí, rozdíl, který musí každý doznati. Nechceme tím říci, že by tak bylo možno poznati podstatu inteligence jako energie od těla oddělitelné. Materialista toho také neuzná, neboť nevěří, že by byl duch oddělitelný od těla. Avšak musí alespoň doznati fakt, že inteligence jest zvláštní formou energie, naprosto rozdílnou od oné, jaká jest nám známa při každé energii fysické.

A tak máme v člověku dvě rozlišné částky — tělo a duši. Je podivno, že slyšíme tolik lidí tvrditi, že není duše. Co vědí vlastně o duši? Mají snad v této otázce nějaké autority? Advokát dozná beze všeho, že nemá autorit v otázkách medicinských, poněvadž nevěnoval tomuto odboru svého studia a proto jest mu neznalost medicíny věcí přirozenou. Ale nikdo se nediví, když slyší popírati a priori duši od lidí, kteří nevěnovali psychologickým studiím ani tisící díl svého času a energie, jakou věnují svým vlastním záležitostem. Nemíníme tímto studiem psychologii, jak se jí rozumí obecně v našich knihách, neboť ta jest jen více méně obratným žonglérstvím slovy, nýbrž psychologii experimentální, jež jedině může rozřešiti tuto otázku. Popírati předem **jest však pohodlnější, než věnovati se vážnému a mnoho času vyžadujícímu studiu.**

Leč vraťme se ke člověku a jeho součástkám. Každý může pozorovati, že jeho tělo podléhá neustálým změnám. Asi v sedmi letech se lidské tělo obnovuje do poslední částice. Přes to však člověk podržuje svou identitu. Z toho vysvítá, že za tímto měnícím se závojem jest něco relativně neproměnlivého, co jest svědkem těchto tělesných proměn. Kdyby tomu tak nebylo, nemohli bychom nikdy těchto změn pozorovati. Kdyby

se naše inteligence obnovovala zároveň s tělem a se stejnou rychlostí, jako toho, tu by si nikdy nebyla vědoma těchto změn. Tento zákon vztahů ovládá vše, co známe a jen v odlišnostech záleží naše vnímání. Tedy prostě z tohoto fakta, že jsme si vědomi těchto změn, vysvítá, že za tělem jest něco, co tyto změny pozoruje.*)

Ale kromě těchto změn jsou tu ještě jiné, mnohem jemnější, jež se stále dějí a na něž mnozí naprosto nemyslí.

Tyto jemné změny jsou vespolek spojeny tím, co obvykle nazýváme vědomím. Jestliže teď na okamžik staneme, abychom analysovali duši, nalezneme, že i ona jest podrobena změnám. Vášně přicházejí a odcházejí, pohyblivé stavy duševní sledují jeden za druhým a naše duševní schopnosti rok za rokem se vyvíjejí. Intuitivní síly podléhají změnám a vědomí se postupem vývoje ujasňuje.

Veškeré části duše se tedy proměňují a poněvadž tyto změny zřejmě poznáváme, musí za duši existovati ještě něco trvalejšího. A toto „něco“ zoveme duchovním elementem, nebo krátce „duchem“, jebož charakteristickými vlastnostmi jsou na př. obětavost, láska, celikání a veškeré ostatní nejvyšší a nejpřednější ctnosti, jež hlavně povznášejí člověka nad zvíře. Tento duchovní faktor se liší od proměnlivé duše jako plyn od pevných látek nebo tekutin.

Ale za touto duchovní podstatou jest ještě něco, co rozrývá jisté zrnky v naší vyšší duchovní sféře. Naše spirituální vlastnosti se mohou zvětšovati. Naše celikání, láska a jiné ctnosti pokračují, jestliže je pěstují.

*) Dn. Brahmacharin Bodhabhikslu. Die Geheimphilosophie des Indier str. 5. a dále.

jeme. Proto není ani svrchu jmenovaný duch pravým lidským „já“, nýbrž jest jím faktor, který pozoruje jeho změny a sám při tom zůstává neproměnlivým.

Toto „velké já“ jest onim svědkem, jenž pozoruje veškeré změny těla, duše i ducha. Z toho bychom došli prozatím k výsledku, že člověk jest složen z těla, duše, ducha a velkého já. Ponoříme-li svůj duševní zrak v nitro, můžeme každý více méně pozorovati citem působnost těchto různých faktorů. Cvikem můžeme dosáhnouti i toho, že svoje vědomí přesunujeme postupně z jednoho tohoto střediska naší duchovní podstaty do druhého. O těchto cvičeních jsme pojednali obšírně ve své uvedené již knize „Dívky a kouzla indických fakirů“ a proto odkazujeme čtenáře na tento spis. Na tomto místě dlužno podotknouti jen tolik, že právě toto přesunování vědomí do vyšších, nebo nižších středisek má největší důležitost v magii — vlastně jest její podstatou.

Všimněme si blíže hmotného světa kolem sebe, poznáme, že jest prostoupen jistou substancí, jemnější než plyn, kterou věda nazývá étherem. Tento éther existuje také v našem i zvířecím těle, ano i v rostlině, jenže zde je sice ve spojení s látkami neorganickými, ale zároveň je organisuje, řadě buňku k buňce, tak že vzniká — život. Proto můžeme éther v tělech organických nazývati principem životním čili vitálním. Zde dlužno zmíniti se o Reichenbachově odu. Baron Reichenbach, jak známo, vykonal více než třináct tisíc pokusů s několika sty osobami, mezi nimiž bylo asi padesát lékařů, fysiků, chemiků, filosofů a matematiků. Tyto svoje pokusy popsal s největší vědeckou přesností. A také mnohými jinými byly opakovány, leč zdá se, že je popisoval pro obyvatele měsíce, poněvadž až dosud

jsou oficielní vědou prohlašována za bláznovství. Profesor Lehman, autor knihy „Aberglaube und Zauberei“, tvrdí, že kdyby od existoval, bylo by možno jeho vyzářování fotografovatí a že tedy sensitivní osoby se ve svých výrocích klamaly a že měly pouhé halucinace. Taková halucinace by byla málem stála autora této knihy oko. Stalo se to tak: Před lety jsme konali v Praze pokusy v temné komoře, poněvadž vyzářování odu jest, jak známo, viditelné jen v absolutní tmě. Po krátké době vidělo pět osob ze šesti přítomných zcela zřetelně a neklamně odické záření z rukou, z úst, ano z celého těla. Bylo jen třeba, aby někdo vztáhl ruku a tázal se: „Kde jest moje ruka?“ Okamžitě byl tazatel uchopen za svou ruku jedním nebo i několika přísedícími, což by nebylo možno, kdyby ruka nezářila. Při takové jedné příležitosti udeřila mne jedna osoba prudce prstem do skla skřípce, s výkřikem: „Zde jest nějaké světlo!“ Osoba ta viděla totiž ve tmě prudké zazáření, jež vycházelo z mého oka, jak se často při podobných příležitostech děje, a chtějíc se přesvědčiti o prameni tohoto světla, sáhla po něm. Jenom sklo skřípce zachránilo tehdy můj zrak.

Avšak nejen lidské tělo, také tělo zvířecí, rostlina, kovové magnety, krystaly vyzářují odické paprsky. Toto záření vzniká také při chemických pochodech, jest urychleno elektrickým proudem světlem slunečním i měsíčním, dopadá-li na předměty mimo temnou komoru se nalézající. O poslednějším lze se přesvědčiti na příklad tak, že vedeme od kovové desky, na niž dopadá světlo slunce nebo měsíce, drát až do temné komory. Po nějaké době počne drát odicky zářiti. Konečně důkaz o existenci odu, jenž jest zmíněným Dr. Lehmanem z ignorantství popírán, provedl Reichenbach ve

Vídni a v Berlíně, když odické vyzařování fotografoval. Obdržel obrazy zářících krystalů, magnetů, fotografoval od lidský, od při chemických pochodech a od vznikající zvukem a třením. (Reichenbach: Odische Begebenheiten. Str. 5.—25.)

Dalšími pokusy dospělo se k poznání, že v lidském těle jest ještě jedno jiné tělo, a že toto tělo jest složeno z odu. Po smrti vystoupí toto tělo z mrtvoly a zdržuje se po nějaký čas v její blízkosti. Toto tělo nemá svého vlastního života, když jest opuštěno vyššími principy a rozpadává se současně s tělem fysickým. Většina zjevů našich hřbitovů, o nichž se tolik vypravuje, není ničím jiným nežli těmito étherickými fantomy. Spatřiti je není tak neschopné. Dostačuje k tomu trochu nervosní podráždění, jež snadno vzniká z bázně.

Tomuto odickému tělu připadá často veliká úloha v magii, a proto bylo nutno se o něm zmíniti.

Přistupujeme teď k nejdůležitější polohotné součástce člověka, totiž k tak zvanému tělu astrálnímu, jež sluje tak proto, že někdy vysílá zvláštní světlo. Toto tělo astrální jest vlastním o d ě v e m d u š e a sídlem našich pozemských vášní. Jest smrtelné jako tělo fysické a tělo étherické. Jenom že jeho trvání, poněvadž jest daleko jemnější obou, jest mnohem delší. Tak jako náleží tělo fysické světu hmotnému a jako tělo étherické je složeno ze světové látky téhož jména, tak i tělo astrální náleží svým složením a svými vibracemi i silami světu astrálnímu, jenž jest adepty magie a všech náboženství označován jako svět příčin. V a s t r á l n u jest kolébka všech událostí ve světě h m o t n ě m a původ všech věcí. Poněvadž v člověku jest zrcadlo všeho, lze i v tomto případě vyvoditi obdobnost. Každý vynález, každé dílo umělecké, ano každý čin,

musí nutně existovati nejprve v astrální, než dojde u-
skutečnění. Naše myšlenky jsou astrálními pochody,
jež přenášejí se prostřednictvím odického těla až na tělo
fysické. Svými myšlenkami a tedy i svou vůlí můžeme
přímo působiti na okolní i vzdálené astrální síly a
látky a v tomto působení jest klíč k celé magii, ať
bílé nebo černé.*)

Každý člověk má astrální tělo již vyvinuté před
svým fysickým narozením. Toto astrální tělo spolu s
odickým tělem, nutí organické látky, aby se formovaly
a seřadovaly tak, jak vtělující se duše si toho žádá, tak-
že astrální tělo jest vlastně formou pro budoucí tělo
dospělého člověka. Astrální tělo vyplňuje do nejmenších
podrobností zevnější tvary těla fysického, jeho vnitř-
ní organizace se však od fysické různí. Za to dříve zmí-
něné tělo odické odpovídá přesně i fysickým vnitřním
organům. Tělo astrální vystupuje ve spánku z těla fy-
sického, a může se přenášeti i do velikých dálek. Tohoto
vystupování lze docíliti i různými umělými praktikami,
jichž část byla vylíčena v naší knize „Divy a kouzla in-
dických fakirů“. Pokud se týče podobných manipulací
k docílení výsledků magických, zmíníme se o nich v této
knize na svém místě.

Poznali jsme tedy u člověka tělo fysické, odické,
astrální, dále duši (jež jest trojdílna a sice: nižší faktor
duše — v němž jsou obsaženy naše najmě tělesné zá-
losti a chťice, pak rozum, jenž uvažuje a hloubá a na-

*) Profesor Ochrowicz dokázal svými pokusy, že my-
šlenky jsou reálnými předměty, že utkvívají na věcech kolem
seda a že z nich mohou býti jinými osobami bezděky či vě-
domě vystřebány. Skutečnost myšlených představ dokázal
Ochrowicz také jejich fotografováním. O magickém působení
myšlenek na astrál viz: Mulford, Dar Duchů. Nákl. Zmatlíka
a Pulchry, Praha, Letná.

konec vyšší faktor duše, který bez uvažování prostě ví: toto jest správné a ono nesprávné) a za tím všim jest ono „velké já“, jež označováno jest jako božská jiskra.

Nyní můžeme přistoupiti ke krátkému vylíčení magických zákonů, jak si je představovaly a dosud představují veškeré magické školy od nejstarších dob až na naše časy.

Základní myšlenkou magie jest, že všechno ve vesmíru jest v přirozené souvislosti a že vše jest růzností sil, které navzájem se přitahují a odpuzují prostřednictvím výběrné příbuznosti (sympatie) a že tyto síly jsou jedinou silou spojeny v jeden život. — Vše ve vesmíru jest oživeno, nebeská tělesa, jakož i světový prostor, elementy, jako příroda a od člověka směrem vzhůru i dolů je nekonečný řetěz bytostí vyšších i nižších, dobrých i zlých, jež různými národy byly sice seřazovány způsobem různým, avšak dle stejného, všude poznatelného plánu. Tento svět duchů jest spojen zákonem světové harmonie, jež lze porovnat s napjatou strunou mezi absolutním dobrem a zlem, která od shora až dolů se chvěje, jestliže jest uprostřed — lidským duchem — rozezvučena. Proto může člověk podle své vyšší nebo nižší přirozenosti vstoupiti ve spojení s bytostmi výšin nebo propastí. K tomu cíli musí se člověk těmto bytostem co možno přizpůsobiti askesí, buď čistou nebo nečistou, jakou nalézáme v jednom směru u mudrců indických, židovských a alexandrijských a ve směru druhém — nízkém — u různých kacířských sekt, u kouzelníků ve smyslu démonickém a u čarodějnic. Avšak sebezapírání samo pouze probudí dřímající magické schopnosti. Aby však adept magických umění dovedl svět duchů ovládati a aby s

jejich pomocí mohl prováděti — theoreticky řečeno — svoje kouzla, jest nutno, aby si vycvičil magickou vůli, jakož i aby si osvojil jisté, k tomuto cíli směřující výkony, jimž učí theurgie, a jichž jest nesmírné množství. Těmito výkony podnítí se určité kosmické bytosti a sice takové, jež odpovídají podstatě oněch výkonů, a konečně se přinutí, aby vstoupily do spojení s transcendentní bytostí člověka a aby mu dle okolností sloužily.

V celé magii všech věků nalézáme předpisy a obřady, jimiž se hledí vyhověti tomuto přijatému zákonu o výběrné příbuznosti a jím se také vysvětlují mnohdy až zdánlivě směšné a nesmírně složité podrobnosti při magických obřadech. Mnohé tyto předpisy směřují zřejmě k vyvolání t. zv. somnambulního stavu to jest k částečnému, nebo i úplnému vystoupení astrálního těla; jiné pak způsobují dle jedněch, rozštěpení transcendentního subjektu (tím rozumíme nižší principy duše s astrálním tělem), a dle jiných skutečné vyvolání astrálních, dobrých, nebo zlých bytostí. K poslednějšimu názoru kloní se zejména okultisté francouzští se známým lékařem Gérardem Encaussem (Papusem) v čele. Není újake příčiny, proč bychom měli popírati existenci bytostí jiných, třeba neviditelných, kromě člověka ve vesmíru. Na druhé straně lze však dnes dokázati, že skutečně takové bytosti existují, a to podařenými theurgickými a jinými pokusy, neboť vše nemůžeme vysvětliti zmíněným rozštěpením transcendentního subjektu a jeho latentními magickými silami.

Bylo by tudíž radno, aby nepředpojatí a vážní badatelé pracovali úsilovně o rozřešení těchto problémů, jejich pouhým popíráním nelze odstraniti. Nutno však upozorniti zde, hned s počátku, že k výkonům theurgi-

ckým a nekromantickým, čili k vyvolávání démonů a duchů zemřelých jest třeba nejvyšší opatrnosti a že bez nebezpečí může se jich odvážit jen ten, kdo důkladně ovládá literaturu a kromě toho je ve spojení se zkušenými experimentatory, kteří by mu byli napomocni radou i skutkem. Jinak dojistá by takové pokusy skončily tragicky.

IV.

Magie u starých národů.

Jest podivuhodné, že u většiny národů nekulturních jsou rozšířeny a dodnes pěstovány různé magické praktiky, které se navlas podobají dotyčným výkonům středověkým, tak že by na př. magický předpis Agrippy z Nettessheimu mohl býti protějškem k výkonům některého indiánského kouzelníka. Přímo zarážející jest však čarování s voskovými a jinými figurkami, jimiž se různým nepohodlným, nebo nepřátelským osobám mělo škoditi, poněvadž tento způsob okouzlení jest znám skoro u všech nekulturních národů. Bylo by obtížno dokázati, že všichni národové po celém světě nějakou tradicí, nebo jiným způsobem zvěděly o tomto čarodějném prostředku a neméně obtížnou věcí jest najíti nějaký logický postup, jakým by veškerí národové došli k takovému naprosto jednotnému prostředku, ať jest pouhou pověrou, či nikoliv.

Dokázáno jest, že očarování voskovými figurkami bylo dobře známo u starých Chaldejců, kteří znali však ještě jiná odvětví magická, zejména theurgii, zaklínání démonů, věštění z hvězd a jiných znamení, atd. Na mnohých místech nalézáme narážky na toto okouzlení,

na př.: „Učinili obraz dle mého obrazu a napodobili mou postavu“; nato následuje udání, jak bylo obrazu (figurce z vosku, nebo jiné látky) ublíženo.*)

Na jiných místech zmiňují se klínové nápisy o čarodějných mastích a nápojích, jež dle textu Lehmannem uváděného měly způsobiti u jistých osob jakýsi lethargický stav podobný smrti, v němž dotyčná osoba nabývala buď schopností jasnozřecích, nebo jiných magických sil, podobně asi, jako spánek „samadhi“, vyličený v knize o indických fakirech, na niž bylo již několikráte poukázáno. Praví se totiž na některých místech: „Natřeli mne mastí z rostlin neštěstí přinášejících, vyvolili mne za mrtvého.“**) Šlo asi o nějaký výkon kněžů, již od dávných dob, nebyli-li sami schopni věštění, používali osob jiných, zvláště mladých dívek a hochů, které uváděli narkotickými prostředky ve stav podobný somnambulismu. Jeden z mých přátel, vážný odborný badatel, znamenitý kabbalista a znalec klínového písma, mne ujistil v nejnovější době (1922), že našel na asyrských tabulkách návody a zaklínání s magickými kruhy, právě tak, jak tomu učí theurgie středověku.

Pravou kolébkou magie byl však starý Egypt. Jak tam vznikla, není známo, přes tvrzení mnohých autorů, že Egypťané přijali magii, jako mnoho jiného, od Chaldejců. Nesmíme totiž zapomenouti, že Egypt, když o násu došlo do Řecka první zprávy, byl již zemí vysoce kulturní, a že vykazoval tuto kulturu již nejméně tisíc let př. K., tak že se musila dlouhou dobu před tím vyvíjovati v šedém dávnověku, o němž není zpráv.

*) Lehman, Aberglaube u. Zauberei, str. 43.

**) Tamtéž.

Bezpochyby přijali Egypťané magii od Atlantovců. Zpráva Herodotova o nápisech egyptských kněží na tisíciletí do minulosti o tom dostatečně svědčí.

Staří Egypťané věřili v nesčíslné bytosti, viditelné i neviditelné a hleděli si je nakloniti buď oběťmi, nebo donutiti je k svým službám různými magickými způsoby. Jak vysoce bylo u nich vyvinuto magické umění, o tom svědčí i bible, v níž se živými barvami líčí zápas Mojžíše s egyptskými kouzelníky, kteří snadno napodobují veškeré zázraky tohoto zasvěcence. Jest úplně jedno, jakého pramene jsou magické síly, zda-li jsou vyvinuty člověkem bohabojným, nebo satanistou — síly magické jsou stejné, jen v jejich použití a v úmyslu, s jakým se jimi působí, jest rozdíl.

Avšak mnoho divů, o nichž se zmiňuje bible, bylo v Egyptě známo již dávno před Mojžíšem. Zajímavý toho doklad citujeme dle výborné knihy E. A. W. Budge, konservátora egyptských starožitností v Britickém muzeu v Londýně.*)

Papyrus Westcar, jenž byl napsán začátkem XVIII. dynastie, kolem roku 1550 př. Kr. (avšak událost sama datuje se z doby Velké Pyramidy), vypravuje, že tento příběh sděloval Bauf-Ra králi Chéopsovi a že se stala za života králova otce. Příběh se vypravuje jako doklad podivuhodných magických sil, které ovládal kněz jménem Čača-em-ankh. Vypráví se, že král Seneferu byl jednoho dne ve smutné náladě a když jeho dvůr ho nedovedl rozveseliti, dal povolati kněze a písaře knihy Čača-em-ankha, kterýž byl ihned přiveden před krále. Kněz radil králi, aby ke svému obveselení vykonal projíždku na jezeře blízko královského paláce, ve společ-

*) E. A. W. Budge, Egyptian Magic.

nosti svých žen. Papyrus pak pokračuje: „Potom kněz žádal krále, aby mu dovolil uspořádati tuto vyjížďku a prosil o dovolení, aby bylo přineseno dvacet vesel z ebenového dřeva, vykládaných zlatem a aby bylo přivedeno dvacet mladých panen, krásných obličejů i vlasů a milostných tělesných forem. Pak aby bylo přineseno dvacet sítí, do nichž se měly dívky obléci místo svých obyčejných oděvů. Dívky byly určeny k tomu, aby veslovaly a králi zpívaly. Král svolil k tomuto návrhu a když bylo vše připraveno, usadil se ve člunu a mezitím, kdy mladé ženy veslovaly po jezeře sem a tam, král se na ně díval a jeho srdce bylo sprostěno starostí.“ (Budge, str. 9.)

Ale při veslování spadl jedné panně do vody šperk, který měla upevněný ve vlasech, a ponořil se. Proto ustala ve veslování a s ní i ostatní dívky, čímž byl král upozomen na nehodu.

„Potom král rozkázal nanovo, aby byl přiveden Čača-em-ankh a jakmile se k němu mudře dostavil, řekl k němu: „O Čača-em-ankhu, bratře můj, učinil jsem podle tvých slov a srdce mého majestátu se potěšilo, když jsem viděl dívky veslovati. Avšak teď šperk jedné dívky, která veslovala, jenž byl udělán z „nových tyrkyvů“, spadl jí do vody a proto utichla a přestala veslovati a způsobila tím, že i ostatní přestaly veslovati. I řekl jsem k ní, „proč nevesluješ?“ a ona odpověděla, „můj tyrkysový šperk spadl do vody“. Potom jsem jí řekl, „budeš jej zase míti“. „Nato kněz a písař knih Čača-em-ankh promluvil jistá slova síly (hekau), čímž způsobil, že díl vody v jezeře vystoupil vzhůru, natom našel šperk ležící na střepu břince i vzal jej a dal jej dívce. Byla však voda dvanáct loket hluboká, když však Čača-em-ankh zvedl část vody, takže vystoupila

na část ostatní, tu byla pak voda hluboká dvacet loket. Magik pak vyslovil zase jistá slova síly a voda jezerní navrátila se zase do svého původního stavu. A král nařídil pak slavnost pro celý královský dům a odměnil Čača-em-ankha dary všeho druhu.“ Tak zní příběh o síle magické, kterou vládl kněz za doby krále Cheopse, jenž panoval na počátku IV. dynastie kolem roku 3.800 před Kristem. Opis onoho příběhu, který se dostal do našich rukou, jest starší nežli doba, kdy Mojžíš žil a proto není zde možno spatřovati v něm nějaké zkomoleniny příběhu o zázraku s vodami Rudého moře, jež stály jako zdi. (Budge str. 10.)

Avšak magikové ve starém Egyptě dovedli také křísiti mrtvé, o čemž nás poučuje toto místo z papyru Westcar:

Jeden ze synů krále Cheopse, jménem Herutataf, řekl jednoho dne ke svému otci, s nímž před tím mluvil o magických výkonech předků: „Až do dnešního dne slyšel jsi jen vyprávěti o věcech, které znali lidé za starých dob, o kterých nemůžeme říci, jsou-li pravdou či nikoliv. Avšak teď spatří Tvoje Veličenstvo jednoho mudrce z naší doby a bude to jeden z těch, které dosud neznáš.“ Na otázku Cheopsovu, kým by byl tento muž, odpověděl mladík: „Jmenuje se Teta a bydlí v Tet-Senefaru a jest mu již jedno sto a deset let a ještě dnes sní pět set pecní chleba a kýtu z vola a vypije sto měř piva. Dovede připevniti lidskou hlavu k tělu, od něhož byla uříznuta. Dovede učiniti, aby ho lev následoval, mezitím, kdy jeho léčka se před ním vleče po zemi.“ A ještě jiné úžasné věci vypravoval královský syn o tomto kouzelníkovi. „Odpovídaje ke slovům svého syna,“ pokračuje náš pramen, „řekl mu Cheops, aby šel a přivedl mudrce, a když byla připravena královská

bárka, vydal se Herutataf na cestu do mudrcova sídla. Když plul po řece jistou vzdálenost, dospěl se svou družinou do Tet-Seneferu. Pak přivázali člun k nábřeží a princ se vydal na další cestu po suché zemi v jakýchsi nosítkách z ebenového dřeva, jež byla nesena muži na tyčích, zhotovených ze dřeva sesnetchem a vykládaných zlatem. Když přibyl do domu Tetova, byla nosítka postavena na zem a princ vyšel, aby pozdravil mudrce, kterého našel ležícího na pletené rohoži, umístěné ve dvoře domu, mezitím, kdy jeden služebník mu omýval hlavu a druhý třel jeho nohy.“ Pak následuje dlouhý popis vítacích ceremonií a zpáteční cesty, jakož i příchod do královského paláce Cheopsova.

Nato promluvil Cheops k mudrci: „Jak jest to možno, Teto, že jsem tě nikdy nespatriil?“ A mudrc odpověděl: „Ó vládče, ten, kdo jest volán, přichází. A poněvadž jsi mne volal, hle, jsem zde.“ Cheops mu pravil: „Jest pravdou dle toho, co se vypravuje, že dovedeš utatou hlavu připojiti zase k tělu?“ A mudrc odvětil: „Ano, opravdu, pane můj, dovedu tuto věc.“ A Cheops řekl: „Nechť jest přiveden některý zajatec z vězení, abych mohl nad ním vynésti rozsudek.“ Avšak Teta k tomu odpověděl: „Nikoliv, pane můj a králi, nedopouštěj, aby tato věc byla prováděna na člověku. Učiň, abych ji provedl u některého stvoření, jež náleží mezi posvátná zvířata.“ Potom někteří přinesli husu a když ji byla utata hlava, položil její tělo na západní stranu sloupů a hlavu na stranu východní. Potom Teta vstal a promluvil jistá slova, magicky mocná. Načež tělo se počalo pohybovati a rovněž tak i hlava a při každém jejich pohybu se hlava i tělo přibližovaly k sobě, až konečně se hlava připojila na pravém místě k tělu husy, jež počala ihned nato štěbetati.“

Potom provedl totéž s ptákem khet-aa a nato i s vollem a obě zvířata byla oživena jak se prve stalo s husou. (Budge str. 16—19.)

Avšak Egypťané znali také nesčíslné talismany, to jest ochranné předměty, které se nosívaly na krku, nebo jinde na těle a dávaly se i mumiím do rakví. Mnohé z těchto předmětů jsou zhotoveny z drahých kovů a jiné i z drahokamů. Většina jich jest pokryta magickými značkami v hieroglyfech. Staré Egypťany můžeme také považovati za prvé alchymisty, neboť jsou mezi nalezenými papyrasy některé, v nichž se činí zmínky o jmenovaném umění. Také astrologii pěstovali Egypťané u veliké míře a poněvadž k tomu je třeba znáti různé konstelace planet, jest samozřejmo, že byli i výbornými hvězdáři a matematiky.

Tak jako Chaldeové i staří Egypťané používali k čarování figurek lidských i zvířecích, aby docílili výsledků dobrých nebo zlých. Do těchto figurek byly magické síly vkládány prostřednictvím jistých symbolických obřadů a recitováním magických formulí.

Jeden z nejstarších příkladů, jak se používalo magických figur, vypravuje se ve zmíněném již papýru Westcar. Jde o příhodu z doby krále Neb-kau-Ra, jenž vládl ve III. dynastii, asi kolem 3.830 před Kristem.

„Tento král učinil jednou návštěvu svému vysokému úředníku Aba-anerovi, jehož žena se prudce zamilovala do jednoho vojína z královské družiny. Tato paní poslala vojínovi darem po své služebnici bednu oděvu a poslice mu při tom jistě vyslovila žádost své paní, neboť onen muž s ní odešel ihned do domu Aba-anerova. Tam se setkal s ionou ženou a dohodl se s ní o setkání v malém domku, nalézajícím se na statku jejího manžela a paní pak vydala rozkazy jednomu z úředníků

Aba-anerových, aby domek připravil pro příchod její a jejího milence. Když vše bylo hotovo, odešla sama do domu a zůstala tam po celý den při pítce a milostných zábavách s oním mužem až do západu slunce a když nadešel večer, vstal onen muž a odešel k řece, kde mu služebná zmíněné paní připravila koupel.

Avšak úředník, který činil w domku přípravy, řekl, že musí svému pánovi podati o věci zprávu a následujícího rána, jakmile se rozednilo, došel k Aba-anerovi a vyprávěl mu vše, co se událo. Aba-aner neodpověděl ke zprávě svého sluhy ani slova, ale poručil mu, aby mu přinesl jisté věci a skříňku z ebenového dřeva a drahého kovu. Z této skříňky vyňal něco vosku, jenž v ní byl zřejmě uschován k podobným účelům, k jakému měl posloužiti teď a vytvořil z něj podobu krokodila sedm pídí dlouhou a pak říkáje nad figurkou jistá magická slova, pravil: „Až onen muž přijde, aby se koupal v mých vodách, uchop se ho.“ Pak, obrátiv se ke svému úředníku, odevzdal mu voskového krokodila a pravil: „Až onen muž podle svého denního zvyku přijde, aby se myl ve vodě, hodíš tohoto krokodila za něj.“ A úředník, přijav voskového krokodila od svého pána, odešel.

A znovu žena Aba-anerova nařídila onomu správci, aby dobřel na statky, aby připravil domek, který stál v zahradě. „neboť“, řekla, „hle, přijdu, abych tam ztrávila nějakou chvíli.“ A tak byl dům připraven a opatřen velikými dobrými věcmi a ona přišla s oním mužem a ztrávila tam nějakou dobu. Avšak, když nadešel večer, vyděl se muž k vodě, aby se umyl podle svého denního zvyku a úředník šel za ním a hodil do vody onoho voskového krokodila, jenž se ihned proměnil v živého

krokodila sedm loket dlouhého a uchopiv onoho muže, stáhnul jej pod vodu.

Mezitím Aba-aner byl u svého krále Neb-kau-Ra sedm dní a onen muž zůstal ve hlubinách vody a neměl vzduchu, aby mohl dýchat. A sedmého dne Aba-aner vyšel s králem na procházku a pozval Jeho Veličestvo, aby ráčilo přihlídnouti k podivuhodné věci, jaká se udála s jedním člověkem za jeho dnů. A tak král šel s ním. Když došli k vodě, Aba-aner zaklínal krokodila, řka: „Přines sem onoho muže!“ A krokodil přišel z vody, přinášeje onoho člověka. A když král poznamenal, že krokodil jest nestvůrou děsně vypadající, Aba-aner se sehnul a vzal jej do ruky, kdež se ihned proměnil ve voskového krokodila jako dříve. Potom Aba-aner vypravoval králi, co se stalo mezi jeho ženou a oním mužem, kterého krokodil vynesl z vody, načež král řekl ke krokodilu: „Vezmi to, co ti náleží a odejdi.“ A ihned krokodil uchopil muže a vrhnul se s ním do vody a zmizel v hlubině. A podle královského rozkazu byla Aba-anerova žena zatčena a když ji dovedli k severní straně paláce, byla tam upálena a její popel byl hozen do řeky.“

Zde jest tedy doklad, že již ve III. dynastii se věřilo, že voskový krokodil, nad nímž byla pronesena jistá slova, může se proměnit v živého ještěra dle libosti, a že může býti týmiž prostředky způsobeno, aby člověk žil po sedm dní beze vzduchu na dně řeky. Dlužno také připomenouti, že vysoký kněžský úředník byl tak uvyklý na provádění takovýchto magických výkonů, že ve svém pokoji měl k tomu skříňku s materiálem a jinými nástroji, připravenou k tomu účelu. A dále jest zjevno, že ani on sám, ani král, ani sluha, nepovažovali takovéto

magické činy, jako nesrovnávající se s vysokým náboženským úřadem.

Avšak v době, kdy Aba-aner čaroval voskovými figurkami, aby ublížil svým nepřátelům, kněží prováděli jiná kouzla, také voskovými figurkami, ale ke blahu duší zemřelých. Podle velmi staré víry přicházeli mrtví do jisté oblasti, zvané Sekhet-Aaru, kde vedli život podobný životu pozemskému, se všemi jeho telejšími potřebami. Toto místo jest líčeno na obrazech, malovaných na rakvích z XI. dynastie, jako velmi podobné krajinám na Deltě. Jsou tu řeky spojené průplavy, pole atd. A poněvadž Egypťané věřili, že duše zemřelých musí na onom světě pracovat na polích jako za živa, hleděli si získati magickým způsobem k těmto pracím zástupce. A tak, než mrtvý byl pohřben, byla udělána malá figurka v jeho podobě z vosku nebo kamene. Nato odříkal nad touto figurkou kněz mocná slova za tím účelem, aby figurka vykonávala za zemřelého veškeré práce ve světě záhrobním.

Později byla tato slova napsána v hieroglyfech na sošku samotnou. (Budge str. 67—72.)

Na jiném místě činí se zmínka o upotřebení magických figurek v úředním záznamu o spiknutí proti Ramzovi III., jenž vládl kolem roku 1200 před Kristem.

Několik vysokých úředníků spolu se strážcem pokladu a několik písařů spiklo se proti tomuto králi, bezpochyby za účelem, aby byl svržen s trůnu. Tito muži spojili se s několika paními od královského dvora a přítelkyň těchto paní stal se hlavním shromážděním spiklenců. Jeden úředník byl pověřen, aby dopravoval rozkazy spiklenců k jejich matkám a sestrám, které měly pomáhati mužům a zločincům, aby ublížili jejich pánu. A tak každý byl pověřen nějakým úkolem. Spiknutí

se záhy rozšířilo z Egypta do Ethiopie, kde také jeden vojenský úředník byl sveden svou sestrou, aby se spiknutí účastnil. Avšak jeden vysoký úředník, jménem Hui, nebyl spokojen s těmito nástrahami o sesazení krále, a umínil si, že užije k tomuto zlému cíli magie. A s tímto úmyslem došel k jednomu muži, jenž měl přístup do královské bibliothéky a obdržel od něho knihu, obsahující čarodějná zařikávání a návody ke kouzlům. Když obdržel tuto knihu, hleděl nejprve najít si místo, kde by mohl bez vyrušování počítí se svým magickým dílem a konečně jedno takové místo našel.*)

Zde počal se svou prací, děláje figurky lidí z vosku a amulety popsané mocnými magickými slovy, jež měly roznítiti lásku. A podařilo se mu dopravití tyto věci do královského paláce prostřednictvím úředníka Athirmy. Zdá se, že ti, kdo tyto věci donesli do paláce, jakož i ti, již je přijali, byli pak v magickém vlivu Huia. Bezpochyby byly nápoje lásky určeny ku potřebě žen, zapletených do spiknutí, avšak co se týče účelu voskových figurek, byly dojistá zhotoveny k tomu, aby bylo ublíženo králi.

Mezitím Hui studoval svoje magické dílo s velikou pílí a podařilo se mu najítí účinné prostředky, aby mohl provésti veškeré „strašlivé věci, jaké jen jeho srdce mohlo vymysletí“. Těchto prostředků užil s celou vážností a na konec se dopustil velikých zločinů, jež byly hrůzou všech bohů a bohyň a jež se trestaly smrtí. Na jiném místě jest Hui obžalován, že psal knihy nebo

*) Z tohoto starého textu je zřejmo, že již tehdy bylo třeba k magickým výkonům zvláštních odlehlých míst, zejména, šlo-li o vyvolávání démonů, k čemuž paralely nalezneme četná v oddílu o středověké magii, a že i tehdy již bylo třeba k těmto procedurám delší doby, poněvadž se musilo čekatí na příhodné astrologické konstellace.

formule magické síly za tím účelem, aby lidé byli zbaveni rozumu a aby jim bylo nahnáno děsu a že dělal z vosku bohy a figurky lidí, kterýmiž chtěl způsobiti oněm lidským bytostem, jež figurky představovaly, ochrnutí a bezmocnost.

Avšak jejich námaha byla marná, neboť spiknutí bylo objeveno a blávní viinníci byli odsouzeni k smrti sebevraždou.

Uvedený příběh o pověstném spiknutí proti Ramsovi III. dokazuje, že již tehdy byly magické knihy v královské bibliotéce a že to nebyla pouhá pojednání o magických praktikách, nýbrž zaokrouhlená díla s přesným poučením pro čtenáře, jak lze vykonati nutné obřady, aby kouzelné formule a slova se staly účinnými. (Budge str. 73—77.)

Ještě jeden zajímavý doklad o magii voskovými figurkami nalézáme v XXXIX. kapitole Knihy Mrtvých. Dovídáme se tu, jak staří Egypťané zaháněli kouzly bouří, déšť a krupobití. Démon Apep byl považován za nepřítele boha Ra (slunce) a poněvadž mraky slunce zastiňují, věřili Egypťané, že se to děje vlivem tohoto démona. Zmíněná kapitola Knihy Mrtvých praví:

„Chceš-li zničiti Apepa, řekni tuto kapitolu (Začíná slovy „Oheň na tebe, Apepe, nepříteli Ra!“ a končí: „Ra vítězí nad Apepem. Ochutnej smrt, Apepe.“) nad obrazem Apepa, nakresleným zelenou barvou na pruhu nového papyrusu a nad figurkou Apepa z vosku, do níž vytesáno jest jeho jméno a vyloženo pak zelenou barvou. A tento obraz i figurku polož pak na oheň, aby strávil nepřítele Ra. A takovouto figurku polož na oheň ráno a jinou v poledne a jinou v podvečer a jinou o třetí hodně denní a je-li třeba, můžeš to učiniti v kaž-

dou denní dobu i v dobu noční a každého dne. Tímto způsobem bude Apep, nepřítel Ra, poražen, neboť Ra vysvítne a zvítězí nad Apepem.“ A když byly papyrus a figurka spáleny nad ohněm, udělaným z trávy khesau, tu se měly zbytky smísiti s excrementy a hoditi nanovo do ohně a to se mělo vykonati o šesté hodině noční a ráno patnáctého dne měsíce.

„A když figurka Apepova byla v ohni, plivneš na ni mnohokrát každou hodinu ve dne, dokud se stín nezakrouhčí. Tyto věci vykonáš, když bude bouře zuřiti na východním nebi, abys zamezil příchodu bouře. Učiníš to, abys zamezil příchodu lijáku nebo průtrže a způsobíš tím, že bude svítiti slunce.“

Na jiném místě se pravi: Udělej hada s tváří kočky a zabodni mu do týla nůž a nazvi jej „Hemhem“. Udělej jiného hada s tváří krokodila s nožem v týle a nazvi jej „Hauna-arur-her-hra.“ A opět jiného učin s tváří kozla a s nožem zabodnutým v zádech a nazvi jej „Aluti“ a jiného učin s tváří bílé kočky a s nožem zabodnutým v zádech a svaž jej pevně a nazvi jej Apep nepřítel.“ Takovými prostředky hleděli Egypťané zdržeti déšť a bouři, hrom a blesky, mlhu a mraky a docíliti jasného čistého nebe, na němž by slunce mohlo vykonávati svoji dráhu. (Budge str. 79—83.)

Ale ze všech Egypťanů zběhlých v magii, nejvíce vynikal Nectanebus, poslední tuzemský král Egypta — můžeme-li věřiti řecké tradici, — jenž žil kolem roku 358 př. Kr. Podle Pseudo-Calisthena a překladů jeho děl do pehlevi, arabštiny, syrštiny a řady jiných řečí, byl tento král proslaven magií a zároveň byl mudrcem, sběhlým ve všech vědomostech Egypťanů. Věděl, co bylo v hlubinách Nilu a ve hloubi nebes, dovedl čísti ve

hrvzdách, vykládati znamení, stavěti horoskopy, předpovídati budoucnost i nenarozenému dítěti a vyznal se v magii všeho druhu, jak uvidíme. Práví se o něm, že byl pánem země a že mohl vládnouti všem králům pomocí svých magických sil.

Jakmile mu hrozil nějaký vpád po moři, nebo po zemi, podařilo se mu zničití sílu svých nepřátel a vylhnati je od svých břehů a hranic. A to vykonával následujícími prostředky. Jestliže se k němu blížil nepřítel po moři, tu místo, aby vyslal proti němu svoje plavce, uchýlil se do jisté své komnaty, kde vyňal nádobu nebo mísu, kterou uschovával k tomu účelu a naplnil ji vodou. Pak udělal z vosku figurky lodí a vojínů nepřátelských a stejně i figurky svých lodí i vojínů a dal je pak na vodu v míse, svoje vojsko na jednu stranu a vojsko nepřítelů na druhou. Pak vyšel a obléknuv se do pláště jednoho proroka egyptského a chopiv se hole z ebenového dřeva, vrátil se do komnaty. Zde pronášel pak mocná slova a vyvolával bohy, kteří pomáhají lidem při kouzelnictví a větry a podzemní démony, kteří se ihned dostavili, aby mu pomohli. S jejich pomocí ožily figury voskového vojska*) a daly se v boj a voskové lodě se také začaly pohybovati. Avšak figury, jež představovaly jeho vojsko, přemohly ony, které znázorňovaly nepřítelů a když figurky lodí a lidí nepřátelského loďstva klesly do vody a padly ke dnu mísy, tu v téže době stalo se to i se skutečnými loděmi a lidmi na vodách mořských.

Tímto způsobem se mu dařilo, že mohl udržeti svoji moc a vládl ve svém království značnou dobu v míru.

*) Podobné oživení figury z hlíny, t. zv. „golema“, nalézáme i v pražské pověsti o rabínu-kouzelníku Löwovi, jenž žil za Rudolfa II.

Avšak jednoho dne se stalo, že jistí vyzvědači přišli a sdělili Nectanebovi, že množství národů z východu se spojilo proti Egyptu a že jejich spojené síly táhnou v této chvíli proti němu. Král zvěděl tuto novinu, zamšál se a vyřknuv několik posměšných slov o svých nepřátelích, odešel do své soukromé komnaty a nalil vodu do mísy a počal provozovati svoje obyčejná kouzla. Ale když vyslovil mocná slova, pohlížel na voskové figury a viděl ke svému zármutku, že bozi egyptští pohánějí lodi nepřátelské a vedou jejich vojáky proti němu. Jakmile to Nectanebus spatřil, pochopil, že jest blízký konec království egyptského, neboť až dosud byli mu bohové ochotně příznivi a poskytovali mu své pomoci, kdykoliv jí potřeboval. Proto rychle opustil komnatu a když si byl ostříhal vlasy a vousy a přestrojil se od obyčejného oděvu, vsedl na loď a prohl do Pelly v Macedonii, kde se usídlil jako lékař a egyptský hadač.

Na jiném místě vypravuje Pseudo-Calisthenes, jak Nectanebus způsobil pomocí voskové figurky královně sen. Jeho úmyslem bylo přesvědčiti královnou, že egyptský bůh Amón ji v noci navštíví. Aby to vykonal, vzdálil se a vyjda na poušť sebral množství bylin, které znal a jimíž jest možno způsobiti lidem sny. A když se s nimi vrátil, vytlačil z nich šťávu. Udělal pak z vosku figurku ženy a napsal na ni jméno Olympias a vyřezal do ní její jméno. Pak zapálil Nectanebus svoji lampu a když vylil šťávu z rostlin na voskovou figurku královniny, zaklínal demony, aby Olympias snila sen, v němž by k ní přišel bůh Amón a objal ji a řekl jí, že se z ní narodí syn, kterýž ji pomstí na jejím manželu Filipovi. Avšak prostředky, shora popsané, nebyly jedinou, kterých Nectanebus znal ke způsobení snů. Neboť když chtěl učiniti, aby Filip macedonský spatřil jisté

věci ve snu a aby dospěl z tohoto snu k jistým názorům, poslal Nectanebus krahujce, kterého dříve okouz-
lil magickými slovy k Filipovi, když tento spal. A za
jedinou noc doletěl krahujec z Macedonie k místu, kde
byl Filip a pověděl mu, jaké věci spatří ve snu, což se
také stalo. Ráno dal si Filip sen vyložití vyklada-
teli snů a byl uspokojen, že dítě, (to jest Alexander
Veliký), které mu měla jeho žena Olympias porodit,
jest synem boha Amena z Libye, jenž byl považován za
otce všech králů, vstoupivších na trůn Egypta, kteří
nebyli z královského kmene této země.

Ve spojení s tímto egyptským způsobem magie po-
mocí voskových figur, nutno se zmíniti zde o tradici,
týkající se Alexandra Velikého a pocházející zřetelně
z egyptských pramenů. Arabský spisovatel Abu-Šaker,
jenž žil v XIII. století po Kr., zmiňuje se o pověsti, že
Aristoteles dal Alexandrovi jistý počet voskových fi-
gurtek, přibitých na dno malé truhlice, jejíž víko bylo
uzavřeno řetězem a kterouž Alexander nesměl nikdy
dítí z ruky anebo ji alespoň musil stále střežiti někte-
rý jeho důvěrný sluha. Skříňka měla býti všude tam,
kde se nalézal Alexander, a Aristoteles ho naučil odří-
kávat jisté formule nad ní, kdykoliž ji vzal do ruky,
nebo položil. Figurky ve skřínce měly představovati
různé druhy ozbrojeného vojska, se kterými se Alexan-
der mohl pravděpodobně utkat. Některé tyto modely
vojáků držely v rukou olověné meče, jež byly ohnuty
nahoru. A jiné měly v rukou ostěpy, obrácené hrotem
dolů a ještě jiné měly luky, jejichž tetivy byly přetr-
ženy. Veškeré tyto figurky byly položeny obličejem
dolů, s ohledem na to, co již víme o používání vosko-
vých figurek u Egyptanů a Řeků, jest zřejmo, že A-
ristoteles, když opatřil Alexandrovi tyto figurky a na-

učil ho magickým slovům, věřil, že mu odevzdává prostředky, aby mohl svým nepřítelům učiniti, aby se s nimi stalo to, co představovaly figurky z vosku, aby tak nemohli na něj útočiti. (Budge, str. 91—96.)

Staří Egypťané znali velmi dobře vnitřní složení člověka se stanoviska okultních věd. O tom svědčí mnoho obrazů na zdích chrámových, na náhrobcích a rakvích. Na jednom obrázku citované knihy spatřujeme boha Anubise, držícího mumii písaře Ani-ho. U dveří hrobky stojí jeho duše v podobě krahujce s lidskou hlavou a jeho duch v podobě ptáka bennu. (Budge, str. 114.) Jest podivno, že skoro u všech národů znázorňuje se duše v podobě ptáka. I symbolem Ducha Svatého v křesťanství jest holubice. Je to tajná mystická souvztažnost, o které zde nelze mluvit.

Na jiném obrázku vidíme písaře Ani-ho, vcházejícího dveřmi hrobky. Venku stojí jeho astrální tělo, nad nímž se vznáší jeho duše v podobě ptáka. (Budge str. 115.) Je dobře viděti, že astrální tělo jeví přesnou podobu zemřelého. Duše vznášejíc se nad ní, ji oživuje, což jest symbolicky znázorněno levou vztaženou peruti a mystickým znamením života „Ankh“, které duše drží v peruti pravé.

Staří Egypťané, jako jiní národové, věřili, že jisté nemoci mohou býti léčeny prostými a čistými léky, že však jiné lze vyléčiti ne pouze použitím léku, nýbrž že je k tomu třeba i odříkávati jisté kouzelné průpovědi. Je také jisto, že některé nemoci byly přímo přičítány zlým duchům a démonům, jež mohly vstoupiti do lidského těla a působiti na ně podle stupně své zlomyslnosti. Máme také na štěstí jeden důkaz, že i cizí národové věřili v umění Egypťanů, že dovedou léčiti ne

moci, způsobené démonickou posedlostí. Případ, o němž se chceme zmíniti, byl považován za tak důležitý a pamětihodný, že byl napsán na náhrobku a postaven ve chrámě boha Khonsu v Thébách tak, aby všichni lidé mohli čísti a věděti, jaké zázračné léčení vykonalí kněží. Král Ramses II. navštívil jako každoročně Mesopotamii a všichni náčelníci vůkolních krajin přišli, aby se mu poklonili, a aby mu dali na jevo svoji dobrou vůli a hledali jeho ochrany a snad také i spojenectví. A přinesli mu dary, totiž zlato, lapis lazuli, tyrkysy a všemožné jiné drahocenné věci, jež země poskytovala. Přišel i kníže z Bekhtenu. Mezi jinými oběťmi byla jeho předním darem pro Jeho Veličenstvo nejstarší dcera knížecí, jež byla veliké krásy. Když ji král spatřil, domníval se, že jest nejkrásnější dívkou, kterou kdy viděl a udělal ji titul „královská nevěsta, první dáma, Ra-neferu“ a vzal ji s sebou do Egypta a pak se s ní oženil. Jednoho dne, patnáctého léta jeho vlády, když Jeho Veličenstvo bylo v Thébách při slavnosti Anena-Ra, přišel ke králi posel a oznamoval příchod vydatné knížecí z Bekhtenu, kterýž přinesl bohaté dary královské ženě Ra-neferu. Když byl přiveden před krále, projevil mu svoji úctu, řka: „Sláva a pochvala buď tobě, ó slunce národů, dopust, abychom mohli žítí před tvojí tváří!“ Když řekl tato slova, poklonil se a dotkl se třikráte hlavou země a pravil: „Přišel jsem k tobě, ó svrchovaný pane, k vůli paní Bent-ent-rešt, mladší sestře královské nevěsty Ra-neferu, neboť hle, slá nemoc zmocnila se jejího těla. I prosím Tvoje Veličenstvo, aby poslalo lékaře, aby ji prohlédl.“ Potom král hned rozkázal, aby byly přineseny knihy „Dvojitěho domu života“ a aby přišli učenci a když se tyto dostavili před jeho tvář, nařídil jim, aby vybrali ze svého

středu muže „stálého srdce a dovedných prstů“, aby ho mohl poslati do Bekhtenu*).

Kněží provedli volbu a uvedený úkol byl svěřen jednomu z nich, jménem Tehuti-em-heb. Když tento mudrc předstoupil před krále, bylo mu nařízeno, aby se vydal s vyslancem na cestu do Bekhtenu, načež odešel. Když přibylí na místo, přesvědčil se však egyptský kněz, že jest bezmocným proti démonu, nebo duchu, který posednul princeznu Bent-ent-rešt. Knize z Bekhtenu, vida, že kněz je neschopen uleviti jeho dceři, poslal nanovo ke králi s prosbou, aby mu na pomoc poslal některého boha.

Když vyslanec z Bekhtenu přišel do Egypta, byl král právě v Thébách a když slyšel, co bylo žádáno, vstoupil do chrámu boha Khonsu Nefer-hetepa a prosil boha, aby dovolil přenesení své sochy do Bekhtenu, aby byla dcera tamního knížete vysvobozena z moci démona, který ji posedal. Zdá se, že mudrc Tehuti-em-heb byl poslán do Bekhtenu na radu tohoto boha, neboť král jej oslovuje: „Přišel jsem na novo před tvoji tvář“. Avšak buď tomu jakkoliv, Khonsu Nefer-hetep svolil k této žádosti a pak byla na sochu boha, jež měla odejíti do Bekhtenu, přenesena čtyřnásobná míra magické síly. Po sedmnácti měsících dospěl bůh na místo svého určení a byl přijat s velikou ctí. Když bůh Khonsu dospěl na místo, kde se nalézala Bent-ent-rešt, byla nad princeznou provedena pomocí sochy magická

*) Muž, stálého srdce (t. j. pevné vůle) a dovedných prstů není nikým než zkušeným magnetisérem, po případě hypnotisérem, neboť předně, obojí bylo u starých Egyptanů známo, a za druhé nemoc královské princezny, to jest posedlost, byla právě takového druhu, jaký lze hypnosou a magnetismem nejsnadněji vyléčiti.

ceremonie a démon ji ihned opustil a ona byla uzdravena. (Budge str. 206—212.)

Vliv magie starých Egyptanů jest patrný u všech národů, se kterými se tito stýkali. Jsou to v prvé řadě Židé, pak Řekové a Římané. U Hebrejců byla ovšem magie v užším smyslu zapovězena a pouze kněží směli pomocí drahokamů, které nosil velekněz na prsou a jež sluly Urim a Thumim, vyvolávat jakési jasnozřecí vize. K tomu by poukazovala alespoň některá místa bible. Zatím však zjevno z talmudu a jiných pramenů, že Hebrejci měli od dávných dob tajnou okultní nauku, která po dlouhou dobu byla sdělována pouze zasvěceným a to ústně. Jest to kabbala, o jejímž původu není však nic určitého známo. Slovo „kabbala“ značí podání, čímž se potvrzuje, jakým způsobem bylo toto učení z počátku šířeno.

Můžeme-li věřiti talmudským zprávám, jest autorem nejstarší čarodějné knihy, jež sluje Sepher Raziel, sám archanděl Rafael neboli Raziel, kterýž tuto knihu na boží rozkaz odevzdal Adamovi. O knize Raziel se mluví velmi mnoho ve starší okultní literatuře, avšak nenalézáme o ní nikde bližších zpráv kromě u Cornelia Agrippy, jenž praví:

„Také Raziel a Rafael měli Adamovi a Tobiášovi odevzdati knihy, avšak tyto jeví se bystřejšímu pozorovateli ohledně svých předpisů, obřadů, způsobu v nich obnažených slov a charakterů a dle jejich celého uspořádání a nechtutných frází zřejmě jako naprosté nechtutnosti a podvod. Zdá se, že byly pozdější dobou slábnou nechtutnými a všesky zločinů plnými a staré magii naprosto neznalými mazaly z profánních zvyků, jež

byly pomíseny s obřady našeho náboženství, při čemž mnohá neznámá jména a znamení byla přičiněna, aby byly nevzdělanci a pošetilci ustrašení. (C. Agrippa: De vanitate Scientiarum, cap. 45.)

Kromě jmenované knihy připisuje se podle Fabricia andělu Razelovi také jiná kniha pod titulem „Kniha pronocství Evvých“. Od Adama přešla magická tradice k Sethovi, kterýž pojmenoval hvězdy a napsal sedm — dle jiných patnáct — magických knih.

Od Seta přešla tradice na Henocha, od něhož prý pochází nejslavnější předkřesťanská magická kniha „Kniha Henochova“, jejíž vznik však spadá bezpochyby do posledních století předkřesťanských. Knihu Henochovu lze nazvati antickým mysteriem. (Ve smyslu středověkých duchovních her.) V úvodě se praví, jak zástup andělů, jež sluli Egregori, zahořel láskou k dcerám lidským a jak tyto andělé si umínili vzítí je za ženy*).

Vůdce tohoto zástupu byl kníže Samiaza, jehož poddani byli andělé Atarcuph, Araziel, Chobabiel, Horamamme, Namiel, Sampsich, Zapiel, Balziel, Azael (také Azazel), Pharmarus, Amariel, Anageinas, Thausael, Samiel, Sarinas, Eumiel, Tyriel, Jumiel a Sariel. Tito jsou mistři ve všech uměních: Tak Azael jest mistrem ohledně rud a prací ze železa, ve zlatnictví, slévání kovů, dovedl upravovati drahokamy a zhotovovati ženské šperky, a také jest pánem všech drahých kovů a kamenů. Samiaza učí, jak roznécovati mysl ke hněvu a jak působiti zlo kořeny a bylinami. Pharmarus učí čarodějství, Baliel astronomii, Chobabiel astrologii, Zaziel věštění z větru, Araziel věštění ze země,

*) Srovnej Genesis VI. 1—6.

Sampsich věštění ze slunečních paprsků, Sariel výklad znamení měsíčních atd. Těmto uměním naučili Egregori dcery lidské, aby je omámili a zplodili s nimi Nep h i l i m, to jest obry. — V rozhořčení nad tímto skutkem předstoupili archandělé Michael, Gabriel, Rafael a Uriel před Pána a prosili Ho, aby Egregori potrestal, aby vyhladil obry potopou světa, zachránil Noea atd. To jest sumární obsah knihy Henochovy.

Knihá Henochova jest důležitá jako první průkopník tak zvaných pekelných žaltářů, neboť poprvé jest zde utvořena hierarchie zlých duchů, jejíž členové objevují se, jak uvidíme, ve slavných kouzelných knihách novější doby, a kde se poprvé zlým andělům připsují určité úřady.

Nejbližším v tomto homérovském řetězu jest Abraham, kterému pověst připisuje knihu Jezirah, jež byla vlastně napsána Josefem Ben Akibou. Konečně se praví v Nišmath Chajim: „Náš otec Abraham napsal knihu Massichta, v níž vypsál veškeré druhy magie a její působení mocí zlých duchů, podobným způsobem jako psal v knize Jezirah o svatých jménech.“ (C. Kiesewetter: Faust in der Geschichte und Tradition.)

Jiný mythus o původu kabbaly nalézá se v babylonském talmudu. Zde se vypravuje, že bůh na hoře Sinai sdělil Mojžíšovi kromě zákonů mnohem více, co pak bylo známo jenom zasvěcencům. K těmto náleželo sedmdesát starších, kteří měli býti hlavami národa. Toto sdělení byla tato božská slova udržována v tomto úzkém kruhu. Avšak ono zjevené učení boží, jednající o božských věcech, jest skrytě obsaženo v patnácti knihách Mojžíšových. Nejdůležitějšími knihami kabbaly a zároveň nejstaršími jest Knihá o stvoření (Sepher Jezirah) a dále knihá Sohar, to jest „světlo“

nebo „lesk“. Kromě těchto existovalo ještě mnoho jiných knih, z nichž však jest teď známo pouze několik zlomků jako citáty u pozdějších kabbalistických autorů a některé z nich známe jenom dle jména.

Není možno v našem spise pro omezenost místa šířiti se o kabbale, avšak uvádíme jen tolik, že kabbalistické metody, jež byly tři, totiž: Gematria, Notarikon a Temura, směřovaly k tomu, aby byly vysvětleny mysterie, obsažené ve svatém písmu. Gematria se zakládá na okolnosti, že každé písmeno hebrejské abecedy jest zároveň číslicí, tak že bylo-li napsáno slovo, mohlo býti nahrazeno ve svém součtu číslem jiným, z něhož pak odvodilo se slovo jiné. Toho mohlo býti použito také pro celé věty. Tak na př. lze pomocí Gematrie najíti jména tří andělů kteří navštívili Abrahama v háji Mamre. V knize Mojžíšově je psáno Vehenna Shalisha (I. 18. 2.) t. j. „A hle, tři muži“. Součet těchto slov dá číslo 701, avšak toto číslo obdržíme sečtením písmen: ALV MJKAL GBRJAL VRPAL, t. j. Elo Mikael Gabriel Ve-Ra-phael, což značí: „Toto jsou Michael, Gabriel a Rafael“. Takovým způsobem jest podepřen názor kabbalistů, že nejhlubší tajemství, jako zde jména tří andělů, mohou býti skryta ve zdánlivě prostých slovech.

V kabbalistických knihách zachovaných jsou však obsaženy velmi hluboké mystické nauky, o kterých snad promluvíme ve spise jiném. Jakou roli hraje kabbala v magii uvidíme v kapitolách o zakladateli středověké magie C. Agrippovi z Nettesheimu, jakož i příslušných statích o pekelných žaltářích a volání andělů i démonů. Pak také vysvětlíme způsob, jak magikové zvěděli jména určitých astrálních bytostí a jejich magických značek (charakterů).

Stran řecké magie lze říci, že se opírala v počátcích o nauky egyptské. Kromě bohů, znali Řekové později Nymfy a jiné bytosti, zejména démony, kteří však byli považováni spíše za jakési strážné duchy. Po perských válkách vznikla však víra v magické síly a jejich hlavním pramenem byla měsíční bohyně Hekata, jež se stala poněkud ochránitelkou čarodějek a vládkyní černé magie. O Hekatě se zachovalo mnoho mytů a pověstí a též máme úplné popisy obřadů a zaklínání, aby jimi byla Hekata donucena zjevit se a vésti tazatele při jeho dalších magických operacích. Uvádíme zde jedno takové zaklínání, jež dle znění bylo nařizováno samotnou Hekatou:

„Udělejte sochu z dobře hlazeného dřeva, jakou teď blíže popíši. Udělejte tělo této sochy z kořene plané routy (*Ruta graveolens*) a ozdobte je malými domácími ještěrkami. Pak uhnětete pospolu myrhu, storax a kadidlo s týmiž zvířaty a ponechte smíšeninu na vzduchu při dorůstajícím měsíci. Vyslovte pak svá přání těmito větami: „Přiď podzemní, pozemská a nebeská Bomba, bohyně cest a křižovatek, jež přinášíš světlo, jež v noci se potuluješ, nepřítelko světla, přítelko a průvodkyně noci, jež se těšíš ze štěkotu psů a z prolité krve, jež planeš ve stínu mezi hroby, jež si přeješ krve a mrtvým způsobuješ hrůzu, Gorgo, Mormo, měsíci v tmaví podobách, popřej naší oběti příznivého sluchu“. Vezměte tolik ještěrek, kolik mám různých tvarů, utvářejte to vše pečlivě, udělejte mi obydlí z opadálých listů rauty a když jste vyslali k obrazu vroucí modlitby, ulehčte mi ve spaní.“ Při tomto zaklínání jest pozorováno, že jest již uvedeno vykuřovadlo skoro z týchž druhů, jako se jich užívalo později v magii středověké

až do nejnovější doby. Také oběti zvířat a krve jsou ve všech podobných předpisech.

Pokud se týče starých Římanů, jest v nejstarších dobách poměrně velmi málo známo o jejich magii. Avšak v hlavních bodech byli na stejném stupni jako Řekové. Jisto jest ovšem, že i v nejstarších dobách znali Římané jisté magické operace. Tak se vypravuje, že Numa Pompilius, nástupce Romulův, se zabýval theurgií, kterouž dovedl přinutiti bohy, aby se mu ukázali viditelně. Jeho nástupce, Tullus Hostilius, byl dle pověsti zasažen bleskem, poněvadž při podobné příležitosti nejednal přesně dle předpisu. Staří Římané znali také magické umění, jímž bylo lze přilákat obilí z cizích polí na pole vlastní. A nejstarší římské zákony (asi kolem roku 450 před Kristem) obsahovaly proti takovému čarování výslovné zákazy. Za to zabývali se Římané nejrůznějším způsobem předpovídáním věcí budoucích. A měli k tomu i docela ustanovené úředníky, augury, kteří předpovídali hlavně z letu a křiku ptáků.

S dalším vyličováním magie u Řeků a Římanů nemůžeme se zde zabývat, neboť nepíšeme historie magických umění. Kdo by měl o to zájem, odkazujeme ho na výborné německé dílo C. Kiesewettera, Die Geschichte des Okkultismus. Nutno však podotknouti, že bájesloví řecké i římské je plno magie a mystiky. Také řecké a římské věštírny nasvědčují tomu, že obě tyto disciplíny byly u řečených vzdělaných národů velice pěstovány.

Také řecké a římské mystérie, nasvědčují dostatečně, že u obou jmenovaných národů bylo mnoho tajných společností, které se zabývaly pěstěním mystických a magických schopností u jednotlivců —

byly to prostě mystické a magické školy. Obřady, které byly při mystériích konány, byly pouze s y m b o l i c k ý m znázorněním vnitřního vývoje člověka, ve smyslu magickém a nikoliv, jak se mnozí domnívají nějakým zbožňováním zevních sil přírodních. O těchto věcech bychom však musili napsati další celý svazek.

Zajímavé jsou pověsti o čaroději Vergilioví, který prý postavil v Římě (některé tyto pověsti praví, že se tak stalo za vlády Titovy a jiné za vlády jiných císařů) vysoký sloup, s kouzelným zrcadlem, v němž bylo viděti vše, co se dělo ve všech provinciích a hlavně také, když některý nepřítel se strojíl k válce proti Římu. Onen sloup se jmenoval „Salvatio Romae“. Stál prý na severním svahu Kapitolia, kde je dosud místní název Tor dei spechi. (Podle Polívky, „Znamení života, předzvěsti smrti v lidových podáních, atd.“ Národopisný Věstník, roč XII.)

V Římě byly také velice známy věštící stoly, tedy něco podobného, jako dnešní klepající stolky spiritistů. Tato věc byla tak rozšířena, že církevní otec Tertullian (zemřel r. 220 p. Kr.) viděl se nucena vydati proti tomu zákaz. (Du Prel, Die Magie als Naturwissenschaft.)

Rovněž i talismany a amulety, nalezené v řeckých a římských hrobech svědčí o vysoce vyvinutém magickém kultu u Řeků a Římanů.

V.

Magie středověká a její hlavní representanti.

Nos habitat, non tartara, sed nec sidera coeli, Spiritus in nobis, qui viget, illa facit.*)

C. Agrippa z Nettesheimu.

Zvolili jsme toto heslo Agrippovo, hlásající jeho názor, že nikoliv pekelné, ani magické síly, nýbrž duch v nás, kterýž bdí, jest výkonným činitelem při magických operacích, — poněvadž autor tohoto výroku nejen že srovnal veškeré magické nauky v jeden systém, nýbrž že se stal také zakladatelem kabbalistických method, dle nichž se řídí magikové až na naše dny. Jindřich Cornelius Agrippa z Nettesheimu narodil se roku 1456. v Kolíně nad Rýnem. Záhy oddal se studium právnickým a klassické literatuře, jakož i studiu živých jazyků. Praví sám v jednom svém dopise, že rozumí osmi řečím, z nichž šest ovládá tak, že jimi může mluvit, čísti i psát. Avšak pozdější jeho studie obrátily se hlavně k tajným vědám a spisy které vydal, svědčí o tom, že bylo sotva jediného znamenitějšího díla v tomto směru, kterého by byl neznal. Prakticky zabýval se dojista zlatodějstvím. Avšak zdá se, že znal také jiná odvětví magie. Když mu bylo dvacet let, odešel do Paříže, aby tam založil společnost ke studiu tajných věd. Pak se zdržoval na různých místech a napsal jako své první nejvýznamnější dílo trojdílný spis „De occulta Philosophia“. Toto dílo napsal prý za jediný rok.

*) Ani peklo, ani hvězdy nebes, ale Duch, jenž v nás obývá a jenž bdí, vše to vykonává.

Agrippa zemřel v Lyonu, roku 1535., když se mu předtím podařilo vydati tiskem svoji okultní filosofii přes vládnoucí inkvisici.

Mnoho pověstí o něm dokazuje, že byl považován za velikého magika. Tak jednou jeho žák citoval ďábla za mástrovu nepřítomnosti. Avšak dopustil se jakési chyby a byl při tom zabit. Když se Agrippa vrátil domů a viděl na střeše tančící demony, donutil jednoho z nich, aby vstoupil do žákova mrtvého těla a přikázal mu, aby v tomto těle vyšel na trh. Tam poručil duchovi, aby z těla vystoupil, takže student klesl na zem jako raněn mrtvicí a všichni se domnívali, že zemřel přirozenou smrtí. — Černý pes, kterého měl Agrippa vždy u sebe, byl prý jeho služebným duchem, kterýž se jevil ve psi podobě. Když Agrippa cítil, že se blíží jeho smrt, sejmul tomuto psu nákrčník, jenž byl popsán magickými charaktery a řekl: „Jdi, prokletá bestie, jež jsi vinna celým mým neštěstím!“ Pes vrhl se ihned na to do Saony a zmizel beze stopy.

Stran planetárních korespondencí, jak je ustanovil Agrippa, jakož i stran aspektů, znamení zvířetníkových a planet, navzájem na sebe působících, odkazujeme čtenáře na výbornou „Praktickou magii“ od Dra. G. Encausse (Papuse), jež vyšla v českém jazyku.

Z ostatních středověkých magiků nutno jmenovati Alberta Velikého, který se narodil asi roku 1193. v Lauingách, v Bavořích. Albert zabýval se kromě alchymistických studií také magií a vědami přírodními, jak z jeho spisů jest patrné. Byl pevně přesvědčen o možnosti výroby kamene mudrců a velkého elixiru života. Tomáš Akvinský, jenž byl žákem Alberta Velikého, vypravuje o něm, že v tajné dílně svého mistra našel jednoho dne čarokrásnou ženskou postavu, kte-

rá ho uvítala lidským hlasem. Na obranu proti tomuto ďábelskému pokušení, udeřil do postavy svou holí, načež figura se shroutila, vydávajíc zvláštní chřestivý zvuk a rachot. Albert vkročil však v tom okamžiku do pracovny a zvolal hlaslivě: „Tomáši, Tomáši, co jsi učinil? Zničil jsi moje dílo, jemuž jsem věnoval třicet let práce“. Zdá se, že tato zpráva má jistý skutečný podklad a že Albert zhotovil nějaký skutečný automat, neboť staří magikové se namnoze zabývali podobnými pracemi a Albert sám popisuje ve svých dílech různé automaty a jiná zařízení. Dle jiné pověsti pohostil Albert dne 6. ledna 1249. krále Viléma holandského v zahradě kláštera dominikánského. Přes panující zimní počasí byla zahrada ozdobena jarními květy, avšak, jakmile bylo proneseno po jídle díkyčinění, zmizely ihned květiny i listy. O podobných kouzelných hostinách uslyšíme později dle zpráv různých autorů z různých míst.

Mohli bychom vypočítávat ještě mnoho jiných středověkých autorů magických spisů, jejichž práce v tom oboru byly nesčetné, abychom však nabyli nejlepšího přehledu, obrátíme se k osobě, jež nejen hrála v magii středověké vynikající úlohu, nýbrž i stala se podkladem mnohých pověstí a také vynikajícího dramatického díla. Míjíme tím doktora Jana Fausta, jenž, iak nově dokázáno, jest osobností historickou.

Kiesewetter ve své knize „Faust v dějinách a tradici“ praví:

Domněnka, že Faust studoval v Heidelbergu, jest skutečností. Tento objev učinil Reichlin-Meldeg, aniž znal jeho dosah. Tento autor uvádí zápis z heidelbergské university, dle něhož roku 1509. byl tam zapsán jistý Jan Faust v actis philosoph. Heidelb. Tom. III.

Fol. 36, a za děkana universitního Mag. Laurentia Wolffa ze Špýru, bakaláře theologie r. 1509, jako první z těch, již byli připuštěni k dosažení bakalářského stupně dne 15. ledna 1559. Jest uveden slovy: Johann Faust ex Simern. Kromě něho bylo v téže promoci zapísáno ještě 15 jiných studentů.“

Dr. Faust narodil se dle historických zpráv roku 1490 v Knittlingách u Špýru z rodičů chudých, náležejících stavu rolnickému. Mnoho součastníků vypráví o jeho osobě, a z těch jmenujeme, jako nejzávažnější, Melanchtona a Dra. Martina Luthera, jenž se zmiňuje ve svých „Stolních řečích“ několikráte o jistém černo-kněžníku, aniž ho jmenuje, ale tyto nářky se dle ostatních zachovaných a přčetných dat, hrdí určitě a jediné na osobu Faustovu. Dále píše Agrippa v jednom svém listu z r. 1528, podivnou zprávu (Kiesewetter, Faust, str. 24.) z Francie, kde byl tehdy ve službách matky Františka I. Dle Agrippy objevil se tehdy u francouzského dvora jistý čarodějník, který přišel z Německa a o něm kolovaly takové pověsti stran jeho magického umění, že mohly býti připisovány pouze tradicím o Faustovi. Kiesewetter se nerozpakuje uváděti tuto zprávu ve spojení se samotným Faustem a to tím spíše, poněvadž jedna z prvních kapitol Spiesovy „Knihy o Faustovi“ vypravuje, že Faust byl ve službách jednoho vladaře, který válčil s Karlem V. Proto lze mítí za to, že tato Agrippova poznámka není bez skutečného podkladu.

Agrippa praví ve svém dopisu: „Slyš také tuto věc, což je právě tak pošetilou, jako bezbožnou. Nedávno byl jsem objedнан z Německa s velikým nákladem jistý čarodějník, kterého prý poslouchají duchové a od něhož se očekává, že bude císaři tak klásti odpor,

jako to kdysi činili Jamnes a Jambres Mojžíšovi. Otec lži (rozuměj ďábel) namluvil těmto lidem, že tento černokněžník vidí do celé budoucnosti, že ví o nejtajnějších úmyslech a plánech, že má dosti moci, aby mohl královské prince přinéstí vzduchem zpět, — že dovede vyčarovati kopce plné vojska, vozů a koní, poklady vynášeti na světlo, manželství a zamilované poměry svazovati a rozvazovati a léčiti veškeré nevyлéčitelné nemoci, jako zastaralé souchotiny, pokročilou vodnatelnost a zanedbanou příjici svými stygickými prostředky“ atd. —

Agrippa nejmenuje ovšem nikde jméno Faustovo avšak Kiesewetter se nerozpakuje naprosto přijmouti jeho poznámky jako by se týkaly Fausta, poněvadž předně nežil tehdy v Německu žádný jiný slavný černokněžník a za druhé připisují se veškerá kouzla, která onen nejmenovaný čarodějník měl prováděti, ve všech knihách o Faustovi, tomuto brdínovi. Tak se vypravuje, že Faust letěl vzduchem do Soľnohradu, Mnichova, Erfurtu, Heidelberku a do Prahy, že přinesl do Německa zpět vzduchem jednoho rytíře ze zajetí v Cařihradě, že postavil proti šlechtici z Hardtů, jenž usiloval mu o život, přízračné zástupy vojska, že v jedné polozříčené kapli u Wittenbergu vyzvedl poklad, že k libosti jednoho šlechtického studenta ve Wittenbergu vyvolával magickou lásku a konečně, že vyléčil v Brunšviku jednoho maršála ze souchotin.

Nelze pochybovati o tom, že se zpráva Agrippova vztahuje na francouzský dvůr, neboť tam Agrippa žil až do července 1528. Královští princové, jež měl onen čarodějník přinéstí nazpět, jsou oba synové Františka I., které dal jmenovaný vladař po uzavření madridského míru (dne 14. ledna 1526) Karlu V. jako rukojmí.

Jiný nepřímý důkaz, že Faust sloužil Františku I. podává nám nejstarší kniha o Faustovi z r. 1587., kde se praví v kapitole: „Dr. Faust dobrým střelcem“:

„Dr. Faust vstoupil na některý čas do služeb jednoho vysokého pána krále a byl přidělen k dělostřelctvu a kusům. Ale hrad v němž se tehdy Faust nalézal, byl obležen španělským vojskem císaře Karla, při němž byl jeden vznešený plukovník a pán. Faust pravil ke svému hejtmanu, je-li mu líbo, že by dovedl tohoto španělského plukovníka, který v té chvíli se zdržoval, sedě na koni, pod vysokou jedlí v malém lese, sestřeliti s koně, ač jej ve skutečnosti nelze viděti, poněvadž je ukryt v lese. Hejtman mu toho nechtěl dovoliti, ale pravil aby jej na místě toho postrašil výstřelem, který by dopadl blíže něho. Tu namířil Faust svoje kusy a vystřelil na zmíněný strom, pod nímž tentokráte Španěl ráno snídal tak, že kusy dříví a třísky létaly kolem stolu. Jestliže však bylo střeleno nepřitelem na pevnost, sleděl Faust veliké koule chytati do rukou jako by s nepřitelem hrál v míče a někdy také vystupoval na stěnu a chytal malé koule u velikém množství do prsou a do rukávů.“ (Kiesewetter str. 24—27.)

Sledujme však dále, jakým způsobem dospěl Faust ke svému magickému vědomostem.

Podle první knihy o Faustovi odešel tento kouzelník po dosažení doktorského diplomu do **K r a k o v a**, kde se pustil do studií magických věd, jež se tehdy přednášely na tamní slavné vysoké škole a našel tam sandruhy, kteří se zabývali magickými figurami, charaktery, zaklínacími a vyvolávacími formulami a podobnými operacemi. To se Faustovi líbilo, takže přemýšlel a studoval ve dne, v noci, stal se světským člo-

věkem, jmenoval se sám doktorem medicíny a pomohl mnohým lidem svými léky.

Widmann ve své knize o Faustovi vypravuje dále, že Faust byl později povýšen také na doktora lékařství. Mezitím studoval Faust nejen knihy magické, nýbrž veškeré magické umění a astrologii a to proto, poněvadž věděl „že jeden člověk jest šťastnější než druhý, že jednomu se daří lépe než jinému a poněvadž slyšel, že některý člověk vidí lépe a snadněji strašidla a duchy než jiný, pročť chtěl poznati svoji přirozenost a zvěděti, zda-li by mu nebyla v jeho úmyslech nepříznivou, nebo zdali mu bude nakloněna a nápomocna. Z astrologických knih, které měl po ruce, poznal Faust záhy, že má „čarodějnou komplexi“. — Záhy nato viděl pak častěji „nějaký podivný stín pohybovati se sem a tam. Také někdy, když se díval ze své komůrky v noci oknem, viděl poletovati mnoho světél sem a tam až ke svému obydlí. Při tom slyšel, jakoby rozmluvy lidí, z čehož se velice radoval a tím více se oddával astrologii a jiným uměním předpovědicím.“

Popisujeme veškeré tyto podrobnosti proto, aby bylo zřejmo, jak se u Fausta vybavovaly poznenáhlu transcendentní schopnosti, jež vyvrcholily později v jeho neobyčejné magické síly.

Zde je nutno, abychom poněkud odbočili k vůli všeobecnému vysvětlení stran magických sil a jejich používání, dle názorů moderního okultismu a výsledků vědeckých pokusů, které provedli jmenovaný již profesor Ochtorowicz, Lombroso, de Rochas a hlavně Richet, člen francouzské akademie, jenž za své práce v oboru metapsychiky čili badání na poli hypnotismu, animálního magnetismu, médiumismu a příbuzných odvětví obdržel Nobelovu cenu. Tento poslední fakt, kte-

rý byl u nás sice uveden, ale většinou bylo zaměřeno za jaké práce obdržel zmíněný badatel uvedené vyznamenání, svědčí o tom, že v cizině nazírají vědecké kruhy na otázky experimentální psychologie zcela jinak, než jak se dosud děje u nás a že uznávají nesmírnou důležitost badání v těchto předmětech. Spokojí-li se někdo s pouhým popíráním a priori svědky doložených fakt a nesčetných pokusů uznávaných vědeckých autorit, nemůžeme mu v tom bránit. Avšak podotýkáme, že jsou na omylu ti skeptikové, kteří se domnívají, že je zásluhou a povinností okultistů, přesvědčovat je tím neb oním způsobem. Nemá se to hlavně díti bez předcházející dlouhé, namáhavé a důkladné přípravy studiem okultní literatury, jaká jest k opravdovým a vážným pokusům nezbytnou a které se skeptikové tak rádi vyhýbají.

Vraťme se však k Faustovi a jeho magickému trainingu. Někdo nemůže ve svém normálním stavu působiti magicky. Tuto poučku mějž členář na paměti! Ať jde o jakýkoliv magický výkon (leda by se snad někdo zabýval prostou magií sympatií — a i zde působí často vyvrcholená imaginace [představa] velmi často jako síla spolupůsobící), vždy musí býti magik v jistém duševním stavu, který je v různých stupních více méně odlišný od našeho normálního vědomí. U spiritistických medií je známo, že upadají buď ve spánek (trance) nebo alespoň polospánek. Než jsou-li i zdánlivě zcela při vědomí, bylo zjištěno, že přece nejsou v obyčejném stavu normálním. Uvádíme zde jako příklad spiritistická media proto, že u nich nalézáme nejsnadněji a nejčastěji fenomény, jež nejsou ničím jiným, než projevováním magických sil.

Těchto zmíněných abnormálních stavů těla i duše,

v nichž nejčastěji vystupuje tělo astrální a spojuje se s jemnějším neviditelným světem, který nás obklopuje, lze dosáhnouti, kromě schopností vrozených, několikerým způsobem. Nejjasněji zmiňuje se o této věci starý indický filosof Patanjali, který v knize: „Yoga Sutra“ vypočítává paterý způsob, jakým může člověk nabýti sil magických, jež jsou u Indů nazývány „siddhi“. Dotyčný výrok onoho autora zní: „Siddhis jsou výsledkem zrození nebo rostlin nebo vyvolávání (inkantací) nebo sebetrýznění nebo samadhi (yogický spánek čili vytržení světců). Jestliže někdo nabytí magických sil zrozením, znamená to že je obdržel řadou existencí dle zákona opětného vtělování. Takový případ nalézáme u medií spiritistických. Rostlinami se mívá opíaty, hašiš a jiné prostředky omamné, jejichž požitím se uvolňuje astrální tělo a tím se získává styk se světem nadsmyslným. Tyto případy nalézáme u středověkých čarodějnic, jež natíraly svá těla různými mastmi z jedovatých bylin (jak bude později podrobněji pověděno) a dále i u kněží mnohých pohanských sekt v době staré i nové. Vyvoláváním se mívá recitování magických formulí (viz kap. Pekelné žaltáře) a magické obřady. Markantním příkladem takové magie je Faust. Sebetrýznění jest způsob k vyvolání magických sil, jak jej užívají indiští fakirové. Křesťanští světci, u nichž se o všem zmíněné síly dostavovaly bezděčně, jsou nejlepším dokladem všeobecné zákonitosti těchto okultních zjevů. U nich jako u světců jiných soustav náboženských byly magické síly vyvolány extází či vytržením (samadhi) jež jmenuje Patanjali na místě posledním. Po tomto odbočení se vrátíme ke svému předmětu.

Widmann uvádí jako Faustova učitele v magickém zírání jistého, tehdy slavného jasnovidce, jenž používal krystalů a jmenoval se Křištof Haylinger a který zaopatřil svému žákovi „ducha krystalu“. Po smrti Faustově byly také nalezeny zápisky o krystalomantickém umění.

Když Faust se stal v Ingolstadtě doktorem medicíny, vrátil se do Wittenberku, odstěhoval se ke svému bohatému teci, „určil si jistý den a chodil kolem města Wittenberku, aby si našel nějaké místo, kde by mohl provést svá zaklínání. A tak také našel asi na půl míle od města rozcestí, kde se křížilo pět cest a jež bylo dosti prostranné, takže si nemohl ani lepšího místa přát. U této křižovatky zůstal po celý den a když nastal večer a Faust viděl, že povozy přestaly již jezdit, vzal obruč, jaké používají bednáři a udělal ještě dva jiné kruhy vedle ní. A když tyto kruhy podle návodu opatřil a upravil, vstoupil do lesa, jenž byl nedaleko města a očekával tam půlnoc, neboť této noci byl měsíc v úplňku. O půlnoci vstoupil do kruhu a zaklínal božskými slovy a rouháním se jménem božím ďábla, po prvé, po druhé a po třetí a viděl záhy, kdy mezitím měsíc jasně svítil, že se mu blíží nějaká ohnivá koule, jež dospěla až ke kruhu s takovým výbuchem, jako by byla vypálena veliká ručnice a na to koule vyjela s ohnivými paprsky do vzduchu. Tím se Faust tak polekal, že chtěl z kruhu utéci, avšak pomyslel si, že když by vystoupil z kruhu, nedošel by domů již živ a proto zase si dodal smutnosti a vzpomněv si, jak ďábel vždy provádí svoje ležky, zaklínal jej poznovu jako dříve. Ale tu se již nic nechtělo, pročez použil jiných (ďábelských) jmen a slov, načež vznikl v blízkém lese tak prudký vítr, který zutl a hlesnil, jako by chtěl vše porazit. A pak vyjely z tohoto lesa mnohé povozy s koňmi a kolem jeho

kruhu rozvířily prach tak veliký, že než se Faust nadál, neviděl nic přes jasně svítící měsíc a slyšel jen prudce jedoucí koně a vozy. Když vše to skončilo a doktor Faust byl tak postrašen, že skoro nemohl státi na nohou a přál si, aby byl tisíc mil odtud, spatřil náhle nějaký stín choditi kolem kruhu. A tu si zase dodal zmužilosti a zaklínal ducha, aby se vyjádřil, chce-li mu sloužiti či nikoliv, a aby promluvil. Duch mu odpověděl, že jest mu k službám, s tou však podmínkou, když se mu zaváže jistými articuly a body, v kterémž případě, že by ho po celý život neopustil. Doktor Faust zapomenul na veškerý svůj předešlý strach a utrpení, a řekl duchovi, zaklínaje ho znovu, aby se mu zjevil druhého dne v jeho domě a že jest hotov s ním uzavřiti smlouvu. Když mu to byl duch slíbil, zrušil Faust svoje kruhy a vrátil se radostně do města. Celé toto zaklínání a vše, co se Faustovi strašného přihodilo, trvalo plně tři hodiny.

Psychologicky jest nejvýš zajímavá okolnost, že Widmann klade velkou váhu na to, že Faust se zabýval s velkou horlivostí nazíráním do krystalů, poněvadž žádný jiný způsob věštění jako tento není tak vhodným uvéstí toho, kdo se jím zabývá prostřednictvím hypnosy do stavu somnambulního. Při podobných stavech udává se často tak zvané dramatické rozštěpení transcendentního já (duše), při čemž druhé já se utváří charakteristicky dle ethických a intelektuálních vlastností somnambulní osobnosti ve známého „vůdce“. Je-li pak onen somnambulní stav trvalým a je-li do jisté míry ovládan denním vědomím a vůlí, což jest vlastně stavem všech čarodějů a duchovců, vyvine se tento „vůdce“ v genia, démona, nebo družného ducha (spiritus familiaris), kteréžto zvláštní zjevy nalézáme v dějinách, So-

kratem počínaje, velice často. Avšak ani vývoj mystický, jaký nalézáme u světců všech náboženství, nebyl by podle tohoto výkladu ničím jiným, než podobným rozštěpením našeho nadsmyslného já, jenže zde dosahuje se těchto vyšších duchovních stavů prostředky jinými, najmě kontemplací často spojenou s asketickým životem, jak jsme dostatečně vylíčili v knize o indických fakirech. Tímto způsobem by se nám dostalo jistého okultního vysvětlení postavy Mefistofela, ač podle názorů jiných by stejně dobře mohl býti samotnou bytostí, dle své kosmické hierarchie, kterou poznáme v kapitole o pekelných žaltářích.

Ostatně ponecháváme čtenáři na vůli, aby se přiklonil k názoru, který sám uzná vhodnějším, poněvadž podle dosavadních okultních studií není tato otázka dosud rozhodnuta. Kiesewetter, který provádí ve své již citované knize myšlenku o tomto rozdvojení transcendentního subjektu až do krajnosti, porovnává Faustovy stavy s médiumismem a zjevy Mefistofela s materializacemi, jež se přiházejí ve spiritistických séancích, zapomíná však při tom na ohromný rozdíl mezi magikem, který svým duchům dovede rozkazovati a mediem, jež jest jim podrobeno, a bývá často jejich hříčkou.

Abychom se však vrátili k Faustovi a vývinu jeho magických schopností, dlužno zde podotknouti, že zjevy, jež jsou popisovány při začátcích jeho magického působení, jako světla, která viděl z okna a stíny, mihající se na zdi, jakož i šepot lidských hlasů, který slyšel, jsou zjevy, jež doprovázejí veškeré styky se světlem nadsmyslným. Tak ve spiritistických séancích jsou často pozorovatelné plaménky, které poletují a usedají na přítomné, dále jiskry, hvězdy, odíckým světlem zářící místo a docela i světelné postavy lidem podobné, jež

zase mizejí nebo se přetvořují. Že něco podobného bylo také pozorováno za doby Faustovy, toho dokladem jest zpráva Melanchtonova, kterou cituje Kiesewetter na str. 97.:

„Když jsem byl v Tubinkách, viděl jsem každé noci plameny, které dlouho hořely, až zmizely ve velkém a mocném kouři. Stejně zjevily se mi v Heidelbergu (kde Melanchton studoval s Faustem. Dělo se to snad v přítomnosti poslednějšiho? V tom případě bychom měli zcela pravidelný spiritistický projev.) postavy, jako padající hvězdy, jež se dostavovaly každé noci. To jsou zajisté ďáblové, kteří se stále potulují mezi lidmi.“

Ohledně zjevů, jež jsou popisovány při prvému Faustově zaklínání, podotýkáme, že rány, jako výstřely z děl a hřmění, hrčení jako kočárů a dupot, jako by pocházel od jezdců, řinčení zbraní a hudba, zpěv a hučení větru, jsou známé ve všech podobných případech. Již u starých Řeků zjevovala se Hekata s pekelným hřmotem v noci na křižovatkách. A při theurgickém zaklínání zatemní se nebe, země se chvěje, zjevují se oslnující ohnivé plameny a kolem poskakují strašidelná světélka. V Heptameronu Petra z Abana, jenž byl hlavní čarodějnou knihou středověku, se praví:

„Když se vše děje podle předpisů, zjevují se nesčetné postavy nejrozmanitějších druhů, jež bijí na bubny a hrají na různé hudební nástroje. Po těch spatříš nekonečné množství lukostřelců a ohromné množství různých bestí, jež se budou snažiti soudruhy mistra, proti němuž samotnému nic nevyřídí, vypuditi z kruhu.“

Podle nejstarší Faustovy knihy vrací se pak Faust domů a zaklíná příštího jitra nanovo ducha, nabízí mu smlouvu, čili pakt s těmito podmínkami:

„Předně, aby mu byl poddán a poslušen ve všem, oč jej bude žádati, nebo nač se bude tázati, po celý život Faustův až do smrti. Kromě toho aby mu nezamlčel nic a odpověděl mu pravdivě na veškeré otázky.“ Avšak duch se zdráhá a Faust jej povolá potom nanovo mezi třetí ačtvrtou hodinou odpo. Při tom žádá Faust nanovo:

„Předně aby duch mu byl ochoten svojí dovedností ve všem pomáhati. Za druhé aby duch učinil vše, co od něho požádá, za třetí, aby mu byl poddán a poslušen jako sluha, za čtvrté, aby v každé době, kdykoliv jej vyzve nebo zavolá, dostavil se do jeho domu, za páté, aby v jeho domě byl neviditelně činný a aby se nikomu nezjevil než Faustovi samotnému, leda podle jeho vůle a rozkazů. A konečně jemu samotnému aby se zjevoval kdykoliv si toho bude přát a v takovém tvaru, jak mu nařídí.“

Duch slíbí, že se bude řídit dle těchto přání, na-proti čemuž se má Faust zavázati, že bude jeho a že se mu zapíše svojí krví, že bude nepřítelem všech křesťanů, že zapře křesťanskou víru a že se nedá obrátiti. Jestliže Faust bude se řídit těmito body, má míti, co jeho srdce ráčí, dokud jej — duch — po řadě let nebude požadovati a nepřijde si pro něj. — Faust se vyjadřuje, že jest nakloněn k uzavření této smlouvy a poručí duchovi, aby se dostavil následujícího jitra v oděvu františkánského mnicha a se zvonečkem na šatu, aby oznámil svoje přiblížení se. Duch mu to slíbí a udá po přání Faustově svoje jméno jako *Mefostofiles*. Potom vzal Faust

„špičatý nůž, bodnul se do žíly na levé ruce“ a tu se praví, že na této ruce objevilo se vyryté a krvavé písmo: *O homo fuge, to jest: Ó člověče, uprchni před ním atd.*“

Avšak Faust nakape své krve do tyglíku, který nahřeje nad ohněm s uhlím a napíše následující „obligaci“, která po jeho bídném konci byla nalezena v jeho obydlí.“

„Já, doktor Jan Faust, doznávám svojí vlastní rukou veřejně na potvrzenou a z moci tohoto listu: Když jsem si umínil studovati Elementy a našel jsem, že by mně z darů, jež mně byly poskytnouty shůry a milostivě sděleny, nebyla dosažitelná takováto dovednost z mé vlastní hlavy a že se jí nemohu také naučiti od jiných lidí, tu jsem učinil přítomného a poslaného mně ducha, jenž sluje Mefostofiles, a jenž jest službou pekelného knížete v Orientu, sobě podřízeným, aby mne těmto uměním naučil a podával mně o nich zprávy a zvolil jsem ho, kterýž se mně zase navzájem zavázal, že mne bude ve všem poslušen a podřízen. Naproti tomu se zase já jemu zavazuji a slibuji, že mne má po době dvacetičtyř let od data tohoto listu míti dle svého způsobu a vědění a se mnou naložiti dle své libosti, se vším, ať jest to tělo, duše, maso, krev a statky, a to až na věky. Načež odříkám se všech, kteří žijí, svého nebeského Otce a všech lidí a tak se staň. K doložení pevné smlouvy a k většímu jejímu potvrzení napsal jsem tento zápis vlastní rukou, podepsal jej a zpečetil svou vlastní krví ze své vůle, při svých myšlenkách a při dobrých smyslech, na svědectví čehož, atd.

Podpisují

Jan Faust, zkušený v Elementech,
doktor duchovních věcí.

U večer téhož dne, kdy byla smlouva uzavřena, zaklepá někdo na Faustovy dveře a vstoupí mnich dlouhé postavy, dosti starý a se zcela šedivými vousy, který se představí Faustovi ve výmluvné řeči jako jeho sluha, který přichází, aby mu sloužil.

VI.

O smlouvách s ďábly.

Myšlenka o smlouvách s ďábly jest původu židovského a pochází z oné magicky tak rozvícené doby, kdy vznikly psané kabbalistické knihy, talmud a svrchnu jmenované kouzelné knihy Henochova a kniha Razielova. Byla to doba posledních století předkřesťanských a prvních soletí po vzniku křesťanství.

V té době se vytvořila plně prastará orientálská magie a jako magie pozdějšího středověku, dělila se na bílou, přirozenou a černou magii. Již z těchto nejstarších zpráv, hlavně ze Soharu a Ben Diona, poznámek k Sepher Jezirahu, vysvítá, že Jidonim, t. j. zaklínači, se zapisovali satanům krví. Neboť krev, jako středisko životní síly, byla považována v židovském čarodějství, jako v celé magii, za prostředek materialisační při zaklínáních, ač pohanská magie používala krve pouze v tomto smyslu, kdežto později bylo krve dle slov písma: „neboť krev jest duše“, užíváno k magickým zápisům.

V křesťaské době nalézáme první zmínku o smlouvě s ďáblem z doby Juliana Apostaty, ve zprávě svatého Amphilochia o životě svatého Basilia z Cesarei. (Göres, Christl. Mystik, díl III., str. 693 a dále.) Vypravuje se tu, jak sluha senatora Proteria se zamiloval do dcery svého pána a jak na radu jednoho čaroděje se zapsal ďáblu, načež byl uveden do shromáždění, kde se zřekl před satanovým trůnem křtu a slíbil poslušnost novému pánu. Pak k němu dívka zahořela láskou tak prudkou, že rodiče byli nuceni dáti ji slušovi za ženu. Po-

zději vyšla věc na jevo a svatý Basilius postem a modlitbami sprostil sluhu jeho pekelného závazku.

Kromě této zprávy existuje ještě mnoho jiných podobných, ale uváděti je nedovoluje nám rozsah tohoto spisu.

Ve středověku je to stav duchovní, o němž se udržovalo nejvíce zpráv o smlouvách s ďáblem a jenom ojedinele shledáváme tu některé takové zápisy u osob laických. Je to na př. Robert Dábel a onen hrabě z Nasconu, o němž vypravuje Petr z Clugny, že uzavřel smlouvu s ďáblem ku potlačování kněžské moci, a že řečený zápis byl nalezen po jeho smrti. Posledně jmenovaný byl na konec odnesen ďáblem v podobě černého hřebce. Avšak zejména jsou to někteří významní papeži, buď svou politikou, nebo svým neřestným životem, kteří jsou pověstmi viněni ze smluv, uzavřených se zlými duchy. Prvním z nich je papež Jan XIII. (965—972), kterýž prý, aby se stal papežem, sloužil satanu mše a obětoval mešní víno. — Druhý papež v řadě zaklínačů ďáblů jest učený Sylvestr II. (998—1003). Jak vypráví pověst, byl Sylvestr již jako novice v Orleansu sveden mnichy ke kouzelnictví a v Seville, kde studoval, byl zasvěcen jedním Arabem, u něhož bydlil, do všech hlubin magie. Tento maurský mag měl jistou čarodějnou knihu, kterou mu Sylvestr — tehdy ještě Gilbert nebo Gerbert — za pomoci jeho dcery vzal a zaklínal z této knihy ďábla a s jeho přičiněním dosáhl nejvyšších duchovních hodností. Když se stal papežem, používal mluvící měděné hlavy, která prorokovala a byl doprovázen ďáblem v podobě černého, huňatého psa. Když císař Otto III. žádal jednou od papeže Sylvestra, svého učitele, tohoto psa, odmítl papež tuto žádost s poznámkou, že by ra-

ději ztratil království neapolské, nežli psa zmíněného. Jeden rada papežský se při této příležitosti vyjádřil k císaři s úsměvem, že Jeho Svatost by nedala onoho psa za celé císařství, poněvadž s jeho pomocí může mnohé vyfíditi, neboť pes jest po způsobu onoho lva, který pöpravil již mnoho knížat a císařů. A tu poznal zbožný císař, jakým uměním se papež zabývá. Když pakt papežův byl u konce, dal se pes na Kapitulu do takového vytí, že lidé se sbíhali a mínili, že někdo volá o pomoc, poněvadž vypukl oheň. Avšak ďábel slíbil papežovi, že mu bude sloužiti tak dlouho, pokud nebude Sylvestr čisti mši v Jeruzalemě. Proto se papež smál a mínil, že se bude chránit, aby odešel přes moře do Jeruzalema. Když však jednoho dne četl mši v jiné římské kapli, než obyčejně, poletovali mu ďáblové v podobě velikých sršňů kolem hlavy a když se jich Sylvestr tázal, co to značí, posmívali se mu, řkouce, že tato kaple sluje Jeruzalem. A tu viděl papež, že nadešla jeho hodina, vyznal se před oltářem a před veškerým lidem ze svých hříchů a poručil, aby jeho mrtvola byla po smrti rozsekána, naložena na vůz a tam pochována, kde koně sami stanou. Tak se také stalo a koně se zastavili před kostelem lateránským, z čehož bylo usuzováno, že papež pro svou lítost přece jen byl spasen.

Hlavními zpravodaji o této pověsti, týkající se Sylvestra, jsou církevní historikové Platina, Neucelerus a kardinál odštěpenec Benno, podle něhož osmnáct papežů počínaje Sylvestrem II. až včetně k Řehoři VII. byli vesměs zaklínači ďábla a uzavřeli s ním smlouvy. Ale pověst nevypravuje o nikom z těchto osmnácti papežů stran jejich ďábelské smlouvy nic bližšího, kromě o papežích Janu XIX., Benediktu IX., Janu XX. a Řehoři VII.

O Janu XIX. (1003—1009) vypravuje pověst, že se spojil s ďáblem, aby se stal papežem. Hlavní podmínkou paktu bylo, že se Jan zavázal, že v pátek nebude prováděti bohoslužeb a že vůbec neopustí své komnaty. Ale šestého roku smlouvy učinil ďábel jednoho pátku v této komnatě takový lřmot, jako by se měla zbořiti. Když papež pln strachu vyběhl ven, vytýkal mu ďábel, že zrušil smlouvu a zlomil mu vaz.

Válčivý papež Benedikt IX. (1012—1024) měl podle pověsti sedm služebných duchů, uzavřených v lahvičkách, aby se jich tázal o radu, (stejnou okolnost vypravuje pověst o Arnoldovi z Villanova a o Petru z Abana) a také se o něm praví — jako později o Albertu Velikém a Faustovi — že svým kouzelnictvím vytvořil v zimě krásnou zahradu, v níž zpívali cizokrajní ptáci a kde žádná rostlina neuvadla. Ďábel prý k němu vcházel a vycházel v postavě doktora, v jeho komnatě bylo v noci tak jasno jako ve dne a jeho neviditelný sluha naslouchal nepozorovaně hovorům, vedeným u dvora. Po smrti zjevil se na černém koni jednomu v poustevně žijícímu biskupovi a poručil mu, aby rozdělil k umírnění jeho muk almužnou chudým to, co zpronevěřil za svého života.

Jan XX. (1024—1033) byl dle kardinála Benna velkým astrologem a ďábelským podvodem conclave byl prý zvolen papežem. Po své smrti zjevil se v plném ornatu, sedě na trůně a drže v ruce malou knížku, jednomu kardinálovi. Tento se otázal strašidla, kým by bylo a bylo mu odpověděno, že jest duchem Jana, který pro onu knížku nemůže býti spasen. Nato hodil duch knížku kardinálovi k nohám a zmizel.

O papeži Řehoři VII. (1073—1085) se praví, že měl knihu a kouzelné zrcadlo, ve kterém četl, co proti

němu císař Jindřich IV. podniká. Když ve třináctém roce svého paktu onemocněl, zjevil se mu ďábel v podobě ohromného mouřenína, položil uplynulý smluvný list na stůl a naplniv komnatu plameny, odletěl s duší papežovou.

Také Jan XXI. byl dle pověsti papežem, který svými horlivými astrologickými studii byl sveden k čarám. Svým světským jménem slul Petr Julian a byl lékařem, pocházejícím z Lissabonu, pročež v pověstech jest uváděn jménem Petrus Hispanus. Jistý španělský jasnovidce, jenž pěstoval krystalomancii, přivedl tomuto papeži ďábla v podobě mnicha, kterýž mu přislíbil kardinálský klobouk, hodnost papežskou a dlouhý život. Avšak ďábel podvedl papeže Jana, neboť sotva že byl osm měsíců papežem, usmrtil jej ďábel ve Viterbu, způsobiv tam zřícení komnaty. (Jan byl skutečně dne 15. května 1277 zabit ve Viterbu sřítivším se klenutím.)

V pověsti o papeži Řehoři XI. (1370—1378) nalézáme jeden z nejstarších příkladů, kde se činí zmínka o tak zvaných přímých písmech, známých spiritistům. Když tento papež žil ještě v Avignonu, jako kardinál Roger z Beaufortu, nalezl prý jednoho rána na svém stole tento nápis, napsaný neviditelnou rukou: „Jestliže umře, Belforte, budeš následovati jako učinili jiní, tobě rovní a podepíšeš-li se zde svým jménem, tu se ti dostane nejvyšší hlavy a budou tě poslouchati“. Toto písmo ukázal Roger světícímu biskupu Baldovi, jenž mu radil, aby nejdříve ještě připojil k tomuto paktu svoje podmínky, než jej podepíše. To se stalo a Roger byl roku 1370. zvolen papežem. Vedl život zdánlivě svatý, nevěřil však ani v Boha ani z mrtvých vstání a vyznal se ze svých hříchů než jej satan odnesl.

Papež Pavel II. (1464—1471) byl navštíven satanem jedné noci v podobě malého mužíčka, kterýž jej přemluvil, aby s ním vstoupil ve smlouvu o devíti letech a třech měsících. Podmínkami smlouvy bylo také, aby papež se neúčastnil bohoslužeb a aby o Zelený čtvrtek, o slavnosti Petrovy stolice a na den „Obrácení svatého Pavla“ nevstupoval na holou zemi, kterýžto poslední bod připomíná ďáblovu smlouvu s čarodějnicemi. Když se stal Pavel II. papežem, vedl dle pověsti život velmi rozmařilý a byl při jedné hostině ďáblem uskrčen.

O papeži Alexandru VI. (1492—1503) vypravují pověsti velmi mnoho. Již jako student v Boloni byl sveden dvěma svými uci ke kouzelnictví a zaklínal s nimi ďábla. Zlý duch, jenž slul Loyaute, zjevil se mu nejprve v podobě ohromné ropuchy, poté v postavě lidského monstra se dvěma hlavami, čtyřmi pažemi a dvěma nohami a konečně v podobě protonotáře. Duch uzavřel s papežem smlouvu, jež jak se Alexander domníval, zněla na devatenáct let, poněvadž ďábel mluvil nezřetelně o jedenácti a osmi. Když však po jedenácti letech svého papežství onemocněl po požití jedu, jenž byl připraven jeho synem pro kardinály, poslal Alexander svého důvěrníka Modenu do tajného kabinetu, aby přinesl jeho ve zlatě vázanou čarodějnou knihu, z níž chtěl zvědět, jaký průběh bude mít jeho nemoc. Jakmile Modena vstoupil do kabinetu, spatřil ďábla sedícího v papežském ornátě, ve křesle Alexandrově. Zlý duch se otázal Modeny čeho si přeje. Modena odvětil, že chce přinést papežovi knihu. Tu promluvil ďábel: Ego sum Papa! (Já jsem papež!) Tuto příhodu vyřídil Modena svému pánu, který poznal, že přišla jeho hodina. Činil pak ďáblu, který vstoupil v podobě strážce, výčitky, že s ním uzavřel smlouvu na

devatenáct let. Tomu se ďábel smál a řekl, že když mluvil o jedenácti a osmi, mnil tím nikoliv devatenáct let, nýbrž jedenáct let a osm měsíců, kterážto doba uběhla. Tak promluvil a odletěl s duší papežovou do svého pekelného sídla.

Jestliže dosavadní pověsti o smlouvách s ďáblem lze považovati za tendenční fikce, kteréž povstaly po smrti dotyčných osob a neměly vlivu na jejich blaho a bolest, život a čest, tu přicházíme teď k jiné skupině ďábelských paktů, o nichž zprávy se vynořily již za života účastněných a způsobily zakročení úradů. Zde měli bychom nejprve promluvíti o nesčetných smlouvách čarodějek. Avšak jednak dotkneme se jich ve zvláštní kapitole a jednak nejsou to právní úmluvy podle obřadné a učené magie uzavřené, nejsou to opravdové „písňe písni theurgie“, nýbrž pouhé darebné plotky obyčejných žen s potutelným ďáblem milovníkem, jež odpovídají zvykům a názorům oněch kruhů, z nichž se tak zvané čarodějnice rekrutovaly.

Zajímavý jest příklad takového paktu, o němž se vypravuje v Lutherových „Stolních řečích“ (E. Foerstermann, sv. III. str. 75.) Chudý student ve Wittenberku, jménem Valerius Glöckner z Neuburku, byl jako famulus ve službách Prof. Dra. J. Majora, aby mohl studovati. I pociťoval velikou závist, když viděl u jiných studentů, jak se jim dobře vede. Hloubaje o těchto poměrech, šel jednou zamyšleně, roku 1533. po břehu Labe na procházku a tu se k němu připojil starší muž a tázal se ho na příčinu jeho zármutku. Glöckner žaloval na svoji bídu, načež starý muž se mu nabídl, že mu opatří množství peněz, jestliže mu zapíše svoji duši krví. Glöckner svolil a učinil to následujícími slovy: „Vypovídám ti, Kriste, svoji službu a víru a při-

jímám jiného pána“. Student počal ihned nato vésti nepořádný život a činil to po několik let a zdráhal se vytrvale sděliti Majorovi pramen svých prostředků. Konečně se vyznal a Dr. Major odešel k Lutherovi na poradu. Luther povolal k sobě Majora, Glöcknera a několik duchovních do sakristie a otázal se hříšníka, zda-li lituje svého odpadlictví a chce-li se zase obrátiti ke Kristovi. Když Glöckner přisvědčil, položil Luther ruce na jeho hlavu, poklekl se všemi přítomnými, pomodlil se Otčenáš a následující modlitbu:

„Pane Bože, Otče nebeský, kterýž jsi skrze svého milého Syna nařídil nám, abychom tě prosili, a jenž jsi úřad kazatelský ve svaté křesťanské církvi nařídil a ustanovil, abychom ony bratry, kteří se snad ukvapeně dopustili chyby, v dobromyslném duchu poučili a zase napravili, jakož i Kristus, tvůj milý Syn sám praví, že nepřišel než k vůli hříšníkům, proto Tě prosíme k vůli tomuto tvému služebníku, abys mu ráčil odpustiti jeho hříchy a přijal jej zase do lůna své svaté církve, pro Tvého milého Syna, našeho pána Krista, amen.“

Nato musil Glöckner promluviti následující formální odříkání:

„Já Valerius, vyznávám před Bohem a všemi jeho svatými anděli a před shromážděním této církve, že jsem se zřekl víry v Boha a oddal se ďáblu. Toho lituji z celého srdce a chci nadále býti zapřísáhlým nepřítelem ďábla a chci ochotně následovati Boha, svého Pána a polepsiti se, amen.“

O autentičnosti této události nelze pochybovati.

Dne 11. prosince 1596 bylo oznámeno akademickému senátu v Tubinkách, že jeden student, jménem Leipziger, se zapsal ďáblu, aby od něho obdržel peněz. Na dotaz akademického úřadu, jakých čaroděj-

ných knih použil, jakou smlouvu s ďáblem uzavřel, kolikrát s ním jednal a kdy od něho obdržel peníze, odpověděl student, že se obrátil k zlému duchu, aby od něho obdržel peníze k zaplacení svých dluhů, že mu však ďábel dosud nic nedal a že vůbec jenom jednou s ním jednal. Pakt uzavřel jenom na dva roky, máje v úmyslu po uplynutí této doby odvrátiti se od ďábla a přikloniti se zase k Ježíši. Senát uzavřel potrestati studenta po dobu semestru domácím vězením kromě návštěvy chrámu a kollegií. Dne 8. ledna 1597 obdržel senát zprávu, že Leipziger porušil svoje domácí vězení a že ukradl v několika hostincích tři stříbrné poháry a tři lžíce. Senát pak ustanovil, aby se s Leipzigerem přísně naložilo a aby byl jeho otec vyzván, opatřiti mu obhájce. Bohužel v tomto případě končí zprávy, aniž je zřejmo co následovalo.

Mnoho zpráv o smlouvách s ďáblem máme ze šestnáctého a sedmnáctého století ve Francii. Tak vypravuje Bodinus ve své knize „Daemonomania“, že roku 1571 byl v Paříži oběšen jeden advokát, jehož jména neuvádí, poněvadž se zapsal krví ďáblu. Ano i o samém králi Jindřichu III. vyšel po jeho zavraždění hanopis, ve kterémž se obviňuje, že uzavřel pakt s ďáblem Teragonem, že čaroval pomocí vydělané dětské kůže, popsané charaktery a že vzýval satana v Bois de Vincennes.

V dobu panování Ludvíka XIII. spadají oba slavné a známé kriminální procesy proti Louisu Gaufridyovi z Marseille a Urbainu Grandierovi z Loudonu, již oba, ač byli duchovními, se zapsali ďáblu. Výtah z aktů ohledně Gaufridyho zní takto:

Gaufridy byl vychován svým újcem, kterýž byl duchovním ve vsi jménem Belvezer a pak byl poslán na

universitu. Když se stal duchovním, zdědil majetek svého ujce a našel při pořádání pozůstalosti čarodějnou knihu. S touto zaklínal pak ďábla a uzavřel s ním pakt, aby došel důstojství a přízně žen.

Gaufridy stal se pak beneficiálním knězem u chrámu des Atcoules v Marssilii. Měl tam pověst nejzbožnějšího muže na světě a jeho zpovědnice byla ženským pohlavím přímo obléhána. Náhle vznikla u některých jeptišek v klášteře u svaté Voršily v Marssilii tak zvaná posedlost a když pater Michael zlé duchy vyháněl exorcismem, mluvili z jeptišek ďáblové Belzebub, Asmodeus a Leviathan, že byli posláni Gaufridyem do těchto žen, aby v nich roznítili lásku k onomu knězi. Dále řekli, že Gaufridy jest vůbec prvním čarodějníkem v celé Francii, Španělsku, Itálii, v Německu a Anglii. Zvláště to byla posedlá patnáctiletá Magdalena de la Palude, z níž ďáblové vypovídali nejstrašnější věci proti Gaufridyovi, který prý z Paludeové učinil královnu čarodějek. Zaklínání zlých duchů trvalo od listopadu 1610 až do konce ledna 1611, kdy se parlament z Aixu ujal této věci. President tohoto parlamentu, de Veer, přiměl Paludeovou k dobrovolnému vyznání ohledně čarodějnických nepřelch a vyslal pak úřední lékaře Jaquesa Fontainea, Louise Graffina, Antoina Merindea, Bontempse a Proulta s několika komisary ke Gaufridyovi, aby jej podrobili zkoušce jehlou*).

*) Na tělech čarodějů a čarodějnic, kteří uzavřeli pakty s ďáblem, nalézají se určité charaktery ďáblovy pečeti, jež prý činily kůži na místě, kde se nalézaly, necitelnou. Protože tyto značky byly velmi často ukryty pod vlasy, bývaly zatčené čarodějky ve středověku nejprve na hlavě a jiných místech oholeny. Podobně také světci a vynikající mystikové, kteří uzavřeli „smlouvu s Bohem“ mají na svých tělech určitou pečeť boží.

Poněvadž se našlo zlověstné znamení v podobě muří nohy (obráceného pentagramu) a poněvadž přes to Gaufridy zapíral, byl s Palude-ovou konfrontován a mučen, až učinil obšírné vyznání. Nato byl degradován a dne 30. dubna 1611 na dominikánském náměstí v Aixu za živa upálen.

Případ Urbaina Grandiera jest dokonalým protějškem předcházejícího. Také on byl knězem, jemuž příliš nezáleželo na slibu cudnosti, nýbrž byl spíše vlkem v duchovním ovčinci. Tím si způsobil v Loudunu veliké nepřátelství, k čemuž přistoupilo ještě to, že roztrpčoval svoje četné protivníky vzdorem, posměšky a pýchou. Když pak po předcházející řadě pohoršlivých případů a skandálů v klášteře sv. Voršily v Loudunu se přihodilo několik posedlostí, a když ďáblové prý z jeptišek vypovídali, že Grandier jest oním čarodějem, jenž je zaklel do posedlých žen, použili jeho nepřátelé této příležitosti, aby inscenovali nejpopověstnější čarodějnický proces. Nemůžeme zde vypisovati veškeré intriky namířené proti Grandierovi, jenž byl dne 18. srpna 1634 upálen, ale uvádíme jenom tolik, že u posedlých jeptišek v Loudunu se daly také mediumistické projevy, jako čtení myšlenek, mluvení cizími, nenaučenými jazyky, extatické vznášení se a stigmatisace (objevování se krvavých ran a znamení na těle), což vše neustalo ani po smrti Grandierově. Také se zdá, že bylo obdrženo „přímé písmo“, alespoň se praví v rozsáhlé zprávě Pitavalově, že ďábel Asmodeus při jednom vymítání přinesl náhle krví psanou smlouvu Grandierovu. Avšak část tohoto paktu jest napsána přesně jako mnohá moderní, spiritistickým způsobem obdržená „přímá písmo“ písmem zrcadlovým, totiž takovým, že je lze podle zrcadlového obrazu čísti a je tedy takové písmo

prostorově obráceno. Tato okolnost zaručuje, že zde nebylo úmyslného podvodu, neboť kdoby roku 1634. mohl mít nápad, aby užil převráceného písma, poněvadž pozorování, že mediumistická sdělení se dějí tímto způsobem, náleží nejnovější době a teprve spisovatel du Prel upozornil před málo lety na „prostorové převrácení při mystických výjevech“. Avšak první uveřejnění, uvedené facsimilované smlouvy spadá do počátku osmnáctého století. Máme zde tedy v rukou listinu, která vznikla stejným způsobem, jako moderní přímá písma duchů a nikoliv tedy snad později vybášený pakt, jako u Fausta a Luxemburga. (Obraz č. 1.)

Tato pekelná listina v překladu Collina de Plancy v jeho „Dictionaire infernal“ zní takto:

My, všemohoucí Lucifer, přijali jsme dnes za pomoci Satana, Belzebuba, Leviathana, Elimia, Astarotha a jiných, smlouvu, kterou s námi uzavřel Urbain Grandier, začož mu slibujeme neodolatelnost u žen, květ pannen, všemožná důstojenství, vyznamenání, zábavy a bohatství. Každého třetího dne bude se dopouštět*), bude se oddávati obžerství, jednou do roka přinese nám svůj hold, zpečetěný vlastní krví, svátosti církevní bude šlapati nohama a bude se ve svých modlitbách obracet k nám. Mocí této smlouvy bude po dvacet let požívat všech pozemských radostí a vstoupí pak do naší říše, aby s námi společně se rouhal bohu.

Tak uzavřeno v pekle, v radě démonů. Podepsán Lucifer, Belzebub, Satan, Elimia, Leviathan, Astaroth. Visa stran podpisů a pečeť

hlavních démonů.

Kontrasignoval: Baalberith,
sekretář.

*) Zde jsou jmenovány ohavné neřesti.

Avšak také z Německa máme některé podobné zprávy, a to hlavně ze sedmnáctého století. Jako příklad uvádíme dragouna Abrahama Polliera, u něhož se jeví výslovná demonomanie. Polier, rodem Švýcar a ve službách hraběte Hohenlohe-Pfedelbacha, vedl pustý život a byl v podezření, že uzavřel smlouvu se zloduchem. Dne 4. dubna 1684 oznámil sedlákově, u něhož bydlil, s velikým zármutkem, že obdržel zprávu, že bude jeho smlouva vypovězena. Po námitce sedlákově, že válka teprve počíná, pravil Polier, že ho nevypovídá jeho pán, nýbrž ďábel. Dále řekl, že s ním uzavřel pakt, aby mu byla zapůjčena jistá suma peněz, s podmínkou, že bude smlouva neplatnou, když peníze vrátí. Ale kdykoliv to chtěl učiniti, vždycky mu chyběl do celé částky jeden tolar. Podle úředních aktů zmizel Pollier onoho večera, když se sedlákově vyznal, beze stopy z domu. A druhého dne ráno, bylo slyšet na některých místech jeho křik, jako by volal o pomoc a také jako by volal k Bohu, avšak nikdo k němu nespěchal. Když pak téhož jitra byla nalezena jeho poboční zbraň, kabát a klobouk, blíže Fessbachu, kdežto jeho těla nebylo lze nalézt, za to však na jiných místech, jako v Hachu, Etzlinsweileru a Cuzzelsbachu byl slyšán jeho křik, soudilo se, že zápasil se zloduchem a že byl na konec povětrím odnesen.

Mezitím našel však za osm dní potom jeden rybář, když vytáhl udici, Pollierovy spodky a košili a za dalších osm dní potom starosta obce dragounovu nahou mrtvolu v řece. Když ho vytáhli domnívali se pozorovati, že má zakroucený krk a na prsou že má modré skvrny.

Z novější doby uvádí Kiesewetter jeden zvláště zajímavý případ, ve kterém se podle Faustova žaltáře

mělo docílití vyzdvižení pokladů pomocí zaklínání duchů.

Roku 1707. přišel u jednoho tamního kupce zaměstnaný učeň Jan Jiří E. do Angermühle před Ranstädtskou branou, aby se tam sešel s jedním známým mlynářským pomocníkem. Nezastihl jej však, ale za to se seznámil s jiným mlynářským, který jej vzal s sebou do hostince a přemlouval ho, aby za něho zaplatil víno a jiné líhoviny. Učeň však odpověděl, že nemá peněz a že také neví, jak by si nějakého groše opatřil. Nato mnil mlynářský, že lze snadno peněz dosáhnouti, víme-li jen, kde jsou ukryty poklady a máme-li návod k jejich vyzvednutí. A dále řekl, že jest ochoten takový návod dáti učňovi za osm tolarů, splatných ve dvou lhůtách. Chtivostí zaslepený mladík slíbil přes svoji chudobu zaplatiti dva toлары ihned a dalších šest k Novému roku. —

V ustanovenou dobu sešli se oba u kramářské bouly před Petruskou branou a šli přes koňský trh ke Grosshofově zahradě. Tam zaplatil učeň oněch šest tolarů a obdržel za to rukopis Faustova pekelného žaláře, dále jistý magický článek, napsaný mlynářským a virguli z mosazného drátu, jež končila hadí hlavou.

Učeň spěchal se svými poklady domů a vykonal ve sklepě zkoušku s kouzelným proutkem, když před tím odříkal nad proutkem předepsané latinské zařikání. — Avšak místo dolů bil proutek stranou. — Ihned spěchal učeň k mlynářskému a žaloval mu nad svým nezdařením. Tento jej napomínal, aby byl vytrvalý a radil mu, aby proutek sledoval pokud sám neudeří dolů. Na tomto místě prý leží poklad.

Učeň odešel pak zase domů a dotazoval se na všemožných místech, kde podle pověsti by byly zakopány

poklady. Při tom mezi jiným bylo mu pověděno o sklepe v Zotensově dvoře v Mikulášské ulici a mladík po několik pátků v hodině duchů tam docházel, aby tam zaklínal, avšak byl při tom vždycky vyrušen.

Potom s tím větší horlivostí hleděl dosáhnouti pokladu, jenž měl ležeti ve sklepe jeho pána.

V hodině duchů, dne 21. října sestoupil s hořícím světlem do sklepa, aby podle Faustova pekelného žaltáře počal první zaklínání. Z nítě utvořil kruh kolem sebe a na lať, označenou magickými charaktery, nastrčil tři hořící svíčky. O jinou lať opřel svůj pekelný žaltář a četl, kleče pravou nohou na zemi, kouzelnou formuli vpřed i nazpět, načež četl vlastní zaklínání.

Při třetím zaklínání zašumělo to v jeho blízkosti, před mladíkem vystoupil kouř a proměnil se v malou mužskou postavu, jež se zdála jako potažena šedým závojem. E. pozoroval šedého mužička bez bázně a spatřil zároveň na lati dvě dvougrošové mince. Duch se ho otázal, temným, sotva srozumitelným hlasem, jestli s tímto darem spokojen, načež E. podle předpisu přisvědčil.

Druhé zaklínání událo se následujícího pátku, dne 28. října v hodině duchů. Při třetí, teď ostřejší citaci, zjevil se zase šedý mužík a položil na lať měděnkou pokrytý šestnáctigroš brandeburský z roku 1686. načež se znovu tázal, zda-li E. jest s darem spokojen. Mladík přisvědčil, zrušil kruh, zhasil světla a odcházel dle předpisu po zpátku ze sklepa, při čemž dle vlastního udání spatřil poklad v rozsedlině země.

V hodině duchů. příštího pátku provedl E. třetí citaci, při které šedý mužík s mnohými strašnými zjeveními se zase ukázal a při čemž také veliký kotel, plný zlata, vystoupil ze země. Podle pekelného žaltáře na-

dešel teď okamžik, ve kterémž se E. musil šedému mu-
žiku zapsati. Viděl také na lati půlarch papíru s černý-
mi obrubami, po obou stranách červeně popsany a kro-
mě toho černé, obráceně přiříznuté péro. S klenutí
spadla dolů červená kapka na jeho ruku, do které péro
namočil a napsal prvé písmeno svého jména. V tomto
okamžiku se mu zdálo, jako by někdo běžel rychlými
kroky po schodech do sklepa. Proto odhodil péro,
svíce hodil do sudu s vodou, stojícího ve sklepě, zrušil
kruh a spěchal ze sklepa. Avšak nikde neviděl živé
duše.

Dne 11. listopadu chtěl E. zase prováděti zaklínání,
ale nějaká nepřemožitelná hrůza jej donutila, že se
vrátil se schodiště, vedoucího do sklepa. Následujícího
pátku, dne 18. listopadu, nemohl provésti svoje zaklí-
nání, poněvadž musil jíti do kostela. Dne 25. listopadu
zabránily mu zase práce zedníků ve sklepě pokračovati
v díle.

Počínaje třetím zaklínáním, změnilo se vzezření a
chování E. Jeho obličej byl opuchlý, v očích měl stále
plno slz a potácel se jako opilý. Ve dne v noci neměl
klidu a zdálo se mu, jako by na něj šedý mužik volal
temným hlasem a v neznámé řeči. V noci mu bylo,
jako by jej ďábel štípal a ve snu se mu zjevovaly celé
rostupy zlých duchů. Jeho strach neustále vzrůstal,
jeho pohled byl ztrnulý a divoký, takže se obávali, že
propadne šílenství. Stále se snažil dostat se do sklepa
a když mu v tom bylo zabráněno, učinil několik po-
kusů sebevraždy. Zloajné řeči proti Bohu, které ze se-
be E. vyrážel, upozornily jeho zaměstnavatele na du-
ševní stav mladíkův. Po ostrých otázkách doznal se
E. ke všemu a vydal také svůj pekelný žaltář. Nato
bylo duchovenstvem provedeno dostatečně známé vy-

puzování ďábla, jakož i obřady k obrácení mladíkovu, načež byl E. 21. prosince jako vyproštěný poslán ke svému otci. Kieseletter, z jehož knihy jsme vyňali tuto událost, dodává k tomu, že rozčilená fantasmie mladíkova, jsouc pobádána zaklínáním, vyvolala rozštěpení jeho já, jehož jedna část se projektovala na venek v podobě šedého mužíka. Ohledně viděných peněz při zaklínání praví tento autor, že to jsou pouhé vise a že to připomíná bláto a hadry, v něž se proměňovaly peníze čarodějek, když je byly obdržely od ďábla ve svých viděních. Toto vysvětlení není ovšem nikterak uspokojující, a to tím méně, poněvadž ze spiritistických sezení jest známo množství případů, kdy byly přineseny předměty skutečné (aporty), a za druhé není z uvedené historie zřejmo, zdali mladík-zaklínač peníze, k nimž se mluví, si skutečně nemohl ponechat.

Stran smluv se zlým duchem v nejnovější době uvádíme ještě z Wuttkeovy knihy „Volksaberglauben der Gegenwart“:

Z Wirtenberka píše nám pravdivý a osvědčený duchovní: Zápisy krví se přiházejí dosud, ačkoliv je tato věc zahalena tajemstvím. Jež je nesnadno rozřešiti. Osoby, jež jsou stíženy ponoukáním, jako by se byly zapsaly krví, existují stále ještě tu a tam. Avšak nemohl jsem se dopátrať, pokud se klamou samy a pokud se při plném vědomí něčeho podobného dopustily. Že stávají společnosti, jež hledají novice pro své tajné umění a zasvěcují je strašnými obřady, jež zdají se skutečně vykonávati věci neslýchané a alespoň předstírají, že dovedou zabíjeti na největší vzdálenosti a že dovedou vykonávati jakýkoliv vliv, o tom jsem zvěděl před několika měsíci od jednoho mladíka, který již prošel nižšími stupni zasvěcení a když měl přistou-

píti k nejkrajnějšímu, byl náhle vyděšen svým svědomím a vysloviv zbožná slova, zničil tak veškerá ona tajná umění, poněvadž tím veškerí přítomní byli jati hrůzou. V panickém strachu opustil mladík společnost, musel se však velice namáhati, aby se vyprostil ze všech pout a musil se i obávati o svůj život. Tento mladík je teď dokonale obrácen. Avšak nikdo nevytuší hrůz, o nichž dovede vypravovati. — Podobná zpráva došla mne také o jedné podobné společnosti ve Francii.“

Kiesewetter k tomu dodává, že ho jeden velmi známý budapeštský malíř ujišťoval, že v přítomné době existují podobné společnosti také v Uhrách.

VII.

Faustův život a konec.

Po předcházejících líčeních vrátíme se zase k prototypu všech středověkých magiků, pověstnému doktoru Faustovi. Poněvadž dle knihy o Faustovi „jeho Aphrodisia jej ve dne v noci ponoukala“, umínil si oženiti se a tázal se Mefostofila, co o tom míní. Mefostofiles jej upomínal na jeho slib, že se znepráteli se všemi lidmi a pravil, že naprosto nemůže sloužiti zároveň manželstvím Bohu a svým paktem ďáblu. Kdyby se však přes to chtěl oženiti, že bude ďábly roztrhán na malé kousky. Avšak Faust nechtěl se dát odvrátiti od tohoto úmyslu. Tu se mu však zjevil ďábel ve strašlivé podobě a tázal se Fausta: „Nuže, pověz mi, jak jsi se rozmyslil?“

Faust zastrašen, slíbil vše a Mefostofiles se mu za to zavazuje, „že mu každého dne a každé noci přivede

ženu, kterou spatří v tomto městě nebo jinde a které si bude žádati.“

Toto místo jest nejasné, neboť není zřejmo, zdali, — jak se často vypravuje v podobných knihách — byly skutečné ženy nuceny kouzlem, aby sdílely Faustovo lože, či zdali to byli ďábli, kteří jako Succuby v přijaté podobě se s Faustem milkovali. Ze něco podobného se skutečně věřilo a nejen to, i dělo; o tom není dle procesů s čarodějkami ani nejmenší pochyby a v kapitolách o čarodějkách budeme míti příležitost promluvit o Incubech a Succubách obšírněji.

Ve staré Faustově knize byl tedy Faust sveden ďáblem ke svému rozmařilému životu.

Později dal Mefostofiles Faustovi velikou knihu o čarování a necromancii, která byla po smrti Faustově Wagnerem, jeho fanulem, nalezena.

Mezitím bavil se Faust po mnoho let cestováním a Faustova kniha vypravuje, že navštívil Itálii, Turecko, Anglii, Španěly, Francii, Švédsko, Polsko, Dánsko, Indii, Afriku a Persii.

Ve třetím díle Faustovy knihy vypravuje se o jeho kouzlech. Na prvním místě činí se zmínka o zaklínání ducha Alexandra Velikého a jeho manželky v císařském táboře v Innomostí. Faust tam obědval s několika šlechtici a byl zpozorován císařem Karlem V. Poněvadž císař věděl, že jest „zkušený v čemém umění a že má věsteckého ducha“, žádal jej, aby mu dal spatřiti Alexandra Velikého, „tuto ozdabu a pochodeň všech císařů“. Faust však odpověděl, že nemůže citovati duchy zemřelých, že však staří duchové, kteří Alexandra a jeho manželku viděli, mohou přijati takovou podobu a postavu a tak se proměnit, že pomocí jich může

Jeho Veličenstvu ukázati Alexandra, jak ve skutečnosti vypadal.

Potom se uradil Faust se svým duchem, řekl císaři, aby zachoval přísné mlčení a otevřel dveře: „Záhy na to vstoupil císař Alexandr ve své podobě a postavě, jak za živa vypadal. Byl to usudlý, tlustý mužiček s červenavým a silným vousem, s červenými tvářemi a přísného obličje a s očima jako bazilišek. Vstoupil, jsa oděn v brnění a poklonil se v hluboké úctě před císařem Karlem. Císař chtěl také vstáti, aby ho přijal, avšak Faust mu to nechtěl dovoliti. Záhy na to, když se Alexander nanovo poklonil a vyšel ze dveří, vstoupila zase jeho manželka, jež se také císaři poklonila. Měla na sobě šat z modrého sametu, ozdobený zlatem a perlami, byla nadmíru krásná, měla růžové tváře jako krev a mléko, byla vysoké postavy a kulatého obličje. V té chvíli vzpomněl si císař, že často slyšel, že manželka Alexandra velikého měla vzadu na šíji velkou bradavku. I vstal, aby se přesvědčil, zdali toto znamení nalezne i na onom obraze. Poněvadž postava nehybně stála, mohl si ji císař dobře prohlédnouti a našel zmíněné znamení, načež zjevení zmizelo a císařova žádost byla tím splněna.“

Dále mluví Faustova kniha o rytíři z Hardů, kterému Faust ve spaní přičaroval jelení parohy. Nešťastný rytíř díval se z okna a usnul. V té chvíli dal císař troubiti ke stolu, avšak rytíř nemohl svoji hlavu vtáhnouti zpět a byl Faustem vysvobozen teprve tehdy, když se císař a jeho dvůr dostatečně pobavili jeho nehodou. Za to však pohněvaný rytíř čekal na zpáteční cestě se svými sedmi zbrojnoši na Fausta, aby se mu pomstil. Faust se utekl do lesíka a vypadl odtud náhle se zástupem strašidelných jezdců, takže se musil rytíř

vzdání. Za trest přičaroval pak Faust rytíři a zbrojnošům kozí rohy a jejich koňům rohy kravské, kteréž musili nositi po celý měsíc.

Vyčarování strašidelných jezdců jest uměním, jež ve středověku bylo velmi často provozováno. Podle Tritheima vyčaroval bulharský kníže Bajanus, který žil kolem roku 964., veliký zástup obrněných jezdců, když jeho bratr Petr vpadl válečně do jeho země a donutil ho takto svými kouzly k útěku. Robert Ďábel, vévoda z Normandie, vyčaroval kolem sebe strašidelné jezdce, aby ušel úkladům svého otce. — Widmann praví ve své poznámce k této kapitole Faustovy knihy: „Takové jezdce uvéstí do pole dovedl také Jan Weyger (Wagner), famulus doktora Fausta. A stejně to dovedli i Wildtfeuer z Nordhausenu, jeden opat ze Spanheimu, Antonín Marus z Halberstadtu, Jan Teutonicus a jiní.“

V době třicetileté války bylo toto umění zvláště slavěno a naučení se tomu bylo žádoucí. Mimo jiných zabýval se tím i nešťastný vévoda Jan Bedřich VI. Výmarský, kterýž byl pro kouzelnictví vězněn a jenž v noci, dne 17. října 1628, přišel ve Výmarnu o život záhadným způsobem.

Náš pramen k tomu poznamenává, že podobné pověsti mají asi v pozadí jakési pravdivé jádro, poněvadž hypnotismem lze snadno vyvolati takové iluze. Jest jenom otázkou, jak něco podobného mohlo se tehdy dít tak rychle a beze všech příprav. Jmenovaný autor vysvětluje si tento nápadný zjev tím, že ve středověku vládla neobyčejně veliká psychická podrážděnost dřívějších pokolení. Jsme však toho přesvědčení, že takové vysvětlení není pro všechny případy nikterak dostatečné, neboť dlužno si jen připomenouti, že podobné

iluse dovedou i dnes ještě vyvolávat na příklad indičtí fakiři a joginové, o čemž jsou nesporná svědectví mnohých očitých svědků. Pohou hypnotickou sugescí melze naprosto vyvolati trvalejších ilusí a naprosto jest nemožno způsobiti takové klamy u mnoha osob najednou.

Dále zabývá se Faustova kniha vypravováním, jak Faust jel se třemi mladými ve Wittenberku studujícími hrabaty do Mnichova na svatbu vévody bavorského. Zmínění tři šlechtici byli by se rádi účastnili slavnosti, načež se Faust s nimi postavil na svůj plášť, zamumlal zaklínání a letěl s nimi vzduchem do Mnichova. Podle Faustova rozkazu nepromluvil nikdo z nich ani slova. Až konečně jeden mladý hrabě při podávání vody k umytí rukou porušil slíbené mlčení. Ihned zavolal Faust: Vzhůru! A chopil se pláště, načež byli v okamžiku přeneseni zpět do Wittenberku. Třetí hrabě, jenž zůstal, měl se zodpovídati za svoje zvláštní počínání a jmenovat své soudruhy. Poněvadž se zdráhal, byl uvržen do věže a bylo mu pohrozeno pro příští den mučením. V noci však přišel Faust, přiletěv na svém plášti, ománil smysly strážců, osvobodil hraběte a přinesl jej zpět do Wittenberku.

Potom odešel Faust ke dvoru hraběte z Anhaltu. Hraběnka jest v požehnaném stavu a pocituje, ačkoliv jest leden, chuť na hrozny a čerstvé ovoce. Faust vezme několik talířů a postaví je před okno. Po krátké době přinese talíře naplněné bílými i červenými hrozny, jakož i všemožným cizokrajným ovocem a prosí hraběnku, aby si jen posloužila. Když hrabě se udiven otlákal, odkud v zimě toto čerstvé ovoce pochází, poučil ho Faust, „že jest rok rozdělen na zemí ve dva kruhy,

takže když jest u nás zima, jest na východě a na západě léto“. A poslal tedy svého létajícího ducha do krajiny, kde rostlo čerstvé ovoce.

Pokud se týká posledního vyprávění, máme parallelu z novější doby, kterou jsme uvedli ve své knize o fakirech. Jest to indický kouzelník Hassan Man, který měl služebného ducha, jenž mu přinášel v přítomnosti anglických hostů víno, koláče a jiné věci. Tento muž žil v Kalkutě asi před třiceti lety.

Podobně zmiňuje se i Paracelsus:

„Také přinášejí duchové z dalekých krajín konve vína a činí podobné jiné žerty. — Ohledně těchto věcí nutno jest věděti, že se dějí přirozeným způsobem a že nikdo by se nesměl domnívati, že by jich snad příroda sama nevytvořila. Když na příklad uprostřed zimy jest přenesena čerstvá růže do země, kde jest právě chladno, tu mohl by se nevzdělaný člověk domnívati, že se to děje způsobem nadpřirozeným. Avšak moudrý muž, magus, může proti tomu říci, že ona růže se objevila silami přírodními, neboť přišla ze země, kde v této době jest přirozené léto. Také sníl může býti přinesen s takovou rychlostí silou magickou do země, kde panuje nejteplejší léto. Tím chceme vysvětliti pošetilým lidem, že magik ony růže neudělal, nýbrž že je obdržel magickým přínosem z cizích zemí.“ (Paracelsus: De sagis et earum operibus, cap. 3.)

Tak mluví spisovatel ze šestnáctého století, kdy dojista nebylo ještě ani stopy po spiritistických sezeních, v nichž se někdy dějí podobné výjevy. Než se Faust vzdálil z anhaltského dvora, prosil hraběte a hraběnku a dámy, aby s ním vyšli před bránu, kde vystavěl svým kouzelným uměním překrásný zámek. Budova měla pět věží a kolem ní se táhl hluboký příkop,

naplněný vodou, v němž plovalo mnoho domácích i cizích ptáků. Nádvoří se hemžilo různými krotkými čtyřnožci a skvostná hostina s vybranými víny očekávala hosty. Po hostině vzal Faust kovovou hlavu a postavil ji na zábradlí u schodiště, načež vznikl šumot, a hlava chrlila proud vody, jež tekla do sálu, takže dvorní dámy si zvedaly vysoko sukně. V tom přiběhl skrze vodu jelen, aby byl nadarmo pronásledován pány s rapíry v rukou. Náhle však zmizel celý tento klam a dvorní dámy se nemálo styděly. Když se hrabě se dvorem vracel koňmo domů, bouřily v čarodějném zámku strašné rány jako z ručnice, ze zámku vystoupil oheň až k nebi a zničil tuto čarovnou budovu. V odměnu za tuto zábavu věnoval hrabě anhaltský Faustovi několik set tolarů.

Čarovné zámky a čarovné hostiny přicházely ve středověku tak často, že není třeba se o nich šířiti. Čarodějník Pases vykouzlii Řekům drahocenné hostiny, které na jeho rozkaz zmizely i s přísluhujícími otroky. — Také magik Tiridates dával Neronovi kouzelné hostiny. (Plinius: Hist. nat. XXX. 6.)

Origenes vypravuje (Contra Celsum. I. 68.), že kejklíři na trzích za několik obolů dovedli vykouzlití divákům skvostné hostiny, stoly, koláče a zeleninu. Avšak veškeré zprávy shodují se v tom, že takové hostiny, jako čarodějné hostiny o sabbathu — nevyživují, nýbrž že po nich zůstává hlad a prázdnota.

Když byl Faust pozván do Brunšviku k jistému maršálovi, jenž byl těžce nemocen souchetinami, jak jsme se již dříve zmínili. Ačkoliv bylo Faustovým zvykem cestovati pěšky, žádal přece před branami města jistého sedláka, aby mu dovolil vsednouti na vůz a

dojeti do města. Sedlák mu to však odepřel hrubými slovy. Nato řekl Faust:

„Hlupáku a nicotný sprostáku, poněvadž dáváš na jevo takovou nepřízeň a zajisté také tak činíš i jiným a jistě jsi již učinil, dostane se ti za to odplaty a nalezneš svá čtyři kola u každé brány městské po jednom!“

Ihned na to vyskočila čtyři kola vysoko do vzduchu a koně padli k zemi jako mrtví. Ustrašený sedlák prosil Fausta na kolenu za odpuštění, načež mu Faust přikázal, aby hodil něco hlíny pod koně. Jakmile se tak stalo, vstali koně zase zdrávi. Avšak sedlák musil svoje kola hledati u všech městských bran.

Odskočení kol připomíná jisté výjevy při spiritistických seancích a při událostech se strašidly. Házení hlíny přes koně připomíná naproti tomu mrav zbrojnošů, kteří před bitvou házeli přes sebe hlínu. Posledně jmenovaný zvyk, zdá se, pochází ze starých pohanských dob.

Jindy zase povykovali opilí sedláci v jednom hostinci tak nemírně, že je Faust očaroval, tak, že jim zůstala ústa otevřená, nikdo z nich nemohl slova promluvití a všichni zůstali v poloze, ve kteréž každý z nich se právě nalézal. Když Faust svoje přimrazení zrušil, utekli sedláci poděšeně z hostince.

Takové přimrazení nalézáme velmi často v čarodějných pověstech všech dob. Již římské zákony trestaly přimrazení a okouzlení lidí. A Arnobius (*Adversus gentes* I. 43.) jmenuje mezi nejobyčejnějším uměním čarodějníků, že dovedli lidem přivoditi němotu.

Když Faust neměl peněz, upravil svým uměním pět otepí slámy tak, že vypadaly jako vykrmení vepří a hnal je pak na trh. Tam je pak prodal jednomu sedlá-

kovi s podmínkou, že je nesmí zahrnouti do vody. Poněvadž však se vepři váleli v hnojůvce, vešnal je sedlák přece do brodu, kde se proměnili v otepi slámy a odplavali.

Podobná pověst vypravuje se, jak známo, i o našem kouzelníkovi Žitovi. Před Faustovým domem ve Wittenberku se pohádalo dvanáct studentů a vytasilo kordy tak, že stálo jich pět proti sedmi. Poněvadž se Faustovi zdálo, že by to byl nerovný boj, omámil studenty, takže se neviděli a bodali a sekali do prázdna. Když byli dovedeni domů, nabyli zase zraku.

Když byl jednou Faust v hospodě s několika dobrými druhy, žádali na něm, aby jim ukázal kouzelné stětí člověka a nasadil mu zase hlavu. K tomuto experimentu se nabídl podomek a dal si od Fausta hlavu stíti. Když mu ji chtěl Faust zase nasaditi, nebylo mu to možno, z čehož poznal, že mu v tom někdo z hostů čarováním brání. Faust nato varoval hosty a poněvadž vinník kouzla nezrušil, nechal vyrůst ze stolu díli, které uťal nožem květ. V tom okamžiku spadla onomu hostu, jehož kouzlo Faustovi bránilo, hlava s trupu. Avšak Faust nasadil podomkovi jeho hlavu a záhy zmizel.

O Faustovi vypravuje se ještě mnoho a mnoho, avšak nemůžeme vše to zde uváděti, neboť chtěli jsme jen naznačiti charakteristické rysy z pověstí, jež opřádají tohoto kouzelníka.

Když Faust viděl, že jeho zápis se blíží ke konci, počal teprve žiti epikurejsky a výstředně a jezdil proto s Mefostofilem do mnohých království, aby si prohlédl nejkrásnější ženy. Nato mu ďábel opatřil sedm Succubů a dílů ďábelských milostnic v podobě dvou žen z Nizozemí, jednu Uherku, jednu Angličanku, dvě Švábký a

jednu Francouzku, s nimiž až do konce vedl život ne-
cudný.

V posledním roce svého života rozkázal Mefosto-
filovi, aby mu přivedl z podsvětí Helenu, kterou byl
jednou před tím na bílou sobotu citoval. S ní měl
Faust syna Justuse, který již při narození prorokoval
podivné věci, ale po smrti svého otce zmizel i se svou
matkou.

Kiesewetterův komentář k tomuto místu praví, že
tato celá epizoda, týkající se Succub a Heleny, není
ničím jiným, než použitím tehdy všeobecné víry v dá-
belské milence a milenky. Tato víra jest z historie ča-
rodějnic tak známá, že netřeba se o ní déle šířiti, avšak
v jiné kapitole uvedeme příklady, kdy podobná spojení
mezi žijícím člověkem a materialisovanou jinou by-
tostí se udála v nejnovější době.

Proto se jinak důvtipný a velice sečtělý Kiesewet-
ter mylí, míní-li, že víra v Incubi a Succuby náleží pro-
stě do říše středověkých pověstí.

Když se blížil ku konci dvacátýčtvrtý rok jeho pak-
tu, zavolal Faust Wagnera a učinil jej svým dědicem.
Mezi jiným mu odkázal: „Dům se zahradou, který stál
vedle domu Ganserova a Víta Rodingera, u železné
brány, dále mu odkázal 1.600 zlatých, selský dvorec v
ceně osmi set zlatých, zlatý řetěz v ceně tří set korun,
stříbrné nádobí, které přinesl od různých dvorů a
zvláště ode dvora papežského a tureckého v ceně až
tisíce zlatých. Kromě toho nebylo v jeho domě mnoho
náradí, poněvadž nebydlíval doma, nýbrž pil a jedl
celé dny a noci v hostincích a u studentů.

Pak žádal Faust Wagnera, aby projevil ještě ně-
jaké přání. Wagner si přál Faustovu dovednost. Nato
mu Faust odpověděl: ‘

„Pokud se týče mých knih, byly ti již odkázány, avšak nevynášej nic na světlo, nýbrž užívej jich a pilně z nich studuj. Dále pak žádáš mé dovednosti, kterou ovšem získáš, budeš-li milovati moje knihy, nebudeš-li se po nikom ohlížeti a zůstaneš-li při svém. Poněvadž můj duch Mefostofiles není povinen mně již dále sloužiti, nemohu ti jej opatřiti, avšak přeješ-li si toho, opatřím ti ducha jiného.“

Wagner přeje si nějakého ducha v podobě a velikosti opice, načež ihned vstoupí opice do dveří. Faust pak Wagnerovi řekl, že jest to jeho služebný duch, jenž sluje Auerhahn a že mu bude sloužiti po Faustově smrti. (Viz obraz.)

Stran Faustova testamentu, zdá se, že jest při něm něco skutečného, poněvadž uvedení místní jest příliš určité. Když se přiblížil poslední den paktu, odešel Faust s několika známými magistry, bakaláři a studenty do vesnice Rimlichu u Wittenberku, kde je po celý den hostil. Večer jim Faust řekl, že této noci bude žádati ďábel od něho jeho duši. Napomenul je, aby se řídili jeho příkladem a prosil je, aby odešli na lůžka a nebháli se, když by v noci slyšeli veliký hřmot. Dále jim řekl, aby jeho mrtvolu čestně pohřbili. Po dojemném rozloučení odešli jeho přátelé, avšak nikdo z nich nemohl usnouti.

„Avšak stalo se mezi dvanáctou a jednou hodinou v noci, že se proti domu zvedl veliký a prudký vítr, takže se dům na všech stranách chvěl, jako by měl upadnouti a sřítiti se. Při tom byli studenti jaťi hrůzou, vyskočili z postelí a počali druh druhá těšiti, avšak nechtěli ze své komory vyjítí. Hostinský vyběhl ze svého domu a ukryl se u souseda. Studenti nocovali blízko oné světnice, ve které byl doktor Faust a slyšeli straš-



D. Christophorus VVaegnaer Nigromanticus:

Quam teſto alliciat dolo atq; fraude
 Hūmani generis malignūſ hoſtis
 Profānos homines, Deo relicto
 Quī vero Sathanæ malis magiſtris
 Horūmq; artibus impijs adhærent;
 Et quæ præmia ſervitutis ergo
 Tandem retribuatur ſibi obſecūtis,
 Exemplo tibi ſit benigne Lector
 Eanſi diſcipulus, cui Beati

Gallos, Teutonas, Italos, Iberos,
 Multos præter & hos Americanos,
 Ad quos obſequio ſibi obligati
 Spiritus ſubito auolaſſe fertur.
 At, quicunq; piā colit Iehovam
 Mente, ubi ſcierit furore quāto
 Diſcerptus Cacodæmonis ſupremā
 Vitæ horā fuerit, Deum ad ſupremum
 clamabit; Deus ō Pater benigne

livé pískání a syčení, jako by byl dům plný hadů, zmijí a jiných škodlivých plazů. V tom se otevřely dveře Faustova pokoje a bylo jej slyšeti volati o pomoc a proklínati, avšak hlasem sotva slyšitelným. A za chvíli nato umlklo vše. Když se již rozednilo, vešli studenti, kteří po celou noc nespali, do jizby, kde byl přes noc doktor Faust, avšak neviděli jeho těla a vůbec ničeho kromě toho, že celá jizba byla postříkána krví. Mozkem byly potřísněny zdi, poněvadž jim ďábel lomeoval od jedné zdi ke druhé. Také zde ležely jeho oči a několik zubů, což bylo divadlem děsivým a strašlivým.

Tu počali studenti naříkati a plakati a hledali jej všude, až konečně našli jeho tělo ležeti venku uhlmoje. Na mrtvolu byla děsná podívaná, poněvadž jak hlava, tak i veškeré jeho údy se při dotknutí zachvívaly.

Zmínění magistři a studenti, kteří byli při Faustově smrti, docílili toho, že byl v této vesnici pohřben, načež se vrátili zase do Wittenberku, kde vešli do domu doktora Fausta a našli tam jeho famula Wagnera, kterýž velmi naříkal pro svého pána. Téhož dne zmizela také Helena i se svým synem. Avšak ve Faustově domě i naklále bylo ještě tak děsivě, že nikdo tam nechtěl bydleti. Faust zjevil se také svému famulovi v noci a sdělil mu mnohé tajemné věci. Také ho lidé viděli vyhlížeti v noci z okna, avšak Wagner zaklínal později jeho ducha a donutil jej ke klidu, takže pak bylo v domě tiše a klidno.“

Ohledně Faustova konce zdálo by se snad někomu, že astrální síly nemohly by tak strašně působiti, avšak jest dosti příkladů, kdy tyto síly projevily se ve spiritistických seancích s takovou prudkostí, že malo chybělo, aby někdo z přítomných nepřišel při tom o život.

To se ovšem může státi jen tehdy, když se k takovým pokusům přistupuje nerozumně a lehkově, bez předepsaných příprav. Vyjímáme z knihy Praktická magie od doktora G. Encause následující událost, jež snad postačí k varování neopatrných.

„Tři pánové, chtějící se přesvědčiti, jsou-li jistá spiritistická tvrzení správná, uzavřeli se jednoho večera beze světla do pokoje neobydleného domu, zavázavše se dříve slavnostně, že budou naprosto vážni a zachovají poctivou vůli.

Pokoj byl úplně prázdný a oni schválně do něho umístili toliko tři stolice a stůl, kolem kterého se posadili.

Bylo smlouveno, že jakmile by se něco nepřístojného přihodilo, první z nich ihned rozžehne zápalku, jimiž se všichni opatřili. Seděli nepohnutě a mlčky po nějakou dobu, jsouce pozorní na nejmenší hřmot, na nejslabší zachvění stolu, na který položili své spojené ruce. Nebylo pozorovati ničeho; tma byla čirá a snad již tři naši improvizovaní vyvolávači počínali ochabovati a ztráceli trpělivost, když náhle zavzněl z nočního ticha promikavý výkřik hrůzy. Vznikl strašlivý hřmot a déšť hřázených předmětů snesl se na stůl, podlahu a badatele.

Jeden z přítomných zapálil s děsem svíčku a když světlo rozptýlilo tmu, byli tu jen dva přítomní a ti viděli s úžasem, že jejich soudruh zmizel. Jeho stolice byla převržena v druhém koutě světnice.

Po první chvíli zmatku našli třetího společníka pod stolem v bezvědomí, s hlavou a tváří potřísněnou krví. Co se stalo? Shledali, že mramorový plášť krbu byl nejprve odtržen a vržen na hlavu ubohého muže a pak rozbit na tisíce kousků. Oběť této příhody byla přes deset

dnů v bezvědomí, mezi životem a smrtí a vzpamatovala se jen pomalu z hrozného otřesení mozku, které utrpěla." (Dr. Paul Gibier. Analyse des choses, str. 185 a násl.)

Že Faust zemřel opravdu za okolností neobyčejných, jest vidno z toho, že se zachovala o jeho smrti data tak přesná a takové podrobnosti. — Ke konci nutno se zmíniti ještě o jedné zajímavé okolnosti, kterou uvádí Widmann ve své knize o Faustovi.

Doktor Faust se kdysi zdržoval delší dobu v Gotě a bydlil u jistého hostinského, jehož ženu se pokusil jednoho dne svést. Avšak podomek to řekl svému pánu, načež tento vyhnal Fausta s oštěpem v ruce. Ze msty zaklel Faust hostinskému do sklepa hřmotícího ducha, který lidem, již měli ve sklepě co činiti, zhlášel světla a v noci hřmotil, jako kdyby se velké množství sudů otloukalo, takže v domě a ve vřkolu toho nebylo možno snášeti. Widmann praví, že podle magistra Moira zanechal Faust tuto vlastnoruční povzámku o této příhodě:

„Léta 35. přišel jsem k jednomu hostinskému Valentínu Hohenweyerovi, kterýž mně tak ublížil, že jsem si ani lepšího nemohl přát. A tím mne polněval tak, že jsem mu to odplatil, a bude, doufám, za to pykati, neboť mým uměním nebude mít ani on, ani kdo jiný, kdo tam bude bydleti, štěstí a požehnání, jak mně můj duch slíbil.“

Poněvadž Melancton se zmiňuje o tom, že Faust pro svoje zamilované plotky byl často v nebezpečí života a Gast, jakož i hrabě Zimmern vypravují o zakletí hřmotícího ducha do sklepa, které Faust vykonal, má ani toto vypravování jisté historické pozadí.

Jak známo, založil romanopisec Bulwer ve své kni-

ze „Strange Story“ zápletku děje na včarování strašidla do jednoho obydlí a vypravuje se při tom, že toto strašení jest závislé na skrytém listu pergamenovém, popsaném magickými znameními. Bulwer konal dojišta studia v oboru okultních věd, poněvadž vskutku se ukřívaly takové charaktery a jiné věci do domů, když se dítělo někomu „udělati“.

Takové charaktery jsou dle Agrippy „magickými pečetěmi“, jež jsou utvořeny podle úmyslu operujícího. Kreslí se za příznivé konstelace, vzhledem k úmyslu, na pergamen, nebo se vyrývají do kovových destiček, či formují se z vosku a nato se tyto věci ukřívají na příhodném místě. Příklad takového do obydlí včarovaného strašení z přítomné doby vypravuje zemřelý hrabě Karel z Leiningen-Billigheimu v časopise „Sphinx“, sv. IV., str. 127. Fara v Billigheimu má již od pradávna pověst, že v ní straší. V přízemí bylo slyšeti šoupavé kroky, třaskavé rány a klepání, ano mnozí viděli tam prý i bezhlavého psa. Stavitel Storf vypravoval jmenovanému hraběti, že když v první čtvrti století (totiž osmnáctého) prováděl ve farním domě opravy, našel na jednom komíně vyvýšeninu na hlíněné zdi, do níž byly vyříznuty tři kříže. Jsa zvědav, co by to bylo, otevřel Storf se svými lidmi stěnu komínu a našel popsaný proužek papíru, kapesní šátek, dva oválné kameny a starý, černý barett. Proužek papíru odnesl vítr a ostatní věci byly na místě ponechány, poněvadž byl svatvečer. V noci na to zuřil ve farním domě tak strašlivý hřmot, že farář Heilig s ostatními obyvateli nemohli zamhouřiti oka. Toto strašení trvalo dále a bylo zejména nejhorší v době adventní. Zatím přešlo mnoho let. V létě, roku 1870 navštívil jistý pan. Maillinger z Mnichova hraběte Leiningena. Oba páni

bavili se v zahradě v zámku Billigheimu při láhvi vína s farářem Zieglerem z Billigheimu, kterýž také byl na faře oním strašidlem obtěžován. Hrabě z Leiningenu si umínil v přítomnosti obou pánů vyhledati ono místo se třemi křížky a otevřel stěnu komínu, když křížky našel, přes vážné nabádání faráře Zieglera. Nalezli kostkovaný roztrhaný kapesník, v jehož středu byl vyšit červený kříž a do jeho cípu byly zavázány dřevěné křížky. Dále tam byly dva ovální kameny u velikosti pěsti a do každého z nich bylo také vyryto pět křížků. A pak tu byl barett černý a vlněný, po způsobu těch, jaké nosili radní páni v době třicetileté války. Veškeré tyto předměty byly pomazány sazemi. Hrabě Leiningen položil kapesník a barett zase do komínu, avšak kameny vzal s sebou, aby si z nich udělal těžítka na psaní. Avšak od tohoto okamžiku začalo ve farním domě strašení nanovo a nepřestalo dříve, dokud ony kameny nebyly na hřbitově zařabány. Ale na tom nebylo dosti, neboť strašení přeneslo se i na zámek Billigheim. Hrabě z Leiningenu byl v noci probuzen zvoněním, klepáním, boucháním jako střelbou z bambitek a lomcováním na klíce jeho ložnice. A dále byl obtěžován strašidelnou černou a stínovou postavou nějakého menšího, ramenatého muže, který měl na hlavě barett, podobný nalezenému. Kromě toho byla prudce otvírána okna i dvěře atd. Toto strašení na zámku trvalo mnoho let a na faře bylo ještě v srpnu roku 1887, kdy hrabě z Leiningenu psal svoji zprávu.

K tomu podotýkám, že spisovatel Gustav Meyrink, jenž se před lety zdržoval v Praze a byl znám osobně s hrabětem Leiningenem, mně vypravoval ještě tento dodatek, který mu hrabě pověděl. Asi v letech devadesátých cestoval hrabě Leiningen do Říma a navštívil

také hrob svatého Petra. Tam si vzpomněl na strašidlo ve svém zámku a na faře a žádal světce, u jehož hrobu se modlil, aby duchu, jenž na Billigheimu nemá pokoje, pomohl ke klidu. Když se hrabě vrátil domů, tázal se, zda v jeho nepřítomnosti se strašidelné zjevy opakovaly. Bylo mu sděleno, že se tak dělo, avšak že náhle nastal klid. Od té doby nic podobného nebylo v obou řečených domech pozorováno.

Okolnost, že ve zdi, v podlaze, nebo pod prahem strašidelných domů jsou ukryty nějaké kusy takového haraburdí, na něž se zdá upoutáno strašení nebo jiné nadsmyslné výjevy, táhne se veškerými dejinami o čarování. Jest to ovšem nejnižší způsob magie, a to způsob velmi nebezpečný, poněvadž při jeho provádění může čarodějník si způsobiti tak zvaný zpětný náraz, to jest, je-li osoba, proti níž jsou čáry namířeny, astrálně nebo jiným způsobem chráněna, vrací se vyslaná síla astrální na původce a jestliže tento věci dobře nerozumí, a nedovede se uchrániti, vede se jemu samotnému zle. K tomu cíli dělají se při zaklínání ochranné kruhy, pentagramy a vše se posvěcuje, jak uvidíme v kapitole o pekelných žaltářích. Avšak při těchto nízkých čarách chrání se operatér způsobem jiným, o němž raději pomlčíme, poněvadž neradno tak nebezpečných nauk šířiti.

VIII.

Cagliostro a hrabě St. Germain.

Naše kniha nebyla by úplná, kdybychom se nezmínilo o dvou mužích, kteří vzbudili při svém vystoupení pozornost celé Evropy a kteří, ač o nich byly napsány celé svazky, zůstali přece záhadami.

Tak jako u mnohého, co se týká okultismu a co nemohla věda vysvětliti, stalo se i zde, neboť historie líčí činy obou těchto mužů jako klam a šalby a je samotné vyhlášíje za podvodníky.

Alessandro Cagliostro narodil se dne 8. června 1743 v Palermě. Sám o sobě vypravuje, že jeho nejprvnější vzpomínky vedou jej na východ. Moudrý Althatas, jeho učitel, vychoval jej v knížecí nádheře v Medině, kde mu byly k službám rady otroků a kde je navštěvoval i sám mufti, (církvní sudí turecký). Ve svém dvánáctém roce odešel se svým učitelem a sluhou do Mekky a žil zde u jednoho příbuzného šerifa. Po třech letech odešel do Egypta, kde si osvojil moudrost oněch kněží, kteří chránili stará tajemství pyramid před zvědavostí ostatního lidstva. Roku 1766. přišel Cagliostro na Maltu, kde byl velmistrem řádu Johannitů, jímž byl tehdy Emanuel Pinto de Fonseca, přijat s velikými počtami. Tam zemřel jeho vůdce Althatas a Cagliostro pak vystoupil na veřejnost. Snad nebylo jediného evropského dvora, kde by se nebyl Cagliostro zdržoval. A všude předcházela jej pověst velikého magika, ač zase jiní jej vyhlášovali za šarlatána. Nemůžeme zde vypisovati celou životní dráhu Cagliostrova. Ale tolik jest jisto, že zmizel tak jako se objevil, neboť podle nejnovějšího bádání jest nicotnou domněnka, že by byl zemřel v žaláři andělského hradu v Řimě, poněvadž bylo nedávno dokázáno, že šlo v onom případě o jinou osobu. Cagliostro založil v mnohých městech egyptské zednářské lože a šířil svoje učení. Ze zpráv, které se zachovaly, byl Cagliostro velikým znalcem kabbaly a alchymie. Cagliostro učil, že lze oddržeti v mladosti boží prodloužení lidského věku neodvisle od věku. K tomu cíli předpisoval následovní obřad. Na

vyšoké hoře, jež se měla nazvati Sinai, bylo postavití dům o třech poschodích. Do prostředního poschodí, jež slulo Ararath bylo umístěno třináct starých mistrů z Cagliostrových loží, kteří se tam měli po čtyřicet dnů zaměstnávatí denně osmnáct hodin modlitbami a rozjímáním a přípravou tak zvaného panenského pergamenu, k němuž bylo použito hedvábím očištěné kůže abortovaného jehněte. Když to bylo hotovo, vstoupilo oněch třináct mistrů ve spojení se sedmi prvotně stvořenými anděly, a tito přitiskli pak na kus onoho panenského pergamenu svoji pečeť, čímž byl docílen tak zvaný velký pentagon. Těchto třináct mužů stalo se pak mistry a náčelníky služby, byli čistí a nevinní, jejich nazírání a moc byla neobmezená, takže mohli se oddávati s klídem další práci, jež cíhla k nesmrtelnosti. Cagliostro dal opravdu vystavití na výšině u Bazileje pavilon o třech poschodích, kterýž snad sloužil k popsanému účelu.

V ložích se pracovalo hlavně k tomu, aby členové přišli do styku s anděly a proroky starého zákona. To se dělo tímto způsobem. Bylo přivedeno dítě, buď děvče nebo hoch, a sice přiváděl Cagliostro obyčejně na svých cestách kterékoliv dítě z ulice. Toto dítě slulo holubicí. Velký Kofta, jímž byl Cagliostro sám, nebo ten, na koho svoji moc přenesl dýchnutím, položil ruku na hlavu dítěte, dýchl na ně a potřel mu hlavu a ruku „olejem moudrosti“. Pak bylo dítě uvedeno do výklenku, jenž slul tabernáklem a zde mu bylo dívati se buď do mísy s vodou, nebo do dlaně, do níž bylo nalito trochu inkoustu nebo jiné tekutiny. Toto počínání má probuditi jasnozření a zove se magia specularia. Na jiném místě uvedeme k tomu zajímavé doklady. Potom se modlilo shromáždění po dlou-

hou dobu a dítě bylo otázano, co vidí. Kde byl Cagliostro osobně přítomen, vidělo dítě vždycky anděla nebo proroka a pak následovala dlouhá rozmluva mezi dítětem a zjevením, jemuž byly kladeny otázky a odpovědi prostřednictvím dítěte obdržené byly pečlivě zapisovány. Zástupcům Cagliostrovým nepodařil se vždycky tento experiment, avšak někdy viděly děti také anděly a proroky. Několikrát se stalo, že dítě spatřilo nepřítomného Cagliostra obklopeného září.

Největšími nepřáteli Cagliostrovými byli lékaři a kněží. Jak známo byl Cagliostro zapleten také do známé aféry s náhrdelníkem královny Marie Antoinetty a byl proto uvězněn do Bastilly v Paříži, když před tím byl nadarmo varován, aby uprchl. Poněvadž mu však nemohlo býti nic dokázáno, byl záhy nato propuštěn. Do této doby spadá jeho pobyt ve Vídni, kde se náhle objevil, najal si v předměstí vilu a počal zdarma obecenstvo léčiti. Za nedlouho byl nával k němu tak ohromný, že to vzbudilo pozornost samého císaře (Josefa II.) a tento povolal k sobě policejního prezidenta a otázel se ho, zda-li ví něco bližšího o Cagliostrovi. Poněvadž odpověď císaře neuspokojila, dal zavolat sedm pánů ze svých nejbližších důvěrných kruhů, mezi nimiž se nalézal i jeho osobní lékař a nařídil jim, aby s největší tajností a maskovaní navštívili v zavřených vozech u večer Cagliostra, vyšetřili, pokud bude možno bližší podrobnosti o jeho osobě a podali pak císaři zprávu.

Oněch sedm hodnostářů odejelo u večer ve třech vozech s maskami na obličejích k vile Cagliostrově. Když přijeli ke vchodu, stáli u vjezdu sluhové s hořícími pochodněmi, kteří je uvítali se sdělením, že pány jsou očekáváni. Nato je uvedli do menšího salo-

nu, v němž byl velký stůl, potažený zeleným suknem a u něho stálo po jedné straně sedm křesel a na straně protější křeslo jediné. Po krátké chvíli rozhrnuly se záclony ve dveřích a vstoupil hrabě Cagliostro, který, když se byl svým hostům uklonil, žádal je zdvořile, aby sejmuli škrabošky, poněvadž jest to nepohodlné a zbytečné.

Poněvadž se pánové zdráhali, aby neprozradili svého incognita, pravil Cagliostro: „Dnes ráno zavolal si císař policejního presidenta a řekl mu, zda-li jest mu známo, že pověstný Cagliostro usídlil se ve Vídni a že zdarma léčí nejtěžší nemoci. Poněvadž odpověď úředníkovou nebyla uspokojivou, nařídil císař sedmi pány ode dvora, aby mne osobně navštívili a vyšetřili bližší okolnosti mého pobytu v sídelním městě.“

Přítomní pohlédli na sebe v úžasu, neboť Cagliostro opakoval jim přesně slova císařova. Cagliostro pak pokračoval:

„Tak jako jest mně známa tato okolnost, jsou mně známa i vaše jména, pánové. Račte se jen laskavě ohlídnouti na opěradla svých křesel.“

Páni tak učinili a všichni ke svému úžasu spatřili v hoření části opěradel destičky ze slonové kosti a na nich ve zlatě každý svoje jméno. Poté ovšem odložili svoje škrabošky. —

Pak ujal se slova tělesný lékař císařův a pravil:

„Poněvadž jest známo, že pravý hrabě Alessandro Cagliostro jest touto dobou zavřen v pařížské Bastille, jest zřejmo, že nemůže se muž tohoto jména zdržovati teď ve Vídni a proto máme pevně za to, že jste podvodníkem.“

Cagliostro se usmál a pravil: „Náhodou byl Cagliostro právě dnes propuštěn ze žaláře v Paříži (kurýr.

který přibyl do Vídně za několik dní potom, potvrdil správnost tohoto tvrzení), avšak přes to mohu pánům dokázat možnost, že jako se někteří světcí objevili zároveň na několika místech, v dobách minulých, jest něco podobného možno i dnes.“

Nato se poklonil a odešel dřívějším vchodem. Avšak ihned potom vstoupili stejnými dveřmi tři páni, kteří se na vlas podobali Cagliostrovi. Tito tři muži stanuli před přítomnými a pak jeden z nich v pravo stojící se poklonil a řekl:

„Prosím, aby si pánové laskavě vyvolili jednoho z nás k dalšímu jednání.“

Pak tímž tónem, stejným hlasem a s naprosto stejným gestem opakoval tatáž slova muž stojící uprostřed a po něm zase tak muž stojící v levo. Přítomní hodnotáři se chvilku po tichu radili a pak zvolili si Cagliostra prostředního. Druzí dva okamžitě se vzdálili. Po tomto výjevu poznamenal Cagliostro: „Ujistuji pány, že bylo mojí vůlí, aby byl zvolen Cagliostro pravý, neboť ostatní dvě osoby byly pouhými přeludky.“ Pak se ujal nanovo slova tělesný lékař císařův, řekl: „Poněvadž bylo oznámeno, že se vyhlašujete za lékaře a že skutečně i léčíte, vyzývám vás, abyste se prokázal lékařským diplomem, kterýž by vás k tomu opravňoval.“

Nato řekl Cagliostro: „Za mého mládí, když mne vyučoval v Egyptě muárc Althatas, nevydávalo se ještě lékařských diplomů, neboť tehdy se posuzovalo lékařského umění dle skutečného vědění a nabytých zkušeností. Chci však dokázat jiným způsobem, že mám skutečné vědomosti a schopnosti požadované a proto navrhuji tento pokus: Poněvadž je známo, že zkušeb-

ním kamenem lékařských vědomostí jest poznávání jedů a jejich účinků, jakož i vhodných protijedů, vyzývám vás, pane císařský, osobní lékaři, abyste připravil směs nejprudších vám známých jedů, jichž jakoukoliv dávku jsem ochoten vypít a připravím si sám protijedy. Já zase naopak připravím podobnou dávku pro vás a tím bude dokázáno, kdo z nás jest v oboru tom větším znalcem.“

Na tento choulostivý návrh nebylo ovšem radno přistoupiti a proto jej také tělesný lékař zamítl. V dalším postupu jednání žádali přítomní Cagliostro, aby jim ukázal některý svůj magický pokus. Cagliostro přivolił, dal si přinést sklenici vody a držel ji vysoko ve vzduchu. Při tom se otázal přítomných, jakou osobu zemřelou nebo živoucí přáli by si viděti. Pánové žádali spatřiti si tři nejslavnější evropské panovníky z poslední doby. Pak zamumlal Cagliostro magickou formuli, voda ve sklenici, kterou držel v ruce, počala bublati jako by se vařila, a poté ji Cagliostro vylił na zem. V komnatě se úplně setmělo, odněkud se ozvala tajemná hudba a za chvíli se objevily fantomy císařovny Marie Terezie, Kateřiny II. a Bedřicha Velikého.

Tolik o pobytu Cagliostrově ve Vídni.

I největší nepřátelé Cagliostroví uznávají, že při svém léčení nevyhýbal se nijakým námahám a vypravují o něm skutečně neobyčejné úspěchy lékařské. Svoje léky rozdával zdarma a jenom jisté jeho pilulky prodával jeden lékárník, s nímž byl ve spojení, za cenu velice mírnou. (Bülau, *Geheime Geschichten, Mémoires authentiques pour servir a l'histoire du comte de Cagliostro*, 1785, bez udání místa tisku, a jiné prameny.)

Dle názorů okkultistů byl Cagliostro jedním z těch málo šťastných, kteří dosáhli ve smrtelném těle mystického spojení s božským principem, neboť jenom takovému jsou možny činy, o nichž vypravují jeho současníci. Doktor F. Hartmann praví o něm^{*)}:

„Každému, komu jsou známy i jen elementární nauky okultismu, jsou zjevy, jež se udály v Cagliostrovi přítomnosti, zcela vysvětlitelnými. Avšak co jest velmi podivuhodné, jsou nelogické důsledky a nevědomost tehdejších svědků, kteří ho pronásledovali, kteří připouštějí ony zjevy v jeho přítomnosti a sami uznávají, že nemohly býti prováděny způsobem kejklářským, avšak jedním dechem jej prohlašují za podvodníka.

K uměním, jež zprávy uvádějí, že tak zvaní adepti, čili zasvěcenci ovládali, náleží vyrábění čistého zlata a stříbra uměle, přetvořování obyčejných kovů v kovy drahé, příprava universálního léku (*Panacea Universalis*) ze životního principu, léčení všech nemocí, příprava lampy, kteráž svým hořením označuje zdravotní stav vzdáleného přítele, s nímž jest v sympathickém spojení, vyvolání podobného sympathického nebo magnetického spojení mezi žijící osobou a nějakým klebetem, stromem neb zrcadlem, vyvolání živoucího miniaturního obrazu světa v uzavřené skleněné kouli, umění vyvolati z popelů spálených rostlin nebo zvířat na novo jejich tvar, udělání umělého člověka (*homunculus*) přípravou chemickou, přípraviti tekutinu, která se zvedá a klesá v uzavřené láhvi podle přibývajících a ubývajících měsíce, konstruovati skleněnou láhev, v níž blesky a objevují se blesky, jakmile se to děje v pří-

^{*)} V knize „In the Pronaos of the Temple of Wisdom, Londyn 1890.

rodě, příprava neuhasitelného magického ohně a lampy věčně hořící, magického zrcadla, v němž možno viděti události, odehrávající se na každém místě světa, sestrojení perpetua mobile, (věčného samohybu), jelbož pohyb jest způsobován otáčením se země, magického prstenu, který varuje svého nositele před každým blížícím se nebezpečím, a zjevuje mu mnohá tajemství, dělání perli, diamantů a všech jiných drahokamů, kterých nelze rozeznati od přirozených, nebo způsobování jejich vzrůstu, získání síl mocí nad duchy živlů (elementály) a donutiti je ke službám, způsobiti zjevy mrtvých a mluvíti s nimi aby odpovídaly na otázky a mnoho jiného, což nelze vše ani vyjmenovati.

Pokud se týče smrti Cagliostrovy, lze uvésti ještě faktum, že o ní vládne několik versí i ohledně letopočtu, což svědčí nejlépe o chatrných vědomostech v tomto směru. — (Hartmann, str. 51 a dále kromě jiných pramenů.)

Druhý adept, jenž se objevil roku 1750 a jenž stejně jako předešlý jest považován částečně za osobu tajemnou, o jejímž původu a zmizení z veřejnosti vládně ještě větší temno než o Cagliostrovi, jest hrabě de Saint Germain.

Jest vyličován součastníky jako muž prostřední, velmi silné postavy, kterou si se svým mladistvým vzezřením zachovával, jak tvrdí i jeho odpůrci, neobyčejně dlouho. Rameau a jedna stará příbuzná francouzského vyslance v Benátkách, tvrdí, že jej znali roku 1710 jako muže asi padesátiletého. Roku 1759 vypadal jako šedesátiletý, ale Kauderbach roku 1760 přičítá mu asi 30 let věku. Ale asi sedmdesátiletý pán, člen jenerálních států, Kauderbacha ujišťoval, že vi

děl St. Germaina v domě svého otce, že však nevidí, aby se byl od té doby nějak změnil. Dánský legační sekretář Morin, který jej poznal na jedné cestě do Hollandska, roku 1735, ujišťoval po dvacetipěti letech, kdy se s ním zase setkal, že se mu nezdá býti ani o rok starším.

Hrabě de St. Germain neříkal nikdy, že by měl životní elixír, jenž, jak známo, dle víry středověkých alchymistů, prodlužuje věk až na dlouhá staletí. Avšak jest jisto, že často ve společnostech rozmlouval o slavných lidech, dávno mrtvých a uváděl takové podrobnosti z jejich života i z jednotlivých scén a z jejich posuňků, že to činilo dojem, jako by byl sám přítomen, ač události řečené odehrávaly se třeba před třemi sty lety.

Význačnou vlastností pro St. Germaina jest jeho obromná znalost jazyků evropských i orientálních, neboť s podobnými vědomostmi setkáváme se u všech adeptů bílé magie, nanejmé u členů „Bratrstva Růžového Kříže.“

O St. Germainovi se uvádí dále, že znal velmi mnoho tajných prostředků chemických a kosmetických, jakož i barviv, také dovedl dělati slitinu velmi krásného vzhledu z mědi a zinku, dále dovedl dělati umělé diamanty a drahokamy, byl jasnovidcem, dovedl čísti myšlenky lidí a předpovídati budoucí věci. Měl jisté album, v němž byly podepsány veškeré slavné osoby šestnáctého a sedmnáctého století, dovedl psáti oběma rukama zároveň, a to o různých předmětech. (Dr. Hartmann, str. 58.)

Avšak netvrdil nikdy, že by měl nějakých nadpřirozených vědomostí nebo dokonce kamene mudrců. Žil velice střídě, nepil při jídle nikdy a purgoval se

senesovým listím, jež si sám připravoval. Také svým přátelům neradil nic jiného, když se ho tázali, co by měli činiti, aby dlouho žili. Baronu z Gleichenu ukazoval kromě malé sbírky výtečných obrazů, mezi nimiž se nalézala také Svatá rodina od Murilla, takové množství lesklých a velikých drahokamů, že se Gleichen domníval míti před sebou poklad z nějaké orientálské pohádky, neboť vzezření kamenů bylo takové, že z něho nebylo lze souditi přímo na jejího nepravost.

Že byl člověkem neobyčejným, svědčí výrok Bedřicha II., který o něm pravil, že jest mužem, jež nebylo možno nikdy rozřešiti. (Bülau, Geheime Geschichten, sv. III., str. 37.—46.)

IX.

Theurgie.

Veškerá magie středověká zakládá se na theurgii, t. j. zaklínání andělů a démonů, za druhé na necromancii, volání zemřelých a za třetí na jasnovidnosti, probuzené zíráním do krystalů, nebo na jiné lesklé předměty. Připomínáme zde, že tak zvané čáry zakládají se většinou na sympathii a antipathii lidí, zvířat, rostlin i jiných věcí, o kterých bude promluveno na místě jiném.

Theurgie, čili zaklínání duchů, jest založena na myšlence, že všechno v přírodě jest v přirozeném spojení a že vše na základě příbuznosti jest jediným životem, jak jsme již uvedli v kapitole III.

Chce-li někdo býti theurgem, musí vzíti ku pomoci veškerou svoji víru a imaginaci, a to jest veškerou magickou činnost svého nadsmyslného já a musí je

rozvířiti. K tomu je třeba v první řadě vyvolati autohypnosu a autosomnambulismus. K porozumění poslednějšího nutno uvésti, že v normálním stavu našich smyslů nelze naprosto postřehnouti jemných astrálních záchvěvů a že tudíž onen druhý svět zůstává neviditelným, pokud experimentátor nevstoupí fysiologicky, to jest tělesně a psychologicky, to jest duševně v takový stav, v němž může tyto jemné astrální dojmy svými smysly zachycovati. Každý theurg a vůbec magik nemůže theoreticky býti člověkem normálním, neboť pak by všichni lidé mohli bez předběžných operací a cviků provozovati magii. Ke všemu jest třeba jisté disciplíny a jistého vyškolení a ke theurgii v míře nemalé. Vědomí theurgovo musí býti utlačeno za obyčejnou hranici normální. To se děje fysiologicky nevědomě a jest to vyvoláno zevními obřady a psychologicky se tak stává, když pochod tohoto přesunutí jest čistě duševní a vědomý, ač děje se taktéž cestou magickou. Pravidlem jest, že obou method se používá zároveň, a sice tím způsobem, že po předcházející psychologicky magické přípravě roztrhá brány nadsmyslůna fysiologická operace — noční obřad, vykuřovadlo atd. Někteří autoři mní, že při tom naše nazírání podvědomého já jaksi sahá do dálky a že se pak dotkne nadsmyslůných mocí, jež pojímá dle svého individuálního charakteru. Avšak toto autoři zapomínají, že v astrálním světě neplatí naše pojmy o prostoru a vzdálenosti, že tam není ani nahore ani dole a že tudíž zkrátka, vnikne-li theurg do onoho astrálního světa, jest stejně blízko všem bytostem, jež se nalézají svou evolucí na stejném stupni, na jakém jest sféra, do které theurg vnikl. Psychologická příprava theurga, jež cílí k dobrým výsledkům,

záleží ze vzdalování se světských záležitostí, z mírnosti, někdy i naprostého vzdalování se masa, vína i ženy, a z hloubání o předsevzetí, o jehož zdaru nutno míti pevnou naději. Jsa takto připraven vyhledá si theurg nějaké osamělé místo a očekává v hlubokém zahloubání otevření se svých vnitřních smyslů, přechod do stavu extatického, v němž jeho nazírání stává se mu subjektivní jistotou.

Druhý důležitý bod v theurgii jest *modlitba* a tajemná síla slova, jemuž se přiřítá moc „i samotné bohy donutiti, aby sestoupili k zemi“.

Jenom na této víře v tajemnou moc slova jest založena možnost všemocného *zaklínání*, což jest nejdůležitějším bodem theurgických operací, jak ve středověku, tak také v novější době. Pokud jde o tak zvanou slovní magii, kterou nazývají v Indii „*mantram*“, dlužno zde podotknouti, že již v bibli se praví, že vše stvořeno bylo slovem. Podle okultních teorií vzniká při každém zvuku a tedy i při vyslovení kteréhokoliv slova nejen chvění vzduchu, nýbrž i vlny astrální, kteréž však jsou mnohem jemnější než kterékoliv vlnění sil nám známých a proto také tím trvalejší. Kromě toho obsahuje-li slovo nějaký posvátný pojem nebo je-li jeho symbolem, působí pak záchvěvy i na plánech vyšších, korespondujících se symbolem nebo pojmem, jež vyjadřuje a vyvolává tu síly, o jejichž trvání nemáme v naší lidské časoměře ponětí. Podotýkám, že bylo pozorováno u některých staroindických a staroegyptských sošek, jež přetrvaly tisíciletí, že okultní síla, do nich vložená, působí až do dnešního dne. Tak jest autorovi tohoto spisu známo, že v rodině jednoho zemřelého vynikajícího českého

spisovatele našel se prsten, jehož kámen byl egyptského původu a že tento prsten, kdokoliv jej ve spaní měl na prstu, způsobil snícím nepřetržité sny o dlouhých chodbách, s mihajícími se v dálce světélky, jež připomínaly chodby v pyramidách*).

Avšak i v naší pozemské sféře lze experimentálně dokázat vliv modifikovaných zvuků na hmotu, je-li dosti jemná a tvárná. Tak jako obrazce Chladniho, vyvolané zvukovým dýcháním na deskách, jsou utvořeny účinkem zvuku, avšak zůstávají pouze v rovině dvojrozměrné, tak také možno vytvořit zvukové figury trojdimensionální, jak to dokázala svými experimenty paní Wattsová působením hudebních tónů na rozprášený plavuňový prášek ve skleněných, kuželovitých, uzavřených nádobách. Různými modifikacemi zvuků docílily se nejprve formy listů kapradinových a dále postupně rozkošné květiny. Tyto a jiné experimenty nám dokazují, že také veškeré formy v přírodě vznikly rytmickým vlněním. Tuto nauku bláslaví mistři všech věků a jest tak důležitá, že nemůžeme dosti doporučit čtenáři, aby o ni přemýšlel. Ne nadarmo se říká o harmonii barev u motýla nebo květiny, o harmonické krásném obličejí atd. Kdo si všimne lidské řeči v ohledu symbolickém, nalezne často překvapující vztahy.

Boluzel, magicky působící slovo jest nejmocnější, bylo-li vzato z některé staré „posvátné řeči“, jako jest jí sanskrit, hebrejščina a snad ještě stará řečtina. Naše moderní řeči odchýlily se trochu, abychom mluvili

*) Mohu snad prozraditi teď, po letech, že to byl náš mistr Jaroslav Vrchlický, který mně osobně tuto věc svědčil.

Pozn. spis.

obrazně, od přírody a jejich zvuk nevyjadřuje již tak mocně a symbolicky dotyčnými jmény věci, jež označujeme*).

Základ středověké theurgie a hlavně rozdělení astrálních bytostí a jejich vztahů k Bohu i člověku, nutno hledati v učení novoplatoniků. Mezi nimi vynikl v tomto směru hlavně Malchus Porphyrius, jenž žil od roku 233—304 po Kr. a jenž svojí demonologií popisuje ve svém díle „De Abstinencia ab esu carnis“.

Porphyrius dělí demony na dva druhy, předně na dobré, anděly, kteří jsou člověku nakloněni a na zlé, člověku nepřátelské, čili ďábly. Obojí jsou oděni duchovním, avšak proměnlivým a zanikajícím tělem a rozznávají se ještě tím, že dobří demoni zůstávají vždy pány svého těla, kdežto zlí jsou jim ovládnáni. První mají se ctíti jako ochránci lidí, zvířat a rostlin, jako vládcí ročních počasí, učitelé užitečných zaměstnání a umění, proroci budoucnosti a dárci všech pozemských statků. Druzí jsou naproti tomu příčinou všech neštěstí, potkávajících lidi i zvířata. Způsobují zemětřesení, povodně, morové rány, hlad a hladí lidi přesvědčiti, že veškeré toto zlo pochází od dobrých, avšak poměňvaných bohů. Tyto bytosti rozplaměňují v člověku veškeré nezřízené a zlé žádosti a vášně, dráždí jej k výstřednostem, povstání a válce, a svádějí jej k obětování zvířat, jejichž mastnými výpary se živí. Proto se také moudrý člověk musí střežiti porážení a obětování cítících bytostí, aby k sobě nevábil zlých demonů.

*) Kolár cituje ve „Slovanských Starožitnostech“ knihu: Platona Lukašewského (Petrohrad, 1846): „Čaromutje, ili svaščenyi jazyk Magow, Valchvow a Žrecow“. Z toho plyne, že i staří Slované měli svou magickou řeč, jako Keltové, Germáni a jiní.
Spisovatel.

Uvidíme, až budeme mluvit o theurgické praktice, jak právě obětování zvířat a zejména jejich krev je používána při evokacích zlých duchů.

Dalším novoplatonickým spisovatelem, důležitým stran theurgie, jest Jamblichus (zemřel roku 333. po Kr.), žák Porphyria, jenž praví ve svém spise „De mysteriis Aegyptiorum“:

„Jest jisté opravdové, vroucí a působivé spojení s Bohem a s celým, jemu podřízeným nebo z něho proudícím světem duchů, jenž se skládá z podřízených božstev, demonů, andělů, heroů a duší, jehož nelze dosáhnouti nijakým rozumovým poznáváním, nýbrž pouze jistým tajemným theurgickým jednáním, obřady a slovy, jež právě proto, že toto působení nespočívá na poznání rozumovém, se jmenují symboly a synthematy (tedy magické charaktery atd.), jejichž znalost a použití ve smyslu theurgie náleží jedině kněžím jako jejich výsada, jest jejich božským darem a zjevením a proto vede lidi dále vzhůru než veškeré poznání rozumem a filosofií.“*)

Dle toho tvoří bozi nejvyšší a lidské duše nejnižší stupeň v duchovní hierarchii Jamblichově. Prostřední stupně jsou vyplněny demony. Tito jsou odvislí od bohů a podle své přirozenosti jsou nižší a nedokonalější, jsou služebníky bohů a vykonavateli jejich vůle. Mají velmi široký okruh působnosti a představují vše neviditelné a nevyšvětlitelné bohů ve formě slov a skutků, přetvářejí vše bez formy ve tvary a zjevují pomocí pojmu vše, co jest nade vše pojmy povýšeno. Přijímají vše dobré, co dle své přirozenosti jsou schopni pocho-

*) De mysteriis Aegyptiorum, část I. kap. 21.

pítí, nebo čeho se mohou účastniti od bohů a sdělují to zase dále všem pokolením věcí, stojících pod nimi. A tak vyplňují demoni a heroové mezeru mezi bohy a lidmi a spojují je. *

Různé světy duchů zjevují se lidem, kteří ovládají opravdovou praxi správné theurgie a jejich zjevy se různí podle jejich stupně. Tyto světy odpovídají přirozenosti, silám a působení různých druhů božstev a duchů, čímž se řídí způsob, jakým se stávají pomocí zaklínání viditelnými, jakož i způsob jejich působení a jejich přiměřená podoba i rozeznávají znamení jim vlastní.

Sdělení těchto charakteristických vlastností různých tříd duchů jest opravdu skvělým kouskem theurgické moudrosti Jamblichovy. A proto je uvádíme v celém rozsahu.

Zjevy božstev jsou ve svém způsobu stejné, zjevy demonů jsou různé, zjevy andělů jsou podobné zjevům demonů, avšak ne tak dokonalé jako zjevy božstev. Zjevy archandělů podobají se nejvíce zjevům božstev. Zjevy knížat žvlů podměsíčních jsou sice různé, avšak mají přece jakousi určitost a řád, zjevy knížat hmoty jsou však různější než předešlí. A zjevy duší jsou nejrůznější.

Postavy bohů září dobrodějným světlem. Postavy archandělů jsou mocné a mírné, andělů milostné, demonů strašné a heroů mírnější. Zjevy knížat žvlů ohamují, zjevy knížat hmoty jsou odporové a často jsou tomu, kdo je vidí, nebezpečny. Zjevy duší podobají se zjevům hrdinů, jsou však slabší.

Bozi ukazují ve svých zjevech jakousi stálost a řád, archandělé při tom ještě jistou sílu, andělé půvala a klid, spojené s jistou pohyblivostí, demoni jeví bouř-

livou hybnost a nepořádek, knížata elementů jistou klidnou stálost, knížata hmoty povyk, hrdinové povolnost vzhledem k pohybu, kdežto duše jsou ještě pohyblivějšími.

Zjevy božstev jsou někdy tak veliké, že zakrývají slunce a měsíc a při jejich sestupu se země chvěje. Když se zjevují archandělé, tu se pohybují některé části světa a jejich předchůdce jest světlo. Andělé jsou doprovázeni světlem menším a omezenějším a ještě menší světlo doprovází sestupně knížata elementů a hmoty, hrdiny a duše.

Obrazy knížat elementů jsou nesmírně veliké, knížat hmoty jsou naduté a chlubitivé, obrazy duší nejsou stejné velikosti, avšak jsou menší než obrazy hrdinů. Vůbec řídí se velikost a povaha zjevů vždy dle velikosti mocností, jež jsou zavolány. Při zjevech božstev jsou zřejmy obrazy pravdy a tyto jsou skvěle a určitě vyjádřeny. Obrazy archandělů jsou pravdivé a vznešené. Andělé mají sice vždy určitou postavu, avšak dokonalá určitost jim chybí. Obrazy demonů jsou nezřetelné a ještě méně zřetelné jsou obrazy hrdinů. Obrazy knížat živlů jsou zřetelné, a obrazy knížat hmoty jsou temné a zmatené, avšak oboje jsou velitelské. Obrazy duší jsou stínovité.

Ve zjevech božstev jest obsažena síla, kterou může být duše úplně očištěna. Archandělé povznášejí duši, andělé ji odlučují od pout hmoty, demoni ji stahují zpět do ruchu přírody, hrdinové ji zaplétají ve starosti a světské věci, knížata elementů jí dopomáhají k panství nad věcmi světskými, a knížata hmoty k panství nad hmotnými věcmi. Zjevující se duše touží po plouzení a po pokroku. (Jinými slovy tedy po reincarnaci čili opětném vtělení.)

Božstva jeví sílu, kterou mohou hmotu najednou strávití, archandělé sílu, aby mohli strávití hmotu postupně, andělé mají sílu vybavití lidi ze hmoty, demoni mají zase sílu, kterou mohou hmotu klamně vyzdobovatí, hrdinové jí dodávají pravé míry, knížata elementů ukazují jí v její vznešenosti a knížata hmoty jsou jí zcela naplněna. Čisté duše přicházejí jako očištěné vši hmoty a duše nečisté jeví se hmotou naplněny.

Přítomnost božstev dává našemu tělu zdraví, duši ctinost, rozumu čistotu, vyšší síly, božskou lásku, nadměrnou radost a jeví se nám tak, že vidíme to, co tělem není, očima duše skrze oči tělesné, jako by bylo tělem. Zjevy archandělů poskytují totéž, avšak ne vždy a ne všem lidem a také ne ve stejném stupni.

Zjevy andělů jsou působení omezenějšího, neboť síla, se kterou se zjevují, jest ještě vzdálenější od dokonalého světla, jež veškerou moc obsahuje. Avšak přes to nám poskytuje jejich zjevení moudrost, touhu po bádání, ctinost, pořádek a souměrnost. Zjevy demonů zatěžují tělo, mučí je nemocemi, stahují duši dolů k přírodě, nezabavují ji tělesných žádostí a smyslností, a také nevysvobozují z pouh osudu. Zjevy hrdinů podněcují k jednotlivým velkým a šlechtným činům. Knížata světa (elementů) dávají při svém zjevu světské statky a skvělá vyznamenání tohoto života, knížata hmoty naproti tomu hmotné a pozemské statky, poklady, peníze atd. — Pohled na duše čisté, přijaté do řádu andělského, působí na ducha povznášivě a blahodárně, probouzí svatou naději a dává vše, po čem tato dychtí. Zjevy nečistých duší naproti tomu vábí k pomíjejícímu, kazí sílu naděje a naplňují vášněmi, jež poutají k tělu. (Stejná myšlenka vládne také v moderním spiritismu.)

Družiny duchovní hierarchie řídí se při zjevech podle stupně a důstojenství zjevujících se duchů. Božstva zjevují se v průvodu božstev a archandělů, archandělé zjevují se v průvodu andělů, kteří jsou jim dáni jako předchůdci, sluhové a průvodci. Dobří démoni nám představují světské statky, jimiž nás obdarují a zlí a mstiví démoni zase veškeré druhy zla a trestů. Kromě toho jsou poslednější doprovázeni a obklopeni směsí divokých, strašlivých, škodlivých a krev ssajících zvířat. (V kapitole o pekelném žaltáři uvidíme toho doklady.)

Světlo, jež obklopuje božstva při jejich zjevech, jest tak jemné, že theurgové při spatření tohoto božského ohně obyčejně padají do mdlob. Také archandělé vyzařují tak jemné světlo, že jest obtížno je vdechnouti. Naproti tomu andělé nesdělují vzduchu žádných obtížných vlastností. Při zjevech démonů se vzduch neproměňuje a také je doprovází jenom taklik světla, mnoho-li jest potřebí, aby jejich obraz byl viditelným. Při zjevech hrdinů se někdy otrásají jednotlivá místa země, avšak vzduch při tom neřídne a také jest pro theurga dýchatelný. Zjevy knížat elementů jsou obklopeny skoro nesnesitelnou pro theurga směsí obrazů světských a pozemských, aniž při tom však trpěl vzduch nějakou znatelnou proměnou. Při zjevech duší jest vzduch, který je obklopuje, jim tak příbuzný, že přijímá jaksi jejich obrysy, pročež se jeví také vzdušně a stínovitě.

Démoni byli rozděleni na pět tříd, a sice na duchy ohně, vzduchu, vody, země a duchy podzemní. V moderním okultismu jmenují se tyto démoni souborným názvem elementálové a jsou to nejdůležitější bytosti v magických úkonech, neboť ony vykonávají různé.

zdánlivě zázračné skutky, o nichž jsme mluvili v kapitolách o Faustovi a hlavně je jich spolupůsobení děkují magikové za možnost tak zvaného omámení čili obluzení smyslů, jež se tak často udává v povídkách, v pověstech a historických zprávách.*)

Trithemius popisuje šest řádů demonů ve spise: *Liber octo quaestionum etc.*, takto:

První třída demonů jsou duchové ohně, kteří se nazývají tak proto, poněvadž se vznášejí v hořících vrstvách ovzduší a nesestoupí nikdy přede dnem posledního soudu dolů, nýbrž prodlévajíce stále pod měsíčními regiony, nejsou v nijakém spojení s lidmi na zemi.

Druhým řádem demonů jsou duchové vzduchu, kteří poletující v ovzduší, zdržují se v naší blízkosti. Mohou sestoupiti k zemi a někdy, když přijmou tělo ze zhuštěného vzduchu (Trithemius znal tedy spiritistické materialisace), zjevují se lidem. S dopuštěním božím uvádějí často vzduch do bouřlivého pohybu, vyvolávají hrom a bouřku a zapřísahají se ke zničení lidského pokolení. Po způsobu lidí nechávají se také unášeti vášněmi, zejména pýchou a závistí a jsou neustále v rozčilení. Nezůstávají na jednom místě a také všichni nemají tutéž podobu; mají podoby mnohé a mění je často dle různosti svých vášní. — Jejich charakter jest nejvyšš hněvivý a prudký, pročez myslí ihned na něco zlého, jsou-li nějak rušeni nebo polnčeváni. Mezitím, kdy vedou svoje útoky, dílem se skrývají a dílem vystupují s otevřenou mocí. — Platonikové tvrdí

*) Pouhou hypnotickou suggestí, jak se domnívají někteří moderní spisovatelé, nelze vysvětliti tohoto magického působení a pouze jmenovaní elementálové jsou k tomu klíčem.

Pozn. spisovatele.

že poletující tito demoni (kteří vypadají jako nejhustěji padající ohnivý sníh ve vzduchu), se již ukázali těm, kteří si toho přáli, když zírali při sluneční záři po nějakou dobu neodvratně do nebe. Nevím však, zdali se při tom utvoří ve vzduchu nějaký skutečný předmět, nebo zdali nepřetržitá námaha oka nás neklame nepravými obrazy. Učinil jsem tento pokus sám, ne bez jakési, ač nepatrné škody svého zraku.

Třetí řád demonů jmenujeme *d u c h y z e m ě*. — O těchto duchách jest známo, že se zdržují částečně v lesích a hájích a činí tam nástrahy myslivcům a jiní přebývají na rovinách a působí, že cestující v noci zabloudí a jiní opět obývají odlehlá místa a jeskyně. Ostatní konečně, kteří jsou méně zlí a bouřliví, zdržují se rádi potají u lidí. Nejsou stejného smýšlení, nýbrž jsou různých povah, poněvadž jedni z nich jsou méně špatní než druzí, ačkoliv všichni jsou naplněni zlými vášněmi. Z těchto někteří rádi straší lidi pouhými klamy, jiní si přejí, aby strhli předpovídáním budoucnosti k obdivu, zase jiní se však namáhají seč jsou, aby naplnili lidi nesmyslným hněvem, nebo aby je děsili záchvaty zármutku, škodili jim nebo je usmrtili. Někdy zdržují se v nějaké sklenici, nebo v krystalu nebo zrcadlech a jsou-li zaklínáni kouzelnými formulami, odpovídají čarodějům a sdělují jim také, jestliže o nich někdo zle mluví.

Čtvrtým řádem démonů jsou *d u c h o v é v o d n í*. Tito mluví vlhko a bydlí proto u jezer a řek. Jsou plni zlosti a vášni, jsou neklidní a lstiví. Vyvolávají bouře na moři, potápějí lodi, a připravují mnoho lidí ve vlnách o život. Jakmile tito démoni se objevují ve viditelném těle, děje se to ponejvíce v ženské postavě, vzácněji v postavě mužské, poněvadž žijí na vlhkých místech a

vedou ženský život. Proto staří připisovali Najadám a Nereidám čili vodním nymfám, pohlaví ženské a nikoliv mužské. U nás však nazývají se obyčejně vodními ženkami. Ti však z těchto duchů, kteří se zdržují na místech sušších, vystupují, když se tělesně lidem zjevují, v mužské podobě. Také přijímají podoby různých zvířat, dle toho, jakými vášněmi jsou ovládáni. (Poslední údaj má jakousi shodu s pověstmi o vodníku.) — Již často byli viděni u řek a pramenů demoni v ženské postavě, kteří buď prováděli tance anebo si upravovali po způsobu žen vlasy, někdy také rozmlouvali s lidmi a hráli různé hry.

Pátý řád tvoří duchové podzemní, kteří žijí ve skalních rozsedlinách, jeskyních a v nitru vrchu. Tito jsou svým smýšlením nejhorší a pronásledují hlavně horníky a hledače pokladů. Jsou vždy hotovi škodit člověku, vytvářejí trhliny půdy, vyvolávají třaskavý plyn a otřásají základy budov. V noci vycházejí z vrchů a provádějí na polích podivuhodné tance, avšak ihned zmizí, jako by jim poručil nějaký vůdce s velkou náhlostí a vracejí se do svých jeskyní. Někdy slyšíme u nich zvonění zvonů a mnohdy se také vydávají za duchy zemřelých. Veškerá jejich snaha směřuje k tomu, aby lidem nahnali strachu anebo aby je pomátli. Jest známo, že prostomyslné lidi dovedli již do svých hor a že jim tam ukázali úžasné věci pod záminkou, že jsou to obydlí duší a že oni sami jsou přáteli lidí. Z těchto demonů sedí někteří jako hlídači na pokladech, které lidský duch zakopal do země. Zmocňují se těchto pokladů a střeží je, aby se zase nedostaly lidem do rukou a přenášejí je mnohdy s místa na místo.

Šestým řádem démonů jsou konečně ti, kteří se štítí světla, poněvadž před světlem přehají, ne-

zjevují se nikdy ve dne a jenom v noci mohou přijati tělo. Jest to druh demonů, jenž se pohybuje jenom v temnotách, druh záhadný, naprosto temný, studený-mi vášněmi ovládaný, zlý, neklidný a bouřlivý. Tito demoni dovedou člověka v nočních hodinách prudce tísniti a často, když Bůh dopustí, usmrcují jej dotekem anebo fouknutím.“

Jestliže dosavadní autoři se zabývali hlavně teorií, vykládá čtvrtá kniha Agrippovy „Okultní filosofie“ theurgickou praxí. Avšak o tom promluvíme v kapitole příští.

X.

O pekelných žaltářích.

Nejstarší pekelné žaltáře jsou tak zvané „Klíče Salamounovy“ (Clavicula Salomonis), jichž bylo během staletí vydáno veliké množství za různých redakcí a z nichž nejsou všechny stejné ceny. Některé z nich byly prodávány v opisech za obrovské sumy. Zdá se skutečně, že podle tradice byli bychom oprávněni nazvat Salamouna Faustem Židů, a to tím spíše, že jeho „Klíč“ jest v přímém spojení s pekelným žaltářem. Již Flavius Josephus vypravuje ve svých „Židovských starožitnostech“, že Salamoun překonal tehdejší magiky svým uměním. U něho nalézáme také poprvé výslovně, že Salamoun zanechal kouzelné knihy. Josephus praví totiž, že moudrý Salamoun božským vnuknutím dosáhl vědomostí, jak jistými prostředky ke spáse a dobru lidstva lze vyháňeti demony. Vynalezl zaklínání, uzdravování nemocí a zanechal psané kouzelné formule, před nimiž demoni prchají a nikdy se nevracejí.

Tento způsob léčení posedlosti, praví Josephus, byl u jeho židovských současníků v ohromném rozkvětu. Viděl, jak jeho krajan Eleazar v přítomnosti císaře Vespasiana, jeho synů a vojenských tribunů, jakož i jiných vojáků, vyléčil posedlé. Eleazar si počínal takto: Přiblížil k nosním chřípím posedlých prsten, pod jehož kamenem zapuštěn byl kořínek, předepsaný Šalamounem. A zápachem tohoto kořínku vyhnal demona. Když potom posedlý klesl na zem, zaklínal Eleazar ďábla, aby se již nevracel, při čemž se zmínil o Šalamounovi a recitoval zaklínání od něho vynalezené. Nato chtěl Eleazar přítomným podatí důkaz o působnosti svého umění a postavil nedaleko vodou naplněný pohár nebo jinou nádobu a poručil ďáblu, vycházejícímu z člověka, aby převržením oné nádoby podal důkaz divákům, že skutečně z člověka vyjel. Když se tak stalo, nepochyboval již nikdo o vědění a moudrosti Šalamounově.

To jest nejstarší, ze starých dob pocházející zmínka o zanechaných kouzelných spisech Šalamounových.

Gaulmínus uvádí také jedno velmi charakteristické místo o Šalamounovi z knihy „Liber de Throno Salomonis“, které se vztahuje na pekelný žaltář a zní:

„U magiků jest jistý způsob zaklínání, jenž slove „Donucení bohů nebo demonů“ a Židé vydávají za jeho původce Šalamouna.“

Z jednoho klíčku Šalamounova pozdějšího vydání uvádíme část obsahu o magických uměních. Různými magickými formulemi a obřady docíluje se dle této knihy na příklad:

„Aby přšelo, aby padal sníh, aby se blýskalo, aby nám nebylo zima, abychom nebyli mučeni přílišným horkem, abychom otevřeli všechny zámky, abychom získali lásky dívky, abychom měli peněz dle libosti, aby-

chom se dovedli učiniti neviditelnými, aby zemřel náš nepřítel, abychom slyšeli krásnou hudbu, aby se nám zjevili mrtví a mluvili s námi, atd.“

K vůli kuriositě uvádíme jeden předpis, týkající se získání peněz magickým způsobem. Předpis zní:

„Abychom měli peněz dle libosti. Kolik chceš mít kusů peněz, ať jsou to měděné, zlaté, stříbrné nebo jiné, tolik vyřízni kruhů z dvojitého, k sobě přilepeného pergamenu a napiš po obou stranách pergamenu znamení, jaká se nalézají na mincích, které si žádáš. Nato učiň na stole kruh a udělej tolik znamení ducha Claunche (jenž dle této knihy opatřuje bohatství), kolik mincí žádáš. Nato postav veškeré pergamenové mince do sloupku a promluv následující verše:

Claunch feras catibam
Pigmugch nemceranot agau
Pervima ferunt erichren
Clebanoch nechim trebrero.

Potem zazpívej tato slova nanovo k nějakému strunnému nástroji a spi hodinu na svém lůžku, nemyšle na peníze a po hodině nalezněš na onom místě tolik pravých mincí, kolik sis přál.“

K tomu dodává Kiese Wetter:

„Tento experiment, jehož zaklínání zní spíše keltsky než hebrejsky, zdá se býti na pohled ohromným nesmyslem, ale má přece jakési psychologické pozadí. Vědci, duševně velmi roznětlivý experimentátor uvede se do jisté autohypnózy nebo stavu polospánku, v němž uvidí vizionární ďábelské peníze, jež se později promění v nic. Dnes by byl tento experiment ovšem bez účinku, avšak v dřívějších stoletích, při nichž byl inte-

lektuelní stav lidstva mnohem nižší a zase naopak, kdy byla duševní vznětlivost, jež vedla až ke známým duševním epidemiím, tak veliká, mohl býti doprovázen za jistých okolností zcela dobře úspěchem.“

Přejdeme však k nejdokonalejšímu druhu pekelných žaltářů, jak o nich píše Agrippa. Ohledně zhotovení pravého a spravedlivého pekelného žaltáře předpisuje tento autor toto:

„Ti magikové, kteří používají ke svým operacím demonů, užívají zvláštního způsobu, jak je vyvolávají. Mají knihu, kterou nazývají „Knihou duchů“ a jež jest posvěcena. V této knize jsou zapsána jména duchů, kteří přísahou na tuto knihu slíbili magikovi dočasnou poslušnost. Papír k této knize musí býti zhotoven z čisté látky a nesmí se ho dříve upotřebiti k ničemu jinému. Na levé straně knihy vidíme obraz ducha, na pravé straně charakter neboli znamení, jež mu přimá-leží a nad ním jest napsána přísežní formule, již se zavázal duch k poslušnosti. Tato formule obsahuje jeho jméno, hodnost, kterou má v říši duchů, práce, které jsou mu podřízeny atd. Někteří vynechávají tyto charaktery, nebo obraz, avšak jest lépe nezanedbati ničeho, co může zvětšiti působnost. Také se bere zřetel na místa, doby a hodiny, nad nimiž onen duch panuje, při jeho vyvolávání. Tato kniha jest pečlivě svázána a uzavřena, poněvadž by zaklínači mohlo uškoditi, kdyby ji otevřel při jiné příležitosti. Také by se zmařila působnost knihy, kdyby se jí profánně použilo, nebo kdyby zaklínač měl poskvrněnou fantasiu.

Ku posvěcení knihy bývá užíváno dvojího způsobu.*)

*) Důkaz, že takové knihy byly skutečně udělány a po-žehnány, bude uveden později.

„Jeden záleží v tom, že když duchové, jejichž jména kniha obsahuje, byli zavoláni, položí se kniha do trojúhelníku, který jest udělán mimo kruh, a sice za obřadů, jež později popíšeme. Když jsme již přečetli přísahy, jimiž jsou duchové vázáni, donutíme je teprve všeobecně a pro každého ducha ještě zvláštní přísahou, aby se zjevili a aby se dotkli rukama onoho místa knihy, ležící mimo kruh v trojhranu, kde se nalézá jejich obraz. Po tomto posvěcení se kniha, jak již uvedeno, zavře a duchové se zase zvláštním obřadem propustí. Druhý způsob posvěcení knihy jest daleko snadnější, ač stejně působivý, ale při otevření knihy se při něm duchové vždy nezjevují. Počínáme si následovně: Když jsme jako v prvním případě, zapsali do knihy jména, obrazy a charaktery, zapíšeme na konci knihy formule vyvolávací a zaklínací s nejsilnějším zapřísaháním, jímž duchové jsou poutáni. Potom položíme tuto knihu mezi dvě desky, na jejichž vnitřní straně jsou napsány svaté pentakule božského majestátu, které jsme nahoře uvedli z Apokalypsy, a sice jednu pentakuli na počátku a druhou na konci knihy. Nato za jasné a hvězdnaté noci, když větry mlčí, položí se kniha před půlnocí do kruhu, kterýž byl učiněn na křižovatce. Zde se kniha poprvé otevře a podle obřadu svrchu popsaného se otevře. Potom se volají jména zapsaných duchů, při čemž v knize zapsané zaklínací formule se třikrát hlasitě přečtou, aby duchové ve třech dnech se dostavili na toto místo a slíbili na tuto svatou knihu poslušnost. Potom se kniha zabalí do čistého plátna a zakope do prostřed kruhu. Kruh se zruší a zaklínáč se vzdálí před východem slunce, aniž by duchy propustil. Avšak v noci, jež následuje po třetím dnu, se udělá kruh nanovo a zaklínáč, když dříve kleče se pomodlí k bohu a spálil

drahocenné vykuřovadlo, otevře zase jámu, vyjme knihu, avšak tentokrát ji otevře. Potom se kruh zase zruší a zaklínač se vrátí před východem slunce domů, když byl dříve duchy propustil. Tento posvěcující ritus se hodí pro veškeré spisy a předměty, jichž se užívá k zaklínání duchů, když je položíme mezi obě desky s pentakulemi, jak bylo nahoře praveno.

„Když zaklínač chce použití své kouzelné knihy, tu nechť očekává jasného a klidného počasí, nechť se při zaklínání duchů postaví obličejem v onu světovou stranu, ke které citovaný duch náleží. Tento se zjeví, jakmile se přečte v knize obsažená přísežná formule a jméno ducha. Jenom v nutných případech použijeme zaklínací formule uvedené na konci knihy. Když duch vyplnil žádost zaklínače, má jej tento vždy zase propustiti.

„Pokud se týče volání zlých, jakož i dobrých duchů, děje se to různým způsobem a tito se nám zjevují také všelijak. Neboť se bdícím rozmlouvají jako se sobě rovným a k spícímu mluví jako v orakulích. Kdo chce citovati dobrého ducha, nechť dbá dvojího: Nechť se připraví po několik dnů cudným a zbožným životem, aby nabyl potřebné dispozice a mohl ducha viděti a přijmouti jeho myšlenky. Ku prostředkům přípravným náleží kromě zpovědi a lítosti ohledně spáchaných hříchů, kromě postů, vzdalování se ženy a denního omývání svěcenou vodou, zdržování se všech věcí, jež uvádějí duši v neklid a rozčilení, v pohnutí mysli a — je-li možno — zdržování se také světských záležitostí. Nechť zaklínač se zabývá denně od východu do západu slunce modlitbami a nechť po jistých přestávkách volá vždy sedmkrátě Boha a anděly. Jeho oděv budiž z bílého plátna. Doba, ve které se má připravovati, má

trvati celý měsíc a kabbalisté žádají k tomu docela čtyřicet dní.

„Místo k zaklínání určené budiž tiché a čisté, vzdálené hluku světa, nepřístupné cizím zrakům. Nechť tam nevniká nejmenšího hluku lidí ani zvířat a nechť se tam nenalézá předmětu, jenž by způsoboval roztržitost. Také nutno toto místo před použitím exorcisovati a posvětití. Směrem k východu nechť stojí stůl, pokrytý bílým a čistým plátnem, nebo oltář, po jehož obou stranách hoří svěcené svíčky, jež po celou dobu přípravnou nesmějí uhasnouti. Uprostřed oltáře nechť leží desky dále popsané, jež jsou pokryty čistým plátnem a jež se nesmějí odkrýti v době přípravné. Posvěcené drahocenné vykuřovadlo a čistý posvátný olej nutno míti po ruce a na hořejším konci oltáře nechť stojí kaditelnice. Mezi modlitbami musí býti po předcházejícím posvěcení ohně neustále vykuřováno. Bílý plátěný oděv zaklínače nesmí míti na žádném místě otvoru a musí zakrývati nohy se svrchním oděvem. Toho bílé roucho jest přepásáno bílým pásem. Dále má zaklínač na hlavě mitru z čistého plátna, na jejíž přední straně jest připevněn zlatý nebo pozlacený plech se jménem Tetragrammaton a nechť vše to jest předepsaným způsobem posvěceno. Zaklínač smí vstoupiti na toto posvátné místo jen po předchozím umytí se, jsa oděn posvátným rouchem a bosýma nohama. Každého dne v době přípravy se pokračuje ve vykuřování na oltáři, kropení kolem oltáře svěcenou vodou a v modlitbách klečmo. Posledního dne nejezme žádné potraviny a prodléváme na modlitbách v přísném postu. Následujícího dne vejdeme s východem slunce a lačni na toto posvátné místo, pokropme se svěcenou vodou, označme si čelo svatým chrysamem a potřeme si jím také oči

a vše to vykonávejme za stálých modliteb. Potom odkryjeme desky na oltáři, na jehož stupních poklekneme a voláme Boha a jeho andělské zástupy, načež se zjeví žádaní duchové, které po rozhovoru se zaklínačem dle předepsaného obřadu zase propustíme.“

Jestliže při tomto zaklínání vzniká asketickým a náboženským předrážděním somnambulní stav, tu při následujícím obřadu, jenž jest uveden v téže knize, stane se to hlavně otáčením se po způsobu Šamanů.

„Jiný způsob daleko jednodušší jest tento: Kdo si žádá od dobrých duchů nějakého přiroctví, nechť žije cudně, čistě a nechť před tím jde ke zpovědi. Když si vyvolil čisté místo, tu nechť se oblékne do čistého oděvu z bílého plátna, jenž jest na všech stranách uzavřen, a některé neděle po novém měsíci nechť jde na ono vyhlédnuté místo, které byl dříve vykropil. Nechť tam udělá posvěceným uhlím kruh a nechť napíše na jeho zevní straně jména andělů a na jeho straně vnitřní vznešená jména boží. A na čtyři světové strany nechť postaví kadidelnice. Pak ať započne, jsa obrácen k východu, modlitbu se žalmem: Blahoslavení čistí atd. Pak ať vykouří, volá anděly božskými jmény, aby jej uznali za hodna posvěcení a zjevíli mu žádané. Tak nechť pokračuje po sedm dní a každého dne nechť přichází vykoupán a lačný. Sedmého dne, jenž jest sobota, ať vstoupí do kruhu, vykuruje a označí si čelo a obočí svatým olejem a kromě toho i dlaně a nohy. Pak poklekně, pomodlí se nahoře uvedený žalm, při čemž se dovolává jmen božích a andělských. Potom vstane a a chodí od východu na západ v kruhu kolem dokola, až se ho zmocní závrať a on upadne a po krátké chvíli jest uveden ve vytržení. (Šamání se omamují bitím do kouzelného bubnu, potom se opírají čelem o iuk, který

dolením koncem oprou o zem a točí se jako šílení v kruhu, až padnou na zem.) Pak se mu zjeví duch, který ho o všem poučí. Také nesmí zapomenouti toho, že v kruhu ke čtyřem světovým stranám musí hořeti čtyři posvěcené svíce, jež nesmí po celý týden uhasnouti. Zaklínač nechť se zdržuje vši potravy, pocházející ze živých bytostí, nechť pije pouze čistou, pramenitou vodu, a před západem slunce nechť vůbec nepožívá žádné potraviny. Mytí nechť se děje tím způsobem, že ráno před východem slunce ponoří celé svoje nahé tělo do tekoucí vody. Také vykuřování a pomazání svatým olejem, nechť se děje způsobem, předepsaným ve II. knize Mojžíšově. Dále jest ještě pamatovati na to, aby exorcista, dokud stojí ve kruhu, měl na čele zlatý plech, na němž, jak nahoře řečeno, jest napsáno jméno „Tetragrammaton“.

Nanejvýš zajímavý je způsob, kterým předpisuje IV. kniha „Okultní filosofie“ zaklínání elementárních duchů:

„Někteří z elementárních duchů obývají lesy a háje, jiní zase prameny a louky. Mnozí z nich těší se, mohou-li se zabývatí domácími a lesními zvířaty. Tyto duchy musíme citovati na místech, kde se obyčejně zdržují, při vonících vykuřovadlech, jemným hlasem, zvláště k tomu složenou hudbou, veselým zpěvem, chvalořečením a sliby. Takové duchy, kteří zdráhají zjeviti se, zahrneme potupami a hrozíme jim zničením jejich obydlí. Je-li toho třeba, můžeme použiti i zaklínání. Také zde jest nejvýš nutno, aby zaklínač byl stálý a aby se nedał pomásti strachem. Na místě, kde se provádí zaklínání, nechť stojí stůl pokrytý čistým plátnem, na němž jest čerstvý chléb a čistá voda nebo mléko, v nových hlíněných nádobách, vedle nichž leží

nové nože. Potom nechť zaklínač zapálí vykuřovadlo a nechť usedne na hořícím konci stolu. Kolem musí být připravena místa pro duchy, již jsou pozváni k hostině. Jestliže se snad obáváme objevení nějakého zlého ducha, učiníme kruh, v němž stojí ona část stolu, ve které sedí zaklínač, kdežto ostatní část se nalézá mimo kruh.“*)

O zaklínání duchů zlých praví se v „Okultní Filosofii“ Agripově:

„Chceme-li před kruh zavolat zlého ducha, tu na před vyzkoumejme jeho povahu, dále, které planetě náleží a jaké práce jsou mu svěřeny. (O těchto bodech mluví Agrippa ve své citované knize v první a třetí části velmi obšírně.) Když jsme to zvěděli, vyhledejme si k zaklínání vhodné místo, jež odpovídá vlivům planety a pracím ducha. Jestliže takový duch má na příklad moc nad mořem, prameny a řekami, tu si zvolme zaklínací místo na nějakém břehu atd. Pak také si zvolme dobu, jež duchům usnadňuje přijetí tělesné postavy. Bouřlivé a deštivé počasí jest nevhodné. (Právě tak bylo pozorováno i v moderním spiritismu.) Kromě toho musíme vzítí zřetel na přirozenost ducha, jakož i na vliv planety, to jest musíme zvoliti dobu, kdy dotyčná planeta vládne, kdy je ozařována, zdali je nad zemí ve dne nebo v noci, vždy dle způsobu planety a ducha.

„Nato opišme kruh k ochraně zaklínačově a vpišme do něho svatá jména, jež magika obrání před škodou, kterou by mu duch mohl způsobiti, také ona božská jména, jež vládnou dotyčné planetě a pracím planetárního ducha. Dále pak jména dobrých duchů, již vládnou ve zvolené hodině, poněvadž jimi můžeme cito-

*) K tomuto zaklínání se ještě vrátíme.

vaného ducha zkrotiti. Chceme-li kruh ještě lépe chrániti před zlými duchy, tu vpišme do něho ještě takové charaktery a pentakule, jež mají vztahy k našemu zaklínání. Uvnitř anebo zevně kruhu můžeme umístiti ještě nějakou hranatou figuru s čísly, jež odpovídají našemu dílu. O takových číslech a poměrných jim figurách bylo potřebné již pověděno ve druhé knize Okultní Filosofie. Pak se postarejme o světla, vykuřovadla a masti, jež jsou složeny dle přirozenosti ducha a planety, a které harmonují částečně vlivem přirozené a nebeské síly s duchem, a částečně jsou mu zasvěceny. Také zde nesmějí chyběti posvátné a posvěcené předměty, poněvadž jednak slouží k ochraně zaklínače a jeho druhů, jednak jsou nutny k zaklínání duchů. K nim patří svaté desky, obrazy, pentakule, meče, žezla nebo hole, oděvy ze vhodné látky a vhodné barvy, atd.

Když je vše připraveno, vstoupí mistr se svými druhy do kruhu a nejprve je posvětí, jakož i veškeré předměty, jichž použije. Když se tak stalo, necht' počne svoji modlitbu hlasitě a sice nejprve k Bohu a nato k duchům. Chce-li ke své ochraně přečísti některé modlitby, žalmy a evangelia, musí se tak státi před tím. Když jsou modlitby skončeny, necht' zavolá ducha, se kterýmž chce mluvití a necht' se obrátí s mírným a přívětivým zaklínáním ke všem čtyřem stranám světovým, při čemž se zmíní o své autoritě a síle. Teď necht' na chvílku umlkne, avšak rozhlíží se kolem, zdali se nějaký duch neobjevuje. Když by duch váhal, opakuje svoje zaklínání třikráte. Jestliže i pak se duch zdráhá, necht' započne svoje zaklínání znova, a sice zase třikráte, při čemž pokračuje vždy v silnějších slovech a použije i proklínání a hanění, hrozí duchu tresty, atd., při čemž mezi každým zaklínáním necht' učiní malou

přestávku. Když se duch zjeví, tu nechtě se k němu obrátí a zachází s ním přívětivě. Nejprve se ho ptejme na jeho jméno. Kdyby se ukázal prolhaným a zatvrzelým, zkrotíme jej vhodným zaklínáním. Také můžeme mimo kruh učiniti posvěceným mečem trojúhelník nebo pětiúhelník a donutiti ducha, aby do něj vstoupil. Když učiní svůj slib, musí nám jej odpřísáhnouti, při čemž musí položit ruku na meč, který držíme z kruhu. (Ruku přes kruh nesmíme vysunout!)

„Když jsme dosáhli od ducha, čeho jsme si přáli, propustíme jej přívětivě a napomeneme jej, aby nikomu neškodil. Kdyby se však nechtěl vzdáliti, tu jej donutíme mocnými formulami exorcismu, a vykuřujeme takovými věcmi, jejichž zápach jest duchu nesnesitelný. Když se vzdálil, tu počkejme ještě chvíli než vystoupíme z kruhu, když jsme se dříve pomodlili o svou ochranu k Bohu a děkovali Jemu a dobrým andělům.

„Kdyby se duchové vůbec neobjevili, tu není to příčinou, abychom se vzdali vši naděje, nýbrž podnikneme zaklínání jindy, kdy pak můžeme napravit dříve učiněné chyby. Vytrvalost zvětšuje obyčejně autoritu a sílu zaklínače, naplní duchy bázní a učiní je poddanými. Proto mnozí dělají u kruhu dveře, chráněné svatými jmény a pentakulemi, kterými mohou vcházeti a vycházeti a jež dle libosti otvírají a zavírají. Také jest nutno ještě poznamenati, že kdyby se nějaký duch neobjevil, nesmí přece zaklínač vystoupiti z kruhu, když byl ducha dříve dle předpisu nepropustil, neboť již mnozí, kteří toho nedbali, byli tím poškozeni, neměli-li vyšší ochrany. Velmi často přicházejí totiž duchové, kteří jsou zaklínači viditelní, buď proto, že jest oslepen svým strachem, nebo poněvadž chyba nějaká se děje v obřadech, nebo ve věcích, jichž používá ke svému za-

klínání. Propuštění nedává se duchům jenom prostě, nýbrž s tou podmínkou, aby se příště dostavili poslušně. Bez kruhu můžeme je volati tím způsobem, jak bylo nahoře uvedeno při zasvěcení „knihy duchů“.

Aby čtenář měl jakousi představu, jak taková kniha duchů vypadá, uvedeme zde úryvky z pekelného žaltáře Faustova, jenž má titul:

„Dra Jana Fausta „Magia naturalis et innaturalis“, čili trojnásobný pekelný žaltář, testament a umění pečeti. Dle Scheibleova vydán ve Stuttgartu 1849 byla kniha tištěna v Pasově roku 1612 a považuje se za jednu z „pravých“, pekelných žaltářů, které byly napsány autorem značných kabbalistických vědomostí a bona fide.

V prvních jedenačtyřiceti kapitolách jedná se o zaklínání sedmi pekelných knížat a praví se:

„Nejpřednější všech ďáblů a král veškerého pekelného vojska jmenuje se Nadanniel, jenž bohem byl proklet, připoután a zapuzen. Také se jmenuje Lucifer, Bludohn, Beelzebub. Jemu podřízeno je sedm podknížat ďáblů, kteří slují podle pořádku svých planet takto: Barbiel (Saturn), Mefistofiel (Jupiter), Camael nebo Apadiel (Mars), Aciel (Slunce), Anael (Venuše), Ariel (Merkur), Marguel (Měsíc)“

O těchto jednotlivých knížatech se pak praví:

„Barbiel jest prvním velkoknížetem pekelných, stojí ve vlivu planety Saturna a jeho vládce se jmenuje Zafkiel, třetí anděl svatého Jehovy. Tento duch objevuje se v sobotu mezi 1. a 3. a pak o 8. hodině, v noci v 9 a ve 12 hodin, a to v lidské postavě, jsa obklopen mnohými duchy.“

Jeho obraz v pekelném žaltáři jeví jej jako malého muže v hnědé blůze s opaskem a s bílými rukávy, má

hnědé, široké spodky, sahající až k zemi a šněrovací střevice. Rysy jeho obličejů jsou čínskému typu, uši ohromně veliké a prsty jsou opatřeny drápy. Na hlavě má ležící půlměsíc. Jeho obraz jest obklopen zvířecími a ďábelskými larvami.“

O Mefistofelu, jenž sluje v tomto pekelném žaltáři Mefistofiel, se praví:

„Mefistofiel jest druhým velkoknížetem pekla. Je podřízen planetě Jupiterovi, jeho vládce se jmenuje Zadkiel, trůnní anděl svatého Jehovy. Objevuje se ve středu ráno o 1., 6. a 10. hodině, v noci však o 10. a 12. hodině, také v pondělí ráno o 3. a 6. hodině a 10. hodině. Večer o 10. a 12. hodině. Jeho postava a zjev jest nejprve jako ohnivý medvěd, druhý jeho a mírnější zjev jest podoba malého muže s černou čepičkou a holou hlavou.“

Nalézáme tu Mefistofiela nejprve zobrazeného jako medvěda a dále ještě v podobě vedlejší, při čemž jest jeho kabátec černý, spodky a pás červený. Toto pojetí se ovšem velice různí od Mefistofela na jevišti. (Viz vyobrazení.)

O třetím pekelném velkoknížeti praví se v žaltáři:

„Třetí velkokníže pekla jest Apadiel. Jest ve vlivu planety Marta. Jeho vládce zove se Camael, trůnní anděl svatého Jehovy. Apadiel zjevuje se v úterý ráno o 1., 3. a 8. hodině, v noci však od 9. hodiny do 12. jako ohnivý muž s tygří kůží, přehozenou přes sebe a s kým v ruce.“

Pak následuje čtvrtý velkokníže Aciel, o němž se praví:

„Aciel jest ve vlivu planety Slunce. (Ve staré astrologii počítalo se slunce mezi planety.) Jeho vládce je

Mephistophiel.

IMX

THZ



(Viz str. 142.)

Rafael. Aciel zjevuje se v neděli ráno o 1., 6. a 10. hodině, v noci o 10. a 12. v podzemní postavě jako veliký červený vůl s ošklivými velikými a ohnivými očima, někdy také jako veliký černohnědý pes s velikými ohnivými očima. Můžeme jej však donutiti zaklínáním, aby se ukázal v lidské podobě.“

Aciel jest také vypočten v postavě volské. Jeho zaklínání není snadné, což zřejmě jest z toho, že v žaltáři vyžaduje plých šestnáct kapitol. Dále jest popis Anaele:

„Anael jest pátý velkokníže pekla. Jest pod vládou Venuše, jeho vládce sluje Haniel, trůnní anděl svatého Jehovy. Objevuje se v pátek ráno o 1., 3. a 8. hodině, jako krásná panna, doprovázená sluhou, který jí nese vlečku.“

Anael jest vyobrazen v žaltáři jako krásná panna ve fantastickém kroji, v jakém byla v šestnáctém a sedmnáctém století zobrazována na příklad Semiramis, královna ze Sábý a jiné orientálské vynikající ženy. Její oděv a pás jsou zlatožluté, tunika azurově modrá, široké rukávy jsou bílé. Na hlavě má Anael fantastický zlatý šperk, z něho splývá veliký rudý závoj, který za ním nese služební ďábel. Tento sluha jest velmi originelní, malý, hrbatý chlupík, jenž má na sobě široké, černé spodky ke kolenům, vzadu roztržené, roztrhanou zelenou kazajku s krátkými rukávy, španělský, široký límec a podivný černý baret, po straně s visícím červeným husarským váčkem a žlutým chocholem z per. Jeho obličej jest ohyzdná hnědá larva s červenými očima, ohromným nosem, schlíplými ústy a dlouhými, špičatými ušima. Paže jsou od loktů nahé, prsty opatřeny drápy. Jedno lýtko jest lidské a jest oděno v šedou punčochu a černý střevec, levé lýtko jest osrstě-

né a opatřené dole supí nohou. Ze spodků vyčnívá mu vzadu červený ohon, jaký mívají hladkosrstí honící psi.

Popis šestého pekelného velkoknížete zní:

„Ariel, jako šestý velkokníže, jest pod vládou planety Merkura, jeho vládce sluje Michael, trůnní anděl svatého Jehovy. Objevuje se ve čtvrtek ráno o 1., 3. a 5. hodině, v noci o 10. a 12. hodině. Nejdříve v podobě velikého ohnivého psa a pak v podobě šedého muže.“

Ariel jest v žaltáři vyobrazen jako černý pes s dlouhou srstí a bílými skvrnami, ohnivýma očima, tlamou, drápy a ohonem. Jeho další obraz představuje ho jako malého hnědého muže s přívětivě se usmívajícím pitvorným obličejem a v dlouhém, šedivém kabátku, jenž mu sahá až ke kozlím nohám. V pravé ruce drží krátký meč s plamennou čepelí a v levé nějakou záhadnou věc, jež jest buď jeho pečeti nebo znakem.

Poslední velkokníže se konečně líčí takto:

„Marguel jest sedmý velkokníže pekla, jest ve vlivu planety Měsíce, jeho vládce sluje Gabriel, trůnní anděl svatého Jehovy. Marguel zjevuje se v pondělí ráno o 1., 4. a 9. hodině, večer o 10. a 12. hodině, a to v lidské postavě, v šedé kutně, drže v ruce klíč.“

Marguelovo znázornění podobá se druhému obrazu Arielovu. Také on vypadá jako přívětivý, mladý muž, se špičatýma ušima a kozlíma nohama, na něž spadá jeho šedá kutna. V pravé ruce drží veliký starobylý klíč a drápy jeho levé ruky jsou roztaženy.

V dalším se vypisují síly a schopnosti těchto jednotlivých velkoknížat. Mezi nimi se ovšem chváli nejvíce Mefistofiel jako služební duch Faustův.

Marguel jest nejdobromyslnější ze všech pekelných lidlostářů, jest ochoten podávati zprávy o všech událostech, jež se dějí pod zemí, ukazuje zakopaně statky,

a prozrazuje skryté poklady Acielovy, jenž jest nejzatvrzejší ze všech velkoknížat a jenž pouze nejtvrdším zaklínáním a bičováním jeho znaku stává se povolnějším. Potom se vznáší kolem kruhu nejprve neviditelně, a jeho přítomnost se prozrazuje jedině stínem, který vrhá. Konečně se zjevuje Aciel jako veliký, červený vůl, s ohromným hlukem a splňuje přání zaklínače.

Pak následuje vlastní popis pekelné hierarchie, v němž se praví, že Lucifer neboli Nadanniel nemůže býti citován, poněvadž jest v pekle pevně připoután řetězy. Mefistofiel jest jeho zástupcem.

Za sedmi pekelnými velkoknížaty, jež jsme popsali, následuje pak pod Barbielem sedm falckrabat, a sice:

Ahisdofiel, Padiel, Fadiel, Camniel, Coradier, Esapadiel a Casfiel. — Coradiel slouží ku přimražení. Jaké dary lze očekávati od druhých falckrabat, tento žaltář neprozrazuje.

Po sedmi falckrabatech následuje sedm malých hrabat: Radiel, Dirachiel, Paradiel, Amodiell, Išabadiel, Jazariel a Casadiel. — Podle udání žaltáře dává Dirachiel semeno kapradin (jež v magii hraje velikou úlohu), kořen pryšcový a černé boby, jichž se používá k neviditelnosti. Amadiel učí lhudbě. Úřady ostatních jsou neznámé.

Po sedmi malých hrabatech následuje pak sedm baronů, totiž:

„Germiciel, jest mocný duch vzduchu, Adiel, mocný duch ohně, Craffiell, jest mocný duch války, dále Parodiell, Assardiell, Knidadiell a Amniell.“

K baronům se připojuje sedm šlechtických duchů:

„Amudiell, Kiriel. Tito dva jsou silní duchové ohně. Dále Bethanael a pak Geliell, Requiell, Aprinell, Tagriell.

Tito poslední jsou malí, ohniví duchové a čítají se k pekelnému vojsku.“

Dle dalšího řádu následuje pak sedm měšťanských duchů, totiž:

„Alhemiel, Amnixiel, Egabiel, Adriel. Tito čtyři náleží k pekelnému vojsku. Azerul, Ergediel, Abdicuel. Tito tři jsou duchové ohně. A dále jest sedm selských duchů, totiž: Azeruel, Amediel, duchové ohně. Coradiel, Sumnidiel, Coachdiel, duchové vzduchu. Kiratiel a Apatiell, kteří oba náležejí k pekelnému vojsku.“

Po těchto selských ďáblech jsou jmenováni „chytrí duchové“, jichž je sedm a sice:

„Mefistofiel, Barbiel, Marbuel, Ariel, Aciel, Apadiel a Camniel. Jsou to duchové ze všech nejrychlejší a jsou předáky v pekelném vojsku a můžeme jich upotřebiti ke všemožným uměním.“

Pak jest ještě sedm „hloupých duchů“:

„Tito mají velikou moc a jsou zkušeni v mnohých uměních, ale při tom jsou hloupí. Uzavírají pro tuto svou hloupost rádi smlouvy s lidmi ale různými způsoby lze se jich zase zbaviti. Jejich jména jsou: Padiel, Capsiel, Paradiel, Casdiel, Kmetadiel, Amniel a Targiel.“

U těchto hloupých duchů následují „čtyři volní duchové“, totiž Asmodiel, čili duch vražd, Diskordiel, duch hádek, Pamniel, duch zlodějů a Amodiel, duch nevěstek.

V pekelné dvorní a státní knize příruční následují pak duchové sedmi volných umění. Z těchto vyučuje: Bidon filosofii, Bidon malířství, Abdaf chirurgii, Ibadon astrologii, Astronmiel, dořování, Achiel myslivosti a Apidikus stavitelství.

Pak přichází na řadu sedm velkých a pět malých ohnivých duchů. Velicí ohniví duchové se jmenují:

„Adiel náleží k baronům; Amudiel, Kiriel jsou šlechtici; Azeruel, Ergediel, Abdicuel jsou duchové měšťanští a Amediel náleží mezi duchy selské.“

Pět malých ohnivých duchů slouží duchům velkým a mají následující jména: Gemiel, Rumiel, Requier, Aprinel, Tagriel.

K těmto duchům ohně řadí se osm velkých duchů vzduchu, totiž: Coradiel, Sumnidiel, Coachiel, Damniel, Burbiel, Adatiel, Pedatiel, Cafiel. Tito jsou zajímaví k vůli tomu, že, jak tvrdí žaltář, prováděl s jejich pomocí Faust některé svoje magické kousky. Z nich pomáhá Coradiel přeměnití mešťestí lidí ve štěstí, Sumnidiel, radí při vynálezech a technických uměních, Coachiel při alchymii, Burbiel činí člověka nezranitelným kulí a Cafiel způsobuje bouřku. Pomocí ducha Pedatiela vyčaroval Faust mnohé překrásné, krotké ptáky. Damniel mu pomohl ke kouzelné zahradě a způsobil, že byly přineseny květiny a ovoce vzduchem a s pomocí Adatiela podnikal svoje jízdy na plášti.

Vylíčení jízdy na plášti v žaltáři jest příliš originelní, abychom je zde nesdělili. Práví se o tom:

„Chceš-li však naučiti se od některého z těchto duchů zvláštnímu umění, totiž chceš-li se dostat rychle z jednoho místa na druhé a jeti na plášti vzduchem, tu cituj hraběte Adatiela následujícími slovy:

Já N., cituje tě, Adatieli, skrze sílu Lunay † Pasmoldajos † Adatielis † Martale: Aer posama ibite † Adatielis, Sisamas, Porteva, Lucifer. Já N. volám tě, duchu Adatieli, skrze Rolamicon † Hypite † Agla † Elohim † Reremiš † Jehovahae †. Já N. zaklínám tě, duchu



Adatiel a jeho znaky.

Adatieli skrze Roreipse Loisant et Dortam Bolainy Acom Coelum Quiavitit Sammas Restacia, o Adonay, o Jehlova, Prasa Deus Moger, Jof, Adatielis, Spist, Aer, Quas, Soll, Lucifer, o Dudis et Odudisema, Asidajel, Radadiel, Mododiel, Jyefis, Podadiel, amen. A když chceš jeti, vezmi svůj plášť a vyjdi ze dveří na volné místo před jizbu nebo komoru, tak, aby bylo kolem tebe prostoru tolik, mnoho-li zabírá plášť, neboť jak je plášť široký, tolik máš místa ve vzduchu a na všech místech. Přijmi ke svému prospěchu tuto zprávu dle mého poučení a dbej jí, abys jízdy na plášti nelitoval. Pak vezmi svůj plášť kolem těla a hlavy, aby v něm měly dosti místa a když jsi vstoupil do něho, postav se na něj uprostřed a cituj Adatiela slovy, jak bylo nahoře řečeno a tu tě okamžitě vynese vítr do vzduchu. Avšak po provedené citaci buď tichým jako myška a nemluv ani slova. Obrat jen svůj obličej směrem, kam chceš cestovati a vezmi charakter, který jest označen u figury Adatielovi okamžitě do úst (jsou to ony dva malé, v kružících vyznačené charaktery vlevo a vpravo, jež se mají napsati na svěcenou hostii) a tu se ihned beze vši škody posadíš na zem a když chceš se vrátiti zase domů, tu učíš jako prve. To jest moje umění.“ (Viz vyobrazení na stránce 149.)

Při zaklínání těchto duchů není třeba činiti kruhů, neboť lidem neublíží.

Po duchách vzduchu líčí žaltář citaci nejvyššího ducha vodního Hydrera, jemuž je podřízeno 100 knížat, 200 hrabat a mnoho služebníků a jenž se zjevuje jako „Melusina“. Pak následuje zaklínání zevních duchů, jejichž hlavou jest Buriel, který vždycky se objeví se strašlivým hřmotem v podobě velikého hada se

ženskou hlavou a přichází s velikým sykotem a hvízdáním.

Nato se podává zpráva o Pigmejích, jež jest proto tak velice zajímavá, poněvadž se v ní zachovaly rysy čistě pohanské.

Uvádíme zde, jak se zemní duchové mají citovati podle benátského způsobu, poněvadž toto místo se velice podobá podivuhodné zprávě Jindřicha Heineho z roku 1834. v jeho pojednání o elementárních duchách: „Nech si udělati za nějakého pozemského znamení, jako ve znamení Skopce, Býka nebo Kozoroha, malý čtyřhranný stoleček ze dřeva dubového nebo lípového, sotva loket vysoký a zrovna tak dvě židličky s opěradly asi půl lokte vysoké, vezmi dva nové talířky, tři nové lžičky, jemné a ne veliké, z dobrého stříbra, nebo z lípového dřeva, dva nožíky, tři hlíněné nebo stříbrné misky, novou hlíněnou kaditelnici, novou pokryvku na stůl, dvě nové skleničky nebo jiné nádoby k pití, zkrátka všecko nové a takové, čeho nebylo ani před tím, ani po operaci nikým použito a také toho nesmí býti použito, nýbrž musíme veškeré tyto věci uchovati jenom k tomuto pokusu. Také tyto věci při kupování musíme bez smlouvání zaplatiti, jak nám byly nabízeny. Pak si zvol nějaký pěkný den, nejlépe v květnu nebo červnu, když jest velmi jasno a při tom klidný vzduch, a sice v pondělí, ve středu, nebo ve čtvrtek, v hodině Slunce, Venuše nebo Merkura. Vyvol si k tomu však nějaký pěkný zelený vrch, kde jsi volný a jistý a kde můžeš viděti na čtyři strany světa a býti sám a nerušen jinými lidmi a nepozorován.

Postav potom stoleček hořením koncem k východu slunce, prostři jej pokryvkou, polož na ně talíře,

nože, lžice (poněvadž nejsou uvedeny vidličky, svědčí to o tom, že tento předpis jest starší než konec XVI. století), dva novopečené chleby bez kvasnic a ony tři misky a dej pak do jedné z nich čistého medu, do druhé pěkný kousek čerstvého másla, dobře posypaného cukrem, do třetí dobrého, čerstvého, také dobře cukrem posypaného mléka, do jedné nádoby k pití nalij sladkého španělského nebo uherského vína, do druhé dej čisté a čerstvé pramenité vody, sklenici s vínem postav na první místo a onu s vodou na místo spodní.

Když jest vše připraveno, musíš také míti oheň z dřevěného uhlí, jenž musí státi pod stolkem, tam musí býti žhavé uhlí. Potom vezmi černou slepici nebo holuba, drž ji nad ohněm a roztrhni ji na dva kusy, aby krev kapala na uhlí a když vystupuje kouř z krve, tu hoď oba díly slepice nebo holuba jeden k východu a druhý k západu slunce a zavolej po třikráte velikým hlasem: Venite, Venite Principes Pigeorum! Potom hoď na oheň dobré vykuřovadlo z kadidla, benzoe a storaxu, aby se kouř táhl všude kolem stolu. A volej nanovo k východu slunce: Pojďte! Pojďte, šlechtná knížata Pigeů, k této hostině, kterou jsem vám připravil ve jménu a ke cti vašeho krále Urinaftona, pojďte a nepohrdejte touto mojí hostinou! A to řekni tak třikráte. Nato vezmi si sousto ode všeho, namoč je do třech jídel, sněz je a napij se z každé skleničky trochu vína.

Potom polož svoji žádost, napsanou modrým inkoustem na panenský pergamen na stoleček. Postav k tomu ve skleničce modrý insoust a polož tam nové péro. Potom ustup od stolku stranou a spatříš přicházeti dva malé mužiky, kteří se posadí ke stolu, a budou jísti a pítí a budou čísti tvoje přání. A když bu-

dou zase vstávati a uvidíš, že chtějí odejiti, promluvk nim takto:

„Díky vám, šlechetná knížata Pigmeů, že jste mne neodmítli a že jste se dostavili k této mé hostině, již jsem vám připravil ve jménu a ke cti vašeho krále Urinaftona. Jděte v pokoji a zjevte se mi laskavě v jiné době nanovo.“

Tentokráte nebudou ani mluvíti ani psáti ani odpovídati, nýbrž když to učiníš podruhé na témž místě (neboť se tak musí státi po třikráte) tu tě zavolají a budou s tebou mluvíti a slíbí ti také svoje služby, jakož i to, že ti přinesou znamení, což se stane při třetím zaklínání. Když budeš mítí jejich znamení, můžeš si je zavolatí, kam je ti libo, když jen vezmeš znamení do ruky a držíš je vzhůru a voláš je jejich jmény, která ti řeknou při svém třetím objevení. Pak se ti zjeví velmi ochotně. Ano, zjeví se i u tvého stolu, ve tvém domě a kdekoliv budeš, a stanou se i velmi důvěrní a budou s tebou rozmlouvati o různých věcech, jako člověk s jinými lidmi. Když pak budou pozorovati, že nevedeš života pohoršlivého, přinesou ti i zlato, stříbro a drahokamy, avšak sami o své vůli nejsouce o to žádání a to tím spíše, než kdybys toho požadoval. Zjeví ti také tajemství přírody, způsob a vlastnosti kořineků, bylin a mnoho jiných věcí. Také ti přivedou po tvé žádosti všechnu zvěř dohromady, kdekoliv si toho budeš přátí, avšak budiž varován, abys nezneuctil boha a abys jim nic nedal, nebo aby se's jim nezavázal. Také musíš toho dbáti, abys jich nepohňeval, nebo nejednal proti nim, jinak se unaví a budou tě nenáviděti. Budeš-li je však slušným způsobem milovati, budou tě také mítí rádi od srdce. Také si pamatuj, že jejich tajemství a vše to, o čem s nimi

budeš jednat, nesmíš nikomu zjevití, poněvadž toho netrpí a rádi udržují svoje věci v tichu a tajemství. Také nerádi slyší proklínání nebo dovolávání se ďábla a rovněž i neslyší rádi mluvití o jiných nepřístojných věcech. Tím jest ti tedy ukázána pravá cesta těchto duchů, od nichž můžeš mítí veliký užitek, když s nimi budeš totiž zacházeti správně a náležitě. A tak můžeš si získati jejich služeb kromě věrného varování, abys při tom jednal bez falše a lsti a vedl život čestný.“

Tento způsob zaklínání zemních duchů byl asi velmi známý, neboť Jindřich Heine vypravuje ve svém zmíněném pojednání takto:

„Ostatně zaklínáním mohou se státi tyto trpaslíci (t. j. gnomové) viditelnými.

„V Norimberku žil jistý muž, jménem Pavel Kreutz, jenž používal podivuhodného zaklínání. Postavil na jisté místo malý zcela nový stůl, pokrytý bílým ubrusem, na němž byly dvě misky s mlékem, dále dvě misky s medem, dva talířky a nové nožičky. Potom vzal černého kohouta a uřízl mu nad pánvicí hlavu tak, aby krev kapala do jídla. Potom jeden kus hodil k východu a druhý k západu slunce a začal svoje zaklínání. Nato se postavil rychle za veliký strom a viděl, že dva trpaslíci vystoupili ze země, že se posadili ke stolu a jedli z pánvice, kterou tam také postavil. Pak jim kladl otázky, na něž mu odpovídali. A když to častěji opakoval, stali se k němu tak důvěrnými, že přišli jako hosté do jeho domu. Když vše nezařídil dle pravidel, buďto se neobjevili anebo uprchli skoro okamžitě. Konečně také způsobil, že se mu zjevil i jejich král, jenž přišel samoten v šarlátovém pláštiku, pod nímž nesl knihu. Tuto hodil na

stůl a dovolil svému zaklínači v ní čísti tak dlouho, pokud mu bylo líbo. Tento muž vyzískal také z tohoto zaklínání velikou moudrost a tajemství všeho druhu.“

Jestliže jsou zde i uváděny poněkud odchylné podrobnosti, nemůže býti přece ani nejmenší pochyby, že tato pověst o Pavlu Kreutzovi jest ve spojení se zaklínáním Pigmeů ze žaltáře. A to tím více, poněvadž z Heinových slov prosvítá zcela určitě zobrazení krále Urinaftona v pekelném žaltáři. Jestliže se však takové malé mythologické rysy zachovají tak dlouho a tak věrně ve vědomí lidu, tu musí v něm velmi pevně kořeniti a magické či původně náboženské obřady s nimi spojené musily býti velmi často prováděny.

Při zaklínání Pigmeů je spojen starý kultus podzemních duchů s antickými oběťmi zemřelých. Že tyto oběti zemřelých čili nekromantické obřady opravdu souvisejí s kultem bytostí podzemních, o tom svědčí tento předpis z rukopisu Wagnerova:

„Jak obdržíme od trpaslíka klobouček, kterým se můžeme přenášeti z místa na místo.“

„Vezmi tři konopná zrnka, vlož je do umrlčí hlavy a polož ji do země, aby z ní vyrostly tři stonky. Z těchto udělej věnec a vlož si jej na hlavu. Tu uvidíš kolem sebe mnoho malých lidiček i vezmi jednomu z nich klobouček a tento nos stále pod svou pravou paží. Jakmile si budeš přát, aby ses octl kdekoliv, posad si jej na hlavu a budeš ihned tam, kde si přeješ.“

Vzpomínka na oběti, přinášené podzemním bohům, jest vyslovena při zaklínání Pigmeů v oběti černého hrubá nebo slepice. Již staré bohyni Hekatě byla oběť

Coll

tována černá zvířata a tento rys vleče se magií všech věků až k oběti hekatomb černých koček při strašném skotském taigheirnu. Při něm obětovali se původně černým elfům posvěcené černé kočky, při čemž obětník musil nejméně tři dny a tři noci až do úplného svého vysílení bez jídla a pití nabodávati za živa a péci černé kočky. Dokud ještě jedna kočka nebyla mrtva, musila býti již jiná nabodnuta. Při tomto počínání objevili se všichni pekelní duchové a povodili zaklínači tři žádosti, které mohl ještě vyjektati před svým naprostým vyčerpáním. Tak zvaný „second sight“ (jasnozření) obdržel nádavkem. Taigheirm byl skutečně slaven až do předešlého století. Poslední takovou obět koček přinesli Allan Mac Lean a Lachlain Oer kolem roku 1710. na ostrově Mullu.

Používáním krve, per atd., černých zvířat při zaklínání duchů a magických operacích vůbec, jest příliš dobře známo, takže se nemusíme o nich širěji zmiňovati. Místo toho uvádíme na doklad tvrzení, že černá zvířata, obětovaná při kouzelných obřadech, byla původně obětmi zasvěcenými podzemním silám, tyto zajímavé předpisy z Wagnerova rukopisu:

„Abys byl neviditelným. Černému havranu utni na prahu hlavu, vsaď ji do země v zahradě a tu vyroste z ní za devět dní, nebo za krátko, krásná květina. Jakmile úplně rozkvetne, ulom ji a nos ji při sobě.“
Nebo:

Na Zelený čtvrtek mezi jedenáctou a dvanáctou hodinou polední uškrť černou kočku, vypíchej jí oči a vezmi dva černé boby, které vložíš do jejich očních důlků. Nato vyrostou boby a když uzrají, tu je vezmi do své pravé ruky a nebude tě nikdo viděti.“ Nebo:

„Na Zelený čtvrtek mezi jedenáctou a dvanáctou hodinou usmrť černého psa, pak mu vyjmi oči a do důlků polož hrách a zakopej mrtvolu. Pak vyrostou lusky, z nichž vezmeš hrách do pravé ruky, sedm nebo devět kusů, a nikdo tě neužří.“

Starým pohanským bohům přinášené oběti konaly se při této černé magii jako křesťanství na vzdor a k posměchu o Zelený čtvrtek, kterýž, právě tak jako Velký pátek, svátek Svatojanský, Den Božího těla a noc Vánoční, jest pravou dobou ke všemu temnému kouzelnictví.

V pekelném žaltáři se dále učí, jak se udělá z tak zvaného „Electrum magicum“ hledací koule k vyhledání rudných a kovových žil a zasypaných pokladů, jak se dále udělá magické zrcadlo a zvon, jehož zvukem se přivolají duchové.

Electrum magicum jest směsí sedmi starých kovů, upravenou tím způsobem, že se roztaví každý kov jednotlivě za jistých obřadů, když planeta s ním korespondující vstoupila do jeho astrologického domu. Když to bylo učiněno a když některé dvě planety vstoupily ve spojení, slily se oba jim zasvěcené kovy a k nim se připojil třetí, když jemu odpovídající planeta vstoupila s některou z prvních do konjunkce. Tak se pokračovalo, až byly veškeré kovy slity. Takto obdržená směs kovů slula Electrum magicum a lila se do magická zrcadla, zvony, kule, prsteny, rukojeti k mečům, planetární obrazy atd.

Používání této směseniny pochází z Východu a jest uváděno již ve staré kabbale. Zvláště hojně se tímto uměním zabývali od té doby, kdy se na novo rozvinulo studium kabbaly a když se rozšířily spisy Paracel-

sovy. Tento autor vypravuje totiž ve svém spise „De compositione metallorum“, že ve Španělsku poznal jistého magika, který měl z *electrum magicum* ulitý zvon ve váze 5 liber, do kterého psával jistá slova a charaktery. Když pak tímto zvonek zvonil, zjevováli se žádání duchové v nejrůznějších postavách, a to někdy ve velikých zástupech. Paracelsus tvrdí, že toto viděl velmi často u onoho nekromanta, že mu však svoje umění velmi pečlivě zatajoval. Paracelsus pak se pustil sám do studií, aby toto tajemství vypátral a připisuje působení tohoto zvonu více oné kovové směsi, než použitým slovům a charakterům. Onen Španěl citoval prý také svým zvonek žijící lidi.

Učený páter Athanasius Kircher vypravuje, že mu poslal tehdy slavný theolog, páter Jesuitů, Tomáš de Leon takový magický zvon, který našel markýzovi de Villena, slavnému španělskému kouzelníkovi. Kircher popisuje důkladně tento zvon ve svém díle *Oedipus aegyptiacus*, Tom. II. Pars. II. *Syntagma de Magia Aegyptiaca*. Poněvadž dopis Tomáše de Leona jest příliš dlouhý, aby zde mohl býti celý uveden, vyjímáme z něho jenom, že zvon měl podobu monstrance, jež byla obklopena čtyřmi hady a uvnitř byla ozdobena vrytými obrazy zvířetníku, jakož i mnohými magickými charaktery. S obrazu Skopce viselo srdce zvonu. Tento zvon obdržel Tomáš de Leon od vévody z Alcalá, místokrále neapolského, kterýž jej zase zdědil od svého děda, markýze de Tarify a tento jej zase obdržel od markýza Jindřicha de Villena, žijícího asi uprostřed XV. století. Tento markýz de Villena byl v celém Španělsku pověstný kouzelník, kterýž měl veškeré kouzelné knihy, jež král Jan II. kastilský (1412—1458), dával pečlivě sbírat a páliť.

Také císař Rudolf II. měl takový zvon ulitý z electrum magicum. A také podobné kouzelné zrcadlo, jež hrabě ze Stein-Morgensternu viděl ještě roku 1730 v císařské knihovně ve Vídni, kde bylo ukazováno spolu se šotky z mandragory, náležejícími kdysi Rudolfovi.

Stran této slitiny electrum magicum jest známo, že byla kdysi tak hledanou, že existovala celá industrie k ní se vztahující. Proto, jsou-li magické pokusy založené na electrum magicum uvedeny v tomto žaltáři, svědčí to o jeho relativní pravosti. Ohledně takového magického zvonu podotýká opisovač v poznámce, jež později připsána byla, že tento pokus roku 1670. zkoušel s dobrým výsledkem každého týdne. Práví tam, že jeho duch se nazýval Flor, že byl oděn zeleně a že mu jednou přinesl z moře 3.321 dukátů, jež byly ještě mokré a smísené s mořskou solí, když mu je hodil na stůl. Dodává pak, že z těchto dukátů má ještě osm kusů.

Vraťme se nyní ke smlouvě s pekelnými duchy, jak ji předpisuje žaltář. Práví se:

„O paktu se všemi duchy. Nyní tě naučím, jak máš učiniti smlouvu s těmi duchy, aby ti přísahali na knihu a aby pak ve všem byli tvé vůle poslušni bez nebezpečí a poškození tvého těla a tvé duše.

Především musíš onu knihu nechatí knězem posvětití a dáti nad ní čísti tři svaté mše, aby jí duchové nemohli haněti.

Avšak než si utvoříš kruh, musíš si opatřiti s největší vážností následující věci a připraviti je. K tomu náleží příprava světel, jež musíš vzíti do kruhu a také vykuřovačla a jejich posvěcení, jakož i posvěcení uhelného ohně a kruhu. Učiníš to takto:

I.

Úprava světél.

V kruhu budeš potřebovati 5 svíček, z nichž 4 kusy musí býti postaveny ke čtyřem stranám světovým v kruhu a pátou svíci musí držeti exorcista v ruce, aby při ní viděl a mohl čísti. Mají to vlastně býti svíce svěcené, které hořely na oltáři. Když jich však nemáme, stačí také svíce, jež se připraví následujícím způsobem, a to takto:

Vezmi v noci štědrovečerní, můžeš-li

1. lůj z černého kůzlete,
2. trochu kozího oleje (?),
3. kadidlo,
4. červenou myrhu,
5. trochu síry,
6. bílý panenský vosk.

Jestliže připravuješ svíce o štědrovečerní noci, rozpust vše o 12. hodině, připravuješ-li však jindy, musíš je zhotoviti v hodině, kdy vládne Mars, avšak knot k nim musí upřísti sedmiletý chlapec. Když jsou svíce hotovy, posvětiš je v téže hodině, ve které byly udělány, aby ti jich žádný duch nemohl zničiti.

Posvěcení svíci.

Když jsou svíce hotovy, tu ihned nad nimi řekni následující posvěcení: Ó Ježíši, Světlo světa, ó Kriste, Světlo nebes, ó Spasiteli, Světlo, jež září v temnotě, račiž požehnati, toto světlo, ó Ježíši, račiž sám požehnati, toto světlo, aby nemohlo býti uhasnuto zlými duchy, aniž jinak zničeno, ó Ježíši, Tvoje svaté Jméno, budiž v tomto světle, ó Ježíši, Tvoje Svaté

Jméno, budiž nad tímto světlem, a pak jest toto světlo posvěceno na věky, Amen.

N. B. Toto posvěcení se řekne třikráte.

II.

Příprava vykuřovadla.

Tato vykuřovadla, jichž budiž použito u těchto duchů a při jejich propuštění, jsou trojího druhu, totiž:

1. vykuřovadlo: Kup v neděli o dvanácté hodině následující věci: kadidlo, myrhu, mastix, aloe. Utluč vše na prášek, a vykuřuj s tím při prvním propuštění a čti k tomu „kúl“ dle popisu Arielova a kývej kadidelnici směrem k duchu, avšak tak, abys jí nepřišel přes kruh. Tento kúl, jenž musí býti odříkáván při neustálém vykuřování, zní takto:

O Jehova, Mementum, Hischacos, Moas Cheolas, Adonay, Jehovasch, Calamis, Mementum, Hischacos, Mischca, Aglam, Mischca, Gabriellis, Audie Mischaellis, Hischacos, Adonai, Jehova, Mischa, Colomy, Kyrie, Oschea, Incie, Kyrie, Omminy, In Essentia.

2. vykuřovadlo: Vezmi smolu ze sudu a síru, udiň z toho prášek, polož jej na uhlí, učiň, aby šel kouř proti duchu a mluv:

O Jehova, Aschog, Adonai, Ascham, Elvi, o Agla, Moschagam, Inschekyrie.

3. vykuřovadlo: Toto vykuřovadlo jest také silným bičováním duchů, jimiž je můžeme krotiti. K němu vezmi:

1. česnek,

2. Kristův kořen (Helleborus niger),

3. nepoužitou síru; příprav z toho prášek, dej na pánvici a když kouř vystupuje, vykuřuj proti duchu, avšak tak, abys nepřišel s pánvicí přes kruh, aby tě duch netísnil a mluv k tomu následující zaklínání:

Ó Adonai † precis † Chryste † Alhíschca † vel Ohischaan † O Miserere Jehova † Mischcare † o Viovores † Mischcadeschcay † Adonai † Firmaschec † Padas † Hica Jehova † ó Jesu † o Adonay † Je pasca † non cana † et dis ea † Via oca † Clelo pomaschki omisch † o Deus † May † eam noes vel Kyrie o Hischocos meymey † Oposca via omnes obica meus conclusus † o Terra † Femanus o Adonai † Jeo feum popores † vel popore † o meu Düsce † Caele vel caclis † Relveis † Eloy † Adonai † Jehova † Hischacom † ische † o Ische † Jehova † Podacis † Amenisch †.

To se promluví třikráte. Potom čti také slova:

O Jehova † a Adonai † Paralimidate † Jesus † rolate † pacem †.

Takovým způsobem jsi ducha těmito vykuřovadly úplně rozvázal a teď přednes svoje slova se skromností a vůbec ve všech věcech hled, abys byl co nejvíce skromný. Když jsi svoje vykuřovadla upravil a opatřil, jak bylo předepsáno, polož je na bílý papír, každé zvlášť a posvět je k pozdější potřebě následujícím způsobem:

Posvěcení vykuřovadel: O Bože Abrahama † Bože Izáka † Bože Jakuba † požehnej svému stvoření tyto součástky vykuřovadel † aby vyplnily svoji sílu a působení skrze tebe a aby se jim žádný duch nemohl posmívati a nenahl jimi proniknouti. A to se staň skrze našeho pána Ježíše Krista † Anen.

Nyní jest také třeba, abys věděl, jak má býti upraven tvůj oheň a jak jej máš posvětití. Musíš koupiti do cela novou pánvici na uhlí, buďto železnou nebo bli

něnou, a sice bez smlouvání, jak se ti nabídne. Do ní vložíš neužitého uhlí, při němž nebylo nic vařeno, aniž bylo k něčemu jinému užito a než vstoupíš do kruhu, musíš je zanítiti a pak posvětití následujícím způsobem:

Posvěcení ohně. Já N., zapřísáhám tě, Stvoření ohně, skrze toho, jímž jsou učiněny všechny věci, abys ihned vyhnalo veškeré klamy všech duchů, aby nám nemohli uškoditi. Bůh žehnej toto Stvoření ohně a posvět' je ť aby bylo požehnáno ť ke cti Jeho svatého jména, aby nemohlo uškoditi ani těm, kteří je nosí, ani těm, kteří je vidí, skrze našeho pána Ježíše Krista ť Amen.

Nyní přistoupíme k popsání kruhu:

Chceš-li utvořiti svůj kruh, musíš udělati tři kruhy soustředné, a to každý kruh tři prsty široký, z dobrého holandského papíru a jeden každý přilepíš na plátno. Lépe však, když je uděláš z panenského pergamenu a napíšeš na ně:

Na první zevnější kruh: Na tento nejzevnější kruh napíše se modrým inkoustem Šemhamphores nebo 72 jmen božích, jež zní následovně:

Vehuhjah — Jeliel — Sitael — Elemjah — Mahajah — Lelahel — Actjah — Kahetel — Haziel — Aladjah — Lavijah — Hahajah — Jezael — Mebahel — Hariel — Hakamjah — Leaviah — Caliel — Levujah — Pahaljah — Nelchael — Jejiel — Melahel — Hahvijah — Nithajah — Haajah — Jerathel — Keenjah — Rejiel — Omael — Lekabel — Vasarjah — Jehujah — Lehahjah — Cavakjah — Manadel — Amiel — Haamjah — Rehael — Jezazel — Hahael — Mihael — Vevahjah — Jelahjah — Saaljah — Ariel — Aaljah — Mihael — Vehuel — Daniel — Hahasjah — Imamjah — Nanael — Nithael — Mebahjah — Poiel — Nemamjah — Jejalieel — Harabel — Mizrael —

Umabel — Jahhel — Anavel — Mehiel — Damabjah
— Menakel — Ejael — Habujah — Roehel — Jabam-
jah — Hajajel — Mumjah —

Druhý kruh:

Na tento druhý neboli střední kruh napíše se červeným rumělkovým inkoustem nebo lépe krví z bílého beránka nebo bílého holuba, kteří musí býti pohlaví mužského a bezvadní, následující:

Evangelium svatého Jana, totiž: In Principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum, hoc erat in Principio apud Deum, omnia per hoc facta sunt atd. A tak se toto evangelium napíše až do konce, totiž až k plenum gratia et veritatis.

Je-li na tomto kruhu ještě místa, napiš ještě jména sedmi trůních andělů, totiž: St. Michael — St. Gabriel — St. Raphael — St. Samael — St. Aniel — St. Sachiel — St. Uriel —.

Třetí kruh:

Na tomto třetím nebo nejvnitřnějším kruhu napíše se následující biblická rčení ze Starého a Nového zákona, jež jsou postrachem duchů, a to barvou zelenou: Semen mulieris conteret caput Serpentis — Sanguis Jesu Christi emundat nos ab omnibus peccatis —. Jestliže na tomto kruhu jest ještě místa, mohou se vepsati k tomu jména svatých patriarchů, a to také zelenou barvou, totiž: Abraham — Izák — Jakub — Noe — David — Samuel —. A je-li ještě místa, tu připojíme jména čtyř evangelistů, totiž: St. Mathaeus — St. Marcus — St. Lucas — St. Johannes —.

Nyní ti předvádím, milý můj následovníče, nákras kruhu, abys viděl jeho složení a jak musí býti položen. (Viz vyobr. na násl. str.)

můžeš posvětití kruh sám následujícím posvěcením kruhu:

Polož svůj celý kruh na zem nebo na podlahu své světnice, vezmi do pravé ruky kord, s nímž byl zabit člověk anebo více lidí anebo vezmi meč popravčí, jímž bylo státo několik ubohých hříšníků a jdi pravou stranou kolem kruhu a mluv k tomu následující slova:

Tak dej Bůh Otec † Syn † a Duch Svatý † Amen. Bůh Otec nechť stojí svým slovem nad tímto kruhem, aby se mne zlý duch nemohl v něm dotknouti † O Ježíši, Spasiteli Světa, budiž v tomto kruhu † s tímto kruhem † a nad tímto kruhem † aby se před ním všichni ďáblové chvěli a báli se ho. O Duchu Svatý † posvět tento kruh † aby byl svatý a bezúhonný † O svatý Tetragrammatone † budiž s tímto kruhem † kol dokola od začátku do konce † to dejž Deus Pater † Filius † et Spiritus Sanctus † Amen.

N. B. Toto posvěcení se pronese třikráte, při čemž se vždycky kord nebo meč drží nad kruhem napřažený a jde se v pravo kolem kruhu.

Když jsi toto posvěcení s vroucí pobožností vyřídil a dle předpisu vykonal, pokrop kruh třikráte svěcenou vodou a vyřkni zase hořejší slova: To dejž Deus Pater † Filius † et Spiritus Sanctus † Amen, při každém pokropení vodou. A tak bude tvůj kruh dokonalým a pevným přede všemi zlými duchy.

Počátek operace.

Chceš-li teď počítí svoji operaci a citaci, jdi se svým kruhem v noci mezi 12. a 1. hodinou na křižovatku, polož kruh jak náleží a když jsi to byl učinil, pokrop jej zase třikráte svěcenou vodou, ve jménu Boha Otce, Boha Syna a Boha Ducha Svatého. Potom roz-

dělej svůj oheň a posvět jej jak předešlo, vezmi svěcené svíce a svěcená vykuřovaadla do rukout a vstup následujícím způsobem do kruhu:

Vstup pravou nohou od východu do nejzevnějšího kruhu a řekni:

Ve jménu Boha Otce †.

Potom vstup levou nohou do druhého kruhu a rei při tom:

Ve jménu Boha Syna †.

Potom vstup zároveň pravou i levou nohou doprostřed nejmnitřnějšího kruhu a rei při tom následující slova:

Ve jménu Boha Ducha svatého †, Amen.

Potom požehnej kruh křížem, rozsvět svoje svíčky a vyřkni tuto modlitbu, když jsi se požehnal také křížem:

Znamení svatého kříže budiž na mém čele † Slova Kristova † v mých ústech † zbraně Kristovy † jsou na mých prsou † znamením kříže † osvobod mne, Bože můj, od mých viditelných i neviditelných nepřátel. Síla Otce, ochráníž mne N., moudrost Synova pouč mne N., láskou boží Ducha Svatého † osvět mne N. Požehnaný budiž den a noc a hodina, v níž náš pán Ježíš Kristus byl narozen z Marie Panny. Ve jménu Otce † a Syna † a Ducha Svatého † Amen. Žehnej mně N. a moje druhy, svatá Panno Maria, Amen. Nato se pomodlí následující modlitbu:

Hel † Helohim † Helva † Eheye † Tetragrammaton † Adonay † Saday † Sabacth † Sother † Emmanuel † Alpha † et Omega † Primus et Novissimus † Principium et Finis † Hagios † Ischiros † o Theos † Athanatos † Agla † Jehova † Homousiou † Ya † Messias

† Ascher Eheye † Christus Vincit † Christus † regnat
† Christus † imperat † Increatus † Spiritus Sanctus †
per signum crucis † de inimicis libera me N. Deus meus.
Amen. Potom rozsvět svoje svíce a reci následující mo-
dlitbu ke světlům:

Ve jménu toho, jenž stvořil nebe a zemi, , jakož
i veškeré viditelné i neviditelné věci, žádám já N.
dnešního dne a tuto hodinu, aby milost boží z mého
svatého křtu a ze všech mých zpovědí a z každého sva-
tého přijímání byla mou ochranou kromě těchto slov,
ležících kolem mne, právě tak, jako bych je čistě vy-
slovil. Amen.

Aby, pokud tento kruh sahá v šíři a hloubi do výše
a má svůj prostor, bylo vše prosto moci satana, a to
boží všemohoucností a jeho radou a kdybych věděl, že
tento můj úmysl neuskuteční se ke zvláštní cti boží,
zvláště pak k trpkosti ďábla i se vším jeho pokolením,
aby snad byl jenom k mému užítku a dobru jakož i
mých bližních, raději bych všeho zanechal. Neboť tak
jako Ježíš Kristus, Syn Boží již nikdy se nestane tělem,
tak také neuškodíš ani ty, satane, mé osobě, ani tomuto
kruhu, aniž mu ublížíš, což ti zakazují jménem Boha
Otce † Boha Syna † a Boha Duchu Svatého † neboť
výše, hlubina, šíře a délka náleží jen a jedině nejvyšší-
mu bohu Zebaothu..

Potom se modlí v tiché zbožnosti evangelium sva-
tého Jana až do konce a následující modlitby proti všem
pekelným duchům:

O Jehova, tebe prosím skrze Ježíše Krista, Tvého
milého Syna, poněvadž od tebe přichází všechna mo-
a pomoc a síla a přemožení a požehnání. Proto se poko-
řuji před tebou, o Jehova, poněvadž chci teď počítí a
volati před svoji tvář ve tvém jménu anděly a duchy.

Dej tedy, o Ježíši, jenž jsi při svém vítězném sestoupení do pekel zničil říši ďáblů a duchů a tím jsi mi, jenž v tebe opravdově věřím, dal pravý příklad, abychom i my skrze tebe přinutili ďáblů a duchy a spoutali je, aby nám byli poddáni. Avšak, Ježíši, dej nám, abychom se z toho neradovali, nýbrž věřili pevně a stále, abychom je mohli přemoci silou tvého velikého slova, když jsi sestupoval do pekel: Tanno Jehovah — Coelum — et Firmamentum — et Planetarum — et Terra — qui Filii — Sancti — Ego Filius — Dei — Amen.*)

Potom začni s dobrou myslí a velikým hlasem tuto hlavní citaci a upírej obličej neustále k východu.

Ve jménu všemohoucího Boha a ve jménu Ježíše Krista, Syna Božího, našeho Pána, a s mocí Ducha Svátého, zaklínám já N. vás čtyři krále čtyř dílů světa, tebe králi Oriensi, od východu, tebe králi Paymone, od západu, tebe králi Egyne, od půlnoci, tebe králi Amaymone, od poledne a tebe kníže ohně Samaeli, kníže vzduchu Azazeli, kníže vody Azaeli, a kníže země Nehazaeli, a všechny ty, kteří jsou učiněni ze čtyř elementů a kteří ve vás a u vás žijí a ve vás bydlí (tedy duchové elementární), skrze nejsvětější jména Boží E-hey, Ascher Ehey, skrze jeho číslo Kether Elion skrze řád Hajothl Kakadosch, skrze knížete Metatrona, skrze Primum Mobile Reschith Hagalalim. Skrze Jod Tetragrammaton, skrze jeho číslo Chochma, skrze Sphaeram Masloth, skrze knížete Jophiela a jeho sluhu Raziela. Skrze Tetragrammaton Elohim, skrze jeho číslo Binah, skrze řád Aralim, skrze Sphaeram Sabbathai a skrze knížete Zaphkiela. Skrze El, skrze jeho či-

*) Zde jest asi text porušen opisujícím a má snad znít takto: Tenquam Coelum et Firmamentum et Planetae et Terra Fili Jehovae Sancti, ego Filius Dei. Amen.

slo Chesed, skrze řád Hasmatin, skrze Sphaeram Zedek a skrze knížete Zadkiela. Skrze Elohim Gibbor, skrze číslo Geburah, spojené s Pachad, skrze řád Seraphim, skrze Sphaeram Miadim, a skrze knížete Camaela. Skrze Eloha, spojeného s Vedaath, skrze číslo Tiphereth, skrze řád Malachim, skrze Sphaeram Schemes a knížete Raphaela. Skrze Tetragrammaton Sabaoth, Adonay Sabaoth, skrze jeho číslo Nezaeh, skrze řád Elohim, skrze Sphaeram Nogath a knížete Haniela. Skrze Elohim Sabaoth, skrze číslo Hoel, skrze řád B'ne Elohim, skrze Sphaeram Cochab, a skrze knížete Michaela. Skrze Sadai Elchai, skrze číslo Jesod, skrze řád Cherubim, skrze Sphaeram Levanah a skrze knížete Gabriela. Skrze Adonay Melech, skrze číslo Malchuth, skrze řád Issim, skrze Sphaeram Holom Jesodoth, skrze duši Messiáše.

Abyste vy velkoknízata, totiž Lucifer, Beelzebub, Satan, Astaroth, Berith, a všichni králové, kurfirstové, knížata, hrabata, baroni, šlechtici, měšťanští, selští, chytří, hloupí, ohniví a volní duchové neváhali, nýbrž aby vás peklo propustilo, tak jako svatá Panna Maria nečistotu hříchu od sebe vyvrhla. Amen.

A volám tě já N., peklo, pekelný ohni, a všechna pekelná muka, a vás představené pekla. Behemothé a Leviathane, a vás Furie, Alecto, Megero, Tisiphione, tebe Cerbere, vás pekelní soudcové, Minosi, Aeacusi, Radamanthusi, a vás čtyři pekelné řeky Phlegethon, Cocytus, Styx, Acheron, a vás šest základů všech neštěstí, Actaeus, Magalsius, Ormenus, Lycus, Nicom a Mimom! Slyšte slova mých úst, já N. zaklínám vás, já N. volám vás za svědky a nařizují vám mocně a já N. zaklínám tímto tebe nejvyššího všech ďáblů, tebe, Lu-

cifere, tebe, Beelzebube, tebe, Satane, tebe, Astarothe,
 tebe, Behemoth, tebe, Berithe; a tebe, králi Oriensi,
 od východu, tebe, králi Paymon, od západu, tebe, králi
 Egyne od půlnoci, tebe, králi Aymone, od poledne:
 tebe, kníže ohně Samaeli, tebe kníže vzduchu Azaeli,
 tebe, kníže vody Azaeli, tebe, kníže země Mahazaeli.
 Vás sedm velkoknížat pekla Barbiela, Mefistofiela, A-
 padiela, Aciela, Anaela, Ariela, Marguola. Vás sedm
 fale-hrabat Ahisdophiela, Camniela, Padiela, Coradi-
 ela, Oosphadiela, Adadiela, Casphiela. Vás sedm hra-
 bat Radiela, Dirachiela, Paradiela, Amodiela, Ischca-
 badiela, Jazariela, Casadiela. Vás sedm baronů, Germi-
 ciela, Adiela, Graffiela, Paradiela, Assardiela, Knieda-
 diela, Amniela. Vás sedm šlechtických duchů, Amu-
 tiela, Kiriela, Bethanaela, Peliela, Requiela, Abrinela,
 Tagriela. Vás sedm měštanských duchů, Alchemiela,
 Amnixiela, Egibiela, Adriela, Azeruela, Ergediela, Ab-
 dizuela. Vás sedm selských duchů, Aceruela, Amadie-
 la, Coradiela, Sumniela, Coactiela, Krotiela, Apati-
 ela. Vás sedm duchů chytrých, Mefistofiela, Barbiela,
 Marbuela, Ariela, Aciela, Apadiela, Camniela. Vás
 sedm hloupých duchů, Padiela, Casphiela, Baradiela,
 Casdiela, Kniedatiela, Amniela, Tagriela. Vás čtyry
 duchy volné, Asmodiela, Discerdiela, Amodiela, Dam-
 niela, skrze nejsvětější jména Kristova Hagios † So-
 ter † Messias † Sabaoth † Emmanuel † Adonay †
 o Theos † Athanatos † Tetragrammaton † Jesus Chris-
 tus † Elohim † Homousiou † Salvator † Alpha † et
 Omega † Primo Genitus † Principium et Finis † Vita
 † Vitrus † Paracletus † Sapientia † Mediator † Ag-
 nus † Ovis † Leo † Os † Verbum † Imago † Dux
 † Lux † Gloria † Sol † Splendor † Panis † Fons
 † Ostium † Sponsus † Pastor † Pontifex † Propbeta

† Sanctus † Praeceptor † Omnipotens † Misericors
† Deus † Imcorotalis † Rex pacificus † Judex † Legi-
fer † Orientis † Caritas † Nons † Aeternus † Creator
† Redemptor † Vitis † Clavis † Stella † Matutina †
Petra † Substantia † Bonitas † Summum Bonum †
Spes † Fides † Honor † Spiritus † Ischkyros † Flos
† Filius † Primus † et Novissimus †.

Abyste ihned beze svých sluhů, bez bouře a větru zcela klidně a jemně, přívětivě, v lidské postavě objevili se před mým kruhem a položili svůj prst na tuto knihu a pentakuli ležící před kruhem a hlasitým a lidským hlasem svoji přísahu po mně opakovali a mně kromě toho ještě věčně slíbili, že ve všem, čeho od vás budu požadovati, bez falše a podvodu mně odpovíte čistou pravdou a vše mně opatříte beze všeho poškození mého těla a duše a tímto vás já N. pozdravuji:

Apompis — Firginas — Peschequa — Podetvia —

* * *

Tímto jsme podali větší část hlavní citace. Ohledně ostatního odkazujeme na př. na „Praktickou magii“ Papyrusovu.

Čtenář, který sledoval s námi různá stadia theurgického umění, dojde s námi k náhledu, že skutečné provádění tohoto umění cílí k umělému vyvolání jasnozření, jímž jest magik s to, aby mohl činiti nadsmyslná pozorování. Pokud jsou tato pozorování subjektivní a pokud se snad dějí objektivně, není dosud rozhodnuto. Pravděpodobněji však existují tyto bytosti skutečně.

Jedním z nejvíce nervy rozčilujících prostředků bylo vykuřovadlo, které také v autobiografii Benvenuto Celliniho při jeho popisu zaklínání duchů, jež spa-

dá do roku 1533 nebo 1534 a jež úplně odpovídá hořejším předpisům, zastává hlavní úlohu. Tento slavný umělec zamiloval se do sicilské krásky Angeliky a poněvadž jej opustila, upadl do výstředností. Vypravuje takto:

Za takových okolností seznámil jsem se s jistým sicilským duchovním. Byl velmi vznešeného ducha a znal velmi dobře řecky. Jednou, podivným obratem v hovoru, došli jsme ke kouzelnictví. A tu jsem řekl, jak jsem po celý svůj život toužil, abych někdy něco viděl z tohoto umění. Nato odpověděl kněz: K takovému podniknutí jest třeba silného a pevného ducha. Řekl jsem nato, že bych chtěl dokázati svoji pevnost a duševní sílu, kdybych jen věděl způsob, jakým bych mohl něco takového podniknouti. Nato kněz odvětil: Jestliže tě uspokojí poblížení na takové věci, mohu tvoji zvědavost ukojiti. Umluvili jsme se tedy, že to podnikneme a jednoho večera byl kněz ochoten a řekl mně, abych si vyhledal jednoho nebo dva druhy. Zavolał jsem tedy Vicencia Romoliho, svého nejlepšího přítele, kterýž s sebou vzal jistého muže z Pistoji, jenž se také zabýval černým uměním. Šli jsme vespolek do Colossea. Tam se kněz ustrojil po způsobu kouzelníků a nakreslil na zemi kruh s nejkrásnějšími obrazy, jaké si jen lze představit. Musili jsme přinést s sebou asa foetida, potom drahocenné vykuřovadlo a ohně a také zlé vykuřovadlo.

Když bylo vše v pořádku, učinil do kruhu branku a volał nás za ruku, uvedl nás tam. Druhému kouzelníku poručil, aby házel dle potřeby do ohně vykuřovadlo. Naši úlohou bylo starati se o udržování ohně a pořizovati ingredience. Potom počal zaklínání, jež trvala přes půl druhé hodiny. Nato se zjevily mnohé legiony

ďáblů, takže bylo Colosseum plné. Byl jsem zaměstnán svými drahocennými ingrediencemi a když kněz zpozoroval veliké množství duchů, obrátil se ke mně a řekl: Požádej je o něco! I odpověděl jsem: Ať tedy učiní, abych se zase setkal se svou Siciliánkou.*)

Této moci jsme neoddrželi odpovědi, ačkoliv jsem byl s celou událostí úplně spokojen. Zaklínač tvrdil, že tam musíme jít ještě jednou a že pak budu ve všem, čeho budu žádati, naprosto uspokojen, avšak nutno s sebou vzít nevinného chlapce. Vzal jsem s sebou učenníka asi dvanáctiletého, a zavolał jsem nanovo Vincencia Romoliho a poněvadž jistý Agnolino Gaddi byl naším domácím přítelem, vzal jsem s sebou i jeho k našemu podniku. Přišli jsme na předešlé místo, zaklínač učinil zase svoje přípravy a tímtež pořádkem, ano i ještě podivnějším uvedl nás do kruhu, který zřídil nanovo s větším uměním a ceremoniemi. Vincenc a Agnolino starali se o vykuřovadlo a oheň, oně dal do ruky pentakuli a řekl mi, že mně ukáže směr, kam ji mám obrátiti. Nyní počal zaklínač nejstrašnější zaklínání, volal jmény množství ďáblů, kteří byli vůdci legionů a zapřísahal je jménem a mocí boží, jménem nestvořeného, živého a věčného Boha a to slovy hebrejskými; někdy také mluvil dosti řeckých a latinských slov, takže v krátké době se jich zjevilo stokrát více a naplnili Colosseum. Vincenc Romoli a Gaddi udržovali oheň a nešetřili drahocenným vykuřovadlem. Mně poradil zaklínač, abych znova žádal,

*) Dle toho neviděl Cellini sám nic a také nadsmyslná pozorovací schopnost onoho kněze nebyla asi příliš vyvinuta, jak vychází z následujícího, poněvadž k lepšímu zrání používal snadno roznětlivé nervové soustavy dítěte, jak jich bylo užíváno velmi zhusta k podobným experimentům, což uvidíme dále.

abych se zase setkal s Angelikou. Učinil jsem tak a on se obrátil ke mně a pravil: Slyšíš, co řekli? V době je mnoho ho m ě s í c e b u d e u t e b e. Potom mne zase poprosil, abych byl jenom pevný, neboť zjevuje se prý jich tisíc legionů a ještě více než-li si přál a jsou prý to duchové druhu nejnebezpečnějšího. Poněvadž však prý vyplnili moje přání, musíme s nimi zacházeti přívětivě, a s trpčlivostí je propustiti.

Teď však počalo dítě, jež bylo pod pentakulí, narákati a řeklo, že jest tu shromážděno tisíc nejstatečnějších mužů, kteří nám všichni hrozí. Potom viděl chlapec ještě čtyři ohromné obry ozbrojené a tvářící se, jako by chtěli vniknouti do kruhu. Mezitím hleděl zaklínač, jenž se strachem chvěl, propustiti je nejmínějším a nejlepší způsobem, jak jen dovedl. Vincencio Romoli, jenž se trásl po celém těle, nepřestával vykuřovati. Já sám bál jsem se jako ostatní, avšak zakrýval jsem to a domlouval jsem jim, aby byli zmužilými. Byl jsem zajisté polomrtev, když jsem zaklínače viděl v tak veliké hrůze. Dítě položilo hlavu mezi kolena a řeklo: „Takto chci umřítí, neboť všichni zahyneme, všichni, jak jsme tu.“ Tu jsem pravil k chlapci: „Nato stvoření jsou všechna pod námi a to, co vidíš, jest kouř a stín. Pozvedni jenom oči bez bázně.“ Dítě pozvedlo oči a řeklo znova: „Celé Colosseum horí a ohleň se blíží k nám.“ Nato si chlapec zakryl tvář rukama, volal strachem, že jest mrtev a že již nechce nic viděti. Kouzelník obrátil se pak ke mně, prosil mne, abych byl jen zmužilý a abych jen vykuřoval assou foetidou. Obrátil jsem se k Vincencovi a řekl jsem, aby rychle nasypal assy. Mezitím pozoroval jsem Agnolina, který byl tak ustrašen, že mu stály oči v sloupu a byl jako polomrtvý. „Agnolo!“ zvolal jsem,

„zde není kdy k tomu, abychom se báli. Dej se do práce, poňni se a nasyp rychle assy!“ Agnolo, chtěje se pohnouti, znečistil se s takovým hřmotem, že síla assy byla proti tomu nepatrnou. Dítě zvedlo při tomto zvuku a zápachu trochu obličej a poněvadž mne vidělo usmívati se, vzpamatovalo se trochu ze své hrůzy a řeklo, že duchové silně ustupují.

Zůstali jsme v Colosseu dokud nezačly zvoniti raní zvony a dítě řeklo, že jich tu zbylo jenom ještě málo a ti že stojí v dálce. Zaklímač dokončil teď svoje obřady, svlékl se, sebral svoji velikou baldu knih a my jsme s ním najednou opustili kruh. Jeden se tlačil ke druhému, avšak zvláště dítě se tísnilo doprostřed a drželo kouzelníka za vestu a mne za svrchní kabát. A neustále nás ujišťovalo, dokud jsme nedošli ke svým domům „pod lawičkami“, že dva z těch, jež vidělo v Colosseu, jdou s námi velikými skoky a že běží před námi buď po střechách, buď hned zase po ulici. Kouzelník řekl, že kdykoliv byl v kruhu, nestalo se mu něco tak neobyčejného. Prosil mne, abych mu byl nápomocen posvětití jistou knihu (zde tedy máme zase posvěcení knihy), s níž bychom dosáhli nekonečných bohatství, neboť ďáblové musí prý nám ukázati poklady, jichž jest země plna a tímto způsobem musíme se státi nejbohatšími lidmi. Dále mně řekl, že milkování jest bláznovstvím a pošetilostí, jež za nic nestojí. Odpověděl jsem mu, že mu budu rád nápomocen, kdybych jen rozuměl latinsky. Avšak on mne ujišťoval, že by mně latina zcela nic nepomohla, že se setkal s mnohým výborným znalcem latiny, že však neviděl nikoho tak pevné mysle, jako mne, a abych se jen řídil jeho radou. A tak jsme přišli domů a následující noci jsme všichni snili o ďáblech.

Jakmile jsem se příštího dne zase setkal s oním kouzelníkem, domlouval mně, abych se zúčastnil onoho podniku. Nato jsem se ho tázal, kolik času bychom k tomu potřebovali a na jaké místo bychom musili odejít. On mně odpověděl, že bychom byli hotovi za kratší dobu než-li za měsíc a nejpříhodnějším místem že by byly vrchy u Norcie. Jeho mistr prý sice také zde na blízku v horách opatství Farfa podnikl takové posvěcení, avšak tam prý se maskyly přece takové obtíže, jež by nás v horách u Norcie nepotkaly. Také prý sedláci v oněch místech a okolí jsou lidmi spolehlivými, již nejsou zcela nezkušení v těchto věcech a mohli by mým proto v nouzi prokázat důležité služby.

Tak mne přemluvil onen kněz-zaklínač tím snadněji, čím více jsem byl takovým věcem nakloněn. Avšak řekl jsem mu, že chci před tím ukončití papežem objednanou medaíí, neboť jen on a nikdo jiný nevěděl o této tajné práci. Také jsem se ho neustále tázal, zda-li spatřím v určené době svoji Siciliánku, neboť určený den se stále více blížil a mně se zdálo podivuhodné, že dosud o ní nic neslyším. Kouzelník mne ujišťoval, že dojista se s ní setkám, neboť prý ti, kteří mně to oním způsobem slíbili, dostojí slovu. Avšak radil mně, abych se měl na pozoru před různicemi, jež by při tom mohly povstatí a radil mně, abych raději proti své přirozenosti něco vytrpěl, neboť velké nebezpečí prý je nedaleko. Bylo by prý lépe pro mne, kdybych šel s ním posvětití knihu a tím způsobem by nebezpečí přešlo a oba bychom se stali šťastnými lidmi."

Zatý nato zapletl se Cellini do sporu s notářem Bonadettenua poranil jej tak nebezpečně, že jej papež

chtěl dáti oběsit. Náš umělec uprchl do Neapole a setkal se tam náhodou zase se svou Angelikou, která ho přijala s tisícovým miliskováním:

„Uprostřed těchto požitků — vypravuje dále — napadlo mne, že tohoto dne jest to právě měsíc a že podle slibu zlých duchů má m teď zase svoji Angeliku. Necht' tedy každý, kdo něco podobného počne, připomene si nebezpečí, jimiž jsem musil projíti.“

Ačkoliv tato zpráva v mnohém ohledu — zejména pokud jde o skutečný výkon theurgického umění, jak je předpisuje Agrippa a Faust — jest důležitou, není jí přece rozhodnuto, jako každým vypravováním o magických vykuřovadlech, jde-li o zírání subjektivní, přenesené telepaticky a jež jest vyvoláno spálenými narkotickými látkami, či jde-li tu o jakousi materialisaci. Ano, jest docela, i možný třetí případ, že vykuřovadlo ve spojení s ostatními zaklínacími obřady učiní pojmání zaklínače jemnějším vzhledem k nadsmyslným dojmům, jak jsme se zmínili již shora. Rozhodnutí v tom mohly by přinést jenom pečlivě provedené experimenty a bylo by si jen přát, aby dnešní psychologické bádání ujal se těchto problémů, jež již z nejstarších dob čekají rozřešení, se stejnou horlivostí jako problémů moderních.

Že ostatně již v nejstarších dobách vědělo se o jistém způsobu materialisace duchů, vychází z následujících slov Agrippových na jevo:

„Vykuřovadla, oběti a pod. pronikají kromě toho vše a otvírají brány elementů a nebes, takže člověk jimi může viděti a poznati tajemství Stvořitele, věci nebeské a to co jest nad nebem, jakož i vše, co s nebes

sestupuje, jako anděly, duchy výšin a lilubin a duchy pustin, kteří tím jsou pohnuti ke zjevení se a k poslušnosti a spojují se s elementy tálk, že přijímají tělo. Jejich duchovní tělo se totiž zhustí, poněvadž se vyživuje z kouře a z výparů obětních.“ (Okultní filosofie, kniha III., kap. 64.)

Jako dodatek k vypravování Celliniho poznamenává Kiesewetter, že krajina kolem Norcie byla slavná k vůli blízkosti tak zvané jeskyně Sibyll a že bezopchyby byla používána často k magickým operacím. Tak sděluje Delrio:

Crespet vypravuje o jeskyni u Norcie, že jistý Dominicus Mirabellius z Arpina byl se svou nevlastní matkou, Markétou Garnierovou a jinými spoluvinníky zatčen v Nantes ve Francii a že byl zároveň se svými magickými knihami, které chtěl Sibyllám, jako kněžkám magie posvětit, dopraven do Paříže. Dominicus se při výslechu vyznal, že jeden z jejich společníků se jmenoval Scottus, který žil dlouho ve Francii a před mnohými knížaty neobyčejné pokusy svého magického umění provedl, a měl proto mezi nimi mnoho žáků, jež nenaučil ničemu dobrému — že navštívil tohoto Scotta a že se setkal s onou vznešenou Sibyllou, jež, jak vypravují Vlachové, bydlí v jeskyni u Norcie. Vypravoval, že Sibylla jest malé postavy, že sedí na nízké židli a že má rozpuštěné vlasy, jež jí splývají na zem. Prával, že od ní obdržel posvěcenou knihu a dábla zakletého do prstenu, a že se mohl s pomocí obou přenést na kterékoliv místo, když jenom nešel vítr proti němu, chtěl-li na ono místo dopřít. Rekl kromě toho, že byly papežem postaveny střežitelé, které s největší pečlivostí jeskyni střežili, aby se k ní nikdo nemohl přiblížit a navštívit Sibyllu a

otázati se jí, aby žádný černokněžník, který se snad dovede učiniti neviditelným, nemohl tam vniknouti, a sice proto, že když někdo s touto Sibyllou mluví, ať jest magikem či nikoliv, vznikají v celém okolí strašlivé bouře a hromobití.

Crespét dodává k tomu, že tyto Sibylly střeží rády stáda dobytka a že proto pastýři se s nimi snadněji seznamují, nežli kdokoliv jiný. V jiném oddílu své knihy praví Crespét, že nahore zmínění magikové prosili Sibylly, aby je uznaly hodnými a posvětily jim jejich magické knihy, aby jim zlí duchové musili býti ve všem po vůli, mocí zaklínání v knihách obsažených, a aby se jim ďáblové na jejich zavolání zjevovali bez nebezpečí v postavě krásných lidí, aniž jim k tomu třeba bylo učiniti kruhu, na poli nebo v domě. (Tedy právě tak jako u Agrippy a Fausta.) Za druhé měly Sibylly vtisknouti na tyto jejich tři knihy svoje pečeti a znamení, aby tím dosáhli větší síly a moci nad duchy a za třetí měly jim propůjčiti bezpečnost před pátráním a tresty soudců. Za čtvrté měly Sibylly učiniti, aby veškerá jejich podniknutí u knížecích dvorů ohledně blahovůle knížat se jim dařila a aby ve hře vyhráli, kdykoliv by chtěli. Za páté měly jim dopomáhati, aby jim jejich nepřátelé nikdy nemohli uškoditi.

Za to slíbili magikové, že budou na věčné časy Sibylly ctíti a uznávati jako svoje paní a mistryně a že jim každého roku buďto obětováním anebo zasvěcením v jejich mysterie přivedou jednu duši v den zasvěcení knihy. A to po celý čas života, jestliže Sibylly dodrží smlouvy.

Avšak tato smlouva, zdá se, nebyla dokonale, neboť kouzelníci byli i se svými knihami v Paříži upáleni. I z této zprávy, jež má historické pozadí, vidí-

me, jak veliká váha se kladla na magické posvícování knih.

Z konce XVII. století zachovala se nám zpráva o provádění theurgického umění, v níž se zjevují před kruhem duchové Venuše, kteří jsou popisováni ve čtvrté knize „Okultní filosofie“, ačkoliv pravděpodobně ani theurg, ani muž, jenž zprávu podává, neznali této knihy.

Příhodu tu vypravuje Arthur Bedford, úředník farního chrámu v Bristolu, biskupům z Herefordu a Gloucesteru*).

Bedford seznámil se v době, když byl ještě zástupcem jistého doktora Reada, faráře u svatého Mikuláše, s jistým mladým mužem, Tomášem Parkesem, ježmuž bylo asi dvacet let a jenž byl čestného charakteru. Tento mladík žil u svého otce, kováře v Mangotfieldu v Gloucestershireu. Znal velmi dobře matematiku a astrologii a později se pustil do astrologie a vypočítával horoskopy. Ačkoliv tyto velmi často se vyplňovaly, byl přece se svým uměním nespokojen, poněvadž — dle jeho výroku — nepřipouštěly matematické definice.

„Již dlouhou dobu (vypravuje Bedford) neviděl tohoto mladého muže. Klonečně, když jednou byl na faře, dostavil se k němu onen mladík a tázal se ho vážně, zdali jest dovoleno obcovati s duchy. Poněvadž tázaný odpověděl k této otázce záporně, řekl Parkes: Veškeré tyto důvody platí pouze proti zaklínání, jest však jisté nevinné spojení s nimi, beze smlouvy a bez úmyslu škoditi, jež si můžeme dovoliti. Po

*) Srovnej The Spectre: or, News from the invisible World. Londýn 1836. Str. 242—248.

dalších dotazech řekl, že má knihu a že řídě se jejími předpisy, vychází noční dobou na křižovatku, že tam učiní kruh svčenou křídou, smíšenou s různými látkami a že pak různými formulemi, jež jsou částečně vzaty z písma svatého, zaklíná duchy. Tito se mu zjevili pak v postavách malých dívek, asi půl druhé stopy vysokých, které prováděly mimo kruh svoje hry. Z počátku se toho trochu ulekl, avšak po krátké známosti s nimi byla mu jejich společnost příjemnou. Mluvily mezi sebou kvákavými hlasy, jako staré ženy. Na otázku, je-li Bůh, je-li nebe a je-li peklo, odpověděly: Nebe jest místem radosti, o pekle nerady mluvily, a řekly, že jest to strašná věc, že však existuje. Na jinou otázku, jakému řádu by byly podřízeny mezi sebou, odpověděly: Že jsou rozděleny ve tři řády. Jejich kníže že bydlí ve vzduchu a mnoho řádů že jest kolem něho kruhovitě shromážděno a on že jest ve středu. Jeden jejich řád že se zaměstnává tím, že přichází a odchází na zem a ze země, aby podle návodu těch, kteří jsou ve výši, udržovaly spojení a dorozumívání se s nízkými duchy, kteří bydlí v zemi. Když si přál, aby zpívaly, tu se uchýlily za keř a odtud zaznívala pak taková líbezná harmonie, jaké dosud nikdy neslyšel. Ve vyšších polohách byl zpěv drsný a ostrý jako pískání na třtinovou píšťalu, jestliže byl však tón umírněn, tu nabyl neobyčejného půvabu. Bedford mu předložil nějakou úlohu z astronomie, aby se přesvědčil, zdali jeho duševní schopnosti nedoznaly újmy. Avšak on ji dokonale rozřešil a pak ji co nejlépe vysvětloval. Potom se nabízel jemu a všem jiným, aby chtějí-li viděti jeho duchy a slyšeti je mluvíti a zpívati, navštívili ho jenom noční dobou a doprovodili ho do Kingswoodu. Avšak nikdo k tomu neměl odvahy. Ačkoliv

ho velmi často Bedford zrazoval a varoval ho, napomínaje ho, že ďábel velmi často přijímá podobu anděla, nechtěl uvěřiti, že by to byli ďáblové. Avšak asi po čtvrt roce navštívil ho zase a pravil, že by si přál, aby byl uposlechl dané rady, neboť se obává, že se do něčeho pustil, co ho může státí život a čeho ze srdce lituje. Zdálo se, že jest při tom ve velikém rozčilení a jeho vzezření bylo úplně změněné. Na otázky, čeho se vlastně dopustil, vypověděl následovně:

Poněvadž jeho seznámení s duchy ho okouzlo, umínil si, že bude v tomto umění pokračovati a že si pořídí podle návodu své knihy vlastního služebného ducha. Takového ducha prý teď již má a jmenuje se Malach a získal jej touto cestou. Avšak toto jméno, jež značí „můj král“, znamenalo pro něj osudnou předzvěst, neboť od té chvíle zjevovali se mu duchové rychleji než si přál, a to v nejrůznějších podobách, jako ludi, lvi a medvědi, kteří na něj foukali, což jej uvádělo v hroznou hrůzu a to tím více, poněvadž se záhy přesvědčil, že není s to, a že nemá moci je zase odkouzlit, takže se musí obávati každým okamžikem, že bude roztrhán na kusy. Vypravoval, že se to stalo v prosinci o půl noci a že pak všecek jsa spocen strachem, musil ležeti až do rozednění. Od té chvíle nebyl nikdy zdrav, pokud byl na živu. Hledal pak lékařské pomoci a od těch dob přicházel často k pisateli této zprávy a potvrzoval vše, co dříve byl vypravoval jako skutečné události.“

Nehledě k možným zkušenostem subjektivním, jež by ovšem mohly býti stejně nebezpečné, jest z této události zřejmo, že chybuje ten, kdo se oddává podobným theurgickým pokusům bez vedení zkušeného vůdce. Takového nemůžeme ovšem vždy si opatřiti a proto jsou

velmi důležitými institucemi různé společnosti a bratrstva a řády, v nichž se konají jednak studia okultních věd a kde také členové nalézají spolehlivého vedení ohledně experimentů i vzhledem ke svému individuálnímu morálnímu pokroku. Připomínáme, že však i v takových společnostech — jichž jest v moderní době velmi mnoho — mohl by nezkušený narazit na cestu nepravou, poněvadž některá taková sdružení mají za svůj cíl magii černou. Proto varujeme čtenáře i v tomto směru, aby dříve se dobře o všem informoval, než by snad vstoupil do některého podobného bratrstva.

Každému čtenáři vstoupí na mysl, že vypravování Parkesovo má velikou podobnost s pověstmi o vílách, jež jsou v Anglii tak rozšířeny a jež zároveň jsou tak zaručeny, že nikdo nepředpojatý nemůže pochybovati, že jest za nimi něco reálného ukryto, ať jest to cokoliv. Ve Velké Británii jest druhý zrak, jako vůbec jasnozření, velmi rozšířeno. A tu by snad bylo nejjednodušší vysvětliti ony anglické a skotské pověsti o elfech, jež se tak podivně shodují, tím, že angličtí jasnovidei z nejrůznějších dob viděli souhlasně tyto nadsmyslné bytosti, jestliže ovšem přijmeme jejich existenci. Z toho pak by básnický národní duch stvořil pověsti o vílách. Snad byla tato zřecí schopnost u Parkesa probuzena theurgickými pokusy a snad postupně se zostřila až do takového stupně, že jej pak přival nadsmyslných dojmů konečně nadobro zdrtil. Připomínáme jen, že popsané podrobnosti podobají se jako vejce vejci oněm, jež zazřeli Porridge a společnost filadelfická, kde také se zjevovaly strašlivé postavy zvířecí.

Kdybychom vzali zřetel k posledním slovíkům vypravování a chtěli snad vysvětliti vidění Parkesova subjektivními obrazy, vyvolanými nemocí, tu nastala

by otázka: Je to, co vidí při abnormálním stavu nervové soustavy jistí nemocní, dále šílenci a lidé somnambulní, skutečně jen pouhou halucinací, či mohou snad nastati případy, kdy takové abnormální stavy nám dovolují vnímati předměty, jež nám v tak zvaném stavu normálním jsou nepozorovatelné? — Až dosud nemáme k tomu odpovědi.*) Avšak pokračující bádání zajisté že vysvětlí staré záhady theurgie.

Známe jeden případ, že jasnovidná osoba velmi dobře nám známá, viděla u svého blízkého příbuzného, jenž byl zachvácen občasným šílenstvím opilců, stejné zjevy, jaké domněle alkoholika pronásledovaly. Takových případů nalezlo by se zajisté velmi mnoho, kdyby se jim jen věnovala pozornost.

Pověstný theurg novější doby jest slavný a známý Jan Jiří Schrepper, jenž se narodil v Norimberku roku 1730 a jenž dne 8. října roku 1774 se zastřelil v Rosenthalu u Lipska. Události s ním spojené, jsou až dosud velmi málo objasněny, stejně pokud se týká jeho dobrodružného života, jakož i ohledně jeho theurgického umění.

Nejllepší zprávy o jeho magických experimentech podává nám jeden malý, nejvyšší vzácný spis, který napsal lipský profesor theologie Kristian August Crusius (1715—1775), jenž sluje v překladu: „Otázka, jak si

*) V době nejnovější vyšly některé pozoruhodné spisy německé, které řeší kladně alespoň jednu otázku starého okultismu, totiž možnost projekce našich představ o hráceným prostředkem na venek a sice tak, že naše představy se stávají nejen pro nás reálnými, nýbrž i pro jiné lidi přítomné, že je lze po případě fotografovati a hmatati i jinými. Jsou to knihy: Prof. Dr. Staudenmeier: *Die Magie als experimentelle Naturwissenschaft*, a Prof. Dr. Schleich: *„Vom Schalterwerk der Gedanken“*. První autor je chemik a druhý známý chirurg. Ani jeden ani druhý není okultistou. Spis.

máme vykládati rozšířené pověsti o známém Schrepferovi, jako by dovedl vyvolávat zjevy duchů a jak máme na celou věc nazíratí?“

Tento malý spis byl napsán autorem po sebevraždě Schrepferově podle výroků učených a vznešených očitých svědků, kteří byli přítomni jistému zaklínání, jež se událo na rozkaz prince Karla. Uvedený spisek podává nám — ačkoliv jest psán se stanoviska teologa XVIII. století — mnoho nového a zajímavého a je z něho zřejmo, že Schrepferovo citování duchů podobá se ovšem jistým spiritistickým zjevům, že však náleží spíše v oblast aktivní magie, než v pasivní incantumismus.

Tento názor, zdá se, že vystupoval již do popředí vzhledem k všeobecné víře oné doby, která připisuje Schrepferovi magickou moc nad zemřelými. Crusius, který jmenuje Schrepferovo umění „vysokou theurgií“, a považuje Schrepferem vyvolané zjevy za takové, jež byly způsobeny dobrými a zlými anděly, praví o této věci:

„Mnozí nedovedou naléztí střední cesty, nýbrž buď popírají události nadobro anebo je nesprávně vysvětlují. Jako jest známo, že někteří popírají dobré i zlé anděly, za to však rádi přijímají tajné síly přírodní, jež jsou obsaženy v prázdných slovech, tak také mnozí si představují duše zemřelých nikoliv podle písma, nýbrž docela jako pohani a k tomu vykládají některá egyptská, chaldejská a kabbalistická tajemství, jimiž prý můžeme nabýti moci nad duchy a jejichž použití jest prý také křesťanům dovoleno, ano jdou tak daleko, že považují moc nad duchy jako výsadu, udělenou věřícím, a z těchto posledních byl i sám Schrepfer.“

Počínání Schrepferovo odpovídá úplně theurgické

mu obřadu, při čemž k tomu ještě hleděl působiti na smysly diváků mystickou přípravou a podáváním jakéhosi silného thé. O jeho „pracích“ vypravuje Crusius:

„Schrepfer rozeznával dvoje magické práce, jak to sám jmenoval: Předně pneumatické, jako zjevování se duchů, a elementární, při nichž na příklad ve velmi setmělých pokojích, když vyslovil svoji formuli, každá osoba ihned se octla v překrásném světle, avšak každá v jiném. Při tom se tyto osoby cítily velmi šťastnými. Nebo zase zaklínal některou hvězdu na nebi a tato ihned zazářila neobyčejně velkými a hustými paprsky. Stejně i v lesích, kde dával vznikati bouřím a velikým ranám, o kterýchžto poslednějších zjevech však můj referent se zdráhal mně dáti odpověď.

Svoje práce počínal zdánlivě velmi zbožně, zouval si stěvice, padal na kolena, což musili přítomní činiti po něm, položil dva prsty na rozevřené evangelium svatého Matouše, pak vyslovil kletbu proti všemu zneužívání božského jména a modlil se pak velmi dlouho a dojmavě a hlasitě, dovolávaje se často sv. Trojice a jména Ježíše Krista. Svoji nauku zakládal na tom, že ve jménu Ježíšově jest dána věřícím i moc nad zlými duchy. A proto volal Boha, aby ráčil jeho práci dovoliti, kteroutž chce předsevzítí k jeho cti a k všeobecnému dobru a aby tedy Bůh dovolil duchům se zjevití a poslal proti vzteku duchů zlých (jimiž byly při jeho pracích jenom duše zatracené) svoje duchy strážné. Obřikával také při některých výkonech jisté průpovědi, na příklad: „Krev Ježíše Krista“ atd. Při své práci změnil se tak, že se zdálo, jako by na něm bylo zřejmo působení nějakého cizího ducha. (Tato známka mediumistická, jež tehdy nebyla známa, dosvědčuje, že Schrepfer v podobných případech nepodváděl.)

Při tomto zdání křesťanské zbožnosti bylo užíváno však také věci podle analogie papežství, na př. kříže, kterýž měl neustále v ruce, svěcených svící (světil je sám a ujišťoval mého zpravodaje, že skutečně jest posvěceným katolickým knězem), vykuřovadel, věnců atd. Zlým duchům držel kříž vstříc a nutil je, aby před ním poklekli. Bylo však také při tom nemálo obřadů pohanské magie, jež později přešla v jistém pomísení mezi Židy jako kabála a kterou také přijali špatní křesťané. Bylo to na př. kreslení jistých linií a kruhů, dále používal magického měděného zrcadla, jež bylo v jistém úhlu postaveno proti zrcadlu skleněnému a do něhož se často díval, jako by se řídil dle toho, co vidí, (díval se totiž do kovového zrcadla, ačkoliv v něm nic nebylo viděti a ve skleněném věci jen obyčejně).

Svoje práce dělil na přípravné a opravdové a při obou používal jistých pravidel.

Při některých pracích, jež měly dokázati jeho moc nad duchy, přinutil tři duchy, aby se zjevili, a sice jednoho ve stavu dobrém, jednoho ve středním a jednoho v prokletém. První se objevil v rouchu bílém, druhý v šedavém a třetí vypadal ošklivě hnědě a skoro černě. (Právě tak líčí dobré a zlé nebo nešťastné duchy spiritistická média a somnambuly, na příklad jasnovidka Prevortská.) V obličejí bylo lze rozeznati rysy, jež však nevypadaly jako z masa, nýbrž jako formy z kouře. Avšak u dobrých duchů byly příjemné. Ruce a paže měly skříženy na prsou. Hlas, jímž odpovídali na jeho otázky, zněl dutě, jako u člověka, který by neměl čípku v hrdle, a to jmenoval Schrepfer řečí duchů. Při mnohých pokusech a při hlavní jeho citaci v Drážďanech, kdy vyvolaný duch přišel se řvoucím vytím a zuře velice, nebylo lze lidské postavy rozeznati, nýbrž vi-

děli přítomní jenom vznášející se hromadu dýmu, z níž však rozeznávali bývalí známí zemřelého s určitostí jeho hlas. Zjev ten prosil o smilování, aby nebyl tak mučen, podle analogie staré pohanské magie. Před zaklínáním mrtvých předcházelo zaklínání strážných duchů, jejichž tehdejší oznámení se, když můj zpravodaj byl přítomen, záleželo ve zvuku podobném, jako když udeříme na sklenici, při čemž se zdálo, jako by celý pokoj se zachvěl. A tyto zvuky trvaly stále, při čemž se někdy sesílovaly, po celou dobu evokace; dojistá několik hodin.

Při jeho pracích v Drážďanech soudili někteří, již předstírají, že také znají podobné věci, že jako to Schrepfer činí teď, nebude to dlouho prováděti. Avšak Schrepfer se vyjádřil sám, že někdy myslí, že skončí u své práce. A proto že nosí u sebe nabitou hantou, aby, kdyby nemohl dále, vložil její hlaveň do úst a zastřelil se. —

Tolik Crusius.

Stran hlavní citace v Drážďanech, o které se Crusius zmiňuje, byla provedena na rozkaz saského prince Karla, který poručil zaklínání ducha rytíře Jiřího saského, syna Augusta Silného a kněžny Lubomirské.

Rytíř de Saxe měl nejen veliké statky v Sasích a ve své polské vlasti, nýbrž také veliké příjmy ze svých dlouholetých státních úřadů. Když zemřel neženat, zanechal jenom několik málo tisíc tolarů hotových peněz, což bylo tím nápadnější, že rytíř Jiří měl pověst velkého lakomce. Fama vypravovala, že svoje poklady zakopal, pročež žádal princ Karel Schrepfera, aby zaklínal ducha Jiřího, aby mu pověděl o svých penězích. Když se Schrepfer zdráhal, dal mu princ Karel proto

— a nikoliv snad k vůli tomu, že Schrepfer se dovolával, že jest svobodným zednářem — vysázeti na hlavní strážnici onen historický počet ran, jehož příjem musil Schrepfer potvrditi.

Konečně se princ Karel se Schrepferem zase smířil a navštívil jej i v jeho bytě v hotelu de Pologne, kde mu Schrepfer podal úžasné důkazy svého umění — jak praví i Crusius — po přání prince za jasného dne. Na příklad nechal vyrůsti z koberce každou květinu, kterou princ Karel jmenoval. Avšak zdráhal se nanovo zaklínati ducha rytířova.

Později však bylo toto zaklínání v paláci princově v Drážďanech za přítomnosti devatenácti osob provedeno. Po přípravách, o nichž se zmiňuje Crusius, oznámil onen pronikavý zvuk přítomnost strážných duchů, při čemž celá příroda zdála se býti poňmuta. Konečně se rozlétly s praskotem dvře galerie a veliká, z černých oblaků utvořená koule, přivalila se před diváky, z níž známý hlas rytířův promluvil: „Karle, čeho žádáš ode mne? Proč mne znepokojuješ?“

Přítomní byli děsem bez sebe a zapřísáhali Schrepfera, jenž sám se bázni chvěl, aby ducha propustil. Avšak tento prohlásil, že to přesahuje jeho síly. A tak zůstalo strašidlo přes celou hodinu oddychující a vzdychající v galerii, vyvalilo se pak ze dveří a vrátilo se znovu, vyrážejíc bolestné zvuky, až konečně zmizelo. Polomrtví zaklínači zůstali pohromadě až skoro do bílého rána než se rozešli. Když se kurfirst o věci dověděl, dal ihned Schrepfera vypověděti z Drážďan a pohrozil mu přísným trestem, kdyby snad zákaz přestoupil.

Z tohoto popisu mohli bychom souditi na nedokonalou materialisaci, poněvadž ve výparech bylo lze ro-

zeznati pouze obličej. Avšak výjev se neděl způsobem mediúmnickým, nýbrž magickou silou Schrepferovou, snad za pomoci materialisačních vykuřovadel, — zrcadel a pod. aparátů nemohl Schrepfer alespoň při zaklínání rytíře de Saxe použít, poněvadž při této příležitosti vstoupil vůbec poprvé do paláce prince Karla.

Budiž konečně podotknuto, že zvláštní zvuk, jako úder na sklenici, jest výjev, který přichází velmi zhusta při spiritistických pokusech.

Crusius přecházel bohužel přes „elementární práce“ Schrepferovy, jež jsou fysickými manifestacemi, jak se s nimi shledáváme u Fausta-Wagnera, fakirů a moderních medií, příliš krátce, takže si o nich nemůžeme učiniti úsudku.

Crusius jest však o skutečnosti magických pokusů Schrepferových přesvědčen, ačkoliv se — jsa nakloněn oblíbené víře v ďábla — nevyjadřuje jasně, čím byly způsobeny. Avšak jeho slova ohledně toho jsou přece zajímavá:

„Že Schrepfer ukazoval skutečné postavy, jež měly býti dušemi zemřelých lidí, a že tyto mluvily, pohybovaly se, aniž by však hnuly nohou a jenom se vznášely, že částečně také velice zuřily, vyrážely strašné výtl, jest jisto nad veškerou pochybnost.“

Avšak pokusy Schrepferovy s rytířem de Saxe převádějí nás k jinému oddílu magie, totiž k zaklínání zemřelých, o němž povíme více v kapitole následující.

XI.

Nekromancie.

Jak známo, chce býti spiritismus průkopníkem spojení mezi lidmi a duchy zemřelých. A jest proto namnoze považován za jakousi „moderní nekromancii“. Avšak neprávem, neboť při nekromancii, jako při theurgii zasahuje magik činně do astrálního světa, kdežto u spiritismu očekává medium trpně, jak s ním astrální vlivy, jako se svým nástrojem, naloží. Ano, jest otázkou, zdali duchové lidí, nebo jiné kosmické inteligence, jsou příčinou — alespoň ve většině případů — výjevů spiritistických.

Již v nejstarších dobách bylo prováděno zaklínání zemřelých, zejména u starých Egypťanů, kteří jen k vůli tomu balsamovali těla zemřelých, aby bylo zachováno etherické i astrální tělo, jež obě se rozpadají, (zejména první z nich), při rozkladu těla hmotného. Tím způsobem, poněvadž etherické tělo bylo pak na nesmírně dlouhou dobu vázáno k mumii, mohli kněží egyptští poměrně snadno vstoupiti ve styk se zemřelým, kdykoliv jim bylo libo.

Jamblichus vypravuje výslovně, že také Babyloňané zabývali se nekromancii a že zaklínali duchy mrtvých a dotazovali se jich na budoucnost. Ve Starém Zákoně jmenují se tito zaklínači oboth. Biblický ob jest nečistý duch zemřelého, jenž obývá tělo nějakého muže nebo ženy a prorokuje z něho. (Deuteronom. 18. 10., I. Sam. 28. 8.)

Obothové nebyli tedy nekromanty, nýbrž mluvili v trance, jako naše moderní media.

O vlastní nekromancii starověku víme velmi málo. Zdá se, že původně šlo také o jakési zaklínání stínů,

jak nám dokazuje na příklad klassické místo Homérovo (Odyssea XI. 23—50.), kde běží o vyvolávání stínů zemřelých pomocí čerstvé zvířecí krve. Z místa tohoto jest patrnó, že se používalo u Řeků krve, aby se umožnila lepší materialisace stínů zemřelých nebo jejich astrálních těl.

Také u Římanů nalézáme Orakulum mrtvých a Lucan popisuje vyvolávání ducha padlého římského legionáře pomocí thesalské čarodějnice Erichthio. (Pharsal. VI. 452.)

U Anglosasů byla jiná metoda, používaná často při zaklínání mrtvých. Bulwer sděluje ji následujícími slovy:

„Jestliže čarodějka zaklíná mrtvé, jmenuje se Mortwyrtha. Vyhledá si ke své nekromantické operaci nějaký pohanský hrob, nebo staré místo obětní, zapálí tam oheň, vedle něhož postaví misku, naplněnou šťavami jistých bylin, smíšených s vodou. A kolem sebe položí do kruhu kousky stromové kůry, popsané runami a přitisknuté do tvaru šípů. Sama jest bosa, drží v ruce kouzelnou hůlku, kolem boků má pás, popsaný runami, na němž visí brašna z medvědí kůže, ověšená stříbrnými destičkami. Potom počne zprvu pomalu a pak stále rychleji a rychleji pohybovat se v kruhu, při čemž celkuvá zaklínání, načež naleje vodu se šťavami do ohně a tu zjeví se „scin-läca“, nebo-li fantom. Někdy však nezjeví se žádný duch, nýbrž čarodějka padne do vytržení a prorokuje.“ (Bulwer, Král Harald.)

Nekromancie dřívějšího středověku a její metody, jež byly obsaženy v grimoirech, se asi ztratily. A také z pozdního středověku, ačkoliv v této periodě bylo zaklínání mrtvých takřka na denním pořádku, nemáme naprosto pravého předpisu. Neboť následující pochází

z díla nosikruciánského, jež bylo sepsáno prý Tritheimem ze Sponheimu roku 1506. Tento spis sluje „Nadpřirozené a důvěrné tajemství ducha a duše světa a přirozené magie“ a dle Horsta byl jeden opis tohoto spisu prodáván své doby za 100 louisdorů.

Předpis poukazuje na staroorientálský původ a jest zejména zajímavý tím, že s nekromantickou obětí spojuje elementy hvězdopravecké a inkubaci. Jest zjevno, že celým tímto obřadem má býti probuzeno jasnozření. Ve spise se praví:

„Chceš-li mluvit s měsícem nebo hvězdami, nebo s mrtvými, nebo cokoli chceš jiného, nakreslí si následující figuru. — Kresba představuje anděla, který drží v pravé ruce kohouta, kdežto v trojúhelníku, z něhož vycházejí paprsky, jest napsáno planetární znamení Martovo. —

Potom vezmi živého bílého kohouta a slepici a utni jim hlavy nad nádobou s vodou, aby se jejich krev smísila. Potom vezmi tuto směs a postav ji na slunce. Necht se to stát téhož dne, kdy slunce stojí nejvýše, aby se voda zahřála. Pak k tomu přidej pšeničné mouky, udělej z toho tři koláče a nech je ležeti na slunci, aby uschly. Potom napiš s touže krví kohouta na tyto koláče jména andělů pátého zástupu (Barut, Saquinatel, Malginic, Tora, Nafast, Dymhy, Sequinac, Paratur, Marsus). A k tomu jméno jejich vládce Atymora. To napiš na každý koláč zvláště. Potom polož koláče pod měsíční světlo a hvězdy a promluv k tomu:

Zaklínám vás u Atymora a všech jmen andělů pátého zástupu, abyste lali hvězdám, nad kterými vládnete a měsíci moc, aby mně odpověděly na všechny otázky a také mně dopomohly k tomu, oč je požádám.

Potom vezmi kohouta se dvěma koláči, vlož je do

hlíněné nádoby, přidej k tomu čistého vosku a zakopej nádobu do země na místě, kam slunce svítiti nemůže. Pak se polož ke spaní a budeš mluvit s hvězdami a měsícem ve spaní a vše se dovíš, čeho si ve svých myšlenkách žádáš.

Avšak třetí koláč rozlom svýma rukama druhého dne a polož jej do rozbité nádoby a přilej k tomu starého vína. Postav nádobu na slunce, polož se na zem a promluv: Zaklínám vás, andělé světelných tváří, abyste mně byli nakloněni a zjevili mně k vůli Onomu, jemuž sloužíte, totiž Stvořiteli nebes a země, čeho si žádám, abych u vás našel milosti ke splnění toho, co mám v úmyslu.

Potom si umyj ústa. To učiň devětkrát za sebou každého jitra a pak jsi připraven mluvit s mrtvými. Jdi pak na místo, kde mrtví leží a jmenuj jména andělů páteho zástupu a jejich vůdce Atymora.

Jest také třeba, abys měl s sebou sklenici, v níž jest olej a medovina ve směsi a mluv následovně: Zaklínám vás, andělé předem jmenovaní, kteří předsedáte mrtvým a kteří střežíte kosti mrtvých! A postav sklenici na zem; tu ihned zmizí. A mluv dále: Slyšte, abyste vyplnili moji vůli a přivedli mně vzhůru N. N., abych s ním mohl mluvit a otázaní se ho dle pravdy a aby mně beze vší hrůzy odpověděl.

Opakuj pak zaklínání nanojvo. Jakmile uvidíš, že se země otevře, tu vezmi rozbitou nádobu s vínem a koláčem a pokrop tím místo kolem sebe. A tu jej spatříš beze všeho strachu, jak vystupuje z hrobu. Potom s ním mluv o věcech, jak si je přeješ a neboj se ho. Když byla tvoje vůle splněna, vezmi rozbitou nádobu do ruky a propust ho, totiž hoď nádobu před sebe na zem, aby se rozbila na kusy, a tu okamžitě zmizí. Buď mlčenlivý

a neprozrazuj ničeho bez vůle mrtvého, kterého jsi volal.“

Jeden nekromantický předpis, pocházející z doby reformační, nalézáme ve čtvrté knize „Okultní Filosofie“. Praví se tam:

Ve třetí knize tajné filosofie bylo také řečeno, čím a jak se tělo spojuje s duší a co se s ní děje po smrti. Věz totiž, že duše ještě po svém rozloučení s tělem se o ně stará, jako o něco příbuzného, co se jí dotýká. Tak vznášejí se duše těch, kteří zemřeli násilnou smrtí, jakož i duše těch, jimž nebylo popřáno řádného pohřbu, ve vlhkých a temných obalech blízko jejich těl.

Takové duše lze snadno přivábiti výpary a tekutinami, poněvadž mezi těmito a mezi pojítky duší a těl jest jistá podobnost. Proto se vykuřuje při citování stínů zvláště krví, užívá se k tomu kostí mrtvých, masa, vajec, mléka, oleje, medu a pod., což dává duším vhodných prostředků ku přijetí těla. Kromě toho musíme vykonati zaklínání na místech, kde se takové duše hlavně zdržují. Ať jest to již, že je přitahuje něco příbuzného k opuštěným tělům, nebo proto, že měly za živa nějakou zvláštní náklonnost k určitým místům, předmětům a osobám, nebo také pro smutný útvar některého místa, jež je zvláště vhodné pro trest a polepšení duší. Taková místa se vyznamenávají tím, že tam často vídáme zjevy strašidel a že vůbec se na nich přiházejí podobné věci. Sem náležejí hřbitovy, zvláště však místa popravčí a ona místa, kde v posledních letech se odehrála bitva, zvláště však místa, kde mrtvolý zavražděných nebyly pohřbeny s předepsanými náboženskými obřady.

Posvěcení nějakého místa, jakož i pohřební obřady, nutí totiž často duše, aby se těchto míst vzdalovaly.

Proto se nemohou duše zemřelých tak snadno citovati, vyjímaje lidí, o nichž víme, že zemřeli násilnou smrtí a že nebyli řádně pohřbeni.

Jestliže neuznáváme za vhodné vyhledati takového místa, hodí se k tomu také každé místo jiné, abychom tam mrtvé zaklínali, jestliže jen máme něco z těla zemřelého a jestliže v ostatním se řídíme předpisy. Poněvadž jsou duše jaksi duchovními světly, tu se k tomuto účelu hodí zvláště svíčky preparované, popsané jistými jmény a znameními, což působí velice mocně.

Při zaklínání mrtvých nedostačuje ostatně co zde bylo pověděno v každém případě, poněvadž vyšší část člověka, jeho duch, není závislá na vládě přírody a hvězd. Proto jest nutno, když chceme přivábiti takové duše, uchýliti se k mocnostem nebeským a mimopřírodním, které mají vliv stejně na obrazotvornost, jakož i na rozum a úsudek, jako jsou: tóny, zpěvy, modlitby, zaklínání, exorcismy a vše ostatní k tomu vhodné.“

V pekelném žaltáři jest uveden také způsob zaklínati duchy zemřelých, avšak hlavně k tomu cíli, aby mohly býti vyzdvíženy poklady. Jedná se tu patrně o duchy, kteří se zdržují na místech, kde leží poklady zakopány. Poněvadž tento ritus podobá se v mnohém obřadu, jaký jsme uvedli v kapitole o theurgii, přejdeme jej a zmíníme se raději o jednom předpisu, jak zaklínati duchy, kteří straší v budovách a pod.

V pekelném žaltáři se praví:

Pojednání o zapuzení hřmotícího ducha z nějaké budovy, nebo vůbec z nějakého místa.

Chceš-li zapuditi nějakého ducha z domu nebo budovy nebo vůbec odněkud, učiň to následujícím způsobem:

Kup si nové koště a zapal světlo, jehož přípravu ti později sdělím a vymet tímto novým koštětem při světle oné svíce celý dům. Když přijdeš s oním světlem na místo, kde se onen hřmotící duch zdržuje, tu ti světlo shasne a ihned na to uslyšíš vytl jako psa. Potom ustaň v metení a nech koště ležeti. Avšak nesmíš městi směrem ke dveřím, nýbrž směrem ode dveří a pak promluv následující zaklínání:

Já N. zaklínám tě duchu Astarote, kníže hřmotících duchů, abys mně tohoto ducha zadržel skrze Anomisam † Comneosama † Adebisda † Hav † Holosolidis † Astarot fix habidis, maxit, Lucifer Kersertissa †.

A když jsi řekl tato slova, vykuř celý dům tímto vykuřovadlem: Vezmi dřevo z jalovce, řešetláku a ode všech dveří v celé budově třísky, polož to vše na žhavé uhlí a tak nebude moci duch vyjíti dveřmi, nýbrž musí vyjetí z domu vykýřem do vzduchu. Avšak měj se na pozoru, abys jej nezaklel někam, kde musí choditi lidé, nýbrž nejlépe do nějaké pustiny a lesa a dej mu volného prostoru 12 stop v délce i šíři a k tomu mu dej veškeré ptactvo a zvěř v onom lese, jestliže mu toho Stvořitel dovolí a popřeje.

Jak udělati svíčky. — Vezmi lůj z černého kůzlete, dračí krev, síru, kadidlo a mastix, rozpust vše v tyglíku a udělej z toho svíčku v den a hodinu měsíční.

A když duch z domu vyšel a vykázal jsi mu jisté místo, které musíš dříve znáti, tu jej svaž těmito slovy: A když řekneš slovo s v a ž, musíš máti připraven provázek a učíš k tomu slovu svaž na provázku uzel a hoď jej pak do kruhu a svaž jej na tak dlouho, pokud ti bude libo, následujícími slovy:

Ó Astarot mas svaž † mně tohoto nepokojného hřmotícího ducha Adamam † mohi † Siccompof † et

Filius † Mandadiel svaž † Nosmiamo † lama † svaž
† Lijabaala svaž † Amen. Tato slova řekni třikráte.“

Tolik o pověstech stran velmi často prováděného zaklínání hřmotících duchů, jak jich užívali mistři popravčí, pastýři a tak zvaní „moudří muži“.

Z novější doby sděluje dvorní rada Karel z Eckartshausenu v knize „Aufschlüsse über Magie“ (svazek I., str. 57 a d.) nejvýš podivuhodnou citaci duchů zemřelých a lidí živoucích, jakož i vůbec nadsmyslných bytostí pomocí vykuřovadla, jehož si musíme povšimnouti tím spíše, poněvadž Eckartshausen byl u svých současníků jako člověk i jako učenec velice vážen. Autor píše:

Jeden cestující mne naučil, jak sám mohu způsobovati zjevy vykuřovadlem. Poněvadž po celý svůj život jsem byl velice žádostiv takových věcí, použil jsem příležitosti, když jsem se seznámil s jedním Skotem a rozmlouval jsem s ním o různých podivuhodných věcech. Vyjádřil se ke mně, že zná tajemství, jak způsobiti, aby se zjevily osoby zemřelé i žijící, když jsou poslední vzdáleny. Prosil jsem ho, aby mně to ukázal. Slíbil mně to a dal se tímto způsobem do práce:

Po jistém dohodnutí, kterému jsem se podřídil a jež později popíši, byl určen den a hodina. Přišel a já jsem mu sdělil osobu, kterou jsem chtěl viděti. Nato hodil jisté vykuřovadlo do pánvice a brzy se mi zdálo, že se z kouře tvoří podoba a bylo mně, jako bych viděl osobu, které jsem si žádal. Po nějaké době, když zjevení zase zmizelo, bylo mně, jako bych se probudil ze spaní. Nevím dojista, zdali jsem snil, či byla-li to skutečnost. Také se mně zdálo, jako bych byl s onou bytostí mluvil a tázal jsem se také na to skutečně omlou cízince, jenž mně odpověděl, že se mu to také

zdálo, že však nic zřetelného nerozuměl a že jest mu také velmi podivně po tomto zjevení.“ — Zdá se, že zde máme co činiti s něčím skutečným, podle zkušenosti Horstovy, již uvádí ve své „Kouzelné Bibliotéce“, svazek VI., str. 24., následujícími slovy:

„Chci se o tom zmíniti krátce. Byl jsem jat zvědavostí, chtěje také podniknouti takový pokus a to tím spíše, poněvadž jsem stále ještě o věci pochyboval. Abych si byl celé věci jist, a abych mohl svoje pozorování srovnati s někým třetím, vzal jsem k tomu mladého, chladnokrevného a nepředpojatého muže, jemuž jsem řekl, že zde vůbec neběží o zjevy nebo citování duchů, nýbrž že toto vykuřovadlo má zcela přirozenou sílu, že při něm bezděky spatřujeme fantomy a všelijaké duchovité, stínové postavy. Řekl jsem mu dále, že se sám o tom nemohu přesvědčiti a zdali by pro žert nechtěl se mnou učiniti tento pokus a s klidem a rozvahou pozorovati zároveň se mnou. Tento návrh byl přijat s potěšením; pak jsme vykuřovali a pocítili jsme po několika minutách svírání v prsou a nevolnost a také jsme cítili, že nám kouř působí velice na oči. Když byl kouř sesílen, zvolal mladý muž najednou: Nuže, pro Boha, tamto vznášejí se opravdu dvě postavy a ukazoval prstem k onomu místu. V tomto okamžiku jsem jich neviděl, ale když jsem pokročil k onomu místu a obrátil jsem se, domníval jsem se zcela určitě (neboť nechci se přesněji vyjádřiti), že spatřuji, jak od druhého konce pokoje jakási stínová postava člověku podobná se ke mně vznáší, kdežto neohrožený mladý muž se zabýval dvěma stíny, fantomy, nebo jak to chceme jmenovati, o nichž tvrdil, že se mu vznášejí těsně před očima a k tomu i já kromě oné první a těchto dvou postav, jsem se domníval viděti ještě jednu

postavu menší, nebo, abych mluvil pravdu, opravdu jsem ji viděl. Tato se zdála jaksi vystupovati ze země a vytvořovala se před mýma očima, takže mně při tom napadla známá slova: Vidím ze země vystupovati Bohy!“

Vraťme se však k vyprávění Eckartshausena.

„Cizinec nechtěl mně ostatně celé věci zatajovati a mluvil ke mně takto:

Viděl jste pokus, jak vypadá, ale jak se to děje, nemohu vám vysvětliti. Na svých cestách naučil jsem se tomuto tajemství od jednoho Žida, který se zdržoval dlouhou dobu v Arabii a považoval to za veliké tajemství Arabů. Abych vás přesvědčil, že to míním poctivě, řeknu vám součástky, z nichž se skládá vykuřovadlo. — Zde mně cizinec vypravoval součástky podivuhodného vykuřovadla. (Ve druhém dílu své uvedené knihy jmenuje Eckartshausen následující součástky svého vykuřovadla, neudává však poměry směsi: bolehlav, blín, šafrán, aloe, opium, mandragora, lílek, semeno z černého máku, šťáva z bahenního miříku, asa foetida a bahnitka čili rojovník. Podobné vykuřovadlo uvádí Agrippa v Okultní Filosofii, I. kapitola 43. Vykuřovadlo jeho záleží z blínu, šafránu, koriandru, miříku a černého máku. Kromě toho však praví se na témž místě: tak také kouř ze lněného semena, omanu, kořínků fialkových a miříkových způsobuje, že vidíme budoucí věci a že nás nadchne k prorokování. Také když pálíme vykuřovadlo z koriandru, miříku, blínu a bolehlavu, demoni se okamžitě shromáždí, proč se tyto rostliny jmenují také rostlinami duchů.

Tyto součástky hodte na žhavé uhlí do pánvice — řekl cizinec Eckartshausenovi — s vážnou vůlí, aby osoba, které si žádáme, se viditelně objevila. Avšak

musí k tomu býti jistá příprava, kterou zde podávám, jak jsem ji obdržel od onoho Žida. Zda jest k věci nutná či nikoliv, nemohu říci, avšak Žid mne ujišťoval, že nesmíme této přípravy vynechat, nechceme-li si způsobiti nepříjemností. Poněvadž věc znám příliš málo, neodvážil jsem se dosud provésti vykuřování bez těchto příprav. —

1. Zdržte se po 8 dní všech prudkých vášní.
2. Po 8 dní se neopíjejte.
3. Hleďte, abyste neviděli mnoho lidí.
4. Zdržte se ženy a čtěte denně o pomíjivosti života.
5. Myslete denně na osobu, jež se vám má zjevití. Vzpomínejte na společenské styky s ní, na dobro, jež vám učinila a při svých modlitbách na ni nezapomínejte.
6. Posledního dne, kdy se má duch zjevití, obědvajte se mnou v poledne a buďte u mne po celý den.
7. Slibte mi při své cti a při svém svědomí, že osobu, kterou žádáte, nechcete spatřiti z nějakého nešlechtného úmyslu.

Jestliže žije, slábně mně, že nechcete jí spatřiti v hodině, kdy je buď na modlitbách nebo kdy se zaměstnává nějakou prací, kterou vyžaduje povinnost jejího stavu, nebo zabývá-li se nějakými ctnostnými skutky.“

Zde běží zřejmě o zjevení se astrálního těla, po případě o jeho citaci, a sice právě tak u člověka žijícího, jako u zemřelého. Kdybychom i věřili, že tyto přípravy slouží jenom ke zvýšení obrazotvorné činnosti, tu přece poukazuje sedmý bod nezvratně k tomu, že opravdu se tu děje oddělení se astrálního těla

od živoucího organismu cizí vůlí, jak bylo podle mnohých zpráv ze starší doby prováděno velice často kouzelnictvím. Také je známo, že můžeme libovolně oddělit astrální tělo narkotickými prostředky. Ostatně veškeré tyto přípravy — jen jinak formulované — jsou, jak jsme viděli, u všech theurgicko-nekromantických pokusů.

Přípravy, o nichž se Eckartshausen zmiňuje ještě při citování ducha zemřelého, nejsou důležité, jenom na to se klade důraz, že jest zapovězeno, volati ducha zavražděného, nebo ducha osoby svedené nebo vůbec nějaké osoby, s kterou jsme v nesympatickém styku. Také nesmí býti zaklínač ani nemocen, ani poraněn. Eckartshausen pak pokračuje:

„Za nějakou dobu po odcestování cizincově učinil jsem tento pokus sám pro jednoho svého přítele. Viděl totéž co já způsobem stejným a měl také tytéž pocity.

Učinili jsme toto pozorování:

Jakmile se vykuřovadlo hodí do pánvice, utvoří se bílé tělo, jež v životní velikosti zdá se vznášeti nad pánvicí.

Toto tělo jest podobno osobě, kterou jsme chtěli spatřiti, jenže obličej jest popelavě šedý.

Když se postavě blížíme, tu cítíme odpor, asi tak, jako kdybychom šli proti silnému větru a tento odpor nás tlačí zpět.

Když se zjevem mluvíme, tu se na mluvená slova zřetelně nepamatujeme, a když zjevení zmizí, tu cítíme, jako bychom se probudili ze sna. Hlava jest při tom omámená. Vůbec cítíme pak stahování ve spodní části těla. Také to jest zvláštní, že spatříme zase ten-

týž zjev, když se octneme v temnu nebo když se díváme na temné předměty.“

Eckartshausen sdělil tento recept jednou lékaři, kterýž mu radil, aby učinil onen pokus bez přípravy, samotem a ve zcela malé dávce:

„Učinil jsem tak jednoho dne po obědě, když onen lékař byl se mnou právě jedl. Avšak jakmile jsem hodil onu dávku vykuřovadla na pánvici, ukázala se sice jedna postava, avšak zmocnil se mne strach, kterého jsem nemohl potlačit a musil jsem ihned onen pokoj opustiti. Asi tři hodiny mně bylo velmi zle a domníval jsem se stále viděti onu postavu před sebou. Požitím hojného množství vinného octa, který jsem pil s vodou a také vtahoval nosem, bylo mně k večeru zase lépe. Avšak cítil jsem přece skoro po tři neděle ochablost a nejzvláštnější při tom jest, že když si vzpomenu na onen výstup a zírám při tom trochu déle na temný předmět, zjeví se onen popelavý obraz manovo mým zrakům. Od té doby neodvážil jsem se již činiti dalších pokusů.

Zmíněný cizinec dal mi ještě jiné vykuřovadlo. Tvrdil při tom, že když se tím okouří hřbitov noční dobou, spatříme množství mrtvých vznášeti se nad hroby. Poněvadž však toto vykuřovadlo jest složeno z markotických látek mnohem prudších, neodvážil jsem se tohoto pokusu.“

Eckartshausen sdělil svoje zkušenosti jednomu spřátelenému učenci, jenž mu odpověděl dopisem ze dne 17. prosince 1785 následovně:

„Není vše přeludem; mnohé může býti také skutečností, neboť pomyslete, můj drahý, že mezi lidmi byla kdysi moře nezměrná, jako oddělující stěna, moře, kterých Evropané neznali a pomyslete, že možná

jsou jiné bytosti, o nichž my smrtelníci nemáme dosud tušení. Člověk vynalezl loď a stýká se s neznámými národy za mořem — proč by nebylo možno vejít ve styk se světem duchů, když vše jest jediným řetězem a celkem? Jeden zdejší rada vypravoval mně, že když byl ve Strassburku, byl také uveden jedním svým přítelem k podobnému zjevu. Také zde hodil umělec několik bylin do pánve s uhlím, načež vystoupil hustý kouř, z něhož se utvořilo tělo. Tento zjev se pohyboval přímou čarou k diváku avšak docela zvolna. Ale když tento kouř se přiblížil na šest kroků k tělu, bylo nutno se vzdáliti, neboť kdyby byl někdo dovolil strašidlu z kouře se přiblížiti, tu by prý divákem mrštilo o zem.“

Poslední poznámka připomíná tak mnohá vyprávění o zaklínání duchů, při kterých vyvolaní duchové zaklínače uvrhli na zem, ublížili mu anebo její docela usmrtili, jakož i známý příkaz, aby nikdo nepřestupoval kouzelného kruhu. Z předešlého probrali jsme různé formy nekromancie, jak se během doby vyvinuly, a viděli jsme, že jest nekromancie něčím zcela jiným než spiritismem a že náleží k vlastní magii.

XII.

Zírání do krystalů a podobná umění.

Přistupujeme teď k některým methodám, jimiž se probuzovalo jasnozření, a jež jsou v magii velmi důležité.

Za starých dob přikládaly se ovšem předmětům, na něž se zíralo, magické síly a tyto se přenášely docela na bohy nebo demony, o nichž se staří domnívali,

že jsou k oněm předmětům upoutáni. Ale ani dnes ne-
lze s určitostí říci, zdali posvěcením a jinými rituály
nepřenášejí se na hmotu jisté vlastnosti nové a ma-
gicky působící. Spíše bychom k tomu přisvědčili, soudí-
ce z různých známých událostí, mnoha svědky potvr-
zených, o talismanech a předmětech „prokletých“, jež
přinesly v š e m držitelům smrt, i když o této vlast-
nosti předmětu nevěděli. Příkladem toho je indický
„Hope“ diamant, modrý to diamant, který, jak histo-
ricky dokázáno, přinesl násilnou smrt všem svým drži-
telům. Měla jej Marie Antoinetta a po ní Lamballeová
a na konec Mac Lean, který zahynul s „Titanicem“.
Teď je modrý diamant na dně mořském. 4912.

Když jsme mluvili o magii u starých Židů, dotkli
jsme se také zírání velekněze na Uriim a Thummim,
totiž na šest světlých a šest temných drahokamů, kte-
ré nosil jako štít na prsou. Z toho všeho vyvinulo se
později zírání do zrcadel, jež sluje katoptromancie a
které bylo již prováděno ve starém Egyptě. Ve stře-
dověku bylo toto umění všeobecně prováděno a
máme tucty předpisů, jak zhotoviti skleněná ne-
bo kovová zrcadla k prorokování. Staří se totiž
domnívali, že příprava a látka, ze které zrcadlo
jest zhotoveno, rozhoduje. Jistá pravda snad by tomu
nasvědčovala, poněvadž podle souhlasného tvrzení
všech spisovatelů o divinaci a mantice působí mno-
hem silněji směsina sedmi starých kovů při magic-
kých zrcadlech, nežli kov jediný nebo sklo.

Pověstná Kateřina z Medici provozovala také zírání
do zrcadla a jak se vypravuje, tázala se svého
zrcadla na příští francouzské vladaře. Synové Kateřiny
objevovali se tolikráte, kolik let měli vládnouti.

Potom přešel zrcadlem jako blesk vévoda Jindřich Guise, načež nakonec se ukázal Jindřich z Navarry více než dvacetkrát. Podle podání byl u Kateřiny příslušující magik, známý biskup Lukáš Gauricius. Jest však pravděpodobnější, že tyto experimenty řídil Michal Nostradamus, známý dvorní magik Kateřinin.

Kromě do zrcadel dívali se mantikové také do vody, což slulo hydromancií. Cardanus popisuje široce takové experimenty dle Josefa Nigera a dle vlastních zkušeností: Láhev, naplněná svěcenou vodou byla postavena na slunce na stůl, bílým ubrusem pokrytý. Na ústí láhve byly položeny křížem dva listy olivové, tři hořící voskovice byly postaveny kolem a pak se vykuřovalo kadidlem. Nato následovala modlitba k sv. Heleně. Záhy nato viděli ve stínu stojící experimentátoři (několik dívek, jeden chlapec, a jedna těhotná paní) ve vodě postavy a sice jednou muže s lysou a nakloněnou hlavou, podruhé muže v rudém obleku. Cardanus sám neviděl ve vodě nic jiného než-li pohyb jako prášků a zvláštní vystupování bublinek. První zjev trval sedm minut a druhý tři hodiny.

Následující vypravování podává nám dobrý příklad, spadající do věštění tohoto druhu z doby revoluce. Jednajícími osobami jsou: hvězdář a dřívější předseda národního shromáždění Bailly, generál de la Marlière, člen konventu Bunel, Beugnot a jeden plukovník, který jako adjutant hraběte d'Estainga účastnil se americké války za svobodu. Jmenovaní bavili se často, jsouce spolu uvěznění, o mystických věcech, při čemž plukovník byl jejich zastancem proti voltainovskému skeptické ostatní společnosti.

Jednoho večera, když rozmluva se týkala magnetismu a podobných věcí, řekl generál plukovníku:

„Věříte tedy v Mesmera, Cagliostro a jiné?“

„Zajisté,“ odpověděl tázaný chladně.

„Nu, byl bych žádostiv, před svou smrtí spatřiti jednou takové jasnozřené scény.“

„Není to tak snadno na místě, kde se nalézáme, a však učiním, co mně bude možno.“

Plukovník dostal svému slibu a dovedl si postupně opatřiti potřebný materiál. Nepodařilo se mu ovšem sehnati jasnovidku a dopravit ji podloudně do Conciergerie, avšak bylo možno nahraditi ji v případě potřeby chlapcem 12ti až 14letým. Jenom nesměl býti hoch narozen ve znamení Střelce, Blíženců, nebo Panny a musil býti dojista nevinný. Takový chlapec byl objeven v osobě syna jednoho žalárníka a plukovník zařídil Bunelovu celu tak, že se hodila k somnanbulnímu pokusu. Vše se učinilo a upravilo jako to dělával Cagliostro a chlapec poklekl před skleněnou koulí, naplněnou vodou.

„Generále,“ pravil plukovník ve své úloze jako zaklínač, „udejte v minulosti nebo přítomnosti nějakou událost, kterou chcete poznati.“

„Rozsudek, který mne očekává.“

„Generále, zvolte si jiný předmět, byl bych zoufalý, kdyby odpověď dopadla zle.“

„Trvám na tom a ujišťuji vás, že odpověď, ať zní jakkoliv, mne nepoděsí.“

„Tu zanecháme svého zaklínání a pustíme se do partie whistu.“

„Jak? Vy se vzdáváte dříve než jste začal? Věděl jsem dobře, že vše jest pouhé dětinství.“

„Žádáte si toho tedy přece, generále? Nuže dobrá, začínám.“

Po půlhodinné, horlivé, magneticke manipulaci zaklínače byl on sám a také chlapec pokryt potem, kdežto tři diváci pocítovali nesnesitelnou úzkost. Konečně se počala voda ve skleněné kouli zřejmě pohybovat a chlapec zvolal:

„Vidím!“

„Co?“

„Dva muže, kteří zápolí.“

„Kdo jsou ti muži?“

„Nevím.“

„Kdo jsou ti muži?“

„Nevím.“

„Kdo jsou ti muži?“

„Ach, Bože! Jeden jest národním gardistou a druhý jest důstojníkem v generálském klobouku.“

„Kdo jest silnější?“

„Ach, můj Bože, národní gardista poráží důstojníka k zemi a stíná mu hlavu.“

Když toto vypověděl, padl chlapec ve mdlobách k zemi.

Bunel a Beugnot byli poděšeni, ja Marlière chvěl se na celém těle. Oba prvnější namáhali se domluvití prostřednějším, že přece mezi rozsudkem, který ho očekává a zápasem národního gardisty s důstojníkem, není souvislosti. Generál zůstal zamklým a oba jeho spoludiváci litovali hořce, že se účastnili tohoto zaklínacího vidění. Scéna odehrála se dne 20. prosince 1793. Večer, dne 21., došlo generála předvolání k tribunálu a dne 23. byl odsouzen a ještě téhož dne popraven. Avšak kat Samson vykonával tohoto dne svoji strašnou službu v uniformě granátníka národní gardy... Beugnot ujišťuje slavně a svatě, že plukovník byl

veskrze ctihodným mužem, o němž by nebylo možno se domnívati, že by se dopustil takového žertu a že by celá zaklínací scéna byla umluveným klamem mezi ním a chlapcem.

Martín Delrio vypravuje (Disquis. mag. Lib. II. Quaest. II. Syntagm. Nr. 4.) o jednom starém španělském vojáku, který prováděl tak zvanou onimanci, při které sensitivní osobě byl natřen nehet u palce nebo dlaň olejem, smíšeným se sazemí, načež obrazy se objevovaly na této ploše, osvětlené sluncem neb svíci.

Onen španělský voják popsal v Bruselu tímto způsobem odjezd vévody z Mediny Coeli z přístavu v Calais a také popsal nebezpečí, jež musil vévoda na své námořské cestě vytrpěti. Podle Jana ze Salisburi byla tato onimancie jakož i magie se zrcadly ve dvanáctém století všeobecně užívána a on sám byl jako dítě do tohoto umění zasvěcen. Jeden kněz, jemuž byl svěřen k naučení se žalmů, poručil mu a ještě jednomu staršímu chlapci, aby se posadili k jeho nohám. Potřel jim nehty svatým olejem, mluvil neznámá slova a zaklínání a tázal se pak hochů, co na svých nehtech spatřují.

Spolužák Janův objevil různé, jemné a temné obrazy. Naproti tomu on sám neviděl nic, kromě okolních předmětů, jež se zrcadlily. Proto byl Jan považován za neschopného k magii a nebyl k pokusům svým učitelem již připuštěn. — Zajímavé jest pozorování Jana ze Salisburi, že všichni magikové, kteří se zabývali tímto zíráním, z t r a t i l i v pozdějším věku zrak, s výjimkou jmenovaného kněze a ještě jednoho duchovního, kteří však z lítosti nad svým bludem odešli do klášterů v Clugny.

U této magie se zrcadly (*magia specularia*), naskytá se nám však podivuhodná analogie. Kiesewetter praví, že srovnával od sebe zcela neodvislé zprávy z různých století o pokusech katoptromantických a u národů na různém stupni kultury, kteří vykazují tak nápadný společný charakter, že jest velmi obtížno vysvětliti tyto pokusy pouhým tak zvaným dramatickým rozštěpením našeho já, ačkoliv se zde zřejmě děje takový postup. Jde totiž o jistý zjev muže, který tato vidění zahajuje a končí*).

První takový případ z počátku XVI. století vypravuje skladatel církevních písní Spengler, k němuž se dostavil jeden norimberský měšťan a přinesl s sebou do šátku zabalený krystal, o němž řekl, že jej obdržel před mnoha lety od nějakého cizince, se kterým se setkal náhodou na trhu a jež pohostil. V dík za to obdržel od cizince onen krystal, při čemž mu cizinec sdělil, aby, bude-li někdy chtíti zvědět něco skrytého, nechal zíratí do krystalu nevinného chlapce, kterýž mu pak zjeví při vhodných otázkách vše žádoucí.

Měšťan řekl pak Spenglerovi, že v této věci nebyl nikdy oklamán, nýbrž že zvěděl mnoho podivuhodného prostřednictvím chlapcovým, kdežto jiní lidé, vyjímaje jeho ženu, jež byla tehdy těhotnou — neviděli nic než průhledné sklo. Zprvu ukázala se vždycky postava jednoho muže v obyčejném tehdy oděvu. Potom se ostatní k tomu viditelně připojilo, když byly kladeny

*) Kiesewetter a po něm mnozí jiní přijali tuto teorii o rozštěpení lidského „já“, ale je to pouhá teorie, která ve skutečnosti nic nevysvětluje. Naše stanovisko je jiné. Popsanou magickou probudí se jasnovidnost a experimentátor vidí pak do astrální říše, v níž vládou určité, nám ovšem neznámé zákony, při čemž zasahují vždy stejné bytosti. Astrální říše je jen vyšší přírodní říše a proto i tam není libovůle a vše se musí dít podle stálých pravidel. Spis.

otázky, a na konec, když vše bylo hotovo, odcházela postava onoho muže a ostatek zmizel. Zmíněná postava byla ostatně často vidána, jak chodí městem a vstupuje do kostelů. (To znamená asi, že tato postava byla v krystalu viděna, ana chodí po ulicích). Tato věc se záhy v Norimberku rozhlásila, takže, když někdo popíral pravdu, nebo zatajoval zločin, hrozilo se mu mužem v krystalu. Také jednou byla jakási pochlebnost učenců ohledně jejich vědy přinesena před krystal a odpověď byla v krystalu přečtena.

Měšťan, kterýž na svou dobu byl ovšem zaujat vírou v satana, pocítoval po delším vykonávání svého umění výčitky svědomí, a přinesl svůj krystal Spenglerovi, který jej rozbil a s hedvábným šátkem, v němž byl zabalen, jej zahodil do stoky.

Podobný pokus zaklínací popisuje se při „Zaklínání archanděla Uriela“, kde se praví:

„Nurto však věděti, že ne každý člověk může anděla zaklínati, nýbrž že se tak může díti jen mladým, cudným chlapcem nebo pannou, která je dosud čista. Pokoj musí býti velmi čistý, stěny i okna se ověsí bílými látkami, jakož i stůl, u něhož sedí ona cudná osoba. Při zaklínání si vždycky vymíníme, aby se neobjevil v nějaké strašné podobě. Když je zaklínání hotovo, při čemž hochu nebo panně se potře palec pravé ruky olivovým olejem, tu se anděl zjevuje někdy ihned, avšak někdy též na poprvé nikoliv. Někdy bývá spatřován jako malý chlapec, jindy zase jako malý ptáček a tropívá si tu a tam ženty, avšak jenom se zaklínáčem.“

Problém, o jehož luštění mám zde běží, jest tedy již obtížnějším. V prvním případě byl odpovídající zjev mužem z tehdejší doby, ve druhém anděl, ve třet-

tím hoch nebo pták. Avšak věc stává se ještě spletitější podle jiného předpisu, jenž zní:

„Za doby nejslavnějšího tehdy, panujícího vladaře (má se císař Rudolf II.), přišel jistý Vlach ke komorníkovi téhož a nabízel vladari jisté arcanum, jímž Jeho Veličenstvo může denně zvědět, co činí francouzský král ve svém nejtajnějším pokoji. Jeho nabídka však nebyla přijata, nýbrž bylo mu darováno tisíc říšských tolarů a muži byl vysloven dík. Avšak komorník, jenž nebyl tak svědomitým, jako jeho pán, zmocnil se sám tohoto umění a svedl k tomu i jiné. Tato věc záležela v tom, že se přivedl cudný chlapec, nebo panna, kteří vzývali svatého Cypriana, aby jim dovořil spatřiti v ruce Šalamouna. Potom se objevil rudovousý Šalamoun uprostřed ruky (jež byla ovšem potřena olejem a sazemí) na svém trůně se žezlem v ruce a dýkou v ruce druhé a po obou stranách s jedním ministrem. Když se toto zjevení dostavilo, tu si přidrží mladík nebo panna ruku u ucha a táže se, co bylo žádáno, načež duch nebo Šalamoun odpoví.“

Toto vypravování o rudovousém duchu Šalamouna zní hodně dobrodružně. Avšak nalézá analogii v nové době, a to v případě nepochybném, jenže dramatické jednání jest ještě více vyzdobeno a má pečet východně-mohamedánskou. V hlavních rysech zůstává však celý pochod stejný jako v předešlých vypravováních.

Zpráva pochází od Williama Lanca (*An Account of the manners and customs of the modern Egyptians etc.*, Londýn 1837) a Lorda Prudhona, dále majora Felixe, anglického vyslance v Kahýře, Salta a ještě patě nejménované, vysoké osobnosti, jimiž jest potvrzeno. Tito Angličani a jeden Francouz, jménem De-labarde, slyšeli, že šejk Abd-el-Kader el Moghrebsi

jest mistrem ve vykonávání onimancie a že tímto způsobem objevil již zloděje v Saltově domě, pročež se dorozuměli s magikem a pracovali s ním pak buď společně v různých dobách nebo jednotlivě. Jeho způsob byl následující:

„Nevinný chlapec, panna, těhotná žena nebo černá otrokyně, jak se kdy událo, byli zvoleni, aby se dívali na zjevy a pověděli, co vidí. Zvolené osobě nakreslí magik třtinovým perem do dlaně pravé ruky a černým inkoustem čtverec dolejšího tvaru, při čemž do malých čtverců naznačeným pořádkem vpíše číslice. Dále naleje doprostřed největšího čtverce asi půl kávové lžičky téhož inkoustu, aby se objevilo zrcátko a velikosti kule do bambítky. Do této černé skvrny zírá ona osoba nejprve na svůj vlastní obraz. Před tím napsal magik na proužek papíru arabské zaklínání, t. j. část 21. verše 50. kapitoly Koranu, jež zní: „A toto jest odhalení a my jsme odhalili svůj obličej a tvoje tvář jest dnes zřetelná. Pravda! Pravda!“ — Na jiný proužek papíru napsal jinou zaklínací formuli: „Taršun! Tarzušun! Sestupte! Sestupte! Buďte zde! Kan

2	9	7
3	●	6
5	1	8

odešel kníže a jeho vojsko? Kde jest El-Ahmar? Kníže a jeho vojsko? Zjevte se sluhové těchto jmen!“ — Taršun a Tarzušun jsou dle výkladu magikova jeho služební duchové, El-Ahmar jest také knížetem duchů. Tato formule se rozstříhá na šest proužků. Chlapec musí usednouti na židli doprostřed společnosti, jež jest obklopena kruhem. Mezi mistrem a chlapcem se postaví pánev se žhavým uhlím a prvnější hází do pánvice dvojí druh kadidla, totiž takeh mabachi a konsonbradyaon, ve stejných dílech, při čemž chvílemi přidává indické ambry, takže hustý kouř naplňuje světnici a působí nepříjemně na zrak. Potom vsune papír se slovy z koranu chlapci vpředu do čepice, hodí jeden proužek papíru, popsaný zaklínací formulí, na žhavé uhlí, při čemž mumlá arabská slova:

„Anzilu aiuha el Džemiona el Džennun
Anzilu betakki matalahontomhon aleikum
Taricki, Anzilu, Taricki,“

s jistou kadencí, při čemž poslední slova zpívá a přerušuje tento recitativ jen, když se táže chlapce, jehož ruku stále drží ve své, zdali něco vidí v inkoustovém zreadle.

Po odpovědi „nikoliv“ na prvou otázku následuje za minutu chvění chlapce, který teď volá: „Vidím muže, který koštětem zametá podlahu“.

„Pověz mně, až bude hotov“, odpovídá magik a pokračuje ve svém zaklínání.

„Teď skončil,“ volá chlapec a magik přerušuje za své svoje mumlání otázkou: „Viš co je to korouhev?“ A když chlapec přisvědčuje, praví mu magik: „Řekni mu tedy, aby přinesl korouhev!“ —

Chlapec to učiní a brzy nato praví: „Jednu korouhev přinesl!“ —

„Jaké barvy?“

„Rudou.“

Takovým způsobem dal chlapec přinésti ještě černou, bílou, zelenou, modrou, až před sebou viděl sedm korouhví. (Těchto sedm korouhví odpovídá sedmi barvám, které astrologové připisovali planetám.)

Mezitím hodil magik druhý a třetí proužek papíru se svým zaklínáním do pánvice, přiložil nové vykuřovačlo a zpíval se vzrůstajícím hlasem dále magické formule. Potom přikázal chlapci, aby žádal, aby byl vztýčen sultánův stan. Stalo se. Pak bylo žádáno vojsko. Přišlo a rozložilo se táborem kolem zeleného stanu svého pána. Musilo nastoupiti v odděleních a řadách a čtvrtý a pátý proužek byl hozen do ohně. Byl přinesen vůl, na žádost chlapcevu ho přivlekli čtyři muži. Tři jiní muži ho porazili. Byl rozčtvrcen a v kusech položen na oheň a když vše bylo připraveno, bylo maso předloženo vojákům. Tito jedli a pak si omývali ruce. To vše popisoval chlapec, jako by vše viděl před sebou.

To vše opakovalo se beze změny při každém takovém jednotlivém podniku a končilo tím, že mu magik poručil, aby zavořal sultána, jenž ihned přijel ke svému stanu na hnědém koni, maje černý vous, zelenou korouhev a vysokou červenou čapku. Pak se sultán posadil, pil kávu a přijímal poklony svého dvora.

Po té řekl magik ke společnosti: „Teď jest vhodná doba, aby někdo položil otázku.“

Lane žádal lorda Nelsona. Magik poručil pak chlapci, aby řekl: „Můj mistr tě pozdravuje a žádá, abych spatřil Nelsona, a to rychle!“ (Dlužno podotknouti, že Nelson padl dne 31. října 1805 u Trafalgaru a že jistě ani magik ani chlapec nevěděli nic o jeho

zevnějšíku.) Chlapec tak učinil a řekl ihned: „Posel odešel a přichází s mužem v temněmodrém evropském obleku. Onen muž nemá levé paže.“ Pak se na okamžik zamlčel a pokračoval, když se byl jaksi hlouběji a s větším úsilím díval do inkoustu. „Nikoliv, neztratil levé paže, má ji položenou přes prsa.“

Nelson nosíval rukáv ztracené paže připevněný na prsou, avšak neztratil levou paži, nýbrž pravou. Aniž se byl o této chybě nějak zmínil, tázal se Lane magika, zda-li předměty se jeví v inkoustu tak, jako v zrcadle, či nikoliv.

„Jako v zrcadle,“ zněla odpověď, a to vysvětlilo dokonale omyl chlapcův, jenž ostatně o Nelsonovi sotva kdy slyšel, poněvadž teprve po několikerych pokusech dovedl jeho jméno vysloviti.

Druhou osobou, kterou Lane žádal, byl Egyptan, který se dlouho zdržoval v Anglii a když Lane se vypravil na cestu, ležel dlouhou nemocí upoután na lůžko. Chlapec řekl: „Zde přinášejí nějakého muže na nosítkách, jest zabalen v pokrývce.“ Dále řekl chlapec, že jeho obličej jest zabalen i bylo mu nařízeno, aby žádal, aby ho spatřil s odhaleným obličejem.

Učinil tak a řekl potom: „Jeho obličej jest bledý a má vousy pod nosem, avšak jinak nemá vousů“. To bylo správné. Při této příležitosti byl přítomen jeden Angličan, který se věci posmíval a řekl: „Nic by mi nedostačilo, než úplně dokonalý popis mého otce, o němž dojistá vím, že nikdo z přítomných ho nezná.“

Když chlapec ho volal jménem, popsal pak muže ve francouzském oděvu s brýlemi na očích, s opřenou hlavou o ruku, s jednou nohou stojícího na zemi, avšak s druhou dozadu zvednutou, jako by vstával se

židle. Tento popis byl přesně se shodující v každém ohledu, poloha ruky byla přivoděna trvalým bolením hlavy a poloha nohy pádem s lkoně, jenž se udál na houbě.

Na to žádal Delaborde vévodu de la Rivière. Posel byl odeslán a nato byl přiveden k sultánovi důstojník v uniformě se stříbrnou pontou kolem límce, výložkami a v klobouku. Delaborde byl udiven, neboť vévoda jest jediný ve Francii, jenž jako vrchní myslivecký mistr nosí takovéto porty. Tázal se při této příležitosti chlapce, podle čeho poznává sultána. Hoch odpověděl: „Jeho oděv jest skvostný, dvořané stojí kolem něho se skříženýma rukama na prsou a slouží mu. Má čestné místo na pohovce a jeho dýmka a konvice na kávu se lesknou diamanty.“ Na další otázku, jak poznává, že sultán poslal pro vévodu, odpověděl: „Slyšel jsem jeho slova v uších a viděl jsem, jak se k tomu jeho rty pohybovaly.“

Jindy žádal někdo ze společnosti Shakespeara. Když chlapec, Nubičan, viděl tuto postavu před sebou, dal se do smíchu a řekl: „Zde jest muž, jenž má vousy pod rtem a nikoliv na bradě a na hlavě má něco jako převrácený koflík.“ (Jak známo nosil Shakespeare tak zvanou mušku pod dolním rtem. Obrácený koflík jest tuhý, kůželovitý, španělský klobouk s úzkou střechou.) „Kde žil?“ tázal se někdo jiný. „Na jednom ostrově.“ bylo odpovědí.

Takový byl průběh těchto pokusů, jež se však ne vždycky a ne se stejným výsledkem dařily, při čemž chyby se připisovaly pravidlem povětrnosti, hlouposti chlapcově nebo jeho nenáležitému věku. Jestliže jevil bázeň nebo neklid při vidění, byl propuštěn a na místo něho byl přiveden jiný. Byl-li unaven, či mělo-li se ukon-

čítí, položil magik palce na jeho oči říkáje zaklínání a sejmul ho se židle.

Hoch pak často se pokoušel dívatí se nanovo do inkoustu, aby zase spatřil ony krásné věci. Záhy pak byl zcela při vědomí a byl velmi veselý, pamatuje se na to, co byl viděl, a rád to vypravoval, dodávaje k tomu nové okolnosti, takže nebylo pochyby, že svoje vzpomínky čerpá ze skutečně viděného.

Místo hocha vzal magik jednou mladou anglickou dívku a když připravil její ruku, viděla dívka, když chvíli zírala do inkoustu, koště, které metlo, aniž je byl nějaký muž držel. Tím se ulekla tak, že se již nechtěla dále dívatí.

Magik dobře pozoroval při těchto pokusech upjatou pozornost Delabordea, jakož i moc, kterou na osobu Evropana vykonává jeho pohled. I řekl mu, když propustil chlapce, že jest jist, že by s ním docílil stejných výsledků. Společnost ho nutila, aby pokus učinil.

Jenom nerad podrobil se tomuto vyzvání a viděl za krátkou chvíli svoji postavu. Jeho oči se však kalily, jak tekutina se polybovala, ale přes to záhy něco spatřil. Než, byl zachvácen hrůzou a přerušil pokus, namítaje, že jest to nadarmo, že ničeho nevidí.

Koupil však od magika později za 30 piastrů jeho tajemství a vykonával naučené ihned na to s výsledkem, užívaje magikova chlapce. Když byl povolán na rychlo do Alexandrie, pokračoval tím pilněji v pokusech, poněvadž tam se nemusil obávati dorozumění magika s chlapcem, kterého si ostatně sám vždy vyhledával v nejvzdálenějších čtvrtích města. A jak sám pravil, dařily se mu pokusy podivuhodně.

Mezi jinými žádal jednou, aby se zjevil lord Prudlem, jenž prodléval v Kahýře. Chlapec, když ho popi-

soval, řekl mezi jiným, když zcela přesně popsal jeho oděv: „Hle, to jest podivné, má stříbrnou šavli!“ A vskutku byl lord jediným mužem v Africe, jenž nosil šavli se stříbrnou pochvou. Jindy měl objeviti zloděje v domě dragomana Msary v Kahýře. Ale posel se nechtěl přes mocné vykuřování a silné zařikávání objeviti. Konečně však přišel přece a podal popis zlodějovy postavy a jeho vousu i turbanu, tak že nebylo pochyby, že stojí před chlapcem.“

Také jeden Angličan, jenž se dlouho zdržoval v Egyptě, naučil se od onoho magika tomu umění. Anonymní pisatel v „Review“ chtěl učiniti zkoušku a poslal pro chlapce. Experiment byl proveden a úplně se zdařil. Jsa zvědav, v čem vlastně tajemství záleží, zvěděl, že se mu to zdařilo pouze přesným opakováním formulí, kterým ho magik naučil. Řekl dále, že ostatně není si vědom nějakého vlivu, nebo moci nad chlapcem a že vůbec se neděje mezi ním a dítětem nějaké dorozumění. A ačkoliv od té doby opakoval onen pokus ještě mnohokrát se stejným výsledkem, tvrdil vždy, že naprosto neví, jak se vše to děje.

Tento zajímavý pokus má asi podklad hypnotický, z něhož se pak vyvine jasnozření. Že by však viděný zjev byl pouze hypnotickou suggestí, jest vyloučeno tím, že použitá media podrží upomínku na viděné a proto zde máme co činiti s jasnovidectvím, jež jest vyvoláno hypnosou a jež je tak mocné, že vzpomínka na zjevení se přenáší do normálního vědomí.

Také při zajímavých krystalomantických pokusech Johna Deea a Eduarda Kelleve, kteří dojista nejsou ve spojení s předešlým, nalézáme stejného záměta jícího muže, což je zřejmo z Kiesewetterova citátu dle Deeva denníku ze dne 26. července 1583. A

neméně překvapuje i to, že s podobným experimentem se setkáváme také v pekelném žaltáři. —

Přicházíme teď k jádru svého problému: veškeré zprávy se srovnávají v tom, že nějaká osoba — muž, bezpochyby ve španělském oděvu, malý chlapec, anděl nebo rudovousý Šalamoun se dvěma průvodci, nebo král se svou družinou, anděl nebo muž s koštětem se objevují, a buď šeptanými slovy, buď — což se děje častěji — obrazy a písmem odpovídají zírajícímu. Tyto různé zjevy jsou zřejmě stejnou bytostí v různých oděvech. Jest otázka, máme-li to vše považovati za svoje rozštěpené já, či nikoliv?

Dramatické rozdělení našeho transcendentního subjektu ve snu a při nejrůznějších mystických výjevech, jest dosti známé, avšak nikde nepřichází toto rozštěpení takovým způsobem, aby se toto rozštěpené já zjevovalo samo sobě a na svůj rozkaz, aby zase sobě předvádělo líčené výjevy. Kromě toho jest základní plán celého vidění, jenž všude prokmitá, příliš zvláštního druhu, než aby mohl býti hledán ve psychologicko-fysiologických zákonech naší osoby. Odkud pochází tedy stále se opakující viděný obřad od koštěte až k sultánovi a proč, dle jakého psychologického zákona, musí se představovati transcendentní subjekt dle národnosti hned jako muž v moderním kroji, hned jako Šalamoun, sultán, král atd., což vše je toutéž bytostí vždy s jinou maskou?

Skoro bychom pomyslili na „Flagae“ nebo „Flaga“ Paracelsa, o nichž praví tento spisovatel (Philosophia sagax, Lib. I. cap. 5.): „Také dovedou pomocí nekromancie, že tajemství lidí a vše to, co skrývají, může býti vyjeveno, neboť jsou takoví (duchové), kteří to vědí. A proto, když se někdo domnívá, že jest sa-

moten, tu jest něco u něho, co my lidé nevidíme, a co jest při nás, při našich skrytých slovech a dílech. A kdo s těmito duchy dovede mluvit a zacházeti, může vše to vyzkoumati, o čem se lidé domnívají, že činí docela potají. A ti, již znají tajemství lidí, jmenují se Flage a ten, jenž je dovede přemoci a donutiti k tomu, aby se mu poslušně podrobili, jest pravým nekromantem.

A jsou různé cesty, jimiž se může Flaga dotazovati, avšak všechny se zakládají na jediném principu. Mají-li se tedy ona tajemství vyjeviti, dlužno si zvoliti nějakou cestu a tito Flaga musí býti poslušni a vše to učiniti viditelným v zrcadle, krystalech, uhli atd., a nejen, že jsou sami viditelní, nýbrž užíme i to, co onen člověk ukryl, jehož Flagum jsme volali. Tak se nalézají skryté poklady, čtou se zavřená psaní, tak užíme nahé a odhalené, co je zakryto, tak se nám zjeví město někde skryté a tak se nám přiblíží vše, co je vzdáleno. Neboť tak, jako člověk musí býti podroben císaři, tak také Flaga možno donutiti, aby se projevil v zrcadlech, brejlích, uhli, na nehtech, atd.“

Někteří moderní okultisté se domnívají, že obrazy, spatřované v krystalech, zrcadlech a jiných takových předmětech, jsou astrálními obrazy událostí, jež se sběhly a jež se dějí, které jsou zapsány v astrální od počátku jako v ohromné knize světových dějin. Buď tomu jakkoliv, jest krystalomancie problémem velice zajímavým a zajisté nemálo důležitým.

Zmínili jsme se v jedné z předešlých kapitol o určování jmen andělů a demonů pomocí kabbalistických method. Poněvadž jest třeba určiti po případě taková jména i v krystalomancii, uvádíme zde jednu z nich. Jest to tak zvaná metoda o devíti komorách neboli Aiq Bekar. Dle následující tabulky napíše se 27 písmen

abecedy na třikrát tři políčka vedle sebe, nejprve 9 prvních písmen abecedy od prava počínaje, pak dalších 9 do prostřední řady atd. až do konce. Celek vypadá pak takto:

Sh	L	G	R	K	B	Q	J	A
M*	S	V	K*	N	H	Th	M	D
Sz*	Sz	T	P*	P	Ch	N*	Gh	Z

Konečná písmena jsou označena hvězdičkami.

Vypočítávání jména anděla nebo demona jest závislo od jednoho z 72 jmen božích, uvedených v Šemhamphorasí v kapitole o pekelných žaltářích. Chceme-li naléztí jméno anděla nebo demona, zvolíme si jedno z těchto jmen a dle tabulky druhé vyhledáme tři písmena jeho jména v dotčených rubrikách. Při jménech andělů jdeme od rubriky v pravo „dobří“ a při jménech demonů vycházíme od rubriky v levo „zlí“. Viz tabulku na následující straně.

Při hledání ducha některé planety béřeme zřetel k rubrice planetou označené, při dobrých shora, při zlých zdola. Na př., hledáme-li jméno některého demona Slunce, tu zvolíme nejprve nějaké jméno boží, (podle kabaly) na příklad MLH, Melahel, tato tři písmena vyhledáme pak v rubrice, označené „zlí“ V rubrice, jež dole je označena znamením Slunce, jest v téže řadě s M písmeno A, s písmenem Ľ jest písmeno Ch a s písmenem H jest písmeno M. Jméno demona jest tedy Achm. Aby však se rozeznávala jména dobrých duchů od demonů, připojujeme k tomu některé i ze jmen, označujících boží všemohoucnost, jako EL, ON, IAH nebo IOD, což s prvnějším bývá vyslovováno zároveň. A poněvadž IAH jest jméno, ozna-

čující dobrodiní a JOD božství, připojují se tato jména jenom u andělů. Naproti tomu El, což značí moc nebo sílu, se příkládá dobrým i zlým andělům, neboť zlí duchové nemohou existovati aniž jednati, když se jim vezme moc boží. Proto jméno hledaného demona zní

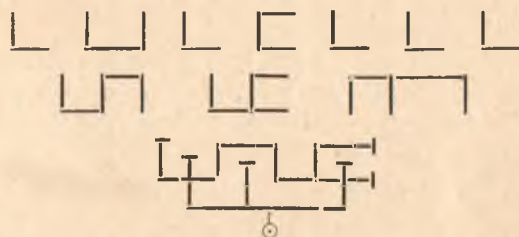
	⋈	♀	♂	⊙	♂	♀	♂	dobří
Th	Z	V	H	D	G	B	A	A
Sh	N	M	L	K	J	T	Ch	B
R	Sh	R	Q	Sz	P	Gh	S	G
Q	V	H	D	G	B	A	Th	D
Sz	M	L	K	J	T	Ch	Z	H
P	R	Q	Sz	P	Gh	S	N	V
Gh	H	D	G	B	A	Th	Sh	Z
S	L	K	J	T	Ch	Z	V	Ch
N	Q	Sz	P	Gh	S	N	M	T
M	D	G	B	A	Th	Sh	R	J
L	K	J	T	Ch	Z	V	H	K
K	Sz	P	Gh	S	N	M	L	L
J	G	B	A	Th	Sh	R	Q	M
T	J	T	Ch	Z	V	H	D	N
Ch	P	Gh	S	N	M	L	K	S
Z	B	A	Th	Sh	R	Q	Sz	Gh
V	T	Ch	Z	V	H	D	G	P
H	Gh	S	N	M	L	K	J	Sz
D	A	Th	Sh	R	Q	Sz	P	Q
G	Ch	Z	V	H	D	G	B	R
B	S	M	R	L	K	J	T	Sh
A	Th	Sh	R	Q	Sz	P	Gh	Th
zli	♀	♂	♂	⊙	♂	♀	♂	

ACHMEL, čili Achamiel. Jest to mocný duch, neboť jeho číslo jest 49 (totiž svaté číslo 7×7 , A = 1, Ch = 8, M = 40).

Zbývá ještě z nalezeného jména odvoditi jeho charakter nebo pečeť. K tomu bylo používáno různých me-

thod a nejstarší z nich jest tajné písmo, kterého užíval Mojžíš a proroci, pročž nemůže býti tak snadno zjeveno. Metodu, kterou doporučuje Agrippa, jest právě ona „metoda devíti komor“. Napíšeme místo jednotlivých písmen (Achamial) formy jednotlivých komůrek do řádky. (Viz diagram.) Potom spojíme tyto značky (druhá řádka) a konečně stáhneme vzniklé figury v jednu (třetí řádka). Dole přičiníme pak znamení dotyčné planety. Uvedené metody jest používáno v magickém klíči Šalamounově.

Achamial =



XIII.

Čarodějství.

Rozebrali jsme v předešlých kapitolách tak zvané vyšší magické umění, k jehož vykonávání je třeba vyšší inteligence a znalosti literatury. Nyní přihlédneme blíže k magii nejnižšího druhu, tak zvaným čarám, jejichž charakteristickou vlastností jest, že postrádají jakýchkoliv ušlechtilějších motivů a že slouží buď k ukojení chťiců a žádostí nebo pomsty. Jinými slovy čary jsou magie škodlivou a záleží hlavně v používání prostředků sympathických a antipathických a někte-

rých primitivních vědomostí o astrálních silách, jež se sdělovaly s generace na generaci tradicemi.

Že při čarách bylo a jest používáno také velmi často látek rostlinných, a to najmě látek narkotických, potvrzuje jen vyslovený názor, že vědomosti s tím spojené přenášejí se tradicemi, jako se dělo v tak zvaném lidovém lékařství. A právě jako u tohoto se nalézalo často velmi cenné zrnko, jež v moderní době dobře posloužilo vědě lékařské, tak analogicky můžeme považovati za jisto, že mnohá vlastnost některé rostliny, v čarách užívané, má podklad reálný, a proto nesmíme ani tyto předpisy prostým lidem užívané, již předem zavrhovati.

Pravou sférou čarodějství jest ovšem středověk, avšak viděli jsme, že již ve starém Egyptě provozovaly se škodlivé praktiky pomocí figurek a také v době novější jest také hojnost příkladů, zejména v některých krajinách na venkově, že se čary provádějí, buď k osobnímu užítku, anebo aby se jimi škodilo.

Není možno uvést čarodějství v jakýsi systém, jako magii vyšší, neboť method jest ohromné množství a mnohé čarodějně operace jsou velmi složité, neboť se skládají z několika akcí, jež směřují k jednomu cíli. Čaroděj používá jednak své imaginace, oživené vůlí, působí tak na astrál, za druhé dovede narkotickými prostředky, jako na příklad mastěmi čarodějuic, vybavití svoje astrální tělo a působiti jím do dálky, což jest činnost nejnebezpečnější a za třetí může ještě k tomu použití sympathických a antipathických prostředků a odu.

Aby čtenář pochopil, co se míní terminem „prostředky sympathické“, uvedeme zde dva nebo tři, čímž bude nejlépe ilustrováno toto odvětví lidové magie. Nejzná-

mější z prostředků sympathických jest onen, který se všude používá u lidu k zahánání obyčejných bradavic na ruku, nebo jiných částech těla. Předpisy k tomu jsou mnohé. Nejobyčejnějším jest onen, jenž přikazuje, aby se čerstvě uříznutou a krvácející hlavou holouběte potřely všechny bradavice směrem dolů — při tom se musí holubí hlava držeti v nějakém šátku a nikoliv v holé ruce — a nato se hlava někam zakope, nejlépe blíže tekoucí vody. To se děje as proto, aby co nejdříve zetlela. Podle lidové víry zmizí bradavice ve stejné době, jakmile holubí hlava zetlí. K témuž cíli možno však vzíti i někde na poli nebo v lese nalezený kus starého papíru nebo kus pochozeného hadříku, kterým se bradavice potírají, načež se hadřík zahodí. Velmi důležitým dodatkem při těchto předpisech jest však pokyn, aby se dále na vykonanou proceduru nemyslílo. To poukazuje k tomu, že nutný fyziologický pochod, bez něhož se experiment podařiti nemůže, jest vyvolán vlastní zvýšenou imaginací osoby, jež pokus koná — jinými slovy autosuggescí — a že dodatkem, aby se na věc nemyslílo, nebo i krátce na ni zapomělo, chce recept zameziti autosuggesci opačnou, která by ovšem výsledek zmařila. Z uvedeného poznáme snadno, že naši předkové se svou posmívanou lidovou magií znali velmi dobře jisté psychologické zákony, jichž pochopení a vysvětlení bude moderní vědu státi ještě mnohou námahu a to hlavně proto, že sama si klade největší překážky zavrhováním všeho, co okamžitě vysvětliti nedovede. Jiný sympathický prostředek léčivý je tak zv. transplantace. Provádí se tím způsobem, že chorý si tajně vyhledá v lese za jarní doby nějaký mladý a zdravý strom. Tradičně vypravuje, že se to má státi v ranních hodinách o Velký pátek. Pak nařizne chorý dosti

hluboško kůru stromu a do rány tak způsobené nakape něco své čerstvé krve z lehké rány, kterou si způsobil na levém předloktí. Na to se rána stromu zaváže zahradnickým voskem. Předpisy tvrdí, že po čase strom onen zahyne, kdežto churavý člověk se pozdravil. Vysvětlení tohoto pokusu je již obtížnější než v případě předešlém, ač i zde může podnětná imaginace učiniti pravé divy. Avšak je také možno, že vyvolanou procedurou vyvolá se jakýsi astrální vztah (k tomu by poukazovala lidská krev, jíž je zde užito) mezi člověkem a stromem, jímž pak jsou umožněny emanace vzájemné, jak o nich mluvíme v této kapitole níže.

Mezi sympathickými prostředky je ovšem také mnoho takových, jež mohou býti velmi škodlivé, což lze obyčejně poznati na prvý ráz. Před takovými ovšem varujeme.

Vysvětliti veškeré sympatické vztahy v říši zvířecí, rostlinné i nerostné a vzájemné jejich účinky na člověka a vůbec na celou přírodu, jest za dnešního stavu vědy naprosto nemožno, avšak jistá zrnka poznání jsou přece již nalezena a z toho, co uvedeme, může čtenář učiniti si přece jen jakousi představu o těchto jemných influencích, jež, čím jsou jemnější, tím zároveň mocnější.

Abychom uvedli příklad nejdrastičtější, uvádíme kouzlení pomocí voskové figurky. Carrichter praví (Von Heylung zauberischer Schädlen.):

„Také se dělají čáry voskovými figurkami, jimiž někdo může býti poraněn na kterémkoliv údu. Čáry s těmito figurkami dělají se různým způsobem: neboť udělají voskovou figurku se všemi údy jako u člověka a svou imaginací učiní, jako by to byl onen člověk, jemuž chtějí ublížiti. Staví pak figurku na kousek dřev-

va, aby mohli na ni střílet, k čemuž mají buď ocelový luk nebo malou kuši. A střílejí pak na to místo, které chtějí poraniti. Jakmile je stílnou, ochrne onen úd jako mrtvící a mnohdy to bylo také za mrtvici považováno.“ O téměř druhu čar praví Paracelsus (Paramirum):

Jestliže nosím ve své vůli nepřátelství proti někomu, tu se může toto nepřátelství projevit jenom nějakým prostředníkem, to jest tělem. Proto jest možno, že můj duch bez pomoci mého těla někoho probodne, nebo poraní mečem. Jenom svou vroucí žádostí. Také jest možno, že převedu svou vůli ducha svého protivníka do obrazu a že ho pak v obraze poškodím nebo ochromím dle své libosti. Vězte, že působení vůle jest velikým faktorem v léčení. Neboť někdo, kdo sám sobě nic dobrého nepřaje, a při tom nenávidí, může ve skutečnosti zakusiti účinek vlastních kleteb. Neboť kletby nejsou ničím, než vyjádřenou vůlí ducha a také jest možno proklítí obrazy, aby způsobily nemoci, jako zimnici, padoucnici, mrtvící a pod. A vy, lékaři, nežertujte s těmito věcmi, neboť velmi málo znáte sílu vůle, neboť vůle jest tvůrcem takových bytostí, s nimiž rozum není v žádných vztazích.“ (Paracelsus zde míní astrální formy, jež vznikají při každé naší myšlence a jež jsou dle citové nálady člověka více méně oživené. Tyto bytosti doprovázejí prý v celých zástupech lidí nízkých a vášnivých povah a působí na ně, živíce se jejich životním odem, který vstřebávají, velice zhoubně. Takové astrální myšlenkové útvary existují hojně na místech neřestí a podněcují lidi sensitivní a strhují je k nízkým vášním. A na jiném místě pokračuje autor o téměř předmětu:

„Avšak ještě jednou budíž pověděno, že víra zmůže zrovna tolik jako tělo.“ K porozumění toho praví: „Jsi

viditelný a tělesný, avšak je tu ještě jeden neviditelný, jímž jsi také ty. Co činí tvoje tělo, to činí i onen druhý, neviditelný, avšak neviditelně. Věz tedy o víře, že jest podkladem oněch figur, které člověk udělal z vosku ve jménu svého nepřítele a které poškodil, aby porušil jeho těla a zrovna tak poranil onen neviditelný svého nepřítele neviditelně. Že Bůh toho dopouští, jest znamením, že toho dovedeme a také důkazem, čím jsme. nikoliv však toho, abychom tak činili. Kdo tak činí, pokouší boha, a učiní-li to, běda jeho duši. Takovým způsobem vykonávají čarodějníci svoje praktiky s obrazy. Namalují obraz na stěnu a vtukou do něho hřebík. Totéž činí i jejich víra, jež také zatluče neviditelný hřebík do astrálního těla nepřítelova, jestliže tomu Bůh nezabrání a zrovna tak vznikly i čáry k lásce, jimiž oмамují ženy, učiníce voskové obrazy a nechávající je pomalu nad světlem tavití, takže tím jejich duch svým neviditelným světlem dráždí ženy a oni tím docilují milování.“

Takové obrazy bývaly druhdy k posílení kouzla, také ještě pokřtěny jménem toho, komu obraz svědčil. Avšak tyto křty musil učiniti kněz a to se také dělo. Bodin ve své „Daemonomanii“ žaluje, že kněží se dávají pohnouti penězi a přízní, aby vydávali lidem posvěcené hostie, světíli španelský pergamen, prsten, popsané kovové tabulky, které se kladly pod oltářní pokrývku, křtily ropuchy, voskové figurky, kladouce je při mši pod příkrývkou oltářní.“

A Carrichter praví:

„Tak činí dívky, když se vzdálil jejich miláček a trápí ho, aby se musil vrátiti. Tu vezmou rostliny, které k líbosti satana a v jeho jménu utrhnou, koupí si v jeho jménu nový hrnec, vloží do něho veškeré ony předmě-

ty, rozdělají pod ním oheň a volají onoho člověka, kterého si přejí, házejíce při tom do nádoby jeho vlasy, jestliže jich mají. Jestliže pak takový člověk nemůže k nim přijíti, tu buď ztratí rozum anebo zemře hrůzou.“

Abychom si u tohoto okouzlení obrazy vysvětlili proces, jenž se tu děje, všimněme si, co praví Kant o hmotě: „Zdá se,“ píše ve „Snech duchovidce“, že jakási duchovní bytost jest se hmotou co nejúžeji spojena a v ní přítomna a že nepůsobí na ony síly prvků, kterými jsou vespolek vázány ve svých poměrech, nýbrž že působí na vnitřní princip jejího stavu.“ Jakého druhu by tato bytost byla, o tom nás alespoň částečně poučují badání profesora Jägera. Tento badatel dokázal, že jest nutno okysličování tělesných látek, jež zbyly po rozkladných pochodech, aby byly vyloučeny z těla a nebránily dalšímu postupu životnímu. Při tomto okysličování uvolňují se látky tak veliké jemnosti, že unikají všem chemickým metodám vyšetřovacím. Jäger jmenuje tyto látky životním agensem, látkami duše, a považuje je za bezprostřední budiče duševních stavů nebo tělesných pocitů, jako radosti, zlosti, hrůzy, bázně a j.

Při každém vzájemném působení ducha na tělo a naopak jsou tyto látky uváděny v pohyb. Tak nějaké podráždění, namířené na smyslový orgán, vyvolává právě tak jistý rozklad protoplazmy nervů a mozku, jako naopak, náraz vůle, jenž vede ke stažení svalovému, na příklad ke zdvižení paže. Proto lze míti za to, že v prvním případě vzniknutí těchto podivných látek vyvolává smyslové pocity a v druhém případě, že se jimi působením vůle ovládá soustava nervová. Tento životní agens jest hmotné povahy, poněvadž však není dokazatelnou substancí chemiky, nýbrž dá se poznávati pouze fysiologicky, na př. čichem nebo měřením tepů

atd., umísťuje se docela neodvisle oproti látkám chemickým a lze jej porovnatí snad s podivně působícími emanacemi neorganických těles, jak jsme je poznali u radia.

Okolnost, že u tohoto životního agense běží o rozštěpování protoplazmy, to jest tělesné základní látky všech organických bytostí, kteréžto odštěpené látky se pohybují v o l n ě v těle a také m i m o tělo, činí jejich vztahy k duši tím pravděpodobnějšími.

Tento životní agens hraje asi také hlavní úlohu při experimentech plukovníka D. Rochase, prof. Luyse a i. De Rochas uvedl různé osoby pokusné do somnambulismu, při čemž se dostavila známá necitlivost kůže. Avšak při tom také konstatoval, že citící schopnost nemizí, nýbrž že se přemísťí n a v e n e k.

Tyto jeho pokusy jsou tak důležité k vysvětlení problému o očarování, zejména pomocí magických figurek, že se musíme o nich zmíniti podrobněji. Jest jimi proveden důkaz, a to důkaz opakovaný i jinými badateli, jak uvedeme, že ony posmívané zprávy a pověsti o „udělání“ a „očarování“, jež byly odkazovány do dětských pohádkových knížek, mají zcela pravdivý podklad, a to podklad fyzikální.

V následujícím citujeme první výsledky de Rochase, jež na tomto poli znamenají počátek nové badatelské éry.

O č a r o v á n í.

(Pokus páně de Rochasův.)

2. srpna.

Tyto pokusy děly se včera za přítomnosti dvou lékařů, členů akademie věd, a velmi známého matematika.

Pan de Rochas zkoušel umístiti citlivost subjektu ve fotografických deskách.

Uvedl první z těchto desek ve styk se subjektem neuspaným; takto pak získaná fotografie subjektu nejevila k němu žádného vztahu.

Druhá deska, uvedená předem ve styk se subjektem uspaným, lehce exteriorisovaným, dala obraz trochu jen citlivý vztahně k subjektu.

Třetí deska, vložená do fotografického přístroje, když byla dříve silně nabita citlivostí uspaného subjektu, dala fotografii, jež jevila nejpodivnější vlastnosti.

Kdykoliv se badatel dotekl obrazu, zobrazený subjekt to cítil. Vzal konečně špendlík a poškrábal jím dvakráte vrstvu plotny, kde byla zobrazena ruka subjektu.

V téže chvíli omdlel subjekt v křečích. Po probuzení sledány dvě červené skvrny podkožní, odpovídající oběma škrábnutím na fotografické vrstvě.

Pan de Rochas takto provedl co nejúplněji „udělání starých“.

V tak tajemné říši těchto fakt omezíme se na to, zůstatí pouze upřímnými vyprávěči. Neběží zde o věření neb o nevěření. Povídáme, co jsme viděli, — tot' vše.

Vizme nyní podrobnosti podané autorem objevu v „L'Initiation“ (17. svazek, č. 2., listopad 1892).

Většina subjektů, jestliže zpřecitlivíme jistými pochody jejich očí, vidí unikati ze zvířat, rostlín, krystalů a magnetů světlo, jež by mohlo míti přímý vztah s tímto zářením.

To stanovil poprvé před padesáti lety učený rakouský chemik baron Reichenbach.

U člověka tyto výrony vycházejí z očí*), z nozder, z uší a z konců prstů, kdežto ostatek těla jest prostě pokryt vrstvou, podobnou svítícímu chmýří. Vymístíme-li sensibilitu subjektu, vidí z ř e c í subjekt tuto svítící vrstvu, jak opouští kůži a přenáší se právě do té vrstvy vzduchu,, kde možno přímo stanoviti citlivost subjektu dotykem nebo štípáním.

Pokračuje v pochodech schopných vyvolati exteriorisaci, poznal jsem pomocí těchto různých pochodů, že se postupně utváří řada vrstev velmi jemných, soustředěných, oddělených pásy necitelnými, a to až na několik metrů od subjektu. Tyto vrstvy jsou od sebe vzdáleny asi 5—6 cm., a první jest od necitelné kůže vzdálena na polovinu této délky.

Dle teorie o chvění, jež dnes slouží k vysvětlení šíření a vlastností světla, vzduchu i elektřiny, možno předpokládati, že tyto citlivé vrstvy a tyto necitelné pásy vznikají interferencí vln, jež působí maxima a minima; a bylo přirozeno pátrat, zdali vlny různých rychlostí aneb směrů, potřebné k vyvolání interferencí, nepocházejí ode dvou velkých rytmických pochodů v lidském těle, totiž od tepu srdce a od dýchání.

Byl jsem tak přiveden ke zkoumání, zdali tyto vrstvy, jimž jsem dal dle Reichenbacha jméno od, sdílejí vlastnost vln studovaných ve fyzice, zda se totiž odrážejí nebo lámou.

Pomocí sádrového hranolu o straně 30 cm., provedl jsem četné pokusy v různých okolnostech, ale základní úkaz se komplikoval úkazy druhotnými, a vše, nač se

*) Nejnověji byl s to v la Charité Dr. Luys rozpoznati jisté nervové choroby dle barvy očních výronů nemocných osob, popsanych jasnozřecím subjektem.

domnívám moci uzavíratí ze svých pozorování, jest, že sádrový hranol propouští tyto vlny, odchyluje je dle zákona, který jsem dosud nemohl stanoviti.

Co mám však za přesně stanovené, jest, že tekutiny vůbec nejen od zastavují, ale jej rozpouštějí; to jest, že dáme-li na příklad projíti sklenicí plnou vody jedné z citlivých vrstev, tělu nejbližších, povstane o d i c k ý s t í n, vrstvy následující zmizí za sklenicí v určité rozleze; dále pak voda ve sklenici stane se úplně citlivou a sama, po nějakém čase (nejspíše když je nasycena) vypouští citlivé páry, zdvihající se svisle s jejího povrchu. Konečně, oddalujeme-li sklenici, zůstane voda v ní obsažená, citlivou až do jisté vzdálenosti, kde, jak se zdá, pouto, jež pojí tuto vodu k tělu subjektu, se trhá, když se bylo po nějakou dobu seslabovalo. Až po tuto dobu cítí subjekt na části těla, nejbližší k místu, kde byla voda, když jsme ji nabíjeli citlivostí, všechny dotyky, prováděné na této vodě, třeba že prostor, kam byla voda při tom přenesena, neobsahuje více citlivých vrstev.

Obdobnost tohoto úkazu s příběhy o osobách, jež byly usmrceny z dálky raněním voskové figurky, modelované k jejich podobě, byla zřejmou. Zkoušel jsem, zda-li vosk má jako voda schopnost hromaditi sensibilitu, a poznal jsem, že má tuto schopnost u veliké míře, stejně jako ostatní látky tučné, slizské aneb lepivé a měkké, na př. pomáda na rty (cold-cream) a lanolin. Malá soška, stvořená z vosku modelovacího a zcitlivěná chvilkovým pobytem v malé vzdálenosti před subjektem, přenášela pocity bodání na vrch těla, píchal-li jsem ji na nohou (to jest, píchání bylo více méně nejasně cítěno v krajinách, jež na sošku nejpříměji vyslaly své výrony). Leč zdařilo se mi umístiti tyto pocity pře-

sně, když jsem upevnil jako staří čarodějové, na hlavě své figurky pramen vlasů subjektu ustřižený na jeho tenení ve spánku. Toť pokus, jehož byl náš spolupracovník z „Cosmu“ svědkem a prováděčem; odnesl sošku takto připravenou za skříň, kde jsme ji nemohli vidět ani já ani subjekt. Vzbudil jsem paní L., jež nehnuvší se z místa, dala se se mnou do hovoru, až náhle, otočí se prudce a sahajíc si za hlavu, ptala se se smíchem, kdo ji tahá za vlasy; stalo se to přesně v téže chvíli, když pan X., aniž jsem o tom věděl, zatahal sošku za vlasy.

Výrony zdají se lámati podobně jako paprsky světelné, které je snad unášejí s sebou; a tu jsem si pomyslí, jestliže bychom vrhli pomocí čočky na lepkavou vrstvu obraz osoby dostatečně exteriorisované, že bychom docílili přesného umístění pocitů přenášených z obrazu na osobu. Deska želatino-bromidová a fotografický aparát umožnily mi snadno provést tento pokus, jenž se zdařil úplně teprve, když jsem nabil desku citlivostí subjektu, dřív než jsem ji vložil do přístroje. Počinaje si takto, obdržel jsem podobiznu zvláštní: dotknul-li se magnetisér kteréhokoliv bodu obličeje aneb rukou na vrstvě desky, cítil subjekt tyto doteky na místě přesně obdobném. A to nejen ihned po fotografování, ale ještě tři dny po té, když byla podobizna nastálena a přinesena v blízkost subjektu. Nezdálo se, že by subjekt cokoliv pociťoval v průběhu ustalování, provedeného daleko od něho a cítil rovněž jen velice málo, dotýkal-li se kdo místo vrstvy jen skla, jež jí slouží za podklad. Chtěje vésti pokus co možno nejdále a používaje toho, že byl přítomen lékař, píchl jsem silně, aniž jsem komu co řekl, špendlíkem dvakráte do ruky obrazu. Paní L. vyrazila výkřik bolesti a ztra-

tila vědomí. Když se vzpamatovala, zpozorovali jsme na hřbetě její ruky dvě červené podkožní čáry, kterých dříve neměla, a jež přesně odpovídaly oběma trhlínám, způsobeným přejetím mého špendlíku po vrstvě želatinové.

Tot' fakta, udavší se 2. srpna, ne u přítomnosti členů akademie věd a akademie lékařství, jak bylo vypravováno, ale před třemi funkcionáři školy polytechnické; snad budou někdy později akademiky, ale posud jimi nejsou, a byli toho dne shromážděni v mé pracovně náhodou, když si byli vyzdvihli svůj plat u pokladníka. Odejel jsem téhož dne do Grenoblu, nemohl jsem opakovati svého pokusu, ale jsem přesvědčen, že obdržím přesné umístění pocitů*); co se týče stigmat, neodvažuji se v ně doufat, neboť osoba, u níž se objevily, má k tomu zvláštní schopnost, jež jest u ni velmi nepravidelnou. (Papus, Praktická magie, str. 269—273.)

Podobné pokusy vykonal také Dr. Joire. Učinil pozorování, že pokusná osoba cítí sice dotyky ve vodě, jež byla nasycena vyzářenými látkami, nikoliv však dotyky sklenice, v níž se ona voda nalézala. Pravím k tomu: Jest sotva pravděpodobno, aby osoba při dotyku skla nepocítila malý otřes. Kdyby tedy běželo o autosugesci, tu by byl podnět k ní dán otřesem skleni-

*) Po svém návratu z Grenoblu vyhledal jsem paní L. a opakoval jsem svůj pokus, jenž se zdařil, když sledován způsobem ze dne 2. srpna.

Obraz byl ihned ustálen, a provedl jsem špendlíkem lehoučké škrábnutí na vrstvě kolloida, na místě rukou křížených na prsou; subjekt omdlel v pláči a dvě neb tři minuty po té objevila se stigma a vyvíjela se ponenáhlu před našima očima na hřbetě jedné ruky, přesně tam, kde byla podobizna škrábnuta.

Deska však byla citlivá toliko k mým dotekům; doteky fotografy byly cítěny jen, když jsem ustanovil rapport, dotýkaje se ho buď nohou neb jinak.

ce, avšak přes to subjekt nepocituje ničeho. Když však naproti tomu vložím do vody jehlu, při čemž jest vyloučeno každé mechanické nebo pozorovatelné

Astère Denis, řídící hypnotického ústavu ve Verotřesení, tu subjekt pozoruje bodnutí.

viersu, podává o svých pozorováních tuto zprávu:

„Podářilo se mně nejen vymístění citlivosti, nýbrž i očarování, jak se tento zjev tradičně nazývá. Při tom jsem si počínal takto: Abych zamezil každému zrádnému lomozu a vyloučil u subjektu veškeré předsudky, nabil jsem bez vědomí pokusné osoby jejím vyzarováním předmět, jenž byl co nejméně vhodný, aby upoutal k sobě její pozornost, — bylo to totiž pečené jablko, jež zde zdánlivě náhodou leželo. Uspaná osoba pocítovala a vždy přesně udávala, co jsem s jablkem počínal — na místě, kam nemohla viděti — když jsem do jablka bodal, je štípal, tlačil pátil a magetisoval.

Když byl subjekt úplně při vědomí, počínal jsem si s oním jablkem jak shora řečeno, ale přes to tvrdila osoba dotyčná, že pocítuje každý můj výkon s jablkem.

Dle těchto pokusů vysvítá, že na vše, s čím se trvaleji stýkáme, přechází něco, čím jsou tyto předměty utvedeny s námi v jistý bližší vztah. Něco podobného děje se také mezi milenci, kteří ne nadarmo dávají si navzájem kadeř vlasů nebo stužku či něco podobného. Toto něco lpi zvláště na výměscích člověka, jakož i na jeho vlasech, nasycuje to jeho oděv a impregnuje to předměty jeho náklonnosti. Jestliže se s těmito předměty podmínou nějaké magické operace, tu mohou býti, jak dokazují pokusy de Rochase, pocíteny očarováním. Co se týče působení opačného, při němž se vnášejí do očarovaného organické látky čaroděje, tu se tímto způsobem přenáší životní agens, aby mezi oběma lid-

mi bylo utvořeno spojení, jímž se pak zajišťuje čaroděj-
níku mocný vliv na druhou osobu. (H. Freimark, Okul-
tismus und Sexualität, str. 256 a dále.)

V Kladivu na čarodějnice I. 118 se vypravuje o
staré ženě, která očarovala a usmrtila tři opaty za se-
bou, jakož i veškeré bratry dotyčného kláštera. Čtvr-
tého přivedla již stejným způsobem k šílenosti, což také
doznala, když řekla: „Učinila jsem to a činím to dosud,
neboť nebudou se moci zbaviti lásky ke mně, poněvadž
snědli tolik“ — a naznačila rozpráženou rukou množství
— odporných svých výměšků

Abychom ukázali, že očarování jest skutkem spoje-
ným s vystouplým astrálním tělem čarodějníka nebo
čarodějnice, uvedeme jeden případ z Francie, v němž
se hlavně jeví tak zvaný zpětný náraz. — Když totiž
astrální tělo čarodějky jest nějakým ostrým nástro-
jem, nožem nebo kordem, nebo něčím jiným udeřeno,
při čemž úder musí býti spojen s napětím vůle toho,
jenž se brání, tu tato rána se přenese okamžitě na fy-
sický organism čarujícího. Poněvadž astrální tělo jest
ovšem neviditelné, lze je zraniti tímto způsobem buď
náhodou a nebo jen tehdy, když máme jisté magické
zkušenosti a vypozerujeme, odkud znepokojující výje-
vy vycházejí. Bližší pozná čtenář z následujícího vý-
ňatku z časopisu „Patrie“ z 26. května 1853:

„Jest nám uvéstí před zraky čtenářů tohoto listu
fakta povahy tak zvláštní, tak neuvěřitelné a tak ne-
přípustné pro lidi, již jsou více méně živeni skeptickou
filosofií sedmnáctého století, že jest potřebí celé dů-
kaznosti, vyplývající z rozepře před soudem, kde více
než dvacet svědků bylo vyslechnuto a shledáno jedno-
myslnými ve svých výrocích, — abychom se odvážili
vzítí na se úlohu tuto a uveřejniti fakta, jež se udála

uprostřed století XIX. — a uvádějí nás o čtyři století nazpět.

Tato fakta dokazují znovu, že moderní věda a moderní filosofie, jež naprosto popíraly čarodějství a magii, jichž jsou plny dějiny všech národů, a dob — byly v nepravdu a že dobří lidé, „prostí duchem“, kteří věří tomu, co viděli, byť to, co viděli, bylo prohlášeno za nesmyslné, jediné měli pravdu.

Následuje vypsání fakt sběhlých se roku 1850 v Normandii, ve vsi Cideville, jak vyplývají z objemného pátrání a spisů, nalézajících se v kanceláři civilního soudu Yervillekého a jichž výtah, sám dosti objemný, jest v tisku u Vrayeta de Surcy.

V prvních dnech měsíce března 1840, setkal se pan Tinel, farář v Cidevilleu u jednoho ze svých nemocných farníků s člověkem, jménem G., jemuž již dávno celé okolí připisovalo pověst léčitele a čaroděje. Farář pronesl k čaroději důstojnou domluvu a poslal jej pryč. Spravedlnost pak vložila ruku na G., jenž byl odsouzen na jeden nebo dva roky vězení.

G. slíbil faráři pomstu, jež právem, či neprávem považoval za původce svého styku se spravedlností a zvolil za nástroj své pomsty pastýře Thorela, svého žáka a přítele.

Na cidevillské faře byly vychovávány dvě děti. Jednomu hochovi bylo 12 let a jmenoval se Gustav Lemonier, druhý byl čtrnáctiletý a slul Clement Aunel. Výchova obou hochů byla faráři přijemným zaměstnáním a zároveň prostředkem blahobytu. A v osobě jednoho z obou hochů zasáhl dle obecného mínění čaroděj faráře.

Jednou, při velkém trhu, přiblížil se k malému Gustavovi pastýř Thorel a za několik hodin poté počaly

události. Hned po návratu Gustavově smesla se nad farou jakási smršť a po této smršti bylo slyšeti nepřetržité rány, podobné ranám kladiva na všech stranách domu, jenž jakoby se chtěl rozpadnouti ve zříceniny.

Tyto rány dosáhly takové síly, že je bylo slyšeti na dva kilometry a že většina obyvatelů cidevillských, jak se praví 150 osob, sběhlo se k faře, obklopujíc ji po celé hodiny.

Při tomto tajemném hřmotu, jenž provozoval svůj neustálý koncert a v taktu opakoval rytmus všech písniček, jež byly žádány, třísčila se okna na všech stranách, předměty se kolisaly, stoly se převrhovaly, aneb procházely, nože, kantáče, brevíře vyletovaly jedním oknem ven a vracely se druhým; lopatky a kleště opouštěly ohniště a procházely se samy pokojem; kladiva létala vzduchem a padala k zemi s lehkostí péra, lhaného dětskou ručkou, ohromné pulty se srážely a rozbíjely, ano jeden z nich, naložený knihami, přilétl vodorovně až k samému čelu svědka a tu, aniž se ho dotkl a proti všem zákonům setrvačnosti, padl svistle k jeho nohám.

Jiný svědek, usedlík z dále čtrnácti mil, přišel z neznání na cidevilleskou faru a usídlil se v dětské světnici. Vypytává se tajemného hřmotu, dává mu flouci ve všech koutech světnice a smluví podmínky hovoru: Jedna rána měla značiti a n o, dvě rány n e, a počet ran měl značiti číslo písmen, atd. Když toto smluveno, dal svědek odklepatí písmena, jež tvoří jeho jméno a příjmení, jména jeho dítek, svůj i jejich věk (rok měsíce i den), jméno svého otce, atd. Vše provedeno s úplnou přesností.

Jeden kněz, vikář ze svatého Rocha, pan abbé L., procházeje náhodou Yvelotem, přišel do Cidevilleu a

vyptával se tajemného hřmotiče. Sděleno mu jméno i stáří jeho matky i otce, ale zapomněl jich anebo jich ani neznal. Přece však si sdělení poznamenal a vrátil se do Paříže, spěchal na úřad a prohlédnuv matriky, shledal naprostou přesnost údajů.

Dítě, jež bylo předmětem této posedlosti, jevílo pozoruhodné příznaky: Bylo to zaujetí celého jeho nervového ústrojí, nesnesitelná tíha spočívala na jeho ramenech a tísnila mu prsa. Vidělo za sebou stále stín muže v bluze, kterého prý neznalo, až jednoho dne, jsouc přivedeno před Thorela, zvolalo: „To jest ten muž!“

Jednoho dne ohlásil chlapec zvláštní hallucinaci. Viděl z komína sestupovati černou ruku a vykřikl, že tato ruka mu dala políček. I bylo viděti, jak mu líce zčervenaly. Ve své naivnosti vyběhl chlapec ven, chtěje viděti ruku, jak nahoře vylétne komínem.

Jednoho večera se radil oidevilleský farář a několik jeho spolubratří o prostředcích, jak toto děcko osvoboditi. Jeden z kněží si vzpomněl, že četl ve starém jakémsi škváru, že se duchové bojí železných hrotů. S nebezpečím, že upadají trochu do pověry, ozbrojili se naši stateční otcové železnými hroty a pustili se v zápas na slepo a do prázdna, všude tam, kde bylo slyšeti hřmot. Po nějaké chvíli tohoto cvičení, jež asi bylo účinné, vysršel plamen, sledovaný tak hustým kouřem, že bylo nutno vyraziti okna, aby se neudusili. Počali znovu a tu bylo slyšeti vzdech, pak nečláňkované výkřiky, z nichž rozeznáno slovo: „Odpusťte“.

„Odpouštíme,“ odpovídali kněží. „Odpouštíme ti a prosíme Boha, aby ti též odpustil, avšak s podmínkou, že sám přijdeš poprositi za odpuštění toto dítě.“ — „Odpouštíš nám všem?“ — „Je vás tedy více?“ —

„Je nás pět i s pastýřem.“ — „Odpouštíme všem.“ —
A na faře byl klid. —

Nazejtří odpoledne zaklepáno na dveře fary. Otevřeno a vejde Thorel. Postava pokorná, řeč rozpačitá, a hledí zakrýti kloboukem krvavé rány po svém obličejí. Dítě jej spatří a zvolá: „To jest muž, jenž mne sleduje již 14 dní.“

„Co chcete Thorele?“ ptá se farář.

„Přicházím — přicházím od svého pána stran hrabiho stroje, který zde máte.“

„Ne tak Thorele, ne tak. Nemohli vám dáti tohoto příkazu. Proto nepřicházíte. Co chcete? Avšak předně, odkud máte tyto rány, kdo vám je zasadil?“

„Na tom vám nesejde, nepovím.“

„Řekněte jen, co chcete říci. Buďte upřímným, povězte, že jdete odprosití toto dítě. Učinite tak a klekněte!“

„Tedy dobrá! Odpuštění!“ pravil Thorel a klekl na kolena a prose za odpuštění, natáhl ruku a chytl dítě za kabátek.

Zdařilo se mu to a všichni svědci tvrdí, že od té chvíle utrpení dítěte a tajemný hřmot na faře se zdvojnásobily. Přece však farář vyzval Thorela, aby se dostavil na obecní úřad. Dostavil se a tu před svědky, aniž jej k tomu kdo vyzval, klesl na kolena po třikráte a prosil znovu za odpuštění. „Proč pak mne žádáte za odpuštění,“ řekl farář. „Vyslovte se.“ Ale Thorel prosí dále. A prose za odpuštění, činí jako na faře: vleče se po kolenou, snaží se dotknouti faráře, jako se dotkl dítěte. „Nedotýkejte se mne!“ vzkřikne farář. „ve jménu nebes, nebo vás udeřím!“ Marná hrozba, Thorel se blíží stále, až farář, jsa zahrán do kouta,

vidí se nucena k oprávněné obraně a udeří Thorela třemi ranami své hole přes ruku.

A tyto tři rány byly příčinou soudu, jenž se odehrál v Yervilleu, kde všechny úkazy, které jsme naznačili úhrnně, byly stanoveny do nejmenších podrobností četnými svědky, kteří si nikdy neodporovali. Soudce yervillevský, vyslechnuv svědky a obě strany, vynesl 5. února 1851 rozsudek, jímž byl Thorel odmítnut se svým nárokem na 1.200 franků odškodného za rány holí a odsouzen k zaplacení útrat.

To byl právní konec této zvláštní aféry. Co do konce hmotného povíme, že ony výjevy a tisíce jiných podobných, jež se děly nepřetržitě od 26. října 1850 až do 15. února 1851, nepřestaly, až když z rozkazu arcibiskupa rouenského byly obě děti vzaty z cidevilleské fary a svěřeny jinému knězi, jenž na jejich výchově pokračoval v Rouenu.“

K tomu dodává Papus v citované knize: „Je-li vzduch zhuštěn elektrickým shlukem a odvedeme-li elektrinu pomocí kovového hrotu, vznikne prudká jiskra a pak všechny příznaky hustého kouře. K tomu stačí, aby hrot roztrhl uzel astrálu, zhuštěného elektrou larvou.“

Podle toho názoru domnívá se autor, že vzniká jakési astrální napětí, obdobné napětí elektrickému.

Očarování může býti způsobeno různými předměty, jež se kladly na místa, kudy oběť musila přecházeti, zejména pod práh domu. Avšak také se házely takové předměty do studní nebo se i zazdívaly do komínů a i jinam do zdi, aby byly oběti na blízku. Že takový magický vliv může trvati velmi dlouho, toho dokladem jest naše vypravování o strašidle na zámku hraběte Leiningena.

Jiný takový poučný příklad spadající do tohoto oboru, podává farář Blumhardt ve svém vypravování o nemoci dívky D. G., jež byla posedlá. V jeho zprávě se vypravuje :

„Hřmot byl slyšen také sestrou D. G. a konečně jsouce vedeni jistým světélkováním, objevili pod prknem hořeniho prahu u dveří, vedoucích do komory, sazemi pomazaný pŕilareh papíru, jež byl popsán, a však písmo bylo pro saze nečitelné. Vedle toho našli tři koruni tolary a několik menších mincí, z nichž každá byla zvláště zaobalena do papíru, jež uvnitř byl také pomazán sazemi. Ono písmo bylo snad nějakým receptem o čarách. Od té chvíle bylo v domě po 14 dní klidno. — Avšak hřmot nastal nanovo, bylo viděti na zemi poskakující a plápolající světélko, a za kamny byly nalezeny různé věci, jež tam byly zahrabány, (neboť bezprostředně pod podlahou světnice jest země). Byla nalezena krabička s kousky křídly, síl. kŕstky, atd. Dále malé, čtverhranné papírky s prášky a také jiné papírky, v nichž byly zabaleny vždy tři až čtyři kusy starých desetníkŕ. Avšak vše bylo co nejvíce pomazáno sazemi.“

Později byl ještě nalezen hrnec s prášky, mincemi, hlínou a malými kŕstkami, jež rozpoznal soudní lékař Dr. Keiser v Calwu, jako kosti ptačí. Blumhardt praví dále :

„Vše nalezené svědčí o tom, že zde byly někdy čineny alespoň pokusy s černým uměním, k vůli nimž teď zemřelí nemají klidu. Neboť právě ptákŕ, jak jsem zvěděl, a zvláště havranŕ, se nejčastěji užívá u lidu k podobným tajným kouskŕm.“

Blumhard má úplně pravdu, neboť používání ptačích kostí k čarám, dále kosti ještěrek, hadŕ, žab, myšŕ

atd., dále se již od nejstarších dob, při veškeré škodlivé magii. Také se při ní obětují peníze. Saze jsou symbolem zlého a používá se jich snad pro jejich specifické působení, jako součásky čarodějných mastic.

XVI.

O Sabbathu, letech čarodějek a čarodějných místích.

Nejznámější výkony čarodějnic týkají se jejich letu k nočním shromaždištím na tak zvaný Sabbath, kde podle pověstí a podání provozovaly pekelné reje, klaněly se satanu, jenž jim předsedal na trůně v podobě kozla, hodovaly, tančily, hrály a zpívaly a sbíraly nové zkušenosti k dalším čarám. Jejich hlavní slavnosti odbývaly se prý hlavně v noci sv. Valpurgy, dne 1. května, a sice proto, že sv. Valpurga, abatyše kláštera v Heidenheimu, jež zemřela roku 780, byla považována za ochrankyni před čarami a právě dne 1. května byla vyhlášena za svatou. Čarodějky shromažďovaly se ovšem také v jiné dny, jež byly přesně určeny, na různých místech, hlavně na některých kopcích, jako na př. na tak zvaném Blocksbergu.

Jméno Blocksberg vysvětluje Schrader (Die Sage von den Hexen des Brockens) následovně:

„Poněvadž dobro se jeví spojeno se světlem a zlo s temnotou a nocí, byl zlý bůh považován za bytost černou. Ve slovanské mythologii nalézáme proto iméno zlého boha = černobog. Pozdější jméno stejného významu jest melybog (mely = řecké melas = černý). Pod tímto jménem byl ďábel na Brockenu ctěn již za dob, kdy se narodil Ježíš Kristus a také asi již dříve. To lze odvozovati z okolností, že Brocken ve II. sto-

letí po Kristu, se jmenoval podle Ptolomea „tó Melibokom oros“, to jest vrch Meliboga. Slované asi vyslovovali místo Mellbog Mlbog nebo Lbog. Poněvadž nebylo však možno vyslovovati pozdějším Němcům Mlbogsberg nebo Lbogsberg, přemístili souhlásky a vyslovovali Blogsberg a nověji tedy Blocksberg.

Jest známou věcí, že čarodějky scházely se na Blocksbergu nejen proto, aby se satanovi, jenž byl jejich pánem a vládcem, klaněly, ale také proto, že se tam mohly oddávati sexuálním výstřednostem, jakož i vůbec nízké pudy mají velikou úlohu v čarodějství. o čemž se zmíníme ještě na jiném místě. Jest otázkou, jakým způsobem tisíce a tisíce čarodějek a čarodějů přicházely ve styk s nadsmyslnou bytostí demona, ať již dnes věříme v takovou bytost či nikoliv. Jednotlivé „zasvěcené ženy“ dovedly ovšem svěsti mnohou sousedku a mnohého souseda k vykonávání čar, neboť tajemné a zvláště kouzelné lákalo vždy a všude, zejména naivní mysl středověkou a pak osoby zkušené v čarování dovedly také slibovati nejen udělení jisté moci a ochrany ďáblem, nýbrž i nemalé rozkoše a smyslné požitky a výstřední styky.

Kladivo na čarodějnice II., str. 29. a dále, promlouvá o způsobu smlouvy s ďáblem a praví:

Způsob smlouvy s ďáblem jest dvojího druhu: jedna slavná se stejně slavným slibem (tím se myslí magické pakty), druhá soukromá, jež mohla býti uzavřena s demonem v každé době a každou hodinu. První slavný způsob se děje, když čarodějky se sejdou určitého dne na určitém místě, kde spatřují ďábla v přijatého lidské podobě, a mezi tím, kdy je nabádá k věrnosti k sobě a slibuje jim dočasné štěstí a dlouhý život, doporučují mu přítomní novice, kteří se mají přijmouti.

Jestliže demon vidí, že novicka nebo novic jest nakloněn zapřítí víru v nejsvětější obřady a neuctívají jí „tlustou paní“ (tak jmenují nejsvětější pannu Marii) a svátosti, napřáhne ruku a zrovna tak i novicka nebo novic, a tito slibují podáním ruky, že tomu dostojí. Když demon přijal tyto sliby, dodává k tomu ihned: „To ještě nedostačuje“. A když se novic ptá, co by měl ještě dále činiti, žádá demon, aby mu bylo holdováno, což záleží v tom, že novicka nebo novic mu mají náležeti tělem i duší na věčné časy a hleděti, aby pro něj získali ze všech svých sil ještě jiné oběti obojího pohlaví. Konečně ještě dodává, že se mají natřítí mastěmi, uvařenými z kostí a údů dětských(!) a zvláště z takových dětí, které jsou znovuzrozeny svatým křtem. načež že veškerá jejich přání budou splněna.

V téže knize doznává jistý mladík, jenž se svou ženou, čarodějkou byl zatčen a odděleně od ní ve věži vězněn, před soudem v Bernu:

„Jestliže mohu dosáhnouti za svoje skutky odpuštění, zjevil bych rád vše, co vím o čarodějnictví, neboť vidím, že mně bude zemřít.“ A když slyšel od přítomných učenců, že může dosáhnouti jakéhokoliv odpuštění, jestliže bude upřímně litovati, tu kráčel s radostí na smrt a podal zprávu, jakým způsobem byl poprvé poskvrněn. Pravil: „Způsob, jakým jsem byl sveden, byl tento: Nejprve musí budoucí žák jíti v neděli, než jest posvěcena voda, s máistry (čarodějníky) do kostela, a tam musí před nimi popřítí Krista, víru, křest a církev. Potom musí Magister ulovi, t. j. malému magistru (neboť tak a ne jinak jmenují demona), přinéstí svůj hold.

Nesejde na tom, zdali při tomto holdu jest demon přítomen či nikoliv. V tomto případě jedná totiž

lstivě, poněvadž pozoruje při tom dispoici svého budoucího žáka, který jako novic v jeho přítomnosti by snad ze strachu ustoupil, kdežto na druhé straně se demon domnívá, že svými známými a přáteli se novic snáze dá polnouti. Proto ho jmenují také není-li přítomen, malým magistrem, aby novic měl jenom malé mínění o magistrovi a tím, aby byl také méně ulekán. Potom se napije z jisté baňaté láhve, načež ihned ve svém nitru cítí, jak obrazy našeho umění, týkající se hlavních obřadů této sekty, chápe, a v paměti uchovává. Tímto způsobem jsem byl sveden a zrovna tak moje žena, která, jak myslím, je tak zatvrzelou, že raději snese smrt olněm, než by doznala nejmenší pravdy.“

Takový jest slavnostní způsob spolčení se satanem. Druhý způsob soukromý, děje se různým způsobem. Někdy přistupuje demon k takovým mužům a ženám, kteří jsou v nějaké tělesné nebo majetkové tísní. Někdy to učíní viditelně a někdy prostřednictvím třetí osoby. A slibuje jim, že budou-li jednati dle jeho rady, stane se vše dle jejich přání a žádosti.

Při slavných shromážděních, tedy o Sabbathu, jeví se satan v podobě kozla a hold, jemu přinášený děje se tím způsobem, že každý člen mu musí políbiti zadek. Avšak všem se neukazuje v této své podobě. Nově příšlí, na něž nemožno se dosud spolehnouti, jsou nejprve klamáni a domnívají se, že vidí nějakého velkého knížete, jemuž líbají ruku, když byli se osvědčili, jsou konečně přijati, načež jejich jména se zapíší do zvláštní knihy a odbývá se obřad křestní, při němž členové obdrží nová jména. Proto se také praví, že čarodějky a čarodějové mají dvě jména. Konečně jim přitiskne ďábel svoje znamení, a sice nejraději na ně-

jakém skrytém místě těla, o čem jsme se zmínili již dříve.

Přistupujeme teď k nejzajímavějšímu problému čarodějnic, tak zvanému čarodějnému letu.

O tom, že let čarodějnic nekonal se tělesně, byly přesvědčeni i samotní jejich soudci, poněvadž osvícenější z nich prováděli namnoze pokusy, při nichž mohli činiti dostatečná pozorování. Avšak pomohli si tím, že se vyjádřili, že čarodějky létají duševně.

Moderní spirítisté by řekli: čarodějky vysílaly ke svým schůzkám svoje astrální těla nebo dvojníky. Jednotlivé případy, zvláště do nejmenších podrobností souhlasící líčení toho nebo onoho Sabbathu, jaká podávaly uvězněné čarodějky, z různých míst, jež nebyly spolu nijak ve spojení, poukazují k tomu, že v jejich spánku se vskutku dály jisté magické pochody. Nejspíše jde o zúmyslné vystoupení astrálního těla a jeho vyslání na určité místo. Po probuzení zachovaly se veškeré scény Sabbathu, ve vzpomínce jako sen.

Jest známo, že čarodějky užívaly jistých masť z narkotických rostlin, jimiž si natíraly tělo. K tomu cíli se úplně svlékly a vtíraly si masť hlavně pod paží, do srdečního důlku a také na spánky. Po krátké době upadly v bezvědomí a pak následovala ve snu pekelná jízda na Sabbath, při čemž samozřejmě zůstalo jejich tělo ve stavu podobném ztrnulosti.

Vzhledem k masťm jest známo tolik, že k nim bylo sbíráno devět druhů bylin, a to:

Osmunda lunaria, trhaná v pondělí, Verbena officinalis, sbíraná v úterý, Mercurialis perennis, trhaná ve středu, Sempervivum tectorum, sbíraná ve čtvrtek, Adiantum capillus veneris, utržená v pátek, Helio-

tropium Europaea, v sobotu a Hyoscyamus niger, trhaný v neděli, kromě Atropy belladonnae a Aconitum amarum.

Ve své *Magia Naturalis* mluví Porta o různých čarodějných mastích. „Zlé choutky,“ píše, „rozšířily se u mnohých lidí tak dalece, že zneužívajíce dobroděj-
ných darů přírody, mísí mnohé z nich, při čemž, ačkoliv, jak snadno lze poznati, jest při tom činnno mnoho po-
věr, působí svými přirozenými silami. Chci uvést, co jsem zvěděl od těch, kteří se tím zabývají. Sádlo, po-
kud možno ještě nekřtěného chlapce, uvařeného v mě-
děném kotli, se sleje, k tomu se přidá bahenní miřík,
oměj, topolové větvičky a saze. Nebo v jiném způsobu
rdes, vodní kosatéc, pětiprstník a rulík, se smísí s ole-
jem a krví netopýra. Při použití se napřed údy trou až
zčervenají, aby masť, jež se rychle vstřebá, mohla tím
mocněji působiti. Tímto způsobem se domnívají, že
mohou v noci při měsíci letěti k hostinám, hře, tanci
a mlkování s mladými hochy, jichž si zvláště žádají.
A tak jest mocná síla imaginace, že ona část mozku,
kde jest uložena paměť, jest tak plna představ (a po-
něvadž oni jsou k tomu ještě velice lehkověrní), do-
mnívají se, že vše to skutečně zažili. To se děje tím
snadněji, poněvadž lidé, užívající těchto mastí, nejedí
nic jiného než kořínky, zeleninu, kaštiny a podobnou
stravu.“ Podle nového badání byly celé sekty čarodějí.

Porta znal také anestetické prostředky, jež zvy-
šovaly sugestivnost, kterou jmenuje *Hypnotica*. Bylo
to víno, do něhož se vložila drachna rulíku a dunmanu.
Také destiloval způsobem blíže neudaným ze jmeno-
vaných rostlin jistou tinkturu, které použil u jedno-
ho svého přítele a způsobil jí, že byl plně 4 dny v o-
mámení, jež nemělo škodlivých následků. Zda-li v

tomto omámení měl omen jeho přítel nějakých vidění, se ovšem nepraví, avšak dle toho, co víme o působení durmanu a rulíku, bylo tomu asi tak.

Dále hotovil Porta ony v XVI. století tak užívané „bisamové knoflíky“, a sice z opia, mandragory, šťávy bolehlavu, blínu a pižma. Tyto preparáty měly stejný účel. Potom namáčel mandragoru do moštu a tento nápoj, když ležel dva měsíce, způsobil prý, že kdo se ho napil, zešílel na jeden den, aniž mu to nějak uškodilo. Podobně účinkující nápoj připravoval ze semena durmanu. Dávka obnášela jednu drachmu.

Experimenty Porty se jmenovanými mastmi a nápoji dosvědčují, poněvadž obsahují alespoň částečně látky, jichž se užívalo k čarodějným mastím, do jisté míry vědecky jejich působení.

Zajímavé pozorování pokud se týká působení čarodějné masti učinil tělesný lékař papeže Julia III., Ondřej de Laguna, který žil od roku 1499—1560. Když roku 1545. léčil vévodu Guise, byl zatčen jistý muž a jeho žena blíže Nantesu, kteří tam žili v postevně a byli v podezření, že čarují. U nich byl nalezen hrnc se zelenou mastí. Laguna prohlížel tuto masť a našel, že jsou v ní výtažky z rulíku, mandragory, blínu, bolehlavu a jiných narkotických rostlin. Poněvadž zároveň žena tamějšího kata trpěla úplnou nespavostí, dal natřítí všechny údy této ženy onou mastí. Spala pak 36 hodin bez přerušení a její spánek by byl trval ještě déle, kdyby nebylo bývalo užito mocných probouzejících prostředků. Po probuzení stěžovala si ona žena hořce, že byla vytržena násilím z náruče roztomilého mladého muže. (Freimark, „Okultismus und Sexualität“, str. 306—309.)

Již často jmenovaný okultní spisovatel Kiesewet-

ter učinil sám na sobě některé pokusy s čarodějnými mastmi a nápoji. Když si natřel srdeční důlek roztočkem, který si sám připravil, z kořene blínu a ze semen téže rostliny, způsobil si tím sny o velice živém létání ve spirálách, jako kdyby byl stržen vírem. Zde máme jakousi analogii k letu čarodějnic.

Když si natřel srdeční důlek, místa pod pažemi, temeno hlavy a kříž, mastmi, jež jmenoval Porta bez nepůsobících součástí, tu spal téže noci vřdycky velice pevně a probudil se příštího rána, aniž cítil nějakých nemilých následků. Avšak v následujících nocích snil vřdycky velice živě o bleskových cestách drahou nebo na vodě do rozkošných tropických krajín. Při tom se mu mnohokrát zdálo, že stojí na jakési pagodě, vystavěné na vysokém vrchu. V údolí dole bylo nějaké město s krychlovitými, několik poschodí vysokými domy, jejichž hoření poschodí tvořila krychle vždy menší. Mluvil jako by byl jakýmsi knězem ke shromážděnému lidu. Tyto sny byly spojeny s jistou děsnou rozkoší. —

I v těchto snech se setkáváme s letem čarodějnic, ač byly dojmy modifikovány podle moderních představ. Také jest zde jaksi mírně naznačen čarodějný Sabbath. Postrádáme však v těchto snech erotického momentu, jenž byl tak úzce spjat s pekelnými visemi. Nelze snadno se domnívati, že erotické představy ve snech by nebyly badatelem sděleny, kdyby jich byl měl. Snad možno to, že scházejí, vysvětliti tím způsobem, že badatel se soustředil hlavně na to, aby konstatoval pocity při jízdě čarodějnic. Naproti těmto myšlenkám nemohly se erotické momenty uplatniti.

Také při experimentech s čarodějnými nápoji, nenuvádi Kiesewetter nic, co by poukazovalo na erotické

zabarvení obrazů, jež se mu zjevovaly v opojení. Vypravuje jenom, že když před spaním požil trochu alkoholických tinktur ze stejných látek, následoval nejdříve těžký, jako olověný spánek. Po probuzení pozoroval nejdříve silnou narkotickou otravu, doprovázenou rozšířením žílnic, pocitem sucha v hrdle a rudosti v obličejí. Chtěl se napítí vody a ssál na svých kapesních hodinkách, ač mu bylo docela jasno, že koná něco nesmyslného. Jako zvláště podivuhodné, označuje okolnosti, že při nejmenším pohnutí se mu zdálo, jako by jeho paže se prodloužila do nekonečna. Tento stav trval s pomalým zlepšováním až do večera, když mezitím pil velmi mnoho černé kávy a octa. Následující noc přešla za dosti dobrého spánku, jenž byl přerušován jenom tlucením srdce, klidně. V nocích dalších měl pak živé, symbolické sny. Jeho žílnice zůstaly mnoho dní rozšířeny a byly velice citlivy ke světlu. Od dalších pokusů zdrželo Kiscwettra, jak sám praví, jejich nebezpečí, a pak vždy následující nepřijemná kocovina.

Abychom si mohli představití působení čarodějných nápojů, musíme se také dotknouti přeludů, jež se dostávají po požití opia a hašiše, neboť velmi často byly hlavními součástkami těchto nápojů semeno máku nebo konopí. O působení opia přináší Fischer zajímavou zprávu o jednom svém příteli:

„Opium,“ praví se tu, „mne ovšem učinilo blaženým, avšak byla to blaženost negativní. Bylo to jakési rozkošné zničení, při čemž zůstalo tělo právě tak upoutáno jako duch a pamatuji se, že kdykoliv jsem vzal opia, ztrávil jsem dvě hodiny nebo i více tím, že jsem si ve svém nitru opakoval: Ach, jak jsem šťasten.“

Avšak vliv opia nepocituje se vždy tímto způsobem. Při jedné penské slavnosti požil Kämpfer jistého nápoje, v němž bylo přimíseno opia. Nejen že cítil po jistou dobu nepopsatelnou klídnou slast, nýbrž měl i pocit, jako by byl vyzdvižen, takže se na konec domníval, že sedí na koni a pádí vzduchem. Tu bychom tedy měli vidění levitace.

O hašiši praví jistý znalec: „Hašiš je jako Proteus o tisícerych formách. Neviděl jsem nikdy, že by u téhož člověka vyvolával stejných zjevů. Působení jeho se děje velmi zvolna. Čekáme $\frac{3}{4}$ hodiny i celou hodinu, aniž čeho pozorujeme. Až najednou nevěříce sami sobě a nevědouce co se s námi vlastně děje, počneme se usmívati a výbuch se dostaví.“

Často to vypadá jako lehký sen. Při působení silnějším dostávají se halucinace a vidění, při čemž smysly bdí. A začne pak nejpodivnější zápas mezi rozumem a bláznovstvím. Poněvadž se totiž hašiš, jako opium, bere jenom ve velmi malých dávkách, následuje z toho, že normální vědomí docela nemizí. K halucinacím při opojení hašišovým náleží také pocit lehkosti a létání. Obvyčně ztrácíme veškerou správnou představu prostoru a času. Někteří tvrdí, že jejich pohled proniká zdi a domnívají se, že mohou poznati myšlenky a slova svých sousedů dle barev. Jeden mladý poživatel hašiše zvolal kdysi nadšeně: „Ach, kdybyste věděli, co teď vše pocituji a myslím! — Kdyby se uvedl učenec do tohoto stavu, našel by okamžitě vše, k čemu mu nedostačí ani dlouholeté studium.“

Zajímavé jest také, co víme o muchomůrkách, jichž v čarodějné kuchyni bylo také používáno. Sibiřští Korjakové užívají jich k vyvolání vidin, spojených s opitostí. Houby se sbírají na podzim, suší se a v zimě se

jedí při slavnostních příležitostech. Působení hub jeví se záhy po požití. Oči otrávených zirájí divoce, jejich lesk jest oslňující. Ruce se nervosně chvějí. Vláda údů se ponenáhlu ztrácí, ačkoliv vědomí dosud zůstává. Než záhy i toto prchá před omámením, jež víc a více vzrůstá. Opojení počnou improvisovati potichu písně. Zpěv stává se vždy hlasitějším a divočejším. Konečně vyskakují, jsouce rozčileni požitím hub a ohnivým zpěvem a provádějí šílený tanec. Když klesnou v únavě, upadnou ihned do hlubokého spánku. Ve spaní mají velmi fantastické a smyslné sny. Spící Korjakové vidí prý vše, čeho si přejí, ano věří i tomu, že v tomto stavu mohou viděti budoucnost, jestliže za určitých formulí vyřknou před požitím hub svoje přání, jež k tomu cílí.

Naše pojednání o Sabbathu nebylo by úplné, kdybychom se také nezmínili o tak zvaných černých mších, jež nejsou ničím jiným, než vzýváním satana v modernější formě. Nemůžeme nazvati černé společnosti, jež se těmito ohyzdnými obřady zabývají, pouhými svazy zbloudilců, anebo lidmi hyperkulturními, kteří se dávají strhnouti svou smyslností, do těchto spodních vírů. Jest jisto, že satanisté, neboť tak se nazývají, pěstují také černou magii, a jest dále jisto, že v určitých případech nezůstává jen při pouhých obřadech a orgiích, jež po nich následují, nýbrž že se také provádí skutečná magie, směřující buď k poškozování jednotlivců nebo celku anebo k vlastním prospěchům.

Od té doby, kdy Huysmans a Przybyszewski napsali svoje romány, mluvilo se o satanistech velmi mnoho a ještě více se bájilo. Vypravovalo se docela, že i v Praze se v jednom takovém kroužku četly černé mše, avšak přes veškeré pátrání nebylo možno některým

pražským okultistům zjistiti pravdy. Za to se zjistilo, že ve Francii, Španělsku a zejména v Itálii, jakož i v Anglii jest mnoho takových společností. S jednou z nich chtěl vstoupiti do styku i jeden německý spisovatel, který se dříve v Praze zdržoval, když před tím již byl členem některých společností magie bílé. Ačkoliv ho v daleké cizině nikdo neznal, bylo mu přece z takového temného střediska oznámeno, že jeho přijetí jest nemožné, poněvadž jest ve spojení se snahami opačnými.

Pokud se týče obřadů, jež při takových černých mších jsou provozovány, jest jejich tendence namířena k tomu, aby se pokud možno deptaly náboženské obřady katolické a hledí se toho docíliti tím, že se vykonává vše opačně, a to symbolicky i reálně. Tak se na příklad staví kříž na oltáři hlavou dolů. Účastníci mají střevíce, na jejichž podešvích jsou vyšity kříže, aby po nich chodili. Místo hostíí užívá se ohavných látek, a tak pod. Avšak nezapomínejme, že tyto zevnější věci, ač jsou brutálně rouhavé, neznamenaají ještě magii, tím méně magii černou. Skutečné styky s temnými mocnostmi zůstaly zde zahaleny rouškou tajemství, a ti, kdo o nich náhodou snad zvěděli, nejsouce zasvěcenými účastníky, nesdělili jich jistě dále. Tolik však můžeme říci, že na některých místech se postoupilo až k lidským obětím, aby se získalo magických sil.

Na konec podáváme ještě vylíčení černé mše, jak je vypráví Legué (*Medecins et Empoisonneurs*, str. 185.), jež jest však autentickým.

Tato mše byla čtena u známé travičky Voisinové, jež také vypočítávala horoskopy. V jednom pokoji byl postaven oltář, na jehož hoření desce byly podušky. Na tyto podušky položila se nahá některá účastnice,

v tomto případě markýza de Montespan. Celebující kněz abbé Guibourg postavil markýze na prsa kříž, rozprostřel na jejím břichu ubrousek a postavil na něj kalich. Při různých odstavcích mše, kdy jinak kněz líbá oltář, líbal Guibourg markýzino tělo. Oběť přinesl tím způsobem, že koupěnému novorozenému dítěti prořízl hrdlo a nechal krev natéci do kalichu, kde se smísila s posvěcenými hostiemi.

Při těchto obřadech mluvil, jak udává Legué, ve jménu Montespanové toto: „Prosím za přátelství krále a dauphina a prosím, aby mně bylo toto zachováno: aby byla královna neplodnou, aby král k vůli mně a k vůli mým rodičům opustil svůj stůl a svoje lože, — aby jeho přátelství stalo se ještě mocnějším, než jaké jest, aby opustil Fontageovou a abych se mohla za něho provdati.“

XV.

O Incubech a Succubách.

Podle mnohých zpráv, pověstí a ještě více z mnohých procesů s čarodějnicemi je známo, že satan se čarodějům i čarodějkám zjevoval dle jejich vlastních výpovědí tělesně a že s nimi udržoval nejdůvěrnější styky. Jak byla tato víra rozšířena, vyplývá z toho, že byla ve středověku napsána řada učených spisů za tím účelem, aby se rozřešila otázka, zdali jest možno, aby z takových poměrů vznikly děti. Podle Canpzoa a Kladdiva čarodějnic nezůstaly takové poměry opravdu bez následků a takové děti nazývaly se místy také skřítky. Měly podobu červů a s jejich pomocí dovedly čarodějky působiti zlo a nemoci. Jestliže čarodějka takového

tvora, kterého s ní ďábel zplodil, položila někam do domu, anebo jej zakopala na jiném místě, tu onemocněl ten, kdo do domu vstoupil, neb ono místo přešel. Neboť tyto skřítkové vstoupili lidem do paží, rukou, nohou a všech údů a způsobovali jim nemoci. Tito tvorové byli také nazýváni „dobrymi dětmi“. Tak se doznaly roku 1583 ve Wernigerode dvě ženy, že obě se spustily s ďáblem Luciferem a že s ním měly „dobré děti“, které byly částečně běložluté, z části černé a že je donesly různým lidem do domu, načež lidé onemocněli, avšak jedno dítě že zemřelo. Ohledně těchto styků s ďáblem existuje spousta zpráv od nejstarších dob a také u národů mimoevropských, jako u Japonců, Číňanů, a jinde nalézáme dosti dokladů, že věřili ve styk člověka s ďáblem. Jestliže žena byla v takovém styku, nazýval se satan incubus, byl-li to muž a měl-li ďábelskou milenkou, nazývala se succuba.

Také Židé měli již podobné pověsti. Podle talmudického tvrzení má se rozuměti místo v Genesi: „A stvořil jej muže a ženu“ tím způsobem, že Adam byl zády připoután ke své ženě Lilitě. Poněvadž však žili ve stálých hádkách a nesvárech, odloučil je zase Pán a teď Lilita provádí s ďábly hanebnosti a Adam žil 130 let odklěpen od Lility než mu dal Bůh jako druhou ženu Evu. V té době prý se také spojoval s ďablicemi a zplodil s nimi příšery a demony všeho druhu. Podle talmudského podání měl také Ezau succubu Machalothu za ženu a nejkrásnější z ďablic jmenuje se prý Naema, jež byla se svým bratrem Tubal-Kainem stvořena z Kainovy duše. A tato Naema se považuje vlastně za prabábu všech ďablů milovníků a ďablic milostnic. Byla by dlouhá řada pověstí a povídek od starověku až do středověku, jež se týkají našeho předmětu. Uvádí-

me jen tolik, že mnoho spadá na účet imaginace a hysterie, zejména u žen, avšak, ač zdá se to býti neuvěřitelné, opakují se podobné věci ještě i za našich dob. Uvedeme toho příklady:

Michelet vypravuje o jedné vdově, jež se obrátila ve svém žalu nad ztrátou svého muže ke kouzelnici a prosila ji, aby jí opatřila, třeba to stálo i její život, jedině setkání se zemřelým. Čarodějka jí radila, aby šla domů, zavřela pevně okna i dveře, oblékla se do svých svatebních šatů, dále aby připravila svému muži u stolu místo a volala ho.

„Avšak“, dodala k tomu, „on nepřijde. Potom vezmi ze skříně poslední kabát, který nosil, polib jej a řekni: Tím hůře pro tebe, když nepřichází.“ Pak dala ženě ještě víno, jehož se měla napítí a propustila ji s ujištěním, že jestliže vše přesně vykoná, její manžel se dostaví.“

Zjevil se vdově opravdu a slíbil jí, že přijde každé nedělní noci, jestliže bude spát, aniž se probudí.

Daniel z Oppenu, šlechtic, jenž míval často vidění, z nichž některá napsal a vydal, byl ve svém mužném věku duchem jistě známé dívky, jež se zjevovala bíle oděná, velice trápen, neboť jej děsila, mluvila s ním a hrozila mu. Tento duch žádal, aby se Oppen neženil, poněvadž však jeho bratří jej přece přiměli k tomuto rozhodnutí, přišel duch do komory, a to tak, že i jimi přítomní ho viděli, a chtěl násilím ulehnutí do jeho lůžka, jakož i Oppena z lože vytáhnouti.“

Oppen se však proto přece oženil. Potom hrozil onen duch, že první dítě pana Oppena narodí se mrtvé, což se i stalo. Zevně se choval Oppen často jako osoba, jež je stížena epilepsií. Duch zjevovav se vždy ustrojen jako dívka, a sice přesně tak, jak za živa chodila.

Jiný případ takové pohlavní posedlosti, jenž tvoří již přechod k incubatu, poznamenává Gmelin v I. svazku svých „Beiträge zur Anthropologie“. Běží tu o dámu, Němkyni, která denně byla trápena záchvaty, vyvolanými posunutím se vědomí. V těchto záchvatech cítila se býti francouzskou emigrantkou. Příčinou jejího utrpení byla láska, kterou kdysi věnovala mladému inuži, jenž byl zapleten do francouzské revoluce. Mladík jednoho dne zmizel, což dojalo dámu tak prudce, že onemocněla. Když její horečka, spojená s deliriem, ustoupila, zdálo se, že se uzdravila, avšak denně byla napadána onou proměnou. Dostavila-li se chvíle záchvatu, tu se přestala baviti, neodpovídala na otázky a zůstala několik minut tiše seděti, upírajíc zraky na koberec. Po této době počala vzdychati, třela si rukou oči a čelo, jako by se probouzela, a počala konečně vypravovati o svém útěku z Francie. V tomto stavu mluvila lepší francouzštinou než jindy, kdežto němčinou hovořila s nepravým přízvukem, když byla nějak navedena, aby četla nebo psala německy.

V době nejnovější jest však známo několik dokladů o incubech a succubách, jež vznikly v kruzích spiritistů.

Tak jest mně znám jeden případ, kdy se odbývaly ve strašidelném domě spiritistické seance, při nichž se projevoval duch jednoho zločince, který ukončil svou pozemskou dráhu před několika sty lety. Projevy byly tak silné, že musely býti několikráte přerušeny. Přes to však byly pokusy vždy na novo zahajovány, když se dostavil nějaký zvědavý host, poněvadž fyzikální výjevy, jež se na onom místě dály, byly nejvýš zajímavé. Na konec došlo také k materialisacím. A tu se událo, že jeden z účastníků odešel do jiného místa a seznámiv se s jistou dámou, chtěl jí ukázati některé

takové spiritistické pokusy, netuše, že se setkal s velmi silným mediem.

Hned zpočátku nastaly projevy ducha nahoře zmíněného, který však dotyčnou dámu přímo posedl. Mučil ji pak nejrůznějším způsobem dlouhou dobu. I zde dostavily se materialisace, a fantom onoho ducha přemlouval úsilovně onu dámu k sebevraždě a konečně ji donutil i k důvěrným stykům. Byla tím všechna zoufalá, neboť nebylo nikoho, kdo by jí byl mohl pomoci, a to tím méně, poněvadž věc tak delikátní a k tomu tak neuvěřitelná, nemohla se svěřiti než několika málo zasvěceným z nejbližších kruhů oné dámy. Bližších podrobností, jichž je nepřehledná řada, nemůžeme uváděti proto, že všichni účastníci jsou dosud na živu a mohli by tím býti nemile dotčeni. Konečně se dostavilo vysvobození v osobě jistého mystika, který v málo hodinách vyprostil nešťastnou dámu z příšerných léček.

Sem náleží i případ Kristiana Reimerse a jeho zkušeností se spiritismem. (Psychische Studien roč. 1874 až 1879.)

Reimers byl hudebníkem, a jak sám vypravuje, počal se zabývatí prvními spiritistickými pokusy, když byl donucen nervosou, jež se dostavila z přílišné námahy, vzdáti se na čas svého povolání. Byla to ovšem jakási předcházející dispoice, ačkoliv s jiného stanoviska udává se něco podobného dosti často. A vskutku, Reimers sám praví, že již při prvním svém sezení, jež bylo spojeno s dobrými výsledky, byl oloupen o klidné pozorování. Stalo se to ovšem jen proto, aby záhy nato byl zachvácen prudkými pochybami.

Toto kolísání mezi vírou a skepsí vleče se celou řadou Reimersových zpráv. Avšak nedokazuje to nikterak, jak se on sám domnívá, jeho objektivnost. Spi-

še se zdá, že jeho podezřívání medií, jež někdy jde až příliš daleko, není ničím jiným, než obrannými pokusy slabé povahy, jež určitě cítí, že záhy bude pevně věřiti. chce však co nejdále posunouti uskutečnění toho.

Také slouží Reimersovi jeho nevěra pokud běží o media k tomu, aby mohl zakrýti svou vlastní malou pozorovací schopnost před mediem. V jeho zkušenostech jsou pomíseny, zvláště ke konci, vlastní preludy s objektivními zjevy, a to týkajíc se prvního, když byl sám, a hledě ke druhému v přítomnosti medií.

Jeho „Berta“ vynořila se poprvé v jednom soukromém kroužku, který navštívil. Tato bytost tvrdila, že žila mezi XV. a XVI. stoletím v Londýně jako dvorní dáma. V těchto seancích došlo také k materialisacím. A již při této příležitosti jevil onen fantom velikou náklonnost k Reimersovi, jenž ovšem mohl jako hlava kroužku, takovou přednost očekávati samozřejmě. Od této doby stala se Berta ve všech sezeních, jichž se Reimers účastnil, ať to bylo s kýmkoliv, řídicí inteligencí, jak to spiritisté nazývají.

Avšak její poměr k Reimersovi se upravil teprve prostřednictvím media, jisté paní Firmanové, poněvadž došlo v Manchesteru při pobytu tohoto materialisačního media ke pravidelným sezením.

První dopis od Berty obdržel Reimers v jednom sezení s paní Firmanovou a jejím synem Alfredem, jako mediem v přítomnosti místopředsedy anglické společnosti pro spiritualismus, pana Joye a dvou dam. Tento dopis, který dle jeho mínění a jeho vyličení byl ovšem napsán potmě, a to přímým písmem, bez užití orgánu media, zní docela spiritualisticky: „Drahý příteli! — Mysli na nás jenom jako na duchy, kteří vás oblétnou, abychom vás těšili, povzbuzovali a osvobozovali od ve-

škerého pozemského zármutku. Jásáme, když vidíme, jak jsi se ujal ubohého zkoušeného stvoření (paní Firmanové).

Avšak pomysli, že nám záleží také na tvém blahu. Jsme šťastni tvým vřelým nadšením k vůli našemu poslání, avšak nepřejeme si, abys tím nějak doznal újmy ve svém hmotném životě. Jest nutno, abys utlumil svoji horlivost a nedopouštěl, aby tvoje povolání trpělo obětováním se pro naši věc, neboť litujeme, když jsme se dověděli, že ti hrozí poruchy ve tvém postavení. Zůstaneme však věrně po tvém boku.

Berta.“

Pečlivý tón tohoto listu nedopouští, ačkoliv není stylisován tak, jako obyčejně duchové se projevují, kteří sociálního postavení věřících si málo všimají, naprosto ulhodnouti, jak na konec se vyvine tento styk mezi Reimersem a Bertou. Vůbec se zdá, že popud k tomuto vývinu vychází od něho i tehdy, když s ním a s jeho okolím budeme Bertu považovati za „ducha zemřelé“.

Jeho zanícení k Bertě vzrůstá od sezení k sezení. Když mu jednou prostřednictvím paní Woodfordové, jež byla mediem, odpověděla v dlouhé řeči na jeho otázku: Proč se projevují vysocí, čistí duchové často skrze nízká i podvodná media, což se stalo, jak on sám praví: „Řečí, jež byla květinovou guirlandou krásy a dýchala myšlenkami lásky,“ vyjádřil se: „Vzrůstající vroucnost vábila mne stále více k tomuto záhadnému stvoření, a pocit, jako by zemřelá milující sestra se mně přiblížila, zakrývajíce opatrně svoje příbuzenství, aby v rozčilení nezanikla slova útěchy, mně plnil celou duši.“

V tomtéž sezení přislíbila mu Berta svoji fotografii. Nato došel Reimers k panu Hudsonovi, jež foto-

grafoval duchy a obdržel obraz, který přijal s tichou radostí, ačkoliv pan Hudson se vyjádřil, jsa málo potěšen:

Postava jest pěkná, skoro nejlepší v mé slírce, a- však jsem již syt neznámých obličejů a vlačících zá- vojů!“

Když se Reimers vrátil po delším pobytu z Němec- ka, měl sezení s jedním přítelem, jenž měl mediální nadání. U tohoto přítele se vyvinula psací médiumnita a když jednoho večera vznikly tam některé básně, po- depsané Bertou, tu se cítil Reimers nejvýše šťastným.

Konečně se vrátila paní Firmanová, která byla me- zitím z Manchesteru zmizela, zase do tohoto města a večer po jejím příchodu, „byli jsme my tři,“ jak Rei- mers sděluje, „zase pohromadě, neboť Berta mne po- zdřavila klepáním skoro zároveň s mediem, pili jsme čaj, jež půvabný neviditelný host kořenil veselými zprávami,“ bezpochyby vlivem paní Firmanové, jež upadla asi do trance, poněvadž se nic jiného nepraví.

Pak se odbývala pravidelná sezení. Reimers použi- vá všemožných opatření proti podvodu se strany me- dia, váže a poutá paní Firmanovou různým způsobem a přece se mu dostává radosti, že se dějí materialisace. Ovšem jest Berta první, kdo se ukáže. Než se zjeví, cítí Reimers na své levé straně zvláštní proudění, což jest důkazem, že jest sám mediem, ač to sám nepozná- vá. Po tomto ohlášení se pak Berta zjevila. Zpočátku jenom částečně, hlavu a poprsí, konečně v celé po- stavě.

„Přišla se zvláštní září,“ píše Reimers ve své zprá- vě o těchto sezeních, „a ukázala mně svoje půvabné ručky, skoro voskovitě jemné a bledé, jakmile jsem

potají pochyboval, až její hrající si prsty se pohybovaly a ona zmizela, když mně rukou poslala políbení. Bylo mně, to cítím i teď, jako bych obdržel radostný signál a pozdrav, jenž měl znamenati, jaké hory pochyb tato andělská ruka jest hotova odstraniti. Netušil jsem, jak záhy táž noztomilá ruka v sádrovém odlitku bude ležeti na mém stole, když Berta utvořila k tomu formu v míse s tekutým voskem.“

Aby se o skutečnosti onoho zjevu ještě lépe ujistil, žádá od ní odlitky rukou. Obdrží se tím způsobem, že fantóm ponoří ruku do rozpuštěného parafinu, jenž stojí v nádobě s horkou vodou a pak ihned na to do vody studené. Tímto způsobem obdržíme přesnou formu ruky. Avšak člověk, jakmile tato parafinová rukavička sahá přes ohlí ruky, nemůže svou ruku skoro nikdy nebo vůbec ne, vyprostí z této rukavičky, aby neporušil formy. Prof. Alfred Lehmann v Kodani tvrdí ovšem, že se to podařilo, pokud parafinová forma byla ještě měkká a teplá. Avšak u Berty přichází kromě zajišťovacích opatření proti podvodu k tomu ještě to, že obdržená ruka Bertina byla menší, jemnější a docela jiné struktury než ruka media a Reimersova. Berta, totiž její fantóm, mohla ovšem snadno ruku vytáhnouti z parafinového vězení a „roztomilá forma její ruky“ uvedla pro Reimerse, „záležitost již do oblasti citové“, což jest ctitelům krásného pohlaví snadno pochopitelné. „Dráždila mne její krásná postava!“ praví on sám.

Když pak přišly vánoce, umínil si, že Bertě učiní radost a dal pro ni zhotoviti malý zlatý křížek na krk, který jí podal a který s její postavou zmizel. Avšak od té doby objevovala se Berta vždycky s křížkem. Na jedné formě její ruky leží tento křížek na lžbetu

ruky. Když ji Reimers prosí, aby mu kříž vrátila, volá Berta, stojíc před ním zhmotnělá: „Ach ne, ne, ne! Toho již nikdy neobdržíš, jest mně příliš drahý! — A kdo má křížek, obdrží také korunu.“

Jeho poměr k Bertě se stával stále vroucnějším a jemnějším. Již ji nepozoruje pouze v sezení, nýbrž i také neodvisle od nich. Tato nová fáse styků byla zahájena tím, že jednoho večera po sezení, při němž jemu a několika jiným účastníkům byly podávány Bertou a ještě jedním duchem květiny, nalézá ve své ložnici na podušce svého lůžka astru. Nejprve pomýšlí na nějaký žert od paní Firmanové, jež bydlila v jeho domě, avšak dozví se druhého rána po svých otázkách, že tomu tak není. Aby se však zajistil před každým klamem i před klamem nevědomým, zalepí před svým odchodem dveře i okna a toto zalepení označuje tajnými známkami. Když se vrací domů, nalézá pečeti neporušenými, avšak přes to, jsou v jeho pokoji čerstvé květiny a na jednom zalepeném místě jest od Berty napsaná zpráva o dopise, jenž ležel zapomenut v jeho pokoji, ale teď zmizel.

„Byl jsem teď v tajemném spojení dopisy a květinami s duchem!“ pravil a pokračoval: „Hluk denního života dotýkal se skoro krutě mého citlivého sluchu.“

Již jednou dříve vyjádřil se ve své zprávě, že jeho spiritistické zkušenosti jej často uvádějí po nějakou dobu jako osleplého do tunelu pozemské existence, kde tápá, dokud nepozná, kam jeho noha kráčí.“ Výjevy stávají se stále tajuplnějšími. Nezůstává již při pouhých dopisech a květinách. Berta přináší svému milenci, neboť tak ho teď můžeme nazývat, když přichází po přednáškách unaven pozdě domů, docela i víno a koláče do uzavřeného pokoje. Ano, Berta, mu

v jednom sezení s paní Firmanovou a její sestrou nalévá vína. A o její materialisaci téže doby se vyjadřuje:

Jeví teď nebeský obličej, jehož popsati nemohu se odvážiti! Působné poprsí, jemná barva pleti, jež se spojuje s bílým, jako hedvábným oděvem, lesklé oči, pod dlouhými brvami a roztomilá posa — vše to převyšovalo každý dřívější zjev a doznávám upřímně — že mne opouštěla rozvalha Abych svoje nadšení ve vzpomínce na tento zjev trochu utlumil, vyjádřil bych se prostě, že, kdyby přišel nějaký Mefistofeles a nabízel mně jako Faustovi moje obnovené mládí výměnou za mou duši a slíbil mně trvale tuto družku, — tu nevím, zda-li bych, jsa zachvácen oním kouzlem, byl dbal tohoto uskalí!“

Tolik můžeme vyjmouti ze zpráv Reimersových o jeho zkušenostech ve spiritualismu, avšak dostačí to, aby to, co následovalo, a co vlastně bylo logickým důsledkem dosavadního, bylo více než pravděpodobnějším. Děkujeme za zprávy vzhledem k postupu a ukončení celé aféry jednomu badateli na poli spiritismu, jenž byl s Reimersem spřátelen a s ním dobře znám. Podle jeho sdělení vyhledávala Berta Reimerse záhy nato také mimo sezení v noci v jeho ložnici. „Kouzelnice“, jak ji nazývá, přičinila se, aby na její duchovnost víc a více zaponínal a konečně došlo k tomu, k čemu dojíti musilo, totiž ke stykům nejdůvěrnějším. Od té doby byla Berta stále dotěrnější. Neměla dosti na svých nočních návštěvách, nýbrž obtěžovala svého milence také i ve dne, takže po delší době následovalo u Reimerse hluboké rozrušení a vysílení. Kdysi tak vroucně žádaná Berta stala se mu postrachem. Chvil se před každou její návštěvou, čímž ji právě umožňo-

val. Aby ušel těmto pronásledováním, dal se po radě jednoho svého přítele angažovati do Austrálie v naději, že touto změnou místa se Berty zbaví.

Ale bylo již pozdě. Jeho spojení s ní nedalo se rozloučiti. Byl sice na své přeplavbě z Anglie do Austrálie ušetřen fantomem, bezpochyby námahami spojenými s jeho povoláním a pak pro přirozenou změnu životních okolností. Avšak jakmile vstoupil zase na pevninu a vrátil se nejen ke své práci, nýbrž i také ke svým zvykům, k nimž náleželo i horlivé pěstování spiritismu, tu se Berta zase znovu objevila. Teď nebylo možno věc již zadržeti.

„Jsem s ní spojen!“ píše a mluví o ni jako o svém druhém já. Mučený muž nalezl teprve klidu, když po nějaké době ho vysvobodila smrt z jeho utrpení.

Vysvětliti tyto záhadné události není právě tak snadné. Lze ovšem také míti za to v tomto případě, že šlo o rozštěpení transcendentního subjektu, který se i zde, jako v podobných případech projektoval na venek. A tu bychom měli jakousi paralelu k Faustovu Mafistofelovi. Avšak na druhé straně jest zase přece jen možné spolupůsobení jiné cizí bytosti, která domohla se takového vlivu nad člověkem, že konečně jí úplně podlehł.

XVI.

Upíři a vlkodlaci.

V úzkém styku s vírou v čarodějky, jakož i v posedlost, jsou pověsti o vlkodlacích a upírech, ačkoliv jest zde jakési omezení ohledně zemí. Čarodějnictví bylo ve středověku v největším rozkvětu v Německu,

ve Francii nalézáme nejvíce pověstí o vlkodlacích a ve slovanských zemích, zejména v jižním Rusku nalézáme upíry.

Vlkodladství jest naproti čarodějství zločinem specificky mužským. Autoři se domnívají, že příčinou toho zjevu jest okolnost, že muži, jako pastýři, snadněji mohli býti jati myšlenkou na proměnu člověka ve vlka, nežli ženy. Avšak toto vysvětlení zdá se býti nedostačité. Tak čteme v jednom procesu, jenž se odbyval v Bordeaux roku 1603:

Když selské dívky Poyéryeová a Gaboriantová odmítly pastýře Greniera, který je pronásledoval milostnými návrhy, přepadl je tento jednoho dne, jako vlk, avšak ony se mu ubránily a uprchly. Poněvadž pastýř se před tím chlubil, že jest vlkodlakem, byl zatčen a doznal, že byl v lese jedním svým sousedem představen ďáblu, že se mu klaněl a že od něho obdržel masť a vlčí kůži. Na jednom místě těla, jež jest teď necitelné, poznamenal prý ho „lesní pán“ svým loveckým oštěpem a od té doby chodí v noci ve vlčí podobě, avšak jen tak dlouho, pokud jest pod dohledem svého mistra. Vyjádřil se dále, že také jeho otec jest vlkodlakem a že jeho nevlastní matka od jeho otce odešla, poněvadž tento v její přítomnosti vyvrhl zbytky psů a malých dětí.

Sám udává, mnoho-li dětí a psů usmrtil jako vlk a kolik jich přepadl, jaké rány jim způsobil, místo, kde se to stalo, pomoc, jež byla obětím poskytnuta, slova, jaká mluvili lidé, kteří ho zahnali a tak p. Když byl konfrontován s rodičemi obětí a pak s těmi lidmi, kteří se zachránili, objevila se naprostá správnost jeho výpovědi. Tito lidé tvrdili z části, že viděli vlka, jiní zase poznali Greniera. Soudní dvůr odsoudil poloblbe-

ho obžalovaného k doživotnímu vězení v jednom klášteře. Tam jej navštěvoval po 7 let soudce de Lancre, jenž hlavně měl co činiti s čarodějnicemi. Přesvědčil se, že jest to člověk duševně nevyvinutý s plachým a neklidným pohledem, s očima hluboce vpadlýma, s dlouhými, neobyčejně širokými a vynikajícími zuby a s dlouhými drápopitými nehty. Grenier pamatuje se na svůj dřívější stav docela dobře a mnil naivně: Maso mladých dívek chutná mnohem lépe, než-li maso psí. Také ještě teď pocituje chuť jísti lidské maso a jeho největší touhou jest viděti vlky.

Pozoruhodno je, že jako u čarodějek, nalézáme i zde „mistra“, potom stigmatisaci s kouzelným znamením, necitelné místo na těle, kde toto znamení se nalézá, masti a konečně i elementy sexuální.

Weier vypravuje, že jistý Petr Bourgot, jenž byl znám jako vlkodlak, se vyjádřil, že za bouře, při níž se jeho stádo rozběhlo, seznámil se s jedním sluhou satanovým, jenž slul Moyset. Tento mu nabídl ochranu jeho stád a slíbil mu i peníze. Těchto neobdržel nikdy, avšak prvnějšího se mu dostalo, když se satanu poklonil, políbením a padnutím na kolena. Pak byl sveden jiným mužem, Michalem Verdungem, aby se súčastnil reje čarodějů v lese u Chastel Charmonu. Tam se natřel mastí, kterou obdržel od Verdunga, jenž ji měl od mistra, načež se proměnil ve vlka. Když se k tomu cíli musil svléknouti, stala se tato proměna také u Michala, přes to, že byl oblečen. Oba pak se hnali s prudkostí větru přes louky a lesy, napadali děti a mladé dívky, které částečně roztrhali a snědli, nebo jim jenom vyssáli krev — zde jest jakási podobnost k upírům — a spojovali se pohlavně s vlčicemi. Jako při jízdě čarodějnic, bylo pozorováno také u vlkodla-

ků, že v době, kdy byli takto proměněni, spali. Tak vypravuje jeden případ Lerchheimer:

„Jistý rolník leží v hluboké mdlobě ve světnici starostově, avšak přes to po probuzení tvrdí, že na pastvinách usmrtil koně. Přesvědčili se, že to bylo správné. Lerchheimer k tomu dodává: „Učinil to ďábel, a tak mocně to představil onomu člověku ve spaní a snu, že se domníval a doznal, že to bylo jeho dílem.“

Podobně se vyslovil i de Lancre. Při těchto proměnách ve zvířata, shledáváme kromě jasnozření, jímž jedině jest možno vysvětliti shodující se zprávy vlkodlaků (kteří tělesně vůbec se z domova nehnují), o činech vlků, udatých se v lesích a na cestách, i spojení astrální (zpětný náraz), neboť vlkodlak vykazuje velmi často rány, jež byly při obraně vlkům uštědřeny, když v polích nebo lesích lidí napadli. Jest to podobné spojení, o jakém jsme mluvili, ličíc události na faře cidevilleské.

Dankmar praví o tom: „Především nemůže býti proměna skutečnou, avšak dojistá máme dvě fakta, že vlkodlak — někdy se také proměňuje v jiná zvířata než vlky, na př. v kočky, psy, a v Indii docela v pardaly — věří sám pevně ve svoji proměnu a že také druhými osobami jest považován za zvíře. Prvnější bylo by možno vysvětliti pathologicky, druhé přenesením halucinační představy, která by vycházela ze zvěročlověka — jenž jest naprosto zaujat svou maníí a působí magicky na jiné lidi. Takovéto okouzlení bylo by ovšem snadnějším v dobách a na takových místech, kde víra v přeměnu ve zvíře nalézá pevného podkladu u lidu. Co se týče víry samotného zvířecího člověka, tu se zde setkáváme jako u čarodějek se známými mastmi a vidíme dále, že musila existovati jakási

společnost vlkodlaků, neboť jeden zasvěcuje druhého, představuje ho mistru, načež — právě jako o Sabbathu — se scházejí na opuštěných místech, kde stojí zasvěcenci se svíčkami, jež vydávají zelené světlo, atd.

Prostý obyvatel venkova, opuštěně žijící pastýř a podobní lidé, jsou s obklopující je přírodou v hlubokém spojení. Slyší ji mluvit tisícerými hlasy, k nimž kulturní člověk jest hluchý. A tak jest pastýř svým zvířatům, s nimiž denně jest pohromadě a v jejichž instinktech asi pozoruje rysy, podobné lidským konáním, bližší a bližší . . .

Vysoce vyvinutí lidé nestanou se nikdy vlkodlaky, nýbrž jenom osaměle žijící myslivci nebo pastýři, kteří mají mnoho co činit se svými stády a jimž se stal vlk neustálou starostí, jestliže žijí v krajině vlky bohaté. A tak se jejich mysl neustále zaměstnávala, jejich nepřitelem — vlkem — a jejich neustále jednostranně drážděná fantazie, mohla zroditi šílenou myšlenku, že jsou sami vlky. Takové vysvětlení podává západní věda. K tomu můžeme dodati, že šílenci velmi často se považují za zvířata, že napodobují jejich hlasy, jejich zvyky, a to způsobem ku podivu přirozeným. Nešťastníci, kteří byli kousnuti vzteklým psem anebo se domnívají, že se tak stalo, štěkají a koušou také ve svých záchvatech. — Tak jako mozek blbce mikrocephala musí býti považován za návrat k opičí přirozenosti, našich prapředků, tak také jsou atavistickými zpětnými odrazy, jež vykazují habituální typus zvířecí.

Jestliže však marazíme na případy, kdy vlkodlak s překvapující přesností obdržel na svém těle rány na stejných místech, jakými byl poraněn útočící vlk, ač

prvnější ležel v době útoku na svém lůžku, tu těžko lze si vysvětliti toto spojení jinak, než vystouplým astrálním tělem, které ve vlčí podobě se zjevilo a ony rány utřžilo. Někteří sice vysvětlují tuto záhadu tím, že vlkodlak jest v sympathickém spojení se skutečnými zvířaty a že jenom tímto spojením se takové rány mohou přenéstí. Jestliže však uvážíme, jakých zkušeností se získalo experimenty s vymístěním astrálního těla, tu takovéto vysvětlení nedostačuje.

* * *

Skoro ještě hrůznější než vlkodladství jest víra v upíry, jež jest hlavně rozšířena ve slovanských zemích. Ve Skotsku a v Irsku jest ovšem jisté mínění o mrtvolách v hrobě, které prý někdy nemohou ztlítí, nýbrž musí hrýzti svoje vlastní tělo a vystupují v noci z hrobu, aby lidem ssály krev. A dále se v oněch krajinách věří, že takto přepadení lidé stanou se také upíry. Podobné pověsti mají i v Dánsku, Švédsku, Norvéžsku a Finsku, a udržely se tam až do nejnovější doby. Také Portugalská „bruxa“ podobá se upíru. Mezi tím, kdy ve dne žije uprostřed své rodiny, jež nic netuší, zmocňuje se jí po západu slunce, až do východu slunce demonická moc. Zvedá se pak se svého lůžka a je-li provdaná, opouští svého manžela a letí pak v podobě nějakého obrovského nočního ptáka nebo v podobě netopýra daleko z vlasti přes hory a doly, hlavně však přes bahniska, jezera a rybníky, v jejichž vodách zírá na svůj děsný obličej. Dle podání scházejí se bruxy se svými ďábelskými milovníky a unášejí, děší a trýzní osamělé pocestné. Když se vrátí ze svých nočních výletů, vyssávají vlastnímu dítěti krev a při tom svými černými perutěmi působí vánek, aby dítě

klidně spalo. Jestliže však okusily krve, tu navštěvují domy sousedů a ssají krev všude, zvláště osobám nezletilým.

Podobně vypravuje se i ve východních zemích o tak zvaných gaulech. Avšak veškerá tato strašidla neovládají mysl lidu s takovou krutostí, jako upír představu některých národů slovanských.

Vampyrismus (upírství) jest jakousi duševní epidemií, jestliže vystoupí ve vsi, kde usmrcuje mnoho lidí. Jest však otázkou, odkud vzniká první popud a jak lze vysvětliti stav mrtvol ve hrobech nalezených. První popud k tomu musí rozhodně pocházeti od samotných mrtvých, kteří snad svými nejnižšími duševními součástkami (etherické a astrální tělo) vstupují ve spojení se živoucími a používají tohoto podvědomého spojení k tomu, aby převedli do svého fyzického organismu látku, jež jest sídlem organického života, a jež se považuje za pojítka mezi světem naším a světem záhrobním: čerstvou krev. Viděli jsme při svém rozvádění magie, že duchům zemřelých se takováto čerstvá krev nabízí. Jest také pravděpodobno, že jen takoví zemřelí budou nejspíše krvi vábeni, kteří byli za svého hmotného života až příliš zaujati světem a pozemskými záležitostmi a kteří se proto po smrti jenom těžce odlučují od země. Jsou to, jak praví Hellenbach, lidé, které možno porovnat se šilenci, již nemožou se spřátelití s novou formou nazírání. — V kapitole o člověku a jeho součástkách jsme pojednali o astrálním těle jako o sídle všech vášní a nízkých pudů a řekli jsme, že dle toho, jakou měrou se člověk za živa oněm vášním oddával, utváří se trvání jeho astrálního těla po smrti a že jeho zvířecí duše bude i pak hleděti, aby ukojila svoje tělesné pudy.

S tímto nejnižším principem člověka se tedy utváří spojení a žijícímu člověku ubírá upír životních látek, aby mohl pak žítí jakýmsi vegetativním životem ve hrobě. Není tudíž třeba, abychom pomýšleli na skutečné ssání krve. Dostačí, když nervové auře člověka se tímto způsobem ubírá síl.

Z takového spojení upíra se živým vzniká pak pocit jako by člověk byl škrcen, vznikají obtíže při dýchání a rychlé klesání sil napadených osob a modré skvrny, kde upír krev „vyssával“ možno považovati za vsugerovaná stigmata, způsobená upírem. Proto také napadený vidí fantom upíra.

Naproti tomu stav upíra, to jest jeho mrtvoly v hrobě, v jeho tajemném a ohavném životě v podzemní noci, doznává jistého rozkvětu. Připomínáme zde jakousi obdobnost s těly světců, fakirů a joginů, jež také po dlouhou dobu v hrobě nesetlívají, zde však má to příčiny zcela jiné a vysvětlili jsme to ve své knize „Divy a kouzla indických fakirů“.

XVII.

Magie lásky.

Přistupujeme k této kapitole velmi neradi a jen z toho důvodu, aby náš spis nevykazoval mezery, kdyby v něm byla vynechána veškerá zmínka o nízké sice, avšak tím užívanější magii, kterou se hledí vyvolati láska u druhé osoby. Podotýkáme hned předem, že každého varujeme, před používáním praktik zde uvedených, nebo snad jinde čtených. Vždy se totiž hledí jimi vyvolati láska pouze nízká, smyslná, jež nemí-

vá dlouhého trvání a kromě toho působí se jimi, nebo hledí se působiti na svobodnou vůli druhé osoby a to prostředky více méně nadsmyslnými, které působí potají, tak že vyhlédnutá osoba se proti nim ani svou vůlí, ani rozumovou úvahou nemůže brániti, čímž čaroděj vyvolává v astrálním světě účinky a síly, které se mu za jistou dobu krutě vymstí.

Vynechali jsme zůmyslně veškeré takové předpisy — a jsou jich nesčetné řady — v nichž se používá jistých, často velmi hnusných látek tělesných k vyvolání lásky. Z téhož důvodu jsme nevedli nic ze řady předpisů, jež působí hlavně na čich, jako jeden z nejpřednějších smyslů, hrajících velikou úlohu v sexuálním životě člověka. Kdo by se přes to o tyto věci zajímal, odkazujeme ho na odbornou literaturu.

K nejrozšířenějším praktikám magie a čarodějství náleží bez odporu vyvolání kouzelné lásky, jež možno rozdělití ve tři skupiny. Při jedné vzniká působení suggestcí, při druhé používá se organických látek, takže zde účinkují okultní síly a ve třetí jedná se o látky rozčilující.

Existuje nesmírná řada receptů, z nichž můžeme uvéstí jenom nejzajímavější. V první řadě věří se všeobecně v moc krve netopýra, která dovede lásku probudití. Tak na příklad ve Štýrsku dává milenka svému hochu do vína netopýří srdce. Jihoslovanka potře krví netopýra oděv muže, kterého si žádá, nebo mu podává bonbony touto krví potřísňené. Také mu dává upečené vnitřnosti tohoto zvířete, aby je s nějakým jídlem požil, a konečně nosí, aby roznítíla jeho lásku, pod svou levou paží netopýra. Huculky používají takéž netopýrů ke kouzlům lásky. Chycené zvíře uzavře se do nového hrnce, do něhož učiněno bylo několik o-

tvorú. Třikrytá nádoba se zakope v mraveništi. Když mravenci sežrali netopýra až na kůstky, vyjme dívka hrnec a vybere si z kůstek takovou, jež se podobá vidlím, a druhou kůstku, jež vypadá jako hrábě. Těmito hráběmi dívka milence přitahuje a vidlemi neoblíbeného zapuzuje.

V Chorvatsku činí děvčata totéž se žabami, jež uzavírají do malých krabiček. Musí se jenom míti při tom na pozor, aby se žába zahrabala dříve, než se jednou ozve. Neboť kdybychom slyšeli žábu dříve zakváknoti, ohluchli bychom. Kůstka, jež tvoří spodní čelist žáby, se nepozorovaně přišpendlí hochu na kabát a dotýčný muž jest pak úplně dívkou okouzlen. Kromě látek zvířecích užívá se nesmírné množství látek rostlinných, z nichž mnohé mají ovšem působiti jako prostředky fyziologicky rozněcující. K nim patří zejména různé druhy kapradin, baldrián, mandragora a mnoho jiných. Kromě takovýchto prostředků užívá se ovšem také kouzel jiných jako zařikávání, atd. Jedno takové kouzlo lásky, užívané v Bosně, záleží v tom, že na sv. Jiří dívka pohlédne skrze očko u visacího zámku na mladíka žádaného, zámek pak zavře, a položí jej na křížovatce.

K vykouzlení lásky bylo a jest používáno velmi mnoho různých talismanů, jež byly udělány za příznivých planetárních konstelací. Nejlepším z nich jest talisman Venušin jenž musí býti udělán z mědi. K němu můžeme použiti jakéhokoliv kousku mědi, poněvadž jeho kovová vlastnost zůstává vždy stejnou. Pokud se týče jeho formy, má býti talisman zakulacený, poněvadž oblá podoba podléhá vlivu Venuše a působení talismanu jest od tohoto vlivu závislé. Potom napíšeme na talisman znamení Venuše, a to v hodině a v den,

kdy tato planeta vládne, tedy nejlépe v pátek, a to zase nejlépe v pátek, který připadá na dvacátý den měsíce. Znamení napíšeme tím způsobem, že potřeme jednu stranu talismanu voskem, vyryjeme do něho znamení a pak vložíme talisman do nějaké vodou rozředěné kyseliny, která značku do kovu vyleptá. Nato vložíme talisman do váčku a nosme jej na krku.

Následující předpisy dokazují, že ani ve velkých městech nezanikla víra v podobné magické praktiky ohledně vyvolávání lásky. Jsou to prastará pravidla, jenže v novém křesťanském rouše. Jeden takový předpis zní:

Jestliže muž si žádá některé ženy, nechť vezme kus papíru a napíše na něj tato slova: Ve jménu Otce a Syna a Ducha Svatého — avšak nechť se chrání připojit k tomu Amen, neboť tím by bylo působení zrušeno. — Já N. N. miluji Tě N. N., ačkoliv jsi teď zatvrzelou, budeš mne také milovati, jako já tebe. — Tento papír nechť potom spálí na popel, avšak tento popel nesmí se smísiti s popelem žádné jiné věci. Pak nechť vezme popel a dá jej své vyvolené do nějakého jídla nebo nápoje a bude jej musít milovati, ať chce či nikoliv. Nebo může také vzíti nespálený papír a vložit jej mezi peří polštáře, kam jeho vyvolená kladě v noci hlavu. Působení bude stejné.

Také může učiniti totéž žena, miluje-li některého muže a není-li jím milována. A stejně tak může i věrný manžel donutiti svoji nevěrnou ženu, aby se k němu vrátila. Avšak musí připsati na lístek za slova, kdy se dovolává Otce i Syna i Ducha Svatého: Budeš mně věrnou, ačkoliv jí mejsi, budeš jediné mně náležeti, ač teď náležíš jiným.

Miluje-li muž dívku nebo dívka muže a neví, zda-li jest láska opětována a neodvažuje se při tom svoji lásku vyznati, tu nechť učiní toto:

Když byl v tiché hodině shromáždil svoje myšlenky pevně na milovanou osobu, nechť zavolá: „Ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého volám tě, N. N., a-bys přišla sem.“ Když toto volání po třikráte opakoval, tu nechť vyjde dotyčné osobě ke dveřím vstříc, jako kdyby opravdu přišla. Nechť ji uvede do pokoje, prosí ji, aby se posadila a pak ať jí poví, co jí chce říci. Na konec nechť ji prosí důtklivě, aby při nejbližším setkání mu dala znamení, z něhož by poznal, že jeho blízkost jest příjemná. Toto vyvolání může opakovati po třikrát ve dnech po sobě jdoucích. Když to učinil po třetí, dá mu ona osoba ono žádané znamení, jakmile se s ním setká.

Jiný předpis pochází z Německa a zní: „Vezmi v kostele květinu a po večeri, když ses napil vína, utři si touto květinou ústa. Pak ji můžeš nabídnouti osobě, kterou miluješ. Jestliže květinu přijme, bude tě mítí ráda.

Paullini vypravuje v knize „Heilsame Dreck-Apotheke“, kap. 14., 258:

„Sám jsem znal jednoho šlechtice, kterému nějaká dívka tak učarovala, že musil často o půlnoci vstáti a běžeti za ní. Také jeden můj přítel, pilný student lékařství, byl často lákán dcerou svého souseda, avšak štítíl se jí. Jednou spal u jejího bratra, v domě jejího otce a tu se stalo, že jeho smýšlení se úplně obrátilo. Avšak nechodil za ní, nýbrž jenom v noci vstal mnohokrát o dvanácté hodině, běžel k domu, kde dívka bydlila, políbil třikráte domovní dveře a zase se vrá-

til. Když to zpozorovali jeho spolubydliči, smáli se jeho blouznění, avšak on se nedal tím od toho zdržeti. Jednou si chtěl dát u krejčího obrátit kabát. A tu byl nalezen pod podšívkou plátěný sáček, v němž byl zašit zaječí ocásek, několik kadeřavých vlasů a na to písmena S. T. T. I. A. M., jež byla některými rozluštna takto: Satanás te trahant in amore meí. Jakmile byl tento váček spálen, měl student úplný klid.

* * *

Pro zajímavost uvedeme ještě několik předpisů ze starých žaltářů, jimiž se hledělo dosáhnouti lásky druhé osoby. (Vyňato hlavně z „Praktické magie“ od Papusa.)

Aby k vám přišlo děvče, třeba bylo nejmoudřejší.

Dlužno si zapamatovati, když měsíce přibývá, nebo ubývá, některou hvězdu, mezi hodinou jedenáctou a půlnocí. Ale než s tím počneš, učiň toto:

Vezmi dosud netknutý pergamen a napiš naň jméno dívky, jež k tobě má přijíti. Na druhou stranu napiš tato slova: Melchiaeel, Barechas. Pak hoď pergamen na zem, jménem té osoby vespod, postav naň pravou nohu a levým kolenem klekni na zemi. Pak polížej na nejjasnější z hvězd, drž při tom v pravé ruce svíci z bílého vosku, jež by mohla hořeti po celou hodinu a říkej následující pozdrav:

Z a k l í n á n í.

Pozdravuji tě a zaklínám, krásná Luno a krásná hvězdo i jasné světlo, jež držím v ruce. Skrze vzduch, jež dýchám, skrze vzduch, jenž je ve mně, skrze zemi,

kteří se dotýkám, zaklínám vás všemi jmény knížat duchů, kteří ve vás vládnou, skrze nevýslovné jméno ON, jež vše stvořilo, skrze tebe, krásný anděli Gabrieli, s knížaty Merkurem, Michaelem a Melchidalelem. Zaklínám vás pak skrze všechna jména boží, abyste posedli, trápili, zmítali tělo, ducha, duši a všech pět přirozených smyslů N., jež jméno je zde vespod napsáno, tak, aby přišla ke mně a splnila moji vůli, aby neměla přízně k nikomu na světě, zvláště k Y. a pokud bude ke mně lhostejnou, aby nemohla nikde najít klidu, aby byla posednuta, trpěla a snášela. Jděte hned Melchidaeli, Berechesi, Zazel, Firieli, Malcha a všichni, kdo jsou s vámi; zaklínám vás skrze velkého Boha živého, abyste ji hned poslali, aby splnila moji vůli, a já N. slibuji vás ve všem uspokojiti.

Když jste třikrát pronesli toto zaklínání, hodte svíci na pergamen a nechte ji shořeti; nazítří vezměte tento pergamen a vložte jej do levého střevice a nechte jej tam, až ta, pro kterou jste pracovali, přijde k vám. V zaklínání nutno ustanoviti den, kdy chcete, aby přišla a přijde jistě.

Přivolati tři slečny nebo tři pány do světnice po večeri.

Příprava.

Po tři dny nesmíte použití Merkura; čtvrtý den vyčistíte a připravíte svou světnici, hned ráno, jak se ustrojíte, nepoživše před tím ničeho, a zařídíte se, aby jí nikdo neposkvrnil a nepocuchal celý tento den a učiníte, jak nutno, aby tam nebylo nic pověšeného nebo přibitého, jako záclony, šaty, klobouky, ptáčí klece, atd. atd., a hlavně dejte na svou postel bílé prádlo.

O b ř a d.

Po večeři jdi hned do své světnice, připravené jak uvedeno; rozdělej pěkný oheň, dej na stůl bílý ubrus, okolo pak tři židle, tři pšeničné chleby a tři sklenice plné čisté a čerstvé vody, pak postav lenošku aneb pohovku vedle svého lože a klekni a řekni tato slova:

Z a k l í n á n í.

Besticirum, consolatio veni ad me vertu Creon, Creon, Creon, cantor laudem omnipotentis et non commentur. Star superior carta bient laudem omviestra principiem de montem et inimicos o protestantis vobis et mihi dantes quo passium fieri sui cisibilis.*)

Když ty tři osoby přišly, posadí se u ohně, pijí a jedí, a pak poděkují tomu, kdo je u sebe přijal; je-li to dívka, jež provedla tento obřad, přijdou tři páni, je-li to muž, přijdou tři děvčata. Tyto tři osoby budou metati los mezi sebou, kdo z nich má s tebou zůstatí: osoba, jež zůstane, usedne na lenošku neb pohovku, kterou jsi pro ni určil u svého lože a zůstane s tebou v hovoru až do půlnoci, a v tuto hodinu pak odejde i se svými soudruhy, aniž bylo třeba je odeslati. Co se týče obou ostatních, zůstanou u ohně, zatím co třetí tě bude baviti; a co bude u tebe, můžeš se vyptávati na na kterékoliv umění, vědu neb věc, dá ti ihned určitou odpověď. Můžeš se též zeptati, ví-li o nějakém skrytém pokladu a poví ti o místě a o hodině příhodné ke zdvižení jeho, a pak i sama přijde s druhými, aby tě chránily od útoku pekelných duchů, kteří by tam snad měli moc; a odcházejíc od tebe, dá ti prsten, jenž ti dá štěstí ve hře, budeš-li jej nositi na prstě; a vložíš-li jej

*) Tato „nevýslovná“ latina jest co nejpečlivěji zachována.

na prst některé ženy neb dívky, ihned tě bude milovati.

Nota. Nech otevřené okno, aby mohla vejíti. Můžeš tento obřad opakovati, kolikrát budeš chtíti.

Evokace lásky.

Dle Eliphase Léviho.

Máme nejprve pečlivě sebrati všechny památky na toho, koho chceme uzříti, předměty, jež mu sloužily a jež podržely jeho dotyk a opatřiti si buď světnici, kde bydlel za svého žití, aneb místnost podobnou, kam umístíme jeho podobiznu bíle zastřenou, uprostřed květin, které měl rád a které každodenně nahradíme čerstvými.

Pak dlužno zachovati přesné datum, den v roce, jenž byl jeho dnem slavnostním, aneb z nejšťastnějších dnů pro vaši i jeho náklonnost, den, o němž předpokládáme, že naň nemohl zapomenouti; tento den si zvolíme k evokaci, k níž se budeme připravovati po čtrnácte dnů.

V této době dlužno dbáti toho, abychom nikomu neprokázali stejných důkazů lásky, jakých zemřelý nebo zemřelá měli právo od nás očekávati. Dlužno pak také zachovati přísnou cudnost, žítí v zátiší a jen zcela skromně poobědvati a pojísti jen zcela skromnou postai večeri.

Každého večera nutno se uzavřiti s malým, slabým, zcela skromným světélkem, na př. noční lampičkou, nebo svíčkou, ve světnici, věnované památce želané osoby. Postavíme světlo za sebe a odhalíme podobiznu, při níž setrváme v mlčení. Pak vykouríme světnici trochou dobrého kadidla a vyjdeme pozpátku. V den určený k evokaci dlužno se hned z rána přistrojiti, jakoby

na slavnost, neosloviti nikoho sám předem, po celý den nepožítí než oběda složeného z chleba, plodu, vína a kořenové zeleniny. Ubrus budiž bílý, na stole přistrojíme dva příbory a z chleba (jenž má býti podán celý) i z vína dáme část na talíř a do sklenice osoby, kterou chceme vyvolati.

Tento oběd budiž odbyt za úplného mlčení ve světnici evokační před zastřenou podobiznou. Pak odneseme vše, čeho bylo potřeba k obědu, vyjímaje sklenice a chleba pro zemřelého, jež zůstanou před jeho podobiznou.

Večer, ve chvíli obvyklé návštěvy vejdemo opět mlčky do světnice, zapálíme tam jasný oheň ze dříví cypřiše a vhodíme naň sedmkrát trochu kadidla, vyslovujice jméno osoby, kterou chceme viděti. Pak zhasneme lampu a necháme oheň dohořeti. Tohoto večera neodhalíme podobizny. Když oheň dohořel, hodíme znovu kadidlo na žhavé uhlí a vzýváme Boha dle formulí náboženských a sice dle té víry, k níž zemřelá osoba náležela a dle idejí, které měla o Bohu.

Za této modlitby dlužno se co nejvíce stotožniti s vyvolávanou osobou, mluvíti, jako by asi ona mluvila, míti se jaksí za ni samu. Pak, po čtvrtodinném mlčení k ní promluvíme, jako by byla přítomna, s něžnou láskou a vírou, s prosbou, aby se nám ukázala, pak pokryjeme tvář oběma rukama a opakujeme svou modlitbu v myšlenkách, načež zavoláme třikrát osobu žádanou hlasitě. Očekáváme na kolenou a se zavřenýma a zakrytýma očima po několik minut, mluvíme k ní v duchu. Pak ji znovu po třikrát zavoláme hlasem měkkým a něžným a otevřeme zvolna oči. Jestliže jsme nic nespatriili, musíme tento obřad stejně opakovati příštího roku a tak až do třetice. — Jest jisto, že alespoň po

třetí obdržíme žádaného zjevení a čím více otálelo, tím bude viditelnější a tím bude jeho skutečnost úchvatnější.

* * *

Když rozmlouváte s dívkou, jejíž náklonností si chcete získati, číňte, jako byste chtěli sestaviti její horoskop, nebo jako byste jí chtěli čísti z ruky. Řekněte jí, že chcete na př. uhodnouti, zdali se brzy provdá. Pokuste se při této rozmluvě, jež se má díti beze svědků, aby vám hleděla do očí, a když se vaše zraky setkají, řekněte s rozhodností: „Kaphé, kasita, non Kapheta et publica filii omnibus suis.“ Nepozastavujte se nad touto záhadnou řečí, jejíhož skrytého významu nechápete. Jestliže to bylo proneseno s vírou, budete záhy milován.

*

Je-li vám možno přilepiti na stěnu u postele, co nejbliže místa, kde leží hlava ženina nebo dívčina, kus nového pergamentu, na nějž jste napsali: „Michaeli, Gabrieli, Rafaeli, učíňte, aby — (sem dejte její jméno) — pocítila ke mně lásku, rovnou lásce mé!“, neusne tato osoba, aby na vás nemyslila a v jejím srdci vznikne k vám brzy láska.

*

Aby osoba, jež vám svou lásku věnovala, zůstala vám věrnou, vezměte kadeř svých vlasů, spalte ji a rozetřete popel z nich po dřevě jejího lože, smísivše je dříve s medem. Bude sníti jenom o vás. To můžete příležitostně několikrát opakovati, aby byla udržena stalost lásky.

*

Chcete-li, aby vaše obchodní lístky a dopisy měly působnost, jež by souhlasila s vaším přáním, vezměte list čistého pergamenu a popište jej po obou stranách touto invokací: „Adamah, Evah, jako vás všemohoucí Stvořitel spojil v zemském ráji poutem svatým, vzájemným a nerozlučným, tak příznivo mi budiž srdce těch, jimž budu psáti a nebuď s to, ničeho mně odepříti: Ely † Ely † Ely.“ Tento list pergamenu nutno spáliti a všecken popel pečlivě sebrati. Pak si opatřte inkoust, jehož posud nebylo užito; vlejte jej do malého nového, hliněného hrnčičku; smíchejte jej s tímto popelem a sedmi kapkami mléka ženy, jež kojí svého prvorozence a připojte špetku magnetovce utlučeného na prášek. Použijte pak nového péra, jež seříznete novým nožikem. Každý, jemuž budete tímto inkoustem a takto psáti, bude při čtení vašeho listu nakloněn povoliti vám vše, co jest v jeho moci.

*

Veďte pět svých vlasů, přidejte k nim tři vlasy osoby, kterou milujete, a vrzte vše do ohně, řkouce: „Ure, igne Sancti Spiritu, renes nostros et cor nostrum, Domine, Amen“, a vaše láska zvítězí.

V den před svatým Janem Křtitelem jděte natrhati před východem slunce bylinu zvanou *Oenula campana*.

Noste ji v novém plátně na srdci po devět dní, pak udělejte z této byliny prášek a rozsypte jej na kytici, nebo na potraviny osoby, jejíž lásky si žádáte a brzy splní se vaše přání.

*

Žalm 137., jež počíná slovy: *Confiteor, Tibi, Domine, quoniam audisti, atd.*, má podle tradice moc, buditi lásku v srdci osoby, jež je předmětem vaší touhy. Jest si při tom počínati takto:

Nalejte do bílého skleněného kalicha oleje z bílé lilie, odříkejte nad tímto olejem žalm 137, jež ukončíte vyslovením jména anděla Anaele a jména osoby, kterou milujete. Napište pak jméno anděla na kousek cypřiše, který ponoříte do oleje; pak si lehce navlhčíte obočí tímto olejem a přivážete na pravou paži kousek cypřiše. Vyhledejte pak příznivý okamžik k dotknutí pravé ruky osoby, jejíž lásky si žádáte a láska povstane v jejím srdci. Výkon bude mocnější, provedete-li jej za východu slunce v pátek po novém měsíci.

*

Naši předkové ujišťují, že pták nazvaný žluna, jest nejlepším a bezpečným lékem proti kouzlu „svázané jehličky“ (mužské nemohoucnosti), sníme-li ho upečeného s posvěcenou solí... Vdýcháme-li kouř z pálené ho zubu muže nedávno zemřelého, budeme rovněž zbaveni tohoto kouzla...

Totéž se stane, dáme-li rtuť do rourky ze slámy ovesné aneb pšeničné, a dáme-li tuto slaměnou rourku pod hlavu do postele toho, kdo je stížen tímto kouzlem.

Mějte zlatý prsten s malým démantem, jenž nebyl vůbec posud nošen, když byl vyšel z ruky zlatníkovy; zabalte jej do kousku hedvábné látky a noste jej po devět dní a devět nocí neustále na těle na svém srdci. Devátého dne před východem slunce vyryjete novým rydlem dovnitř prstenu slovo: „Scheva“; pak si nějak opatříte tři vlasy osoby, jejíž lásky si přejete, přidáte k nim tři své vlastní vlasy, řkouce: „Ó tělo, kéž mne miluješ, a kéž tvoje přání je tak žhoucí jako přání mé skrze účinnou moc Schevy.“ Nutno svázati tyto vlasy do uzlu lásky, tak, aby byl prsten zavázán skoro uprostřed uzlu; zabalíte to do hedvábné látky a budete nositi

ještě po šest dní na srdci; sedmého dne rozvážete prsten z uzlu lásky a učinite, aby vámi milovaná osoba jej přijala. Celý výkon má býti vykonán před východem slunce a na lačný žaludek.

Zbývalo by ještě zmíniti se o rostlinných prostředcích, probouzejících smyslnou lásku (aphrodisiaca). Ale to již spadá do oboru fyziologie a není tedy předmětem této knihy.

Obrana proti očarování.

Pojednavše v předešlé i této kapitole o všemožných druzích očarování, nesmíme také opomenouti zmíniti se o prostředcích, jaké uváděny jsou ve starých i moderních okultních spisech k ochraně před kouzelnými vlivy. Z těchto prostředků jsou nejjednodušší vykrápění vodou, kterou jsme si sami posvětili tím, že se nad nádobou pomodlíme a vodu požehnáme, dále vykouření bytu nebo jiných místností kadídlkem, jež bylo prve posvěceno jalko voda.

Nejdůležitější látkou k obraně proti „udělání“ jest uhlí, jež má vlastnost, že nejen pohlcuje veškeré plyny s velikou dychtivostí, nýbrž děje se tak i s látkami jemnějšími a docela i astrálními. Každý astrální výron možno pohltiti uhlím a proto tím způsobem lze předměty, jež máme v podezření, že jsou naplněny nebezpečnými fluidy, zbaviti je této vlastnosti.

Papus udává ve své magii, že chceme-li vybaviti psaní nebo jakékoliv jiné písmo, o němž se domníváme, že nám bylo posláno, aby nám astrálně uškodilo, dostačí k tomu dáti je do plechové krabice, naplněné dřevěným uhlím. Po třech dnech zakopeme uhlí pod

strom. K vyproštění mábytku nebo velikých předmětů jest lépe postaviti tyto předměty do magického kruhu, položiti na ně trochu uhlí z pece a obejiti je třikráte s kaditelnicí. Dobře jest před tím uhlí posvětit obyčejnou modlitbou a požehnati je znamením kříže. Uhlí pak zakopeme.

Dále jsou důležitý kovové hroty všeho druhu, o nichž jsme se již zmínili v kapitole o očarování. Užívá se jich v případech těžších, a to někdy umístěním jich na čele, jako koruny, zejména na noc. Celý dům nebo byt můžeme si chrániti umístěním kovových hrotů ve dveřích.

XVIII.

Spiritism a jeho vztahy k magii.

Čtenář, který přečetl bedlivě přítomnou knihu, poznal jistě, že ku provozování magie nutno si osvojit nejen hlubokých odborných vědomostí, nýbrž i to, že nutno vyvinouti zvláštní schopnosti, jakož i býti nejvyšší měrou opatrným. Proto bude zklamán, kdo se snad domníval, že po pročetí naší knihy dovede kouzlit nebo čarovati.

Jinou věcí je, chce-li se někdo vážně přesvědčiti o jsoucnosti transcendentních (nadsmyslných) sil, o nichž se tak často v naší knize mluví. Bez pokusů není to ovšem možno, avšak některé pokusy v tomto směru jsou tak snadné a tak lehce se daří, že lze je vždy a všude prováděti. Jest ovšem třeba — a na to klademe nemalé váhy — aby se pokusy konaly vždy s vážností a bez lehkomyšlných žertů. Také jich nikdy nekonejme s osobami lehkovážnými, nebo takovými, jejichž povaha by nasvědčovala tomu, že nejsou dosti pravdomluvní.

Mluvíme-li o pokusech, jež možno prováděti, máme na mysli v prvé řadě pokusy telepatické (přenášení myšlenek a pod.), jak je vyličují mnozí autoři, na př. Cesare Lombroso ve spise „Co bude po smrti“. Není zde naším úkolem, abychom takové pokusy blíže popisovali. V příslušné literatuře nalezne jich čtenář spousty. Chceme jen na ně upozorniti, poněvadž lze jimi nejvhodněji počítí přípravu ke studiu okultních disciplín.

Druhý obor, jímž můžeme dosti snadno nabýti přesvědčení o nadsmyslných silách, jsou pokusy spiritistické a magnetické. Dnes, kdy máme za sebou tolik autorit světových jmen, jako Schiaparelliho, Crookesa, Lombrosa, Richeta, Flammariona, Lodgea a celé řady jiných, netřeba nám hájiti pravdy či nepravdy tak zv. zjevů spiritistických. Upozorňujeme jen, že ke správnému jich posouzení je třeba velikých zkušeností, nesmírné trpělivosti a velmi bystrého úsudku. Bohužel ti, kdo jsou dosud největšími protivníky fakt tisíckrát doložených, nemají vlastností uvedených, za to však velmi mnoho předpojatosti.

Pohlédneme-li zpět na celou soustavu magie, vidíme, že všude a všude jde o jisté abnormální stavy určitých lidí, stavy přivoděné buď uměle, či vyvolané nějakou nemocí — o tom svědčí mnoho případů klinických — nebo schopnosti vrozené. Nebudeme tu vykládati spiritistické theorie, které díky bádání učenců najmě amerických, anglických a francouzských počínají se již určitě zaokrouhlovati z chaosu názorů dob minulých, nýbrž chceme jen poukázati na fakt, že i při spiritistických seancích jeví se skoro vždy abnormální stavy medií, která jsou buď v trance (vytržení), ve spánku, stavu somnambulním, či v jakémsi polovědomí, jež odpovídá jistým stupňům stavů hypnotických. Již

tato skutečnost, nehledě ani ke zjevům samotným, které velmi často mají charakter zjevů magických, vede nás k tomu, že je zde jakési pojítka.*)

A vskutku můžeme tvrditi, že spiritistické výjevy, od prostého automatického psaní, kdy je pouze ruka media ovládána, až ke zjevujícím se zhmotnělým postavám, vždy jsou doprovázeny abnormálními stavy media, třeba že někdy takovými, které se zdají odpovídati stavu úplného bdění. Z toho je vidno, že zjevy spiritistické jsou příbuzny zjevům, jaké nalézáme v magii. A nejen to. Můžeme tvrditi, že jsou s nimi totožny. Rozdíl jest jen ten, že magik vyvolá zmíněné zjevy o své vůli i ohledně jejich charakteru a síly, kdežto medium jest pouhým nástrojem neviditelných sil, které se projevují dle své libosti a velmi často se zdají jednati právě proti jeho přání. Z těchto obtíží, jež jsou experimentátorům spiritualistickým velmi dobře známé, vzniká řada překážek, hlavně tam, kde chceme opakovati určité zjevy. Obtíže se ještě zvětšují, když přivedeme osoby jiné, které chceme přesvědčovati. Pak jest myšlenková harmonie přítomných (o které protivníci okultismu nemají ovšem ani potuchy) porušena. Medium, osoba vždy nejvýš citlivá ke všem myšlenkám přítomných, jest uvedeno bez vědomí i přímé vůle přítomných osob do stavu, v němž podléhá suggestcím v nejvyšší míře a některá media se i přiznala, že v přítomnosti lidí skeptických, kteří přišli s p ř e s v ě d ě n í m, že vše jest podvodem, pocítovala mocné nutkání podváděti. Tím se vysvětlují mnohá „odhalení“ ve spiritistických seancích. Nechceme tím však nikterak tvrditi, že by nebylo medií podvodných, hlavně ze řad

*) Viz Karel Weinfurter: „Jak badati ve spiritualismu“; nakladatelé Zmatlík a Palička, Praha-Letná.

těch, která byla profesionálními a ztratila svoje schopnosti, naopak jest jich velmi mnoho a při pokusech s medií neznámými nemůžeme býti dosti opatrní. Avšak zkušební experimentátor nedá se nikdy dlouho klamati, poněvadž vždy lze pokus zaříditi tak, že veškerý klam jest vyloučen.

Pokud se týče některých skeptiků, přicházíme však stran jejich chování ke spiritismu a okultismu, ke skutečné záhadě, jež by zasluhovala, aby byla zkoumána odbornými badateli v metapsychice. Lidé jinak velmi rozumní, vzdělaní a bystře chápající, nejsou přístupni nejprostším rozumným důvodům, jde-li o nějakou otáčku okulturních věd. Ale nejen to, jsou zachvacováni přímo jakousi zuřivostí při pouhé zmínce o uvedeném předmětu a jsou-li uvedeni do seancí, kde byli svědky nejlepších fyzických jevů, popírají i svědectví svých vlastních smyslů.*) Vše to nelze vysvětliti ani zastřením, které často zachvacuje zejména mladší adepty vědy oficiální, ani obyčejnými, vládnoucími předsudky. Jsou-li iluze lehkověrnosti, jsou také vyvolané nevěrou, i nevěřící skeptikové jsou ve stavu nedočkavé pozornosti, která je vede k tomu, aby viděli, co se neděje. Nevidí-li toho, tuší to. Oni rozumějí všemu, dovedou vysvětliti vše. Mají hluboký strach, aby si z nich někdo netropil žertu, že si Hropl posměch sami a aby se vyvarovali nepravděpodobného, vymýšlejí si nemožné. (Lombroso, „Co bude po smrti?“)

Dále možno si získati značných zkušeností a vědomostí o neznámých nadsmyslných silách studiem a po-

*) Tato okolnost si také všiml bystrý autor „Přirodní Bláznů“ prof. Velenovský.

kusy s animálním magnetismem. Pokusy takové nejsou nesnadné a vyžadují pouze jediného — trpělivosti. Podaří-li se nám vyvinouti jimi somnambulism nebo jasnozření, budeme za svou námahu dostatečně odměněni. Za to však varujeme co nejdůtklivěji před veškerými pokusy hypnotickými, poněvadž mohou býti velmi nebezpečny pro osobu, se kterou experimentujeme.

Ke konci připomínáme znovu, že veškerou zodpovědnost za údaje obsažené v této knize ponecháváme citovaným autorům. Naše vlastní názory jsou podepřeny většinou o badatele světových jmen, jejichž autorita je ovšem povznesena nad veškeré podezření. Avšak přemnohým nedostačuje ani to, a těm radíme, aby dříve zkoumali sami a pak soudili. Zamítati je snadné, ale konati dlouholetá studia a pokusy je prací namáhavou, bez které nemá nikdo práva ke kritice.

XIX.

Magie moderní.

Nemůžeme ukončiti tohoto díla, abychom se nezmínili o magii, jak je pěstována v nynější době poválečné. Mnoho forem magie moderní bylo ovšem pěstováno také již dříve, ale válka, jak se zdá, způsobila jistou velikou změnu v mentalitě lidstva, takže spiritualism, okultism a rovněž i magie a mystika se teď šíří úžasně a bohužel právě v takových tvarech, jež nejsou bez nebezpečí.

K moderním magikům nutno čítati také theosofy a anthroposofy, totiž společnosti okultní, které tvrdí nebo to předstírají, že svým členům poskytují nejen vyšší poznání, t. j. odhalení jistých nadsmyslných pravd, nýbrž i prostředky k dosažení vyššího psychi-

ckých sil, což není než jiný výraz pro síly magické. Oboje jmenované hnutí zakazuje sice používání těchto sil, ale to na věci nic nemění, neboť ten, kdo je má, je magik, ať jich používá, či nikoliv. Theosofie i anthroposofie sice učí, že žák se musí nejdříve podrobiti určité přísné sebekázní, než je mu dovoleno postoupiti dále, takže je jaksi morálně obrněn a nemůže tak snadno „padnouti“, t. j. magických schopností použití pro sebe nebo pro ti jinému (v obou případech by se stal „černým magikem“), ale ve spisech těchto společností nalézáme zároveň na mnohých místech oprávněné jinak tvrzení, že takový „pád“ je možný i u toho, kdo dosáhl již velmi vysokých stupňů.

Zakladatelka theosofické společnosti H. P. Blavacká měla ovšem poněkud jiný cíl. Chtěla totiž, aby se členové vyvíjeli cestou mystickou, aby nehledali magických sil, nýbrž hleděli především dosáhnouti spojení s božským Já, které je přítomno v každém člověku. Ale po její smrti změnily vůdčí osobnosti theosofie tento vysoký cíl. Založili tajnou církev, tedy tajnou společnost nebo bratrství v theosofické společnosti a tvrdí svým věřícím, že zachováváním jistých životních předpisů, jakož i jistým cvičením (meditací a soustředováním myšlenek) dosáhnou postupně vždy vyšších stupňů zasvěcení, kteréžto zasvěcení znamená užší a užší spojení s tak zvanými „mistry“, vysoko vyvinutými lidmi, kteří magickým vývojem dosáhli ve světě viditelném i neviditelném naprosté vlády. Není pochyby, že takové bytosti ve vesmíru a i na zemi existují, ale na druhé straně není jisto, zdali vedoucí členové nynější theosofické společnosti jsou s takovými mistry opravdu ve spojení. Společnost anthroposofická nepřichází v tomto směru v úvahu.

Z toho všeho je však patrné, že přívrženci těchto nauk mohou velmi snadno upadnouti do hrubého omylu okultního neboť spoléhají nikoliv na Boha, na svoje ne j v y š š í vedení, nýbrž na tak zv. mistry.

Budou mnozí, kteří řeknou, že je to totéž, ale my v dalším ukážeme, že to není totéž.

Paří Břavacká byla do svého pětadvacátého roku spiritualistickým mediem. Přinesla si na svět svoje magické schopnosti již hotově a když došla ve spiritualismu velikého sklamaní, obrátila je jiným směrem a jak sama tvrdí, nalezla spojení s adepty, t. j. s mistry. Po její smrti chtěly vůdčí osobnosti v theosofii vstoupiti do jejich šlépějí, ale poněvadž neměly oněch přirozených darů, nebylo jim to možno. Alespoň až dosud nedokázal nikdo z nich, že by takových schopností měl nebo že by byl v takovém spojení. Jediná osoba v theosofické společnosti jest v takovém spojení, ale ta žije v ústraní a neúčastní se leda svými spisy tohoto hnutí. O ostatním pomlčím, poněvadž to nespadá do rámce této knihy.

Jiné hnutí magické, ačkoliv jeho pěstitelé ho tak nenazývají, je tak zv. „křesťanská věda“ — Christian Science. Členové této sekty léčí svoje bratry a sestry modlitbou, buď společně neb jednotlivě a sice s velikými výsledky. Toto hnutí přišlo z Ameriky, kde je úžasně rozšířeno a doznalo i v Evropě velikého rozšíření, zejména v Německu a Anglii. Magický vliv modlitby na zdraví člověka, ba i na jeho hmotné poměry je věcí od pradávna známou, ale není pouhou suggestí, jak by chtěli vykládati moderní psychologové. Je to patrné i z fakt, že modlitbou nebo prostě žádoucí myšlenkou lze, jak jsme se zmínili, změnit hmotné poměry člověka, a tak daleko nejde přece jen troufalost

moderních vykladačů, že by i hmota podléhala „sugesci“.

Tím však přicházíme k jinému velikému hnutí, rozšířenému po celém světě, t. j. k „nové myšlence“ — „New Thought“.

Také ‚nová myšlenka‘ přišla z Ameriky a jejím zakladatelem (ač toto učení tak nejmenoval) byl americký žurnalista Prentice Mulford, jehož spisy jsou teď již téměř všechny přeloženy také do češtiny a těší se veliké oblibě. Princip „nové myšlenky“ je tento:

Lidské myšlenky jsou věci nebo síly, právě tak skutečné jako elektřina nebo jiná fyzická síla a šíří se z lidského mozku sféricky všemi směry. Ale myšlenky jsou silami astrálními a proto působí na tvárnou látku astrální a zapadají tam jako semena, z nichž vyklíčí skutečné věci ve světě hmotném. Kdo tedy úsilně a denně myslí na určité věci a předsatavuje si je jakoby byly již skutečnostmi, zasévá vědomě neb bezvědomě tyto myšlenkové síly do astrálu a přitahuje tak s naprostou jistotou uskutečnění svých tužeb a přání na úrovni hmotné. Nová myšlenka je tedy zase jen jistým druhem magie, a sice velmi užitečným a nikoliv nebezpečným.

Je jenom třeba varovati se přísně všech myšlenek malomyslných, všeho strachu, všech obav a všech starostí o vezdejší život nebo zdraví, neboť právě tak jako lze myšlenkou přitahovati nebo v astrálu tvořiti věci dobré, lze tam tvořiti i věci zlé a ty se dostaví se stejnou matematickou určitostí zrovna jako věci dobré.

Tímto způsobem lze nejen pěstěti svůj charakter, domáhati se zdárných výsledků ve vědách a v umění, nýbrž změnit naprosto svoje okolí, svoje hmotné poměry. Výsledky jsou jisté, ale žádáme-li hned na po-

čátku velikých změn, musíme býti velice trpělivými, neboť veliké výsledky se dostaví teprve asi po dvou letech.

Pokud se týká podrobností, odkazují čtenáře na citovaná díla Mulfordova v českých překladech.

Přicházíme teď k nejvyššímu odvětví magie. Je to tak zvaná mystika nebo „cesta k Bohu“. Mystika sluje také božskou magií nebo „Cestou královskou“ a je-li opravdově prakticky pěstována, vede ke spojení s Bohem a tím ovšem také ke všem transcendentálním nebo nadsmyslným schopnostem, vede k opravdovému zasvěcení a duchovnímu mistrovství.

Také mystika se po válce i u nás značně rozšířila, najmě praktickými návody, které jsem v češtině poprvé uveřejnil v časopise „Okultní a spiritualistická Revue“ v I. ročníku (1921). Mystika je jedinou pravou a bezpečnou cestou, na které se každý bez nesmyslného asketického (u nás) života, může osobně přesvědčiti neklamně a hmatatelně, t. j. chápateľně o existenci nesmrtelné své duše a existenci Boha. Ku praktické mystice je třeba ovšem veliké vůle, abychom denně prováděli alespoň půl hodiny myšlenková cvičení, jejichž elementy jsou uloženy ve staroegyptských papyrusech a v učení gnostickém a jež byla znovu objevena asi před osmdesáti lety německým mystikem a velmistrem zednářským J. Kerningem. Také starým Bratřím Růžového Kříže a vůbec i všem středověkým theosofům s Jakubem Böhme v čele, byla tato cvičení známa. Podotýkám, že středověká theosofie je jiné jméno pro mystiku a že není v nijakém spojení s theosofií moderní.

Tato mystická cvičení vedou bezpodmínečně u každého, jehož zevní život se tomu nepřící, k vývoji vnitřních smyslů (astrálních smyslů) a později ke spojení

svnitřním božstvím, které vede žáka tak zv. „Vnitřním Slovem“ čili hlasem božím, jak jej znali všichni proroci Starého Zákona a mnozí světci a zasvěcenci. Na konec dosáhne pak mystik splnutí se svým božstvím a tím i všech magických sil. Je třeba pouze vyvarovati se těžkých zločinů proti Bohu a bližnímu, vystříhati se opilství, hněvu a veškerých výstředností poliblavních — a prováděti zmíněná cvičení s naprostou odevzdaností do vůle boží. Pak je výsledek nepochybný.

⁂ Poněvadž po uveřejnění zmíněných článků se objevil o mystiku netušený zájem, vydám záhy obšírný spis, „Hořící Keř“, ve kterém bude pojednáno podrobně o všech důležitých otázkách, týkajících se mystiky. Znáám mystiku s hlediska praktického již déle než 18 let, a mohu tedy z vlastních zkušeností podati potřebná vysvětlení a žádoucí, k cíli vedoucí pokyny a metody. Mystika vede ovšem také k vlastnímu zasvěcení, t. j. žák obdrží klíč ke všem tajným symbolům, mysteriím starým i novým, klíč k obřadům všech tajných okultních nebo mystických společností, klíč ku pochopení Starého i Nového Zákona, všech svatých knih veškerých národů na světě, klíč k tajnému významu pohádek a mytů všech věků a ku pochopení veškerých záhad přírody a člověka. Mystika je jedinou cestou, o které platí výrok: „Kdo hledá, nalezne, kdo tluče, tomu bude otevřeno.“ Takový je tedy rozdíl mezi mystikou a moderní theosofií.

V předcházejícím odstavci jsme se zmínili o tak zv. tajných společnostech. Bylo jich mnoho a je jich ještě teď veliký počet, ale u nás není vstup dosažitelný ani do jediné takové, v níž by člen mohl získati praktických zkušeností magických nebo mystických. Nejznámější takovou společností jsou „svobodní zednáři“, kteří se

však v posledním století nadobro odchýlili od svého původního směru (dříve pěstovali magii a mystiku) a zabývají se jen obřady, jimž již sami nerozumějí a podporováním věd a umění, jakož i — politikou. V eskeré tajné společnosti, které se komukoliv u nás nabídnou, nevedou k cíli a veliká jich většina má namířeno jenom na kap su svého člena. Podobně se to má i s jistými širiteli prospektů a oznámení, týkajících se opatření ochranných talismanů a pentaklů, nebo dokonce magických zrcadel. Není u nás člověka, který by dovedl zhotoviti takových opravdu účinných prostředků a vše, co se nabízí, je bezcenným brakem, za který důvěřivý kupec platí často peníz neslýchaný. Namítne se nám, že se tak děje i v cizině. Ano. Ale v cizině jsou alespoň tu a tam lidé, kteří dovedou zhotoviti opravdový talisman nebo magické zrcadlo, ačkoliv i tu je v devadesáti případech ze sta pravděpodobno, že bude objednavatel napálen. Nejlépe je chrániti se před okouzlením místo všech pentaklů a talismanů modlitbou, nebo súčastňováním se náboženských obřadů nebo přijímáním svátostí. Kdo nevěří magickým silám, obsaženým v modlitbě nebo ve svátostech a jiných náboženských výkonech, ten nemá práva domnívati se také, že by byly jiné síly magické. Všechny výkony náboženské byly a jsou výkony magickými a ten, jehož vnitřní smysly jsou vyvinuty, vidí ony síly, které se na př. vybavují při mši, a sice ať ji slouží kněz hodný nebo nehodný. Kněz je pouhým nástrojem a jako takový je činný, ať je povahy jakékoliv.

O této věci povím více v knize „Hořící Keř“.

Konče tento spis, přál bych si jen, aby byl právě tak přijat, jako moje kniha „Divy a kouzla indických faki-kirů“, jejíž druhé vydání se připravuje.

LITERATURA.

Kromě spisů, uvedených v textu, použito ještě následujících děl:

Paracelsus, spisy.

Eugenius Philaletes (Thomas Vaughan), spisy.

Patanjali, Yoga Sutra.

Swatmaram Swami, The Hatha Yoga Pradipika.

Pordage, Göttliche und wahre Metaphysik.

Tiede, Ur-Arische Gotteserkenntnis.

Jac. Sprenger und H. Institoris, Der Hexenhammer.

H. Jennings, The Rosicrucians, their Rites and Mysteries.

Dr. Bischoff, Die Elemente der Kabbala.

Staudenmaier, Die Magie als experimentelle Naturwissenschaft.

Görtes, Die christliche Mystik.

H. Silberer, Probleme der Mystik und ihrer Symbolik.

Mulford Prentice, The Gift of the Spirit.

Waite A. E., Ceremonial Magic.

Collins Mabel, The Blossom and the Fruit.

Blawatsky H. P., The Nightmare Tales.

Bornmann Walter, Die Normen.

Dr. K. Beth, Religion und Magie bei den Naturvölkern.

A. Hornegger, Symbolik der Mysterienbünde.

C. G. Harrison, Das transcendente Weltall (Překlad z angličtiny.)

Dr. F. Quade, Die Jenseitigen.